

**ISSN 2413-5593 (Print),
ISSN 2663-6530 (Online)**

2017. № 32

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2017.32>

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA COHNITYVNOI LINHVISTYKY

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Відповідальні редактори:

Корбозерова Н. М., д-р філол. наук, проф., Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, УКРАЇНА ninakor@ukr.net
Скрильник С. В., канд. філол. наук, доц., Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, УКРАЇНА
s.skrylnyk@ukr.net

Заступники:

Карабан В. І., д-р філол. наук, проф., Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка (УКРАЇНА);
Коломієць Л. В., д-р філол. наук, проф., Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка (УКРАЇНА);
Пилипенко Р. Є., д-р філол. наук, проф., Київ. нац. лінгвіст. ун-т (УКРАЇНА);

Редакційна рада:

Бєлова А. Д., д-р філол. наук, проф. Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, УКРАЇНА;
Клименко Н. Ф. д-р філол. наук, проф., Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, УКРАЇНА;
Крючков Г. Г., д-р філол. наук, проф., Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, УКРАЇНА.

Відповідальний секретар:

Моренець І. М., канд., філол. наук., асист., Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, УКРАЇНА.

Набережна Т. Є., канд., філол. наук., асист., Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, УКРАЇНА

Макет, дизайн та технічна редакція:

Галкіна (Сліжевська) О. Ю., магістр філол. Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка УКРАЇНА
sandy_alex@ukr.net

Друкується за рішенням Вченої ради Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка (протокол № 3 від 24 жовтня 2017 року).

Рецензенти: **Помірко Р. С.**, д-р філол. наук, проф., Львівськ. нац. ун-т імені Івана Франка (УКРАЇНА);

Шевченко І. С., д-р філол. наук, проф., Харківськ. нац- ун-т імені В. Н. Каразіна (УКРАЇНА).

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу мовної інформації Серія КВ №21582-11482ПР від 18.08.2015р.

Збірник наукових праць входить до наукометричної бази України. Є фаховим виданням із дисциплін філологічного профілю. Постанова Президії Державної Атестаційної Комісії України від 07.10.2015р., № 1021.

Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка / відп. ред. Н. М. Корбозерова, С. В. Скрильник. – (2002–2017). – К. : Логос, 2017. – Вип. 32. – 192 с. – Бібліограф. в кінці ст.

Збірник вміщує статті, в яких досліджуються сучасні проблеми мовознавства, проблеми порівняльно-історичного і типологічного мовознавства, лінгвосемантики, лінгвопрагматики, лінгвокогнітології, лінгвокомунікації та перекладознавства. Розраховано на широке коло філологів, викладачів, перекладачів, докторантів, аспірантів та студентів закладів вищої освіти. Збірник видається двічі на рік, передрук не припускається. Статті пройшли відкрите, однобічне сліпе та подвійне сліпе рецензування. Всі статті перевірено на плагіат.

Збірник розміщено на сайті: <http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Адреса редакційної колегії: 01601, м. Київ, бул. Т. Шевченка, 14, ауд. 60, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут філології; e-mail : zbirnykninako@ukr.net

Редакційна колегія:

Баллоні Н. Ф., д-р філол. наук, проф., Італ. ін-т культури в Україні (ІТАЛІЯ);

Буає Генрі, д-р філол. наук, проф., Ун-т Поль Валері (ФРАНЦІЯ);

Бурбело В. Б., д-р філол. наук, проф., Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка (УКРАЇНА);

Воронцова Т. О., д-р філол. наук, проф., Челябінськ. держ. ун-т (РОСІЯ);

Гетьман З. О., д-р філол. наук, проф., Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка (УКРАЇНА);

Годзіч Анна, д-р філол. наук, проф., Університет імені Адама Міцкевича, м. Познань (ПОЛЬЩА);

Гудманян А. Г., д-р філол. наук, проф., Нац. авіаційний ун-т (УКРАЇНА);

Енріке Ф. Кєро Хєрвіл'я, д-р філол. наук, проф., Гранадськ. університет (ІСПАНІЯ);

Жайворонок В. В., д-р філол. наук, проф., Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України (УКРАЇНА);

Ільченко О. М., д-р філол. наук, проф., Центр наук. дослідж. та виклад. іноз. мов НАН України (УКРАЇНА);

Іщенко Н. Г., д-р філол. наук, проф., Нац. тех. ун-т України «КПІ» (УКРАЇНА);

Кияк Т. Р., д-р філол. наук, проф., Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка (УКРАЇНА);

Козловський В. В., д-р філол. наук, проф., Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка (УКРАЇНА);

Левицький А. Е., д-р філол. наук, проф., Московськ. держ. ун-ту ім. М. В. Ломоносова (РОСІЯ);

Марія Тереса Соліас Аріс, д-р філол. наук, проф., Вальядолідськ. ун-т (ІСПАНІЯ);

Марія Турмаір, д-р філол. наук, проф., Регенсбурськ. ун-т (НІМЕЧЧИНА);

Мєхмет-Алі Акінсі, д-р філол. наук, проф., Руанськ. ун-т (ФРАНЦІЯ);

Неборсіна Н. П., д-р філол. наук, доц., Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка (УКРАЇНА);

Подшивалова О. О., д-р філол. н., проф., Удмуртськ. держ. ун-т, м. Іжевськ (РОСІЯ);

Позднякова О. М., д-р філол. н., проф., Московськ. держ. Ін-т міжнар. відносин (РОСІЯ);

Пономаренко В. П., д-р філол. н., ст. наук. співробіт., Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України (УКРАЇНА);

Радзієвська Т. В., д-р філол. наук, проф., Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України (УКРАЇНА);

Сидельникова Л. В., д-р філол. наук, доц., Київ. нац. лінгвіст. ун-т (УКРАЇНА);

Солощук Л. В., д-р філол. наук, проф., Харківськ. нац- ун-т імені В. Н. Каразіна (УКРАЇНА);

Стеріополо О. І., д-р філол. наук, проф., Київ. нац. лінгвіст. ун-т (УКРАЇНА);

Стівен Дерієн, д-р філол. н., проф., Ратгерськ. ун-т (США);

Тєрєхова С І., д-р філол. наук, проф., Київ. нац. лінгвіст. ун-т (УКРАЇНА);

Тріаре Домінік, д-р філол. наук, проф., Ун-т Поль Валері м. Монпельє (ФРАНЦІЯ);

Чередниченко О. І., д-р філол. наук, проф., Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка (УКРАЇНА);

Швачко С. О., д-р філол. наук, проф., Сумськ. держ. ун-т (УКРАЇНА);

Шумарова Н. П., д-р філол. наук, проф., Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка (УКРАЇНА).

**ISSN 2413-5593 (Print),
ISSN 2663-6530 (Online)**

2017. № 32

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2017.32>

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA COHNITYVNOI LINHVISTYKY

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

ISSN 2413-5593 (Print); ISSN 2663-6530 (On-line)

- Editors-in-chief:** **Nina M. Korbozerova**, DSc (Philology), Prof., Taras Shevchenko National University of Kyiv, UKRAINE, ninakor@ukr.net
Serhiy V. Skrylnyk, PhD (Philology), Associate Prof., Taras Shevchenko National University of Kyiv, UKRAINE, s.skrylnyk@ukr.net
- Deputy editors-in-chief:** **Vyacheslav I. Karaban**, DSc (Philology), Prof., Taras Shevchenko National University of Kyiv, UKRAINE;
Lada V. Kolomiyets, DSc (Philology), Prof., Taras Shevchenko National University of Kyiv, UKRAINE;
Rostyslav Ye. Pylypenko, DSc (Philology), Prof., Kyiv National Linguistic University, UKRAINE.
- Members of editorial board:** **Alla D. Belova**, DSc (Philology), Prof., Taras Shevchenko National University of Kyiv, UKRAINE;
Nina F. Klymenko, DSc (Philology), Prof., Taras Shevchenko National University of Kyiv, UKRAINE;
Heorhii H. Kriuchkov, DSc (Philology), Prof., Taras Shevchenko National University of Kyiv, UKRAINE.
- Secretary:** **Iryna M. Morenets**, PhD (Philology), Assistant Professor, Taras Shevchenko National University of Kyiv, UKRAINE;
Tetiana Ye. Naberezhnieva, PhD (Philology), Assistant Professor., Taras Shevchenko National University of Kyiv, UKRAINE.
- Layout, design, editing and typeset:** **Oleksandra Yu. Galkina (Slizhevskaya)**, Master of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv, UKRAINE
sandy_alex@ukr.net

Edition is published according to the Decision of the Academic Council of Philology Institute at Kyiv National Taras Shevchenko University (proceedings № 3, 24 October 2017).

Reviewers: **Roman S. Pomyrko**, DSc (Philology), Prof., Ivan Franko National University of Lviv (UKRAINE);

Iryna S. Shevchenko, DSc (Philology), Prof., V. N. Karazin Kharkiv National University (UKRAINE).

Certificate of state registration of the print media KB № 21582-1148/П, 18.08.2015.

The Collected Scholarly Article edition is included in the scientific datum base of Ukraine. This edition is a professional one in the field of Philology. Decree of the Presidium of the State Attestation Commission of Ukraine, 07.10.2015, № 1021.

Problems of semantics, pragmatics and cognitive linguistics: collected scholarly articles / Ministry of Education and Science of Ukraine, Taras Shevchenko National University of Kyiv / Editors-in-chief N. M. Korbozerova, S. V. Skrylnyk. – (2002–2017). – Kyiv : Logos, 2017. – Edition 32. – 192 p. Bibliography is at the end of the article.

The collected scholarly articles edition includes articles on topical linguistic problems, problems of comparative-historical linguistics and linguistic typology, problems of linguistic semantics, pragmatic linguistics, cognitive linguistics, linguistic communications and translation problems. This edition is intended for the linguists, translators, interpreters, teachers, lecturers, post-graduate-course students, persons working for their doctor's degree, and University students. This edition is published twice a year. Republishing is impossible. All articles in the edition have passed open, one-sided anonymous and double anonymous review. All the articles have been checked up for plagiarism.

Editorial address: 14 Shevchenko Blvd, Room 60, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Institute of Philology, Kyiv. 01601; e-mail: zbirnykninako@ukr.net

The collection of scholarly articles is published online at: <http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Members of the publishing board:

Nicola F. Balloni, DSc (Philology), Prof., Italian Culture Institute in Ukraine (ITALY);

Henri Boyer, DSc (Philology), Prof., Paul Valéry University of Montpellier (FRANCE);

Valentyna B. Burbelo, DSc (Philology), Prof., Taras Shevchenko National University of Kyiv (UKRAINE);

Tetiana O. Vorontsova, DSc (Philology), Prof., Chelabinsk State University, Institute of Humanitarian Education (RUSSIA);

Zoia O. Getman, DSc (Philology), Prof., Taras Shevchenko National University of Kyiv (UKRAINE);

Anna Godzich, DSc (Philology), Prof., Adam Mickiewicz University Poznan (POLAND);

Artur G. Gudmanian, DSc (Philology), Prof., National Aviation University (UKRAINE);

Enrique F. Quero-Gervilla, DSc (Philology), Prof., University of Granada (SPAIN);

Vitaliy V. Zhaivoronok, DSc (Philology), Prof., O. O. Potebnya Institute of Linguistics of the National Academy of Sciences of Ukraine (UKRAINE);

Olga M. Ilchenko, DSc (Philology), Prof., Center for Research and Teaching of Foreign Languages (UKRAINE);

Nina G. Ishchenko, DSc (Philology), Prof., National Technical University of Ukraine “Kyiv Polytechnic Institute” (UKRAINE);

Taras R. Kyiak, DSc (Philology), Prof., Taras Shevchenko National University of Kyiv (UKRAINE);

Viktor W. Kozlovskiy, DSc (Philology), Prof., Taras Shevchenko National University of Kyiv (UKRAINE);

Andriy E. Levytskiy, DSc (Philology), Prof., Lomonosov Moscow State University (RUSSIA);

Maria Teresa Solias Aris, DSc (Philology), Prof., University of Valladolid (SPAIN);

Maria Turmair, DSc (Philology), Prof., Regensburg University (GERMANY);

M. Mehmet-Ali Akinci, DSc (Philology), Prof., Rouen University (FRANCE);

Nataliya P. Neborsina, DSc (Philology), Associate Prof., Taras Shevchenko National University of Kyiv (UKRAINE);

Olena O. Podshivalova, DSc (Philology), Prof., Udmurd State University (RUSSIA);

Olena M. Pozniakova, DSc (Philology), Prof., Moscow State Institute of International Relations (RUSSIA);

Volodimir P. Ponomarenko, DSc (Philology), the leading researcher, O. O. Potebnya Institute of Linguistics of the National Academy of Sciences of Ukraine (UKRAINE);

Tetiana V. Radzievska, DSc (Philology), Prof., O. O. Potebnya Institute of Linguistics of the National Academy of Sciences of Ukraine (UKRAINE);

Larysa V. Sydelyukova, DSc (Philology), Associate Prof., Kyiv National Linguistic University (UKRAINE);

Ludmyla V. Soloshchuk, DSc (Philology), Prof., V. N. Karazin Kharkiv National University (UKRAINE);

Olena I. Steriopolo, DSc (Philology), Prof., Kyiv National Linguistic University (UKRAINE);

Steven Darian, DSc (Philology), Prof., Rutgers University (USA);

Svitlana I. Terekhova, DSc (Philology), Prof., Kyiv National Linguistic University (UKRAINE);

Dominik Triare, DSc (Philology), Prof., Paul Valéry University of Montpellier (FRANCE);

Oleksandr I. Cherednychenko, DSc (Philology), Prof., Taras Shevchenko National University of Kyiv (UKRAINE);

Svitlana O. Shvachko, DSc (Philology), Prof., Sumi State University (UKRAINE);

Natalia P. Shumarova, DSc (Philology), Prof., Taras Shevchenko National University of Kyiv (UKRAINE);

**ISSN 2413-5593 (Print),
ISSN 2663-6530 (Online)**

2017. № 32

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2017.32>

ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ

PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA COHNITYVNOI LINHVISTYKY

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Ответственные редакторы:

Корбозёрова Н. Н., д-р филол. наук, проф., Киев. нац. ун-т имени Тараса Шевченко, УКРАИНА, ninakor@ukr.net
Скрыльник С. В., канд. филол. наук, доц., Киев. нац. ун-т имени Тараса Шевченко, УКРАИНА, s.skrylnyk@ukr.net

Заместители:

Карабан В. И., д-р филол. наук, проф., Киев. нац. ун-т имени Тараса Шевченко, УКРАИНА;
Коломиец Л. В., д-р филол. наук, проф., Киев. нац. ун-т имени Тараса Шевченко, УКРАИНА;
Пилипенко Р. Е., д-р филол. наук, проф., Киев. нац. лингвист. ун-т, УКРАИНА.

Редакционный совет:

Белова А. Д., д-р филол. наук, проф., Киев. нац. ун-т имени Тараса Шевченко, УКРАИНА;
Клименко Н. Ф. д-р филол. наук, проф., Киев. нац. ун-т имени Тараса Шевченко, УКРАИНА;
Крючков Г. Г., д-р филол. наук, проф., Киев. нац. ун-т имени Тараса Шевченко, УКРАИНА.

Ответственный секретарь:

Моренец И. Н., канд., филол. наук., асист., Киев. нац. ун-т имени Тараса Шевченко, УКРАИНА;
Набережная Т. Е., канд. филол. наук, доц., Киев. нац. ун-т имени Тараса Шевченко, УКРАИНА.

Макет, дизайн и техническая редакция:

Галкина (Слижевская) А. Ю., магистр филологии, Киев. нац. ун-т имени Тараса Шевченко, УКРАИНА
sandy_alex@ukr.net

Печатается по решению Ученого совета Института филологии Киевского национального университета имени Тараса Шевченко (протокол № 3 от 24 октября 2017 года).

Рецензенты: **Помирко Р. С.**, д-р филол. наук, проф., Львовск. нац. ун-т имени Ивана Франка (УКРАИНА);

Шевченко И. С., д-р филол. наук, проф., Харьковск. нац. ун-т имени В. Н. Каразина (УКРАИНА).

Свидетельство о государственной регистрации печатного средства речевой информации
Серия КВ№21582-11482ПР от 18.08.2015 г.

Сборник научных трудов входит в наукометрические базы Украины. Является профессиональным изданием по дисциплинам филологического профиля. Постановление Президиума Государственной Аттестационной Комиссии Украины от 07.10.2015, № 1021.

Проблемы семантики, прагматики и когнитивной лингвистики : сб. науч. тр. /

М-во образования и науки Украины, Киев. нац. ун-т имени Тараса Шевченко / отв. ред. Н. Н. Корбозерова, С. В. Скрыльник. – (2002–2017). – К. : Логос, 2017. – Вып. 32. – 192 с. — Библиограф. в конце ст.

Сборник содержит статьи, в которых исследуются современные проблемы языкознания, проблемы сравнительно-исторического и типологического языкознания, лингвосемантики, лингвопрагматики, лингвокогнитологии, лингвокоммуникации и переводоведения. Рассчитано на широкий круг филологов, преподавателей, переводчиков, докторантов, аспирантов и студентов высших учебных заведений. Сборник издается два раза в год, перепечатка не допускается. Статьи прошли открытое, одностороннее слепое и двойное слепое рецензирование. Все статьи проверены на плагиат.

Сборник размещен на сайте: <http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemanitics>

Адрес редакционной коллегии: 01601, г. Киев, бул. Т. Шевченко, 14, ауд. 60, Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Институт филологии; e-mail: zbirnykninako@ukr.net

Редакционная коллегия:

- Баллони Н. Ф.**, д-р филол. наук, проф., Итал. ин-т культуры в Украине (ИТАЛИЯ);
Буае Генри, д-р филол. наук, проф., Ун-т Поль Валери (ФРАНЦИЯ);
Бурбело В. Б., д-р филол. наук, проф., Киев. нац. ун-т имени Тараса Шевченко (УКРАИНА);
Воронцова Т. О., д-р филол. наук, проф., Челябинск. гос. ун-т (РОССИЯ);
Гетьман З. А., д-р филол. наук, проф., Киев. нац. ун-т имени Тараса Шевченко (УКРАИНА);
Годзич Анна, д-р филол. наук, проф., Ун-т им. Адама Мицкевича, г. Познань (ПОЛЬША);
Гудманиян А. Г., д-р филол. наук, проф., Нац. авиационный ун-т (УКРАИНА);
Енрике Ф. Керо Хервилья, д-р филол. наук, проф., Гранада. ун-т (ИСПАНИЯ);
Жайворонок В. В., д-р филол. наук, проф., Ин-т языкозн. им. А. А. Потебни НАН Украины (УКРАИНА);
Ильченко О. М., д-р филол. наук, проф., Центр науч. исслед. и препод. ин. яз. НАН Украины (УКРАИНА);
Ищенко Н. Г., д-р филол. наук, проф., Нац. тех. ун-т Украины «КПИ» (УКРАИНА);
Кияк Т. Р., д-р филол. наук, проф., Киев. нац. ун-т имени Тараса Шевченко (УКРАИНА);
Козловский В. В., д-р филол. наук, проф., Киев. нац. ун-т имени Тараса Шевченко (УКРАИНА);
Левицкий А. Э., д-р филол. наук, проф., МГУ им. М. В. Ломоносова (РОССИЯ);
Мария Тереса Солиас Арис, д-р филол. наук, проф., Вальядолидск. ун-т (ИСПАНИЯ);
Мария Турмаир, д-р филол. наук, проф., Регенсбургск. ун-т (ГЕРМАНИЯ);
Мехмет-Али Акинси, д-р филол. наук, проф., Руанск. ун-т (ФРАНЦИЯ);
Неборсина Н. П., д-р филол. наук, доц., Киев. нац. ун-т имени Тараса Шевченко (УКРАИНА);
Подшивалова Е. А., д-р филол. наук, проф., Удмуртск. гос. ун-т (РОССИЯ);
Позднякова Е. М., д-р филол. н., проф., Московск. гос. ин-т междунар. отн. (РОССИЯ);
Пономаренко В. П., д-р филол. н., ст. науч. сотруд., Ин-т языкозн. им. А. А. Потебни НАН Украины (УКРАИНА);
Радзиевская Т. В., д-р филол. наук, проф., Ин-т языкозн. им. А. А. Потебни НАН Украины (УКРАИНА);
Сидельникова Л. В., д-р филол. наук, доц., Киев. нац. лингвист. ун-т (УКРАИНА);
Солощук Л. В., д-р филол. наук, проф., Харьков. нац. ун-т им. В. Н. Каразина (УКРАИНА);
Стериополо О. И., д-р филол. наук, проф., Киев. нац. лингвист. ун-т (УКРАИНА);
Стивен Дэриен, д-р филол. н., проф., Ратгерск. ун-т (США);
Терехова С. И., д-р филол. н., проф., Киев. нац. лингвист. ун-т (УКРАИНА);
Триарэ Доминик, д-р филол. наук, проф., Ун-т Поль Валери г. Монпелье (ФРАНЦИЯ);
Чередниченко О. И., д-р филол. наук, проф., Киев. нац. ун-т имени Тараса Шевченко (УКРАИНА);
Швачко С. А., д-р филол. наук, проф., Сумск. гос. ун-т (УКРАИНА);
Шумарова Н. П., д-р филол. наук, проф., Киев. нац. ун-т имени Тараса Шевченко (УКРАИНА).

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Стаття надійшла до редакції [Article received /

Статья поступила в редакцию] – 11.08.2017 р.

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism / Проверено на плагиат] – 23.08.2017 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text / Оригинальность текста] – 91.54 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2017.32.01>

УДК 811.111'42:821.111-70

ПЕРЕКЛАД АВТОРСЬКИХ ПОРІВНЯНЬ В ТВОРАХ П. Г. ВУДХАУЗА

Анжела Євгеніївна Болдырева (м. Одеса, Україна)

annelina_2207@mail.ru

кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії та практики перекладу

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

(Міністерство освіти і науки України)

65058, м. Одеса, вул. Французький бульвар 24/26

У запропонованій статті розглядається такий стилістичний засіб створення виразності у художньому тексті як порівняння, а саме авторське образне порівняння, а також способи його перекладу. Тут описується структура порівнянь, розглядаються способи їх оформлення в англійській та російській мовах, встановлюються погляди дослідників на передачу образних порівнянь у мові перекладу, аналізується переклад авторських порівнянь, що містяться у фрагментах художнього тексту.

Ключові слова: порівняння, авторське образне порівняння, об'єкт порівняння, суб'єкт порівняння, ознака порівняння, переклад, еквівалентність перекладу.

TRANSLATION OF GENUINE SIMILES IN SHORT STORIES

BY P. G. WODEHOUSE

Anzhela Ye. Boldyreva (Odessa, Ukraine)

annelina_2207@mail.ru

PhD (Philology), associate professor of the Translation Department

Odessa I. I. Mechnikov National University

(Ministry of Education and Science of Ukraine)

24/26 Frantsuzsky Boulevard, Odessa, Ukraine, 65058

The article deals with such a stylistic device and expressive means as a genuine simile. It reveals its structure, ways of its creation in English and Russian, focuses on ways of its rendering into a target language.

Key words: simile, genuine figurative simile, simile object, simile subject, simile

© Болдырева А. Є. [Болдырева А. Е.] *annelina_2207@mail.ru*

Переклад авторських порівнянь в творах П. Г. Вудхауза (Українською)

[Перевод авторских сравнений в произведениях П. Г. Вудхауза (На укр. яз.)]

(Проблеми перекладознавства [Проблемы переводоведения])

basis, translation, translation equivalence.

**ПЕРЕВОД АВТОРСКИХ СРАВНЕНИЙ В ПРОИЗВЕДЕНИЯХ
П. Г. ВУДХАУЗА**

Анжела Евгеньевна Болдырева (г. Одесса, Украина)
annelina_2207@mail.ru

кандидат филологических наук, доцент кафедры теории и практики перевода
Одесского национального университета имени И. И. Мечникова
(Министерство образования и науки Украины)
65058, г. Одесса, ул. Французский бульвар 24/26

Статья посвящена изучению такого стилистического средства создания выразительности в художественном тексте как сравнение, а именно авторское образное сравнение, а также способам его перевода. Тут описывается структура сравнений, рассматриваются способы его оформления в английском и русском языках, приводятся взгляды исследователей на проблему передачи авторских сравнений в языке перевода, анализируется перевод авторских сравнений, содержащихся во фрагментах художественного текста.

Ключевые слова: сравнение, авторское образное сравнение, объект сравнения, субъект сравнения, признак сравнения, перевод, эквивалентность перевода.

Вступ

Подвійність художнього перекладу як особливого виду перекладацької діяльності пов'язана, з одного боку, з вторинною, той, що відтворює, природою перекладу, а з іншого – з необхідністю утворювати в процесі перекладу тексти, що мають здатність безпосереднього естетичного впливу. Науковий аспект художнього перекладу складають знання самого широкого кола проблем, пов'язаних з самим поняттям художнього тексту, міри художності та межі між художнім та нехудожнім. Сюди ж треба включити й знання в області мов, культурних та літературних традицій, обізнаність про особисту й соціальну міру автора, якого перекладають, про психологію літературної творчості й інших важливих умов функціонування художнього тексту [5, с. 11]. Особливе положення художнього перекладу пов'язане зі специфікою перекладного матеріалу. На думку В. Н. Комісарова, твори художньої літератури протиставлені всім іншим мовленнєвим творам завдяки тому, що для всіх них домінантною є одна з

(Translation problems)

Translation of genuine similes in short stories by P. G. Wodehouse (in Ukrainian)
[Pereklad avtors'kykh porivnian' v tvorakh P. H. Vudkhauza]

© Boldyreva A. Ye. [Boldyreva A. Je.] annelina_2207@mail.ru

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemanitics>

комунікативних функцій, а саме художньо-естетична або поетична. «Художнім перекладом називається вид перекладацької діяльності, основна задача якого полягає у витворі в перекладній мові мовленнєвого твору, здатного зробити художньо-естетичний вплив на мові перекладу» [8, с. 120]. Одно з найвизначніших досягнень суспільної сутності мови, що надає змогу з більшою ефективністю й емоційно-експресивною достовірністю передати задум й своє відношення до зображуваного – це художній образ. Відбір необхідних слів зі строгою нормативною семантикою та їх поєднання одне з одним за законами граматичного строю мови, на якій створюється твір, робить образ конкретним, відсікаючи нецілеспрямовані асоціації, що уводять в бік від задуму. Образ отримує тверду смислову базу в значеннях слів, але він не представляє собою суму їх значень, як у науковому тексті, що є додатковим повідомленням у контексті, він пов'язується з іншими образами, що у своїй сукупності уявляють собою систему образних засобів. Будь-який текст художнього твору супроводжується художніми образними засобами, що є прикрасою його ваг, його естетичним, етичним та нормативно-мовним визначенням важливості, доцільності та історичної цінності. Саме дослідженню одного з таких художніх образних засобів – порівнянню – присвячена наша стаття.

Актуальність даного дослідження обґрунтовується необхідністю виробки загальних стратегій перекладу образних порівнянь. Окрім вивчення природи порівнянь в межах однієї мови в теперішній час все більш актуальними стають зіставно-стилістичні та перекладацькі дослідження у руслі даної проблематики. Крім того актуальними залишаються питання перекладу фразеології, адже серед образних порівнянь велику частину займають компаративні фразеологічні одиниці (КФО).

Огляд нових праць. Порівнянню як стилістичному прийому та засобу виразності, а також його перекладу присвячено низка праць відомих вітчизняних та зарубіжних дослідників таких, як І. В. Арнольд [1], І. Р. Гальперіна [2], Ж. А. Голікової [3], Л. В. Голоюх [4], Т. А. Казакової [5], В. І. Карабан та Дж. Мейса [6], Є. М. Коломєйцевої та М. Н. Макеєвої [7], В. Н. Комісарова [8], В. А. Кухаренко [11], О. О. Селіванової [15], Е. В. Швед [10] тощо.

Об'єктом вивчення є порівняння в англомовному художньому тексті.

Предметом дослідження є вивчення та аналіз словотворчих моделей порівнянь, розгляд авторських образних порівнянь та встановлення основних способів перекладу цього стилістичного засобу з англійської на російську мову.

© Болдырева А. Е. [Болдырева А. Е.] annelina_2207@mail.ru

Переклад авторських порівнянь в творах П. Г. Вудхауза (Українською)
[Перевод авторских сравнений в произведениях П. Г. Вудхауза (На укр. яз.)]

(Проблеми перекладознавства [Проблемы переводоведения])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Основною метою роботи є вивчення особливостей функціонування образних порівнянь у художньому тексті та їх перекладу на російську мову.

Згідно з поставленою метою основними завданнями роботи є наступні:

- розглянути літературу з теми дослідження;
- дослідити лінгвістичну природу порівняння;
- встановити словотворчі моделі порівнянь в англійській та російській мовах;
- вивчити особливості перекладу образних порівнянь у художньому тексті;

У роботі використано такі методи: спостереження, методи компонентного та компаративного аналізу, метод суцільної вибірки, кількісний метод.

Наукова новизна дослідження полягає в комплексному вивченні образних порівнянь у структурному, семантичному відношенні, а також у визначенні та аналізі перекладацьких проблем для їх подальшого рішення.

Матеріалом дослідження послуговували оповідання відомого британського письменника ХХ століття П. Г. Вудхауза зі збірки “Carry on, Jeeves” (“Так тримати, Дживс!») та їх переклад на російську мову у виконанні І. Бернштейн, Ю. Жукової, І. Шевченко, І. Архангельської, Е. Новікової, В. Гусєва, В. Шапенко та В. Ланчикова. **Фактичний матеріал** дослідження становить 236 авторських образних порівнянь, що були обрані з художнього тексту методом суцільної вибірки.

Основний зміст

У сучасній лінгвістиці порівняння більшою мірою визначається як стилістичний прийом, фігура, що полягає в частковому уподібненню двох об’єктів дійсності [1; 2; 11; 14; 15]. У широкому сенсі порівняння як операція свідомості є основою метафори. Дослідник Е.В. Швед вважає, що «порівняння є початковою стадією, звідки у порядку градації впливають інші тропи, зокрема паралелізм, метафора, метонімія, синекдоха, гіпербола, літота» [10, с. 55]. Проте порівняння та метафора – це різні виразні засоби. Якщо в метафорі ознаки повністю переносяться з одного предмета на інший, то у порівнянні предмети тільки зближуються. Порівняння виявляє в них тільки загальну ознаку. Порівняння також відрізняється від метафори тим, що воно завжди має два компонента: предмет, що порівнюється, кваліфікується як суб’єкт порівняння, предмет, з яким порівнюється – як об’єкт порівняння [4, с. 3]. Ознака, на основі якої відбувається порівнювання предмета (суб’єкта) та образу (об’єкта), може бути присутньою у структурі порівняння чи бути імпліцитною.

(Translation problems)

Translation of genuine similes in short stories by P. G. Wodehouse (in Ukrainian)

[Pereklad avtors'kykh porivnian' v tvorakh P. H. Vudkhauza]

© Boldyreva A. Ye. [Boldyreva A. Je.] annelina_2207@mail.ru

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Ознака чи їхня сукупність, на основі якої два різнорідні предмети створюють компаративне відношення, називається основою порівняння. Основа порівняння являє собою щось таке, що дозволяє здійснювати операцію ототожнювання між об'єктом та суб'єктом, тобто певна ознака повинна бути їх властивістю.

Крім двох обов'язкових компонентів (предмета або суб'єкта та образа або об'єкта) у структуру порівняння входить формальний компонент – слово-зв'язка. Присутність такого слова дозволяє побачити те, що два предмета, що порівнюються, лише певною мірою тотожні один одному. Вся структура порівняння служить для того, щоб підсилити чи підкреслити певну ознаку.

Способи оформлення порівняння в російській та англійській мовах більшою мірою співпадають. До них належать:

- основоскладні (богоподобный, дугообразный, star-like eyes);
- лексичні (похож, похожий, походит, подобно, подобный, наподобие, напоминает, аки; seem, resemble, remind; recollect, appear, similar to; a sort of, some kind of);
- морфологічні (мрачнее тучи, падають камнем, wasp-waisted);
- синтаксичні (звороти, що вводяться порівняльними сполучниками): как, будто, как будто; что, все равно, что; словно, точно; как, так (и) ...; as, like, as ... as тощо засоби, а також їхні різноманітні комбінації (страшнее, чем смертный грех, faster than wind) [11, с. 96; 14, с. 84].

Порівняння, що часто повторюється, стає сталим та частково втрачає свою експресивність. Більшість сталих порівнянь мають у своєму складі сполучник *as* чи парний сполучник *as ... as*. В цих випадках порівняння часто стає фразеологічним та фіксується у фразеологічних словниках.

Художній переклад має справу з художніми текстами, чия основна функція – створити емоційне та естетичне враження на читача. Їхня комунікативна цінність насамперед залежить від їхньої художньої якості, й головна мета перекладача – відтворити цю якість у мові перекладу, а не просто передати основний зміст твору.

Цю художню якість художнього твору складають різноманітні образні художні засоби, стилістичні прийоми, що використовуються письменником. Як вже було зазначено вище, образні порівняння є одним з таких засобів, чий переклад потребує від перекладача перш за все певних знань.

Само визначення художніх засобів починається зі слова. Проте виразником є не слово, а його використання, тобто процес його функціонування в тексті. При перекладі образних порівнянь основною метою перекладача є передача не самого

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemanitics>

виразного засобу, а його функції, ефекту, що створює використання цього стилістичного прийому в тексті оригіналу.

Переклад порівнянь залежить в першу чергу від того, чи є воно сталим або живим, тобто загальномовним або авторським, індивідуальним. Якщо фігура застигла, то перекладач зосереджує свою увагу не на образі, яким можна знехтувати, а на темі, точці уподібнення, що явно виражені в порівнянні. У тому випадку, якщо фігура жива, або вона є тематичним образом або символом, її образ повинен бути збережений.

До основних проблем перекладу порівнянь (у тому числі й КФО) відносяться наступні:

1. Належність порівняння англійської та російської мов до різних стилістичних пластів лексики.
2. Національна специфіка образу (об'єкта) порівняння.
3. Різні асоціації, експресивність, оцінка, що містяться в образі порівняння.
4. Втрата фонетичних евфонічних засобів (переважно в компаративних фразеологічних одиницях).

Як вже було сказано, образ є однією з найважливіших характеристик образних порівнянь. Образні системи англійської та російської мов суттєво відрізняються одна від одної. Лише деякі образи співпадають в обох мовах, більшість же з них є характерними для однієї мови.

Найскладніше за все перекладати порівняння, що містять у себе національно-специфічний образ, який може бути 1) незнайомий перекладній культурі, або 2) інтерпретуватися інакше. Такі міжкультурні ускладнення потребують особливого розгляду й виробки спеціальної стратегії по подоланню складностей при перекладі. Якщо у склад порівняння входить реалія, перекладач обирає певну стратегію для вирішення проблеми перекладу (калькує образ, удається до описового перекладу або супроводжує реалію лінгвокультурологічним перекладацьким коментарем). Випадки, коли образи на рівні плану вираження співпадають, але мають різний оціночний та асоціативний потенціал, уявляють найзначніші складності, оскільки вони не ідентифікуються як проблемні.

Переклад вважається еквівалентним та адекватним, якщо перекладачу вдається зберегти не тільки фактичну, але й експресивну, емоційну, оцінну інформацію, тобто передати як денотативне, так й конотативне значення слова або виразу [9, с. 10].

Переклад образних порівнянь залежить від низки факторів, що визначає рішення перекладача у кожному конкретному випадку. При передачі порівняння

(Translation problems)

Translation of genuine similes in short stories by P. G. Wodehouse (in Ukrainian)

[Pereklad avtors'kykh porivnian' v tvorakh P. H. Vudkhauza]

© Boldyreva A. Ye. [Boldyreva A. Je.] annelina_2207@mail.ru

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemanitics>

враховується його тип (стійке, авторське, перетворене автором мовне порівняння) та стилістичні характеристики (образність, оцінка, експресія). Умови та закономірності перекладу порівнянь на російську мову визначаються схожістю та розбіжністю 1) в структурі та принципі будови порівняння, 2) в емоційно-оцінних асоціаціях порівнянь в двох мовах, 3) в соціально-культурних перевагах використання. На переклад порівняння оказує вплив як вузький контекст (на рівні речення), так й більш широкий контекст (на рівні абзацу або навіть всього тексту твору).

В цілому структурна сторона не настільки специфічна, щоб творити припони для перекладу порівнянь з однієї мови на іншу. Для порівнянь російської та англійської мов притаманна варіативність структури, тобто, наприклад, англійське порівняння, створене лексичними засобами, може бути переданим у мові перекладу порівнянням, створеним морфологічними чи синтаксичними засобами тощо.

Таким чином, порівняння може бути перекладене на мову перекладу як порівнянням із збереженням його структури або з певними структурними змінами, як метафора чи метафоричний епітет (тобто імпліцитне порівняння), як просте (логічне) порівнювання. Образність оригінального порівняння може зберігатися, змінюватися або втрачатися. Образність також може ослаблюватися. Часто переклад порівнянь може супроводжуватися різноманітними перекладацькими трансформаціями. Інколи порівняння може передаватися описово, тобто з втратою структури, властивій порівнянню.

Якщо порівняння передається на мові перекладу саме порівнянням, то перекладач може використати наступні способи його перекладу:

1. використання КФО в мові перекладу;
2. калькування.

Перший спосіб використовується, якщо в мові перекладу є відповідна КФО, й перекладач воліє використати саме фразеологічний переклад, або коли вихідний образ не здатний викликати в читача тих асоціацій, які виникають в англомовного читача. В таких випадках образ порівняння може зберігатися чи змінюватися.

Калькування використовується тоді, коли образ порівняння зрозумілий носіям перекладної культури. Це стосується порівнянь, що містять у своєму складі терміни спорідненості, природні явища, міфологічні образи. Використання калькування виправдане тоді, коли інформація, що міститься в порівнянні, еквівалентна на семантичному, емоційному та стилістичному рівнях. Калькування може також бути вжитим, якщо, хоч в російській мові немає відповідного порівняння, кальковане порівняння органічно вписується в російський текст, не

© Болдырева А. С. [Болдырева А. Е.] annelina_2207@mail.ru

Переклад авторських порівнянь в творах П. Г. Вудхауза (Українською)
[Перевод авторских сравнений в произведениях П. Г. Вудхауза (На укр. яз.)]

(Проблеми перекладознавства [Проблемы переводоведения])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

викликаючи відчуття неприйнятності. Такі випадки стосуються, перш за все, тих понять, які близькі та схожі в двох культурах [9, с. 11-13].

Отже, найбільш частотним способом перекладу порівнянь в досліджуваних оповіданнях на російську мову є використання калькування (236 випадки – 57,1 %). Всі випадки застосування калькування виправдані, й хоч образність, створена порівняннями незвична, калькування органічно вписується в російський текст, не викликаючи відчуття неприпустимості.

... *he floated noiselessly through the doorway like a healing*

Zephyr (12, с. 6).

... *он, бесшумно вея, проник в комнату, подобно целительному*

Зефиру (13, с. 82).

У наведеному прикладі Дживс порівнюється із західним вітром, пестливим та легким. Основою порівняння є безшумність, що присутня і в англійському, і в російському тексті. Об'єкт порівняння – зефір, міфологічний образ, відомий обома культурам. Отже, бачимо, що калькування зберегло й образ, й стиль, й структуру оригінального порівняння. Єдиною різницею між англійським та російським порівнянням у даному випадку є засіб оформлення порівняння: в англійській мові це синтаксичний засіб (за допомогою порівняльного сполучника *like*), а в російській мові це лексичний засіб (за допомогою слова *подобно*).

Авторські порівняння, що базуються на національно-специфічному образі, також перекладені калькуванням.

... *he has a head like the dome of St. Paul's* [12, с. 161].

... *его голова походила на купол собора Святого Павла* [13, с. 273].

В даному прикладі ознака «розмір голови» перебільшується. Внаслідок цієї гіперболізації голова людини порівнюється з відомим собором Святого Павла, що розташовано у Лондоні. Засоби утворення порівняння в англійській та російській мовах різні – синтаксичний та лексичний способи оформлення порівняння відповідно. Проте образ порівняння кальковано. Незважаючи на те, що образ національно-специфічний, тобто належить до культури Великобританії, навіть неосвіченій людині неважко уявити собі розмір купола будь-якого собору й зрозуміти порівняння.

Часто при перекладі авторських образних порівнянь перекладачі удаються до деяких лексичних та граматичних трансформацій: конкретизації, генералізації, смислового розвитку та додавання. Причому ми не говоримо про трансформації, використання яких диктує сама мова перекладу, адже вони об'єктивні. Ми маємо на

(Translation problems)

Translation of genuine similes in short stories by P. G. Wodehouse (in Ukrainian)

[Pereklad avtors'kykh porivnian' v tvorakh P. H. Vudkhauza]

© Boldyreva A. Ye. [Boldyreva A. Je.] annelina_2207@mail.ru

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

увазі суб'єктивний фактор їх використання – особистість самого перекладача. Таких випадків не дуже багато, проте вони є і складають 5,3 %. Наприклад,

I charged in like a mustang [12, с. 16].

... *влетаю к себе, как молодой мустанг-иноходец* [13, с. 93].

В даному образному порівнянні головний герой оповідань П. Г. Вудхауза Берті Вустер, який має дуже гумористичне світосприйняття, порівнює себе з мустангом. Основа порівняння, що імпліцитна і в оригінальному тексті, і в перекладному, – це неймовірна швидкість. Перекладач вдало калькує порівняння в мові перекладу, зберігаючи його структуру та образ. Гумористичний ефект, створений цим порівнянням, посилюється завдяки використанню перекладацької трансформації додавання: додається прикметник *молодой* (Берті має на увазі себе) та іменник *иноходец*. Додавання останнього слова смислове неможливо, адже *иноходец* – це тренований, породистий кінь, а мустанги, як відомо, дикі коні. Таким чином, перекладач створює своєрідний мовний парадокс, що підтверджує неосвіченість Вустера й посилює гумористичний ефект.

Використання метафоричного епітету при перекладі порівняння обумовлене граматичними та/або лексичними трансформаціями, що відображають особливості побудови фрази в російській мові та продиктовані традицією.

... *but she side-stepped like a bantam-weight* [12, с. 11].

... *но она увернулась с ловкостью боксера среднего веса* [13, с. 87].

Лексичне наповнення порівняння не змінюється: образ боксера середньої ваги зберігається, але англійське порівняння, що будується за звичайним для англійської мови принципом, тобто об'єкт та суб'єкт порівняння поєднуються між собою за допомогою порівняльного сполучника *like*, на російську мову передається епітетом *с ловкостью боксера среднего веса*. Крім того, перекладачка додала тут основу порівняння *с ловкостью*, відсутню в англійській мові, для полегшення сприйняття й розуміння даного імпліцитного порівняння російськомовним читачем.

Використання метафоричного епітету в російській мові замість порівняння диктується не тільки мовною традицією в номінації тих чи інших явищ дійсності, але й структурою речення. Якщо текст потребує більш лаконічної та економної передачі думки, в перекладі може з'явитися метафора чи метафоричний епітет.

У 28 випадках (6,8 %) при перекладі порівнянь на російську мову в перекладному тексті вони замінюються на метафори.

And the next moment I was in a laurel bush, feeling like the cross which marks the spot where the accident occurred [12, с. 210].

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

... и спустя мгновение я уже лежал распластавшись под кустами лавра, чувствуя себя тем самым крестиком, которым помечают место совершения преступления [13, с. 244].

Дуже цікавими є приклади передачі авторських порівнянь сталими в російській мові КФО. Образ порівняння також часто змінюється. Незважаючи на те, що при цьому втрачається індивідуальний стиль автора, всі КФО дуже образні та сприймаються природно російськомовними читачами.

Rocky was holding on to the table as if it was his only friend [12, с. 113].

Роки вцепился в стол и держался за него как черт за грешную душу [13, с. 78].

Авторське порівняння, що насправді не дуже цікаве, перекладається на російську мову як адвербіальна КФО з зовсім іншим образом. На нашу думку, порівняння в перекладі більш експресивне.

... the sound of that name should have *sloshed into my nerve centres like a half-brick* [12, с. 161].

Это имя, как лезвием, полоснуло мне по нервам [13, с. 272].

В даному фрагменті тексту наявне цікаве авторське порівняння. В дослівному перекладі воно звучить так: «звук цього імені болісно вдарив мене, як цегла». В російському перекладі використано КФО «*полоснуть по нервам, как ножом/лезвием*». Образ порівняння змінено, але експресивність фрагменту тексту було передано.

У 12 випадках (2,9%) відмічалася втрата порівняння. При цьому англійські порівняння підлягали різноманітним трансформаціям, внаслідок чого втрачали статус стилістичного прийому та передавалися загальними словами. Наприклад,

the old boy with the egg-like head [12, с. 123].

старый господин с лысой головой [13, с. 200].

Авторське порівняння, утворене основоскладанням *egg+like* (тобто голова лиса, як яйце), втрачається при перекладі. Порівняння передане нейтральним прикметником «*лысый*». Проте, нам здається, що можна було б знайти більш цікаві варіанти перекладу, наприклад, «*старый господин с лысой, как бильярдный шар, головой*».

Висновки

Підсумовуючи результати нашого дослідження, треба зауважити, що у переважній більшості випадків переклад порівнянь зроблено майстерно. Крім того, у 30 випадках було помічено появу порівняння в тексті перекладу при його відсутності в оригінальному тексті. Можливо це можна пояснити як спробу

(Translation problems)

Translation of genuine similes in short stories by P. G. Wodehouse (in Ukrainian)

[Pereklad avtors'kykh porivnian' v tvorakh P. H. Vudkhauza]

© Boldyreva A. Ye. [Boldyreva A. Je.] annelina_2207@mail.ru

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemanitics>

компенсувати щось втрачене при перекладі або як бажання зробити свій переклад більш емоційним та експресивним ніж оригінал. Як правило в таких випадках при перекладі з'являється КФО, що є цілковито правильним й зрозумілим рішенням: КФО – сталі словосполучення, їх застосування не характеризує авторський стиль письменника, й коли письменник не використовує їх в оригіналі, перекладач не повинен створювати свої власні порівняння.

Перспективи подальшого дослідження

До **перспектив** нашого подальшого дослідження входить вивчення особливостей передачі КФО в мові перекладу та розкриття лінгвокультурного аспекту порівнянь в оригінальному та перекладному текстах.

Література

1. Арнольд И. В. Стилистика современного английского языка. Стилистика декодирования. – М.: Просвещение, 1990. – 301 с.
2. Гальперин И. Р. Очерки по стилистике английского языка. – М. : Искусство, 1958. – 234 с.
3. Голикова Ж. А. Перевод с английского на русский [= Learn to Translate by Translating from English into Russian]. – М. : Новое знание, 2003. – 287 с.
4. Голоюх Л. В. Порівняння як структурно-стилістичний компонент художнього тексту (на матеріалі сучасної української історичної прози) : Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.04. – К., 1984. – 20 с.
5. Казакова Т. А. Художественный перевод. Теория и практика: Учебник. – СПб. : ООО «ИнТязиздат», 2006. – 544 с.
6. Карабан В. І., Мейс Дж. Переклад з української мови на англійську Навчальний посібник-довідник для студентів вищих навчальних закладів освіти. – Вінниця : НОВА КНИГА, 2003. – 608 с.
7. Коломейцева Е. М., Макеева М. Н. Лексические проблемы перевода с английского языка на русский: Учеб. пособие. – Тамбов: Изд-во Тамб. гос. техн. ун-та, 2004. – 92 с.
8. Комиссаров В. Н. Лингвистика перевода. – М. : Международные отношения, 1980. – 168 с.
9. Рыженкова А. А. Авторские преобразования устойчивых сравнений как объект перевода: Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.04. – СПб, 2009. – 21 с.
10. Швед Е. В. Порівняння як засіб експресії в лінгвістичній системі промов у творі Тіта Лівія “Історія” // Проблеми романо-германської філології: Зб. наук. пр. – Ужгород: Вид-во УжДУ, 1999. – С. 55-60.
11. Kukharensko V. A. A book of Practice in Stylistics. – Vinnytsia: Nova Knyga, 2000. – 160 p.

© Болдырева А. Є. [Болдырева А. Е.] annelina_2207@mail.ru

Переклад авторських порівнянь в творах П. Г. Вудхауза (Українською)
 [Перевод авторских сравнений в произведениях П. Г. Вудхауза (На укр. яз.)]

(Проблеми перекладознавства [Проблемы переводоведения])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINGVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemanitics>**Джерельна база**

12. Wodehouse P. G. Carry on, Jeeves. – Moscow : Jupiter -Inter, 2004. – 236 p.
13. Вудхаус П. Г. Так держать, Дживс! – М. : АСТ Москва Хранитель, 2008. – 350 с.
14. Мизинина И. Н, Тюрина Т. А. Выразительные средства языка (справочное пособие) – М. : ООО Н – ПРО, 2006. – 108 с.
15. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика. Термінологічна енциклопедія. – Полтава: Довкілля – К., 2006. – 716 с.

References

1. Arnol'd I. V. *Stilistika sovremennogo anglijskogo jazyka. Stilistika dekodirovanija*. – Moskva, Prosveshhenie, 1990. – 301 s.
2. Gal'perin I. R. *Ocherki po stilistike anglijskogo jazyka*. Moskva, Iskusstvo, 1958. – 234 s.
3. Golikova Zh. A. *Perevod s anglijskogo na russkij [= Learn to Translate by Translating from English into Russian]*. Moskva, Novoe znanie, 2003. – 287 s.
4. Goljuh L. V. *Porivnjannja jak strukturno-stilistichnij komponent hudozhn'ogo tekstu (na materialy suchasnoï ukraïns'koï istorichnoï prozi)*. Avtoref. dis. kand. filol. nauk. Kyiv, 1984. – 20 s.
5. Kazakova T. A. *Hudozhestvennyj perevod. Teorija i praktika: Uchebnik*. SPb., ООО «Injazizdat», 2006. – 544 s.
6. Karaban V. I., Mejs Dzh. *Pereklad z ukrai'ns'koi' movy na anglijs'ku Navchal'nyj posibnyk-dovidnyk dlja studentiv vyshhyh navchal'nyh zakladiv osvity*. Vinnycja, NOVA KNYGA, 2003. – 608 s.
7. Kolomejceva E. M., Makeeva M. N. *Leksicheskie problemy perevoda s anglijskogo jazyka na russkij: Ucheb. posobie*. Tambov, Izd-vo Tamb. gos. tehn. un-ta, 2004. – 92 s.
8. Komissarov V. N. *Lingvistika perevoda*. Moskva, Mezhdunarodnye otnoshenija, 1980. – 168 s.
9. Ryzhenkova A. A. *Avtorskie preobrazovanija ustojchivyh sravnenij kak ob#ekt perevoda: Avtoref. dis. kand. filol. nauk*. SPb, 2009. – 21 s.
10. Shved E. V. *Porivnjannja jak zasib ekspresii' v lingvistychnij systemi promov u tvoriv Tita Livija "Istorija". Problemy romano-germans'koi' filologii'*. Uzhgorod, Vyd-vo UzhDU, 1999. – S. 55-60.
11. Kukharenko V. A. *A book of Practice in Stylistics*. Vinnytsia, Nova Knyga, 2000. – 160 p.
12. Wodehouse P. G. Carry on, Jeeves. Moscow, Jupiter -Inter, 2004. – 236 p.
13. Vudhaus P. G. *Tak derzhat', Dzhivs!* Moskva, AST Moskva Hranitel", 2008. – 350 s.
14. Mizinina I. N, Tjurina T. A. *Vyrazitel'nye sredstva jazyka (spravochnoe posobie)* Moskva, ООО Н – ПРО, 2006. – 108 s.
15. Selivanova O. O. *Suchasna lingvistyka. Terminologichna encyklopedija*. Poltava, Dovkillja – K., 2006. – 716 s.

(Translation problems)

Translation of genuine similes in short stories by P. G. Wodehouse (in Ukrainian)

[Pereklad avtors'kykh porivnian' v tvorakh P. H. Vudkhauza]

© Boldyreva A. Ye. [Boldyreva A. Je.] annelina_2207@mail.ru

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Стаття надійшла до редакції [Article received /

Статья поступила в редакцию] – 09.09.2017 р.

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism / Проверено на плагиат] – 15.09.2017 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text / Оригинальность текста] – 97,1 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2017.32.02>

УДК 811.134.2

**ГОЛОВНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ ЮРИДИЧНИХ ТА
АДМІНІСТРАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ**

Марія Сергіївна Власенко (м. Київ, Україна)

marybay@ukr.net

Кандидат філологічних наук, доцент кафедри романської філології

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

(Міністерство освіти і науки України)

01601, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 14

Статтю присвячено дослідженню особливостей побудови юридичних та адміністративних документів на композиційному, лексичному та морфолого-синтаксичному рівнях.

Ключові слова: юридичне мовлення, адміністративний документ, громадянин, адміністративний орган, лінгвістичні засоби, екстралінгвістичні фактори, відправник, канал, отримувач, комунікативний намір.

**THE MAIN FEATURES OF CONSTRUCTION OF LEGAL AND
ADMINISTRATIVE DOCUMENTS**

Mary S. Vlasenko (Kyiv, Ukraine)

marybay@ukr.net

PhD (Philology), associate professor at Romance Philology Department

Taras Shevchenko National University of Kyiv

(Ministry of Education and Science of Ukraine)

14 Taras Shevchenko Blvd., Kyiv, Ukraine, 01601

The article discusses the peculiarities of constructing legal and administrative documents on compositional, lexical and morphological-syntactic levels.

Key words: legal discourse, administrative document, citizen, administrative authority, linguistic means, non-linguistic factors, sender, channel, receiver, communicative intention.

© Власенко М. С. [Власенко М. С.] *marybay@ukr.net*

Головні особливості побудови юридичних та адміністративних документів (Українською)

[Главные особенности построения юридических и административных документов (На укр. яз.)]

(Проблеми семантики [Проблемы семантики])

ГЛАВНЫЕ ОСОБЕННОСТИ ПОСТРОЕНИЯ ЮРИДИЧЕСКИХ И АДМИНИСТРАТИВНЫХ ДОКУМЕНТОВ

Мария Сергеевна Власенко (г. Киев, Украина)
marybay@ukr.net

Кандидат филологических наук, доцент кафедры романской филологии
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко
(Министерство образования и науки Украины)
01601, г. Киев, бульвар Тараса Шевченко, 14

Статья посвящена исследованию особенностей построения юридических и административных документов на композиционном, лексическом и морфолого-синтаксическом уровнях.

Ключевые слова: *юридическая речь, административный документ, гражданин, административный орган, лингвистические средства, экстралингвистические факторы, отправитель, канал, получатель, коммуникативная цель.*

Актуальність даної статті зумовлено орієнтацією сучасної лінгвістики на вивчення функціонування мови у людському суспільстві, розуміння мови як діяльності, представлення лінгвістичних засобів та екстралінгвістичних факторів реалізації мети та мотивів особистості.

Метою статті є визначити та дослідити особливості композиційної, лексичної та морфолого-синтаксичної побудови юридичних та адміністративних документів Іспанії.

Об'єктом дослідження є різні види юридичних та адміністративних текстів офіційно-ділового стилю іспанської мови.

Матеріалом дослідження слугують тексти судових рішень, клопотань, декретів, постанов.

Наукова новизна статті полягає у тому, що вперше на матеріалі іспанської мови аналізуються композиційні, лексичні та морфолого-синтаксичні засоби створення різних видів юридичних та адміністративних документів.

Коли багаторазово піднімається тема мовлення, існує упереджена думка, що це вроджена здатність людини, яка розвивається відповідно до її біологічного, психічного та соціального розвитку. Безсумнівно протягом життя ми використовуємо мовлення в різних комунікативних актах, проте, воно варіюватиметься в залежності

(Problems of linguistic semantics)

The main features of construction of legal and administrative documents (in Ukrainian)
[Golovni osoblyvosti pobudovy jurydychnykh ta administratyvnykh dokumentiv]

© Vlasenko M. S. [Vlasenko M. S.] marybay@ukr.net

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

від намірів і комунікативної ситуації, до якої ми потрапляємо. Саме виходячи з цього, ми й обираємо формальне чи неформальне використання мовлення.

Як правило, в повсякденному житті, ми обмінюємося усними повідомленнями, чи то під час спілкування в родині, чи на роботі або в іншому соціальному середовищі. У цих випадках спільним є те, що використовується розмовне мовлення (неофіційний стиль). Комунікація виявляється продуктивною незважаючи на те, що у багатьох випадках ідеї є не чітко вираженими. Проте обмін інформацією відбувається успішно завдяки спільному для відправника та отримувача інформації ситуативному, культурному та мовному контекстам. Крім того, успішності комунікативного акту сприяє й мова тіла співрозмовників: міміка, жести і т.д. Наприклад, розмовляючи по телефону, ми розуміємо повідомлення без присутності співрозмовника або, коли ми допомагаємо людині, вказуючи напрямом, який вона шукає, ми не маємо супроводжувати її на місце, щоб виконати нашу місію.

Офіційно-діловий стиль має специфічні відмінності від розмовного мовлення та інших стилів літературної мови. У роботі з документами велику роль відіграє словесне оформлення рішень, дій, зв'язків. Мова не є пасивним фіксатором прийнятих рішень, а виконує активну стимулюючу роль в управлінській діяльності. Естетика офіційно-ділового стилю, на відміну від літературного стилю, полягає в логіці та стандартизації зворотів та кліше, притаманних лише офіційному мовленню [1, с. 159]. Адміністративне мовлення використовується органами державної адміністрації як у своїх внутрішніх відносинах, так і у відносинах з громадянами, виражається, як правило, у письмовій формі, за допомогою найрізноманітніших документів (довідок, оголошень, циркулярів, розпоряджень, положень, статутів, форм, повідомлень, листів та багатьох інших документів). Документами, які найчастіше використовуються громадянами, не тільки у якості одержувачів, а й відправників, безсумнівно, являються інстанції (*las instancias*) і договори (*los contratos*).

Серед часто використовуваних адміністративних документів також можна виділити постанови (*dictámenes*), положення (*disposiciones*), нормативні акти (*normativas*), накази (*órdenes*), правила (*regulaciones*) та резолюції (*resoluciones*), завдяки яким ми потрапляємо у специфічну сферу юридичного мовлення. Насправді, виконавча влада спирається на адміністративний орган задля забезпечення дотримання закону. Тому й існує тісний взаємозв'язок між юридичними та адміністративними документами. Юридичне мовлення може бути визначене як мова, що використовується органами правосуддя в своїх відносинах із суспільством або фізичними та юридичними особами, тобто як особливий вид адміністративного мовлення. До юридичних текстів належать як законодавчі (*los legales*) (конкретне

© Власенко М. С. [Власенко М. С.] marybay@ukr.net

Головні особливості побудови юридичних та адміністративних документів (Українською)
[Главные особенности построения юридических и административных документов (На укр. яз.)]

(Проблеми семантики [Проблемы семантики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemanitics>

висловлення законів), так і судові документи (*los judiciales*) (результати втілення законодавства спеціалістами у правовій галузі).

Межа між юридичним і адміністративним мовленням не є чітко визначеною. У них є спільними як лінгвістичні засоби (граматичні та лексичні), так і властиві їм екстралінгвістичні фактори (канал, відправник, отримувач та мета або комунікативний намір).

Відправник адміністративного правового тексту є досить специфічним: як правило, займає домінуючу позицію і зазвичай є анонімним. Отримувач, в основному, займає «підлеглу» позицію відносно тексту, який в нього цього вимагає. Ці ролі змінюються, коли йдеться про текст, підготовлений громадянином задля звернення до органів Адміністрації (наприклад, у клопотаннях про оскарження або апеляціях). У цьому випадку отримувач займає владну позицію, а відправник є «підлеглим», змушеним прийняти і постійно пам'ятати цю умову, говорячи про себе, з цього моменту, від третьої особи (приймаючи той факт, що він «є ніхто, принаймні, ніхто знайомий»).

Специфічним є й канал: це письмовий документ, але не звичайний папір, а офіційний, датований та підписаний документ. Канал перетворюється на власне закон.

Комунікативний намір відправника правового повідомлення має суто практичну мету: інформувати, наказувати, а, іноді, й стримувати та запобігати (просити або вимагати, коли відправник є громадянином).

Отже, розглянемо більш детально юридичні та адміністративні тексти, їхні характерні риси, морфолого-синтаксичні та лексичні засоби творення та особливості побудови саме адміністративних документів Іспанії.

До юридичних текстів належать: законодавчі тексти, що виходять від законодавчої влади, Парламенту або Уряду (закони – *leyes*, законодавчі декрети – *decretos ley*, королівські накази – *reales decretos*, регламенти – *reglamentos*); процесуальні або судові тексти, що виходять із судової влади (судові рішення та постанови – *sentencias*), або від громадян (позови – *recursos*). Адміністративні тексти виходять з органів Адміністрації (резолюції, постанови – *resoluciones*, акти, дипломи, довідки, свідоцтва, сертифікати – *certificados*) або від громадян (показання свідків під присягою – *declaración jurada*, клопотання – *instancias*, скарги – *denuncias*, акт, протокол – *acta*, контракт, договір – *contrato*).

До загальних характеристик юридичних та адміністративних текстів належить використання жорсткої уніфікованої структури, що відповідає заздалегідь визначеній схемі. Для кожного окремого виду документу (контракту, клопотання, судового

(Problems of linguistic semantics)

The main features of construction of legal and administrative documents (in Ukrainian)**[Golovni osoblyvosti pobudovy jurydychnyh ta administratyvnyh dokumentiv]**© Vlasenko M. S. [Vlasenko M. S.] marybay@ukr.net

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

рішення тощо) існує заздалегідь встановлена схема побудови. Ці структури забезпечують правильність інтерпретації тексту та спрощують його підготовку, розробку та читання. Багато адміністративних текстів перетворилися на форми, бланки, анкети, які громадянин має заповнювати. Вживаються певні типографічні засоби: розміщення на сторінці, розмір та вид літер, цифр, відстані між рядками, певними частинами тексту. Кожен окремий документ має свої особливості побудови, свої певні характеристики, дотримання яких має виключно важливе значення. Наприклад, закони поділяються на розділи, які, у свою чергу, поділяються на глави, а глави на статті, кожна з яких може містити пронумеровані підпункти. Клопотання складається з чітко визначених чотирьох частин: дані особи, яка подала клопотання (*datos del solicitante*), виклад, роз'яснення мотивів (*exposición de motivos*), клопотання (*solicitud*) та заключна (прощавальна) частина (*despedida*). Судове рішення (*sentencia judicial*) складається зі вступу (*la introducción*) (зазначаються дані судді та обох сторін), обставин справи (*los antecedentes del hecho*), обґрунтування (*los fundamentos*) та вердикту, рішення (*el fallo*).

При підготовці тексту документу мають бути дотримані такі основні принципи: об'єктивність змісту та нейтральність тону, повнота інформації та стислість викладу, типізація лінгвістичних засобів і стандартних термінів. Тому лексика юридичних та адміністративних документів є дуже консервативною, насиченою техніцизмами та стійкими словосполученнями, формулами та зворотами, відсутніми у звичайному мовленні. Задля забезпечення чіткості та зрозумілості, безособовості, об'єктивності, однозначності інтерпретації юридичних та адміністративних текстів їхній автор має дотримуватися зазначених принципів як на лексичному, так і на морфолого-синтаксичному рівні. Кожен окремий юридичний чи адміністративний документ має чітку структуру, яка передбачає вживання стійких словосполучень, усталений виразів формального характеру. Вживання таких традиційних зворотів має велике значення для складання цих документів. Вони виявляються тими ознаками, показниками, що допомагають скорішому читанню документів та надають однорідності та узгодженості їхньої структури. Існують формули вступної частини (*Ilustrísimo señor, El abajo firmante*), зв'язки (*es por lo que...; Considerando*), постановки питання (*solicita*), заключної частини (*conclusión*) (*fallo; quedamos a su entera disposición*)

На лексичному рівні юридичні та адміністративні тексти відзначаються вживанням денотативної (що не допускає більше одного тлумачення), іноді анахронічної лексики, насиченої техніцизмами та культизмами (*legítimo, usufructo*), більшість з яких є абстрактними поняттями (*quebrantamiento, embargo, jurisdicción*), архаїзмами, кліше та формулами ввічливості (*para que así conste a petición..., prometo*)

© Власенко М. С. [Власенко М. С.] marybay@ukr.netГоловні особливості побудови юридичних та адміністративних документів (Українською)
[Главные особенностей построения юридических и административных документов (На укр. яз.)]
(Проблеми семантики [Проблемы семантики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

por mi honor, en virtud de lo acordado...). Юридичні тексти є більш переконливими та ввічливими, ніж адміністративні. Вони насичені стандартизованими формулами та зверненнями (su Señoría, con la venia...), латинізмами (in dubio pro reo) та великою кількістю техніцизмів (cognición, enajenación...).

На морфолого-синтаксичному рівні спостерігається прагнення до номіналізації (cursar > dar curso; considerar > tomar en consideración); сустантивізація (lo dispuesto, el demandado, el contribuyente); опущення артикля (se tramitará expediente), передпозиція прикметників (presunto delito, preceptivo dictamen). Скупчення іменників [2, с. 100] спостерігається при дуже детальному перелічуванні, що також відповідає прагненню до чіткості та ясності. Вживаються складні підрядні та ускладнені прийменниковими та сполучниковими зворотами речення (a efectos de, a tenor de lo establecido); багаточисельні повторення, що підкреслюються прикметниками та дієприкметниками citado, dicho, antedicho, mencionado. Спостерігається специфічне вживання дієслова у пасивних та безособових реченнях (se procede a...), що відповідає прагненню юридичних та адміністративних текстів до безособовості та об'єктивності викладу інформації. Крім того, вживається велика кількість інфінітивів (a completar por el interesado), герундіїв (considerándose probada la participación...) та дієприкметників (admitida la existencia de...), форм, що виражають повинність: перифрази (haber de, deber), майбутній час у значення обов'язковості (el juez admitirá la demanda), форми майбутнього простого та складного субхунтиву (si entre los herederos hubiere; si al expirar dicho plazo hubiere cumplido), наказовий спосіб (comuníquese), дієслова, що виражають водночас слово й дію (fallo, declaro, prometo o certifico); дієслівні форми з дистанційним значенням: форма множини (por la presente le comunicamos), третя особа замість першої (el que suscribe...).

Отже, для успішного досягнення своєї головної мети – інформувати, регулювати суспільну діяльність та розробляти та втілювати закони, юридичні та адміністративні документи мають відповідати головним принципам структурної та лексико-граматичної побудови, які були розглянуті у даній статті.

Література

1. Ушаков А. А. Очерки советской законодательной стилистики. – Пермь, 1967.
2. Calvo Ramos L. Introducción al estudio del lenguaje administrativo. Gramática y textos. – Madrid : Gredos, 1980.

References

1. Ushakov A. A. Ocherki sovetsoj zakonodatel'noj stilistiki. Perm', 1967.
2. Calvo Ramos L. Introducción al estudio del lenguaje administrativo. Gramática y textos. Madrid, Gredos, 1980.

(Problems of linguistic semantics)

The main features of construction of legal and administrative documents (in Ukrainian)

[Golovni osoblyvosti pobudovy jurydychnyh ta administratyvnyh dokumentiv]

© Vlasenko M. S. [Vlasenko M. S.] marybay@ukr.net

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Стаття надійшла до редакції [Article received /

Статья поступила в редакцию] – 09.09.2017 р.

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism / Проверено на плагиат] – 15.09.2017 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text / Оригинальность текста] – 97,1 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2017.32.03>

УДК 811.133

**МЕТАФОРИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ЯК РЕЗУЛЬТАТ КОНЦЕПТУАЛЬНОЇ
ІНТЕГРАЦІЇ (на матеріалі французької мови)**

Валентина Анатоліївна Гладка (м. Чернівці, Україна)

hladka_valya@yahoo.fr

Кандидат філологічних наук, доцент, докторант кафедри романської філології

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

(Міністерство освіти і науки України)

01601, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 14

У статті детально висвітлюється явище метафоризації крізь призму когнітивних досліджень, в яких вона постає як один зі способів пізнання й усвідомлення дійсності, а також як один з когнітивних процесів вторинного семіозису. На матеріалі неологізмів сучасної французької мови автор демонструє породження метафоричного значення у результаті інтеграції ментальних просторів компонентів усталених виразів.

Ключові слова: *фразеологізм, метафора, метафоричне значення, інтегрований простір, ментальний простір.*

**METAPHORIC MEANING AS A RESULT OF CONCEPTUAL INTEGRATION
(on the material of the French language)**

Valentyna A. Hladka (Kyiv, Ukraine)

hladka_valya@yahoo.fr

PhD (Philology), associate professor, doctoral student at Romance Philology Department

Taras Shevchenko National University of Kyiv

(Ministry of Education and Science of Ukraine)

14 Taras Shevchenko Blvd., Kyiv, Ukraine, 01601

The article highlights in details the phenomenon of metaphorisation through the prism of cognitive research, in which it is considered as one of the ways of cognition and

© Гладка В. А. [Гладка В. А.] *hladka_valya@yahoo.fr*

Метафоричне значення як результат концептуальної інтеграції (на матеріалі французької мови) (Українською)

[Метафорическое значение как результат концептуальной интеграции (на материале французского языка) (На укр. яз.)]

(Проблеми семантики [Проблемы семантики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

awareness of reality, and also as one of the cognitive processes of secondary nomination. On the basis of the neo-phraseology of modern French, the author demonstrates the production of a metaphorical meaning as a result of the integration of mental spaces of stable expression constituents.

Key-words: *phraseology, metaphor, metaphorical meaning, integrated space, mental space.*

**МЕТАФОРИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ КАК РЕЗУЛЬТАТ
 КОНЦЕПТУАЛЬНОЙ ИНТЕГРАЦИИ (на материале французского языка)**

Валентина Анатоліївна Гладка (м. Чернівці, Україна)
hladka_valya@yahoo.fr

Кандидат филологических наук, доцент, докторант кафедры романской филологии
 Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко
 (Министерство образования и науки Украины)
 01601, г. Киев, бульвар Тараса Шевченко, 14

В статье подробно освещается феномен метафоризации сквозь призму когнитивных исследований, в которых она выступает как один из способов познания и осознания действительности, а также как один из когнитивных процессов вторичного семиозиса. На материале неопрагматизмов современного французского языка автор демонстрирует порождение метафорического значения в результате интеграции ментальных пространств компонентов устойчивых выражений.

Ключевые слова: *фрагментизм, метафора, метафорическое значение, интегрированное пространство, ментальное пространство.*

Вивчення метафори як продуктивного креативного засобу збагачення мови, вияву мовної економії, семіотичної закономірності, що виявляється у використанні знаків однієї концептуальної сфери на позначення іншої, уподібненої до неї у певному відношенні, має давню історію. Як об'єкт філософської і теоретичної рефлексії метафора була виокремлена ще в працях античних філософів, у яких вона розглядалася переважно з точки зору мовної форми (“перенесення з роду на вид або з виду на рід, або з виду на вид, або за аналогією” [2]) і кваліфікувалася як фігура мовлення, як стилістичний засіб

(Problems of linguistic semantics)

Metaphoric meaning as a result of conceptual integration (on the material of the French language) (in Ukrainian)

[Metaforichne znachennja jak rezul'tat konceptual'noi' integracii' (na materiali francuz'koi' movy)]

© Hladka V. A. [Gladka V. A.] hladka_valya@yahoo.fr

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

реалізації поетичної функції мови. Протягом усієї історії риторики, за словами А. Річардс, метафору позиціонували як “вдалий, дотепний зворот, що ґрунтується на гнучкості слів”, як “дещо доречне лише в деяких випадках і яке потребує особливого мистецтва й обережності” [11, с. 45]. Поступове поширення метафори в різноманітних жанрах художнього, повсякденного й наукового мовлення сприяло перетворенню цього явища в лінгвістичній свідомості з поетичного засобу, з тропа, на засіб повсякденного життя людини, “фундаментальну ознаку мови” [13, с. 229], яка охоплює “всі сфери спілкування, зокрема ті, де найчастіше виникає необхідність у позначенні об’єктів “невидимого світу” з відображенням їх об’єктивних властивостей” [9, с. 66–67]. Відтак, метафора стає чи не одним з найбільш досліджуваних мовних явищ, яке привертало увагу науковців різних напрямків. Окрім детального вивчення її морфологічних і словотвірних властивостей, лінгвісти зосереджують свою увагу також на різних її аспектах. Вони досліджують семну структуру метафори (семасіологічний підхід), її співвідношення з позамовним об’єктом (ономасіологічний підхід), роль метафори під час референції (логічний підхід), породженні й сприйнятті мовлення (психологічний напрям), місце метафори в різних лексичних групах (лексикологічний напрям), лінгвістичні властивості художньої метафори (лінгволітературний напрямок), а також визначають відмінності між поняттями “переносне” й “образне” значення (лексикографічний напрям). При цьому науковці витлумачують метафору як спосіб організації пізнавальної діяльності (гносеологічний напрям), як засіб вираження експресії у тексті (лінгвостилістичний напрям), як спосіб комунікативного впливу та знаряддя маніпулювання свідомістю цільової аудиторії (прагматичний підхід), як культурний феномен мови, що фіксує чинники й закономірності переінтерпретації культурних кодів певного етносу (лінгвокультурологічний підхід), як спосіб осмислення дійсності (когнітивний підхід), що створило ґрунтовну теоретичну базу для подальших наукових студій.

У такий спосіб наукове розуміння явища метафори пройшло від тлумачення його як стилістичного засобу до когнітивного механізму створення мовної картини світу, збагачуючись щоразу новими тлумаченнями, різними класифікаціями функцій метафори, новими методики вивчення. Однак, як зауважує В. В. Петров, метафора являє собою “золоту жилу, в якій є багато самородків, але найбільші з них ще не знайдені” [10, с. 143], що, власне, й відкриває перед дослідниками безмежні перспективи для пізнання її справжньої сутності, а разом з тим і визначає **актуальність** нашого дослідження.

© Гладка В. А. [Гладка В. А.] hladka_valya@yahoo.fr

Метафоричне значення як результат концептуальної інтеграції (на матеріалі французької мови) (Українською)

[Метафорическое значение как результат концептуальной интеграции (на материале французского языка) (На укр. яз.)]

(Проблеми семантики [Проблемы семантики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Мета запропонованої розвідки полягає у висвітленні явища метафори крізь призму когнітивних досліджень, а також у розгляді метафоричного значення як результату концептуальної інтеграції ментальних просторів.

Об'єктом дослідження слугували неолігизми сучасної французької мови, породжені шляхом метафоризації, а його **предметом** – їхнє семантичне значення.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше розглянуто процес породження нового концептуального значення французьких неолігизмів (далі – ФО) шляхом інтеграції вихідних ментальних просторів їхніх компонентів.

На відміну від попередніх праць, сьогодні метафора розглядається не лише як спосіб поповнення знакових ресурсів мови, а й загалом як засіб буття людини, за допомогою якого відбувається процес пізнання й освоєння оточуючої дійсності. Можна, навіть, припустити, що в свідомості людини існує певний метафоричний згусток свідомості, який поєднує емпіричний досвід і мовне знання, культурні цінності й стереотипи. Відповідно, метафора постає як один зі способів моделювання картини світу або, навіть, способом творення самого світу, як один із когнітивних процесів, задіяних у вторинному семіозисі.

Як процес, метафора вперше була розглянута в межах теорії номінації, де вона витлумачувалася як механізм мовлення, який полягає у вживанні слова, що позначає певний клас предметів, явищ тощо, для найменування об'єкта, який входить до іншого класу об'єктів, аналогічного даному в певному відношенні; як перенос найменування з одного денотата на інший, який асоціюється з ним на основі реальної або уявної подібності [8; 17]; як семантичний процес, при якому форма мовної одиниці переноситься з одного референта на інший на основі тієї чи іншої подібності останнього при відображенні в свідомості мовця [14, с. 108]. Сучасне розуміння ролі метафори в процесі номінації зводиться до того, що вона являє собою когнітивний процес, який виражає і формує нові поняття і без якого неможливо отримати нове знання [7; 15]. До метафори, як зауважує О. С. Кубрякова, “вдаються тоді, коли потрібно встановити певні відношення між тим фрагментом дійсності, який ми номінуємо, й тим, з яким ми його порівнюємо” [7, с. 108].

У площині когнітивної семантики метафору вивчають як “глобальну властивість мови, як один зі способів мислення про світ і пізнання світу” [4, с. 3], як “основну ментальну операцію, спосіб пізнання, концептуалізації, категоризації, оцінки й пояснення світу” [5, с. 17], як “важливий спосіб побудови

(Problems of linguistic semantics)

Metaphoric meaning as a result of conceptual integration (on the material of the French language) (in Ukrainian)**[Metaforichne znachennja jak rezul'tat konceptual'noi' integracii' (na materialy francuz'koi' movy)]**© Hladka V. A. [Gladka V. A.] hladka_valya@yahoo.fr

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

концептуальної картини світу” [6, с. 101], як “один зі способів репрезентації знань у мовній формі (...) [яка] відповідає здібностям людини вловлювати й створювати подібності між різними індивідами й класами об’єктів” [3]. Іншими словами, процес метафоризації визначають як когнітивну операцію над поняттями, що дозволяє осмислити ту чи іншу область дійсності в термінах понятійних структур, сформованих уже на основі досвіду, отриманого в інших областях.

Досліджуючи творення нових ФО крізь шляхом метафоризації, лінгвісти часто роблять цікаві висновки. Так, А. Річардс, намагаючись пояснити особливість метафоризації вільного словосполучення, розмірковує: “Коли ми використовуємо метафору, в нас є дві думки про два різних предмети. При цьому ці думки взаємодіють у середині одного-єдиного виразу, значення якого, власне, й є результатом цієї взаємодії. Ядром поєднання цих двох думок слугує основа порівняння, що переходить з вільного словосполучення до фразеологічного, де перше виступає внутрішньою формою другого. При реалізації метафори об’єднуються “первинні” (що містяться у складі вільного словосполучення) і “вторинні”, похідні, семи” [11, с. 46].

Слушна точка зору представлена в антропоцентричній концепції В. М. Телія. На її переконання, процес метафоризації являє собою, насамперед, перехід від задуму, мети, наміру людини, на підставі яких створюється допоміжне поняття на основі асоціативних комплексів (ореолів) – енциклопедичного, раціонально-культурного, особистісного знання – до припущення подібності. Потім відбувається фокусування контекстом, результатом якого є фільтрація, тобто поєднання нових ознак зі старим значенням і формування нового концепту на базі сфери знань, досвіду мовців, їхньої етнічної культури [15, с. 26–52].

У такий спосіб, метафоризація постає як процес такої взаємодії вказаних сутностей і операцій, які зумовлюють отримання нового знання про світ і ословлення цього знання. Метафоризація супроводжується вкрапленням у нове поняття ознак уже пізнаної дійсності, відображеної у значенні переосмисленого імені, що залишає сліди в метафоричному значенні, яке, в свою чергу, “вплітається” і в картину світу, виражену мовою” [16, с. 60]. Відповідно до такого розуміння метафори, процес фразеологізації являє собою залучення сполучення слів у метафору на основі подібності того смислу, який лежить в основі номінативного задуму, й того, що позначається сполученням слів у його “буквальному значенні” і що належить до певної структури знання про світ, тобто певного “сценарію” або “фрейму” [16, с. 60]. Передача інформації здійснюється “стиснутими засобами”, виражаючи у внутрішній формі ФО характерні ознаки

© Гладка В. А. [Гладка В. А.] hladka_valya@yahoo.fr

Метафоричне значення як результат концептуальної інтеграції (на матеріалі французької мови) (Українською)

[Метафорическое значение как результат концептуальной интеграции (на материале французского языка) (На укр. яз.)]

(Проблеми семантики [Проблемы семантики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINGVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

певної ситуації, закріпленої у мовній свідомості носіїв мови і яка виникає у вигляді образу при вимові відповідної звукової оболонки” [16, с. 60]. Найбільш лаконічно й влучно, на наш погляд, процес метафоризації у ФО зобразив М. Ф. Алефіренко, виокремлюючи в ньому три мисленнєві кроки: 1) вибір найяскравішого й загальновідомого аналогу – джерела зіставлення; 2) перенесення відповідної частини знань зі сфери джерела на ділянку об’єкта пізнання й іменування; 3) породження нових смислів унаслідок взаємодії двох ідей [1, с. 53].

У сучасній лінгвістиці значну увагу приділяють проблемам смислопородження, зокрема актуалізації мовного значення в мовленні, яку пов’язують з лінгвокреативною діяльністю людини (А. М. Барулін, А. В. Бондарко, О. О. Брудний, І. М. Кобозєва, А. В. Колмогорова, А. В. Кравченко, О. О. Леонтьєв, Р. І. Павильоніс, G. Frege та ін.). А одним з найяскравіших проявів цієї діяльності, крім створення особливого смислу, є акт метафоричної творчості, що, власне, й наштовхнуло науковців на розгляд метафори як процесу концептуальної інтеграції ментальних просторів (О. К. Ірісханова, А. В. Колмогорова, Т. Г. Скребцова, G. Fauconnier, L. A. Janda, M. Turner та ін.).

Водночас, передвісником такого розуміння породження метафоричного значення можна по праву вважати прихильників інтеракційної теорії, які розробляли логіко-психологічний аспект цього явища в двох напрямках. Перший трактує метафору як перенесення за подібністю двох речей, причому “гетерогенність цих референтів і супутні асоціативні комплекси дають змогу виходити за їхні межі й створювати принципово нову інформацію” [11]. Другий говорить про зіставлення двох думок про них [18]. Тричленна механістична концепція Х. Delamar кваліфікує метафоричний механізм як перенесення значення від вихідного слова на результуюче на основі суміжного поняття [12]. Однак, такою теорією, нажаль, не можна пояснити всі випадки творення метафор, адже чимала їх кількість не має спільної логічної основи зіставлення або порівняння (напр.: *bourrer le canon* – (букв.) “набивати пушку” і (перен.) “приймати велику кількість допінгу”; *semer aux quatre vents* – (букв.) “сіяти на чотири вітри” і (перен.) “збити з пантелику”; *du sucre à trente-deux sous* – (букв.) “цукор за 32 су” і (перен.) “вишукана людина”). На це звернув свою увагу американський логік J. Searle, постулюючи відсутність алгоритму переносу таких метафор через те, що вони виникають шляхом дифузного асоціативного поєднання двох понять і уявлень [19]. Працюючи в цьому ж напрямку В. М. Телія розглядає метафору як співвідношення різних сутностей, результатом чого є

(Problems of linguistic semantics)

Metaphoric meaning as a result of conceptual integration (on the material of the French language) (in Ukrainian)

[Metaforichne znachennja jak rezul'tat konceptual'noi' integracii' (na materiali francuz'koi' movy)]

© Hladka V. A. [Gladka V. A.] hladka_valya@yahoo.fr

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

створення нового гештальту з редукованих прототипів, який синтезує в собі ознаки гетерогенних об'єктів уподібнення [15, с. 50].

Логічним продовженням подібних міркувань стала теорія концептуальної інтеграції G. Fauconnier і M. Turner, яка розглядає метафору як особливий вид ментального проектування концептуальної сфери ДЖЕРЕЛА на сферу ЦІЛ, одночасно з яким свідомістю створюються і зберігаються в пам'яті тимчасові проміжні концептуальні зони, які потім вбудовуються в структуру знання в момент мовлення і слугують важливою складовою когнітивного процесу [20]. Відтак, метафоричний бленд, будучи абсолютно новою самостійною структурою, містить окремі елементи з двох вихідних ментальних просторів і отримує логіку, відсутню в обох вихідних просторах. Завдяки необов'язковій наявності всіх елементів бленда у вихідних ментальних просторах (оскільки однією з його властивостей є породження абсолютно нових образів) і можна пояснити механізм творення метафоричного значення у всіх типах усталених одиниць.

Розуміючи метафоризацію як спосіб осмислення однієї концептуальної сфери через понятійні структури іншої, спробуємо змодельовати процес метафоричного перенесення, відтворюючи рух свідомості й думки від сфери ДЖЕРЕЛА до сфери ЦІЛ. Для прикладу проаналізуємо процес породження фразеологічного значення у неофразеологізмі *mordre à l'appât* “бути зацікавленим”. Побудувавши ментальні простори двох компонентів *mordre* “кусати” й *un appât* “наживка”, а також породжуючий простір (до якого увійшов лише один спільний образ ‘наживка’), бачимо, що в змішаному просторі спроектовані образи переосмислені й доповнені новим образом (‘особа’). У наслідок цього, отримуємо новий концептуальний зміст “зацікавитися чимось після усвідомлення того, який інтерес або користь можна отримати від цього” (див. рис. 1).

У такий спосіб породжене фразеологічне значення базується на порівнянні та ідентифікації людини з твариною (звіром або рибиною), яка в пошуках їжі хапає наживку, закладену для неї у капканах або на гачках. У термінах когнітивної семантики це пояснюється наступним чином: на основі конектора ідентифікації відбувається семантичне перенесення значення зі сфери ДЖЕРЕЛА, яким виступає у двох компонентах концептосфера ТВАРИНА, до сфери ЦІЛ – концептосфери ЛЮДИНА. Відповідно, в процесі метафоризації задіяні дві різні концептосфери (ТВАРИНА → ЛЮДИНА), що й вирізняє її від метонімії, яка задіює лише одну концептосферу.

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

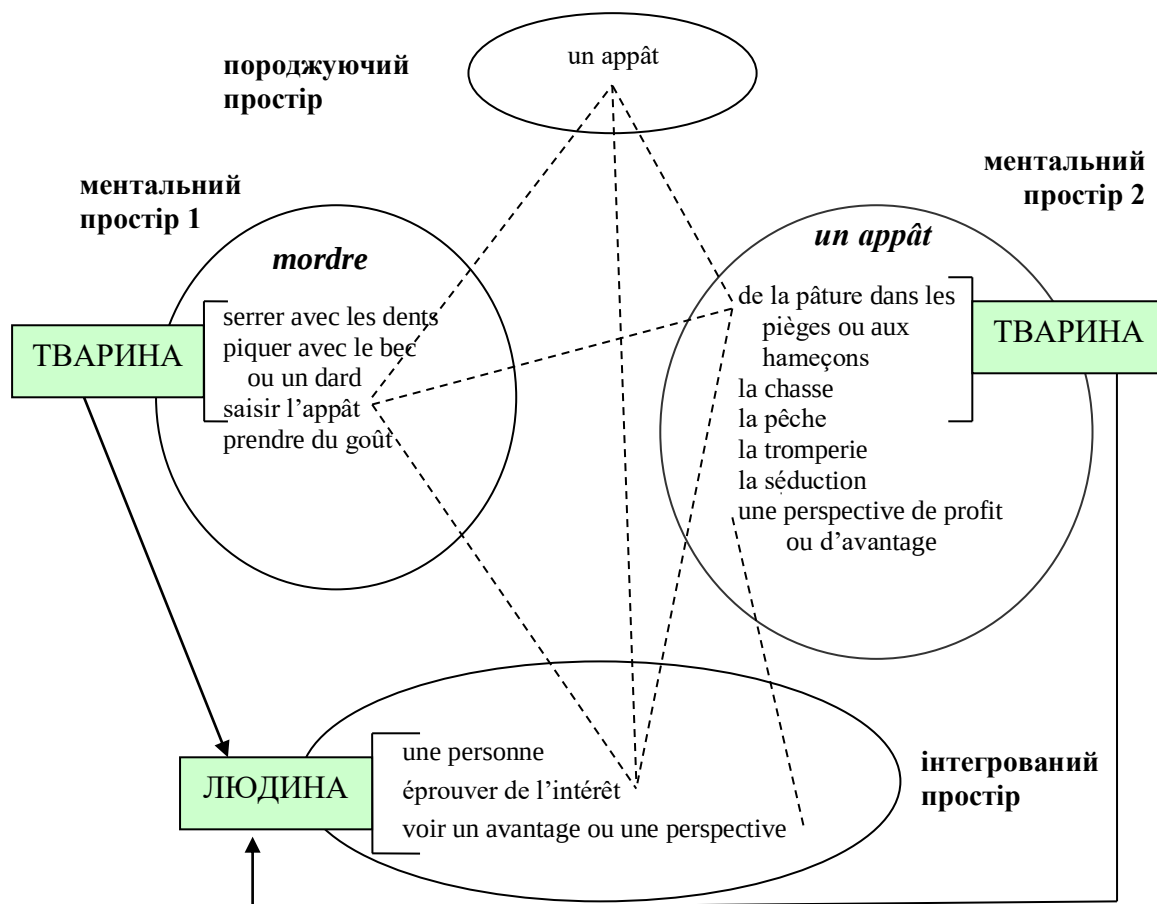
<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Рис. 1. Моделювання інтегрованого простору неологічної метафоричної ФО *mordre à l'appât* “бути зацікавленим”

Аналогічним способом відбувається породження метафоричного значення тих неофразеологізмів, ментальні простори яких належать до різних концептосфер, наприклад: *chiffe molle* “знесилена людина” (АРТЕФАКТ → ЛЮДИНА), *mauvais ange* “поганий радний” (ІСТОТА → ЛЮДИНА), *faire l'oeuf* “прикидатися дурником” (РЕЧОВИНА → ЛЮДИНА), *éléphant blanc* “рідкісна річ” (ТВАРИНА → АРТЕФАКТ), *pisse de chat* “поганий алкоголь” (ТВАРИНА → РЕЧОВИНА).

У такий спосіб розгляд породження метафоричного значення як процесу інтеграції ментальних просторів компонентів ФО дозволяє не лише усвідомити сутність когнітивного механізму метафоризації, а й відмежувати його від подібних до нього процесів порівняння та метонімізації.

Перспективою подальших студій вважаємо детальне вивчення метафтонімізації як амальгамного способу (метафора + метонімія) переосмислення значення компонентів у процесі породження нових фразеологізмів.

(Problems of linguistic semantics)

Metaphoric meaning as a result of conceptual integration (on the material of the French language) (in Ukrainian)

[Metaforichne znachennja jak rezul'tat konceptual'noi' integracii' (na materiali francuz'koi' movy)]

© Hladka V. A. [Gladka V. A.] hladka_valya@yahoo.fr

ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Література

1. *Алефіренко М. Ф.* Теоретичні питання фразеології / М. Ф. Алефіренко. – Харків : Вища шк., 1987. – 136 с.
2. *Античные теории языка и стиля* / под ред. О. М. Фрейденберг. – М.-Л. : Соцгиз, 1936. – 344 с.
3. *Арутюнова Н. Д.* Метафора и дискурс / Н. Д. Арутюнова // Теория метафоры. – 1990. – С. 5–32.
4. *Балашова Л. В.* Метафора в диахронии / Л. В. Балашова. – Саратов : Изд-во Сарат. гос. ун-та, 1998. – 216 с.
5. *Будаев Э. В.* Становление когнитивной теории метафоры / Э. В. Будаев // Лингвокультурология. – 2007. – Вып. 1. – С. 16–32.
6. *Кашкин В. Б.* Метафора как средство активного познания / В. Б. Кашкин, Д. Г. Шаталов // Язык, коммуникация и социальная среда. – 2006. – С. 94–102.
7. *Кубрякова Е. С.* Человеческий фактор в языке: Язык и порождение речи / Е. С. Кубрякова, А. М. Шахнарович, Л. В. Сахарный. – М. : Наука, 1991. – 240 с.
8. *Лингвистический энциклопедический словарь* / гл. ред. В. Н. Ярцева. – М. : Советская энциклопедия, 1990.
9. *Опарина Е. О.* Концептуальная метафора / Е. О. Опарина // Метафора в языке и тексте. – 1988. – С. 65–77.
10. *Петров В. В.* Метафора: От семантических представлений к когнитивному анализу / В. В. Петров // Вопросы языкознания. – 1990. – № 3. – С. 135–146.
11. *Ричардс А. А.* Философия риторики / А. А. Ричардс // Теория метафоры. – 1990. – С. 44–67.
12. *Селіванова О. О.* Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : підручник / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2008. – 712 с.
13. *Степанов Ю. С.* В трехмерном пространстве языка: Семиотические проблемы лингвистики, философии, искусства. – М. : Наука, 1985. – 335 с.
14. *Тараненко А.* Языковая семантика в ее динамических аспектах: основные семантические процессы / А. Тараненко. – К. : Наукова думка, 1989. – 256 с.
15. *Телия В. Н.* Метафора как модель смыслопроизводства и ее экспрессивно-оценочная функция / В. Н. Телия // Метафора в языке и тексте. – М. : Наука, 1988. – С. 26–52.
16. *Телия В. Н.* Русская фразеология. Семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты / В. Н. Телия. – М. : Школа “Языки русской культуры”, 1996. – 288 с.
17. *Черданцева Т. З.* Язык и его образы (Очерки по итальянской фразеологии) / Т. З. Черданцева. – 3-е изд. – М. : Изд-во ЛКИ, 2010. – 168 с.
18. *Black M.* More about Metaphor / M. Black // Metaphor and Thought; A. Ortony (ed.). – Cambridge : Cambridge University Press, 1993. – P. 19–41.
19. *Searle J.* Expression and Meaning / J. Searle. – Cambridge : Cambridge University Press,

© Гладка В. А. [Гладка В. А.] hladka_valya@yahoo.fr

Метафоричне значення як результат концептуальної інтеграції (на матеріалі французької мови) (Українською)
 [Метафорическое значение как результат концептуальной интеграции (на материале французского языка) (На укр. яз.)]
 (Проблеми семантики [Проблеми семантики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemanitics>

1994. – 187 p.

20. Turner M. Conceptual integration and formal expression / M. Turner, G. Fauconnier // *Mataphor and Symbolic Activity*. – 1995. – Vol. 10. – № 3. – P. 183–204.

References

1. Alefirenko M. F. *Teoretychni pytannja frazeologii*. Harkiv, Vyshha shk., 1987. – 136 s.
2. *Antichnye teorii jazyka i stilja*. Pod red. O. M. Frejdenberg. Moskva-Leningrad, Socjegis, 1936. – 344 s.
3. Arutjunova N. D. Metafora i diskurs. *Teorija metafory*. 1990. – S. 5–32.
4. Balashova L. V. *Metafora v diahronii*. Saratov, Izdatel'stvo Saratovskogo gosudarstvennogo universiteta, 1998. – 216 s.
5. Budaev Je. V. Stanovlenie kognitivnoj teorii metafory. *Lingvokul'turologija*, 2007. Vyp. 1. – S. 16–32.
6. Kashkin V. B., Shatalov D. G. Metafora kak sredstvo aktivnogo poznaniya. *Jazyk, kommunikacija i social'naja sreda*, 2006. – S. 94–102.
7. Kubrjakova E. S., Shahnarovich A. M., Saharnyj L. V. *Chelovecheskij faktor v jazyke: Jazyk i porozhdenie rechi*. Moskva, Nauka, 1991. – 240 s.
8. Oparina E. O. Konceptual'naja metafora. *Metafora v jazyke i tekste*, 1988. – S. 65–77.
9. Petrov V. V. Metafora: Ot semanticheskikh predstavlenij k kognitivnomu analizu. *Voprosy jazykoznaniya*, 1990, № 3. – S. 135–146.
10. Richards A. A. Filosofija ritoriki. *Teorija metafory*, 1990. – S. 44–67.
11. Selivanova O. O. *Suchasna lingvistyka: naprjamy ta problemy: pidruchnyk*. Poltava, Dovkillja-K, 2008. – 712 s.
12. Stepanov Ju. S. V trehmernom prostranstve jazyka: Semioticheskie problemy lingvistiki, filosofii, iskusstva. Moskva, Nauka, 1985. – 335 s.
13. Taranenko A. *Jazykovaja semantika v ee dinamicheskikh aspektah: osnovnye semanticheskie processy*. Kiev, Naukova dumka, 1989. – 256 s.
14. Telija V. N. *Metafora kak model' smysloproizvodstva i ee ekspressivno-ocenochnaja funkcija*. *Metafora v jazyke i tekste*. Moskva, Nauka, 1988. – S. 26–52.
15. Telija V. N. *Russkaja frazeologija. Semanticheskij, pragmaticheskij i lingvokul'turologicheskij aspekty*. Moskva, Shkola "Jazyki russkoj kul'tury", 1996. – 288 s.
16. Cherdanceva T. Z. *Jazyk i ego obrazy (Ocherki po ital'janskoj frazeologii)*, 3-e izd. Moskva, Izdatel'stvo LKI, 2010. – 168 s.
17. Black M. More about Metaphor. *Metaphor and Thought*; A. Ortony (ed.). Cambridge, Cambridge University Press, 1993. – P. 19–41.
18. Searle J. *Expression and Meaning*. Cambridge, Cambridge University Press, 1994. – 187 p.
19. Turner M., Fauconnier G. Conceptual integration and formal expression. *Mataphor and Symbolic Activity*, 1995. Vol. 10, № 3. – P. 183–204.

(Problems of linguistic semantics)

Metaphoric meaning as a result of conceptual integration (on the material of the French language) (in Ukrainian)

[Metaforichne znachennja jak rezul'tat konceptual'noi integracii' (na materiali francuz'koi movy)]

© Hladka V. A. [Gladka V. A.] hladka_valya@yahoo.fr

Стаття надійшла до редакції [Article received /

Статья поступила в редакцию] – 19.07.2017 р.

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism / Проверено на плагиат] – 25.07.2017 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text / Оригинальность текста] – 97,53 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2017.32.04>

УДК 81'42+811.111

**САМОПОХВАЛА У РЕПЕРТУАРІ ДИСКУРСИВНИХ ТАКТИК МОВНОЇ
ОСОБИСТОСТІ ПІДЛЕГЛОГО**
(на матеріалі англомовного кінодискурсу)

Надія Ігорівна Горбачова (м. Житомир, Україна)
gorbachovaya@gmail.com

Аспірантка кафедри англійської філології та перекладу
Навчально-наукового інституту іноземної філології
Житомирського державного університету імені Івана Франка
(Міністерство освіти і науки України)
10001, м. Житомир, вул. Пушкінська, 49

Статтю присвячено дослідженню порушень рольових приписів мовцями з асиметричними статусами у процесі діалогічного спілкування. Дослідження було проведено на матеріалі англомовного серіалу 'Suits', а саме на кінодіалогах, оскільки діалог у кіно є наближеним до реального спілкування, а персонажі фільмів є представниками різних професій, а отже представляють соціально-групові цінності, погляди та переконання. У ході аналізу емпіричного матеріалу виявлено тактику самопохвали, яку реалізує підлеглий з метою модифікувати власний статус та/або статус керівника. З'ясовано, що використання цієї тактики дозволяє підлеглому підвищити свій статус в очах керівника за умови, що тактика самопохвали реалізована успішно. Розглянуто риси, які стають предметом самопохвали підлеглого, а також встановлені причини використання даної тактики. Виокремлені мовленнєві акти, які використовують для реалізації тактики самопохвали, а також лексичні засоби, які є типовими при вербалізації даної тактики.

© Горбачова Н. І. [Горбачёва Н. И.] gorbachovaya@gmail.com

Самопохвала у репертуарі дискурсивних тактик мовної особистості підлеглого
(на матеріалі англомовного кінодискурсу) (Українською)

[Самопохвала в репертуаре дискурсивных тактик языковой личности подчиненного
(на материале англоязычного кинодискурса) (На укр. яз.)]

(Проблеми прагматики [Проблемы прагматики])

Ключові слова: *мовна особистість, тактика самопохвали, порушення
рольових приписів, керівник, підлеглий, мовленнєвий акт.*

**SELF-PRAISE IN A DISCOURSE TACTIC REPERTOIRE OF
A LINGUISTIC PERSONALITY OF A SUBORDINATE
(based on the material of English-language film discourse)**

Nadiya I. Gorbachova (Zhytomyr, Ukraine)
gorbachovaya@gmail.com

Post-graduate student of the Department of English Philology and Translation,
Educational and Research Institute of Foreign Philology,
Zhytomyr Ivan Franko State University
(Ministry of Education and Science of Ukraine)
49 Str. Pushkinska, Zhytomyr, Ukraine, 10001

The article focuses on the violation of role expectations by speakers with asymmetric statuses in the process of dialogical speech. The study is based on the materials of the English-language series 'Suits', specifically, on film dialogues as they are close to real communication, and film characters are representatives of various professions, so this means that they represent different social values, points of view and beliefs. During the analysis of the empirical material self-praise tactic was revealed which is implemented by a subordinate in order to modify their status and/or the status of a chief. It was found out that the use of this tactic allows a subordinate to strengthen their status in the eyes of a chief, provided that self-praise tactic is realized successfully. Traits and qualities which become a subject of subordinate's self-praise are highlighted as well as reasons for the use of this tactic. Speech acts used to implement the self-praise tactic, and lexical means, which are typical when verbalizing the tactic are singled out.

Key words: *linguistic personality, self-praise tactic, violation of role prescriptions, chief, subordinate, speech act.*

(Problems of pragmalinguistics)

Self-praise in a discourse tactic repertoire of a linguistic personality of a subordinate
(on the material of English-language film discourse) (in Ukrainian)

[Samopohvala u repertuari diskursivnih taktik movnoï osobistosti pidleglogo
(na materiali anglomovnogo kinodiskursu)]

© Gorbachova N. I. [Gorbachova N. I.] *gorbachovaya@gmail.com*

ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна

[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>САМОПОХВАЛА В РЕПЕРТУАРЕ ДИСКУРСИВНЫХ ТАКТИК
ЯЗЫКОВОЙ ЛИЧНОСТИ ПОДЧИНЕННОГО
(на материале англоязычного кинодискурса)*Надежда Игоревна Горбачёва (г. Житомир, Украина)*
*gorbachovaya@gmail.com*Аспирантка кафедры английской филологии и перевода
Учебно-научного института иностранной филологии
Житомирского государственного университета имени Ивана Франко
(Министерство образования и науки Украины)
10001, г. Житомир, ул. Пушкинская, 49

Статья посвящена исследованию нарушений ролевых предписаний говорящими с асимметричными статусами в процессе диалогического общения. Исследование было проведено на материале англоязычной сериала 'Suits', а именно, на кинодиалогах, поскольку диалог в кино приближен к реальному общению, а персонажи фильмов представители разных профессий, а это значит, что они представляют различные социально-групповые ценности, взгляды и убеждения. В ходе анализа эмпирического материала выявлена тактика самопохвалы, реализуемую подчиненным с целью модификации собственного статуса и/или статус руководителя. Установлено, что использование данной тактики позволяет подчиненному повысить свой статус в глазах руководителя при условии, что тактика самопохвалы реализована успешно. Рассмотрены черты и качества, которые становятся предметом самопохвалы подчиненного, а также установлены причины использования данной тактики. Выделены речевые акты, используемые для реализации тактики самопохвалы, а также лексические средства, которые являются типичными при вербализации данной тактики. в анотації лише 92 слова, допиши до 150.

Ключевые слова: языковая личность, тактика самопохвалы, нарушения ролевых предписаний, руководитель, подчиненный, речевой акт.

Постановка проблеми. Зміна гуманітарних парадигм у суспільствознавчих науках у цілому, і зокрема у лінгвістиці зумовила фокусування уваги вчених-філологів на феномені *homo loquens* – людини, що виступає суб'єктом породження та

© Горбачова Н. І. [Горбачёва Н. И.] *gorbachovaya@gmail.com*Самопохвала у репертуарі дискурсивних тактик мовної особистості підлеглого
(на матеріалі англомовного кінодискурсу) (Українською)[Самопохвала в репертуарі дискурсивних тактик языковой личности подчиненного
(на материале англоязычного кинодискурса) (На укр. яз.)]

(Проблеми прагматики [Проблемы прагматики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINGVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

сприйняття мовних повідомлень [1, с. 25]. Останнім часом це поняття набуло категоріального статусу і ознак термінопозначення, а його широке вживання засвідчує надзвичайну затребуваність звернення до “людського фактору” в мові, маркує антропоцентричний ракурс досліджень [5, с. 274]. Антропоцентричний підхід у науці зумовив появу низки понять на позначення суб’єкта дослідження. До останніх належить поняття мовної особистості, під яким розуміють особистість, виражену в мові і через мову, реконструйовану в основних своїх рисах на базі мовних засобів [3, с. 38]. У нашій розвідці ми розглядаємо мовну особистість підлеглого як узагальнений образ втілює типові риси осіб із вказаним статусом. Зважаючи на цей факт важливим є встановити портрет мовної особистості підлеглого з метою виокремлення особливостей його спілкування.

Актуальність роботи визначається важливістю вивчення комунікації, яка включає спілкування на робочому місці і займає важливе місце у житті кожної людини. Використання мовцями з нижчим статусом тактик, які не мають прескриптивного характеру, тобто порушують рольові очікування (тактика заклику керівника до дій, тактика наказу, тактика самопохвали), спричиняють порушення рольових очікувань. [11, с. 154].

Наукова новизна розвідки полягає у дослідженні поведінки мовної особистості підлеглого у процесі порушення ним рольових очікувань при спілкуванні з мовцем, який має домінантний статус.

Метою є з’ясування причин та особливостей використання тактики самопохвали мовцем з нижчим статусом; виокремлення мовленнєвих актів, які реалізують дану тактику; а також виділення лексичних засобів, які є типовими у вербалізації даної тактики. Важливим також є встановлення можливості модифікації статусу підлеглого за допомогою реалізації тактики самопохвали.

Об’єктом дослідження є реалізація самопохвали у спілкуванні мовців з асиметричними статусами а саме підлеглого та керівника, **предметом** – прагматичні, актомовленнєві та лексичні особливості реалізації тактики самопохвали у мовленні підлеглого.

В якості **матеріалу** дослідження ми обрали діалогічну взаємодію англomовних комунікантів, представлену в англomовному серіалі ‘*Suits*’, оскільки кіно найбільш наближене до реальної дійсності, мовні ситуації різноманітні, мова природня, не зважаючи на те, що зміст фільму художньо організований так, щоб розкрити задум авторів [9].

У нашій роботі ми досліджуємо колективну мовну особистість підлеглого в

(Problems of pragmalinguistics)

Self-praise in a discourse tactic repertoire of a linguistic personality of a subordinate
 (on the material of English-language film discourse) (in Ukrainian)

[Samopohvala u repertuari diskursivnih taktik movnoї osobistosti pidleglogo
 (na materiali anglomovnoho kinodiskursu)]

© Gorbachova N. I. [Gorbachova N. I.] gorbachovaya@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна

[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemanitics>

англомовному соціумі, оскільки особа реалізує свій комунікативний потенціал через мову. Мовні засоби, які використовуються для мовленнєвого впливу, відображують індивідуальні риси мовної особистості [10, с. 37].

У ході дослідження було виявлено тактики, використані підлеглим, які порушують рольові приписи і за умови успішної реалізації можуть підвищити статус адресанта, а інколи і понизити статус керівника. Однією з таких тактик є *тактика самопохвали* підлеглого, яка направлена на підвищення статусу мовця.

Самопохвала – це вираження позитивної оцінки власним якостям, вчинкам або рисам. У лінгвістиці самопохвала досліджується як жанр [6], тактика (на матеріалі російської мови) [4] і мовленнєвий акт [8]. У нашому дослідженні ми розглядаємо реалізацією підлеглим тактики самопохвали як порушення рольових приписів у ході діалогічного спілкування з мовцем, який наділений домінантним статусом, з метою підвищення власного статусу.

Аналіз скриптів кіносеріалу виявив, які саме риси стають предметом самопохвали підлеглого. Так, мовець з нижчим статусом акцентує увагу на власних професійних досягненнях:

(1) Harvey: *Daniel, maybe you don't know how it works these days. When I'm on a case, the only thing there's 0% chance of is me losing* (Suits/Season 2/Episode 3). У дискусії з керівником, Харві запевняє, що він ніколи не програє судових справ, підтверджуючи даний факт статистичними даними (*When I'm on a case, the only thing there's 0% chance of is me losing*).

Персонаж-підлеглий вихваляє власні професійні здібності:

(2) Mike: *It's a good opening. It's not good enough.*

Louis: *Says his lap dog.*

Mike: *Says the guy who knows how to beat him.*

Louis: *I'm listening* (Suits/Season 2/Episode 7). Майка призначають помічником Луїсу і їх завдання перемогти Харві в суді. Почувши промову керівника, Майк дає їй не зовсім позитивну оцінку (*It's a good opening. It's not good enough*), чим принижує розумові та професійні навички адресата. Більше того, у своїй наступній репліці він реалізує тактику самопохвали, імпліцитно вказуючи на кращі професійні знання та здібності (*Says the guy who knows how to beat him*), оскільки він має переможну тактику для судового засідання проти Харві. Враховуючи безвихідність ситуації, мовець з домінантним статусом приймає заяву підлеглого, а отже визнає його здібності (*I'm listening*), що, у свою чергу, свідчить про успішність тактики самопохвали та спроби мовця підвищити статус.

© Горбачова Н. І. [Горбачёва Н. И.] gorbachovaya@gmail.com

Самопохвала у репертуарі дискурсивних тактик мовної особистості підлеглого
 (на матеріалі англомовного кінодискурсу) (Українською)

[Самопохвала в репертуаре дискурсивных тактик языковой личности подчиненного
 (на материале англоязычного кинодискурса) (На укр. яз.)]

(Проблеми прагматики [Проблемы прагматики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemanitics>

Зовнішність підлеглого також стає предметом його самопохвали:

(3) *Jessica: There isn't an acceptable offer.*

Mike: Yet. Not just a pretty face (Suits/Season 2/Episode 7). Власне, не тільки зовнішність підлеглого стала приводом для самопохвали, але також і розумові здібності – Майк знайшов інформацію, яка допоможе йому вирішити поточну справу, попри те, що Джесіка вважає, що такого вирішення не існує.

Підлеглі, які реалізують тактику самопохвали, об'єднані намаганням підвищити власну статусну позицію, хоча і використовують її з різною метою. Так мовець з нижчим статусом може реалізувати аналізовану тактику задля виправдання:

(4) *Louis: No one gets an A+ in Gerard's class.*

Mike: Yeah, well, no one can recite an entire chapter of his book from memory, but I can and did.

Louis: Bullshit. You never got an A+, because you never took his class (Suits/Season 3/Episode 12). Луїс ставить під сумнів можливість отримати найвищий бал з етики, а тому Майк реалізує тактику самопохвали (... *no one can recite an entire chapter of his book from memory, but I can and did*), вихваляючи свої розумові здібності і наголошуючи на тому, що це робить його унікальним, чим піднімає свій статус і знижує статус керівника, оскільки той не отримав такий високий бал з цього предмету. Однак, Луїса не покидають сумніви і він ігнорує самопохвалу підлеглого, а тому дана тактика не зазнала успіху.

Підлеглий використовує тактику самопохвали маючи на меті заручитися підтримкою керівника:

(5) *Jessica: What's your point?*

Louis: My point is, that you go into that room angry, you're going to have blinders on, and they're going to lead you any way they want you to go. I get in that room, I'm cool as a cucumber, and I will lead whatever way you want to go (Suits/Season 3/Episode 9). Персонаж-чоловік пропонує керівнику піти замість неї на зустріч для вирішення важливих питань. У першій частині репліки він висловлює думку про емоційну нестабільність Джесіки, виражаючи це тактикою прогнозування (...*that you go into that room angry, you're going to have blinders on, and they're going to lead you any way they want you to go*), чим принижує її, але не дає можливості їй прореагувати, оскільки відразу після повторно реалізує тактику прогнозування (*I get in that room, I'm cool as a cucumber, and I will lead whatever way you want to go*), яка в даному контексті є самопохвалою, оскільки підкреслює його емоційну стабільність і здатність вирішити проблему, яка виникла.

(Problems of pragmalinguistics)

Self-praise in a discourse tactic repertoire of a linguistic personality of a subordinate
 (on the material of English-language film discourse) (in Ukrainian)

[Samopohvala u repertuari diskursivnih taktik movnoї osobistosti pidleglogo
 (na materiali anglo-movnoho kinodiskursu)]

© Gorbachova N. I. [Gorbachova N. I.] gorbachovaya@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна

[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Мовці з нижчим статусом також реалізують тактику самопохвали з метою отримання особливих бонусів від керівника. Приклад реалізації даної тактики з такою інтенцією наводимо нижче:

(6) Jessica: *What do you want, Harvey?*

Harvey: *I'm an associate who kicks more ass than any partner in this goddamn firm. I want a seat at the table* (Suits/Season 2/Episode 8). Джесіка попросила Харві виконати особливе доручення, за що він хоче отримати підвищення. Для аргументації він реалізує тактику самопохвали (*I'm an associate who kicks more ass than any partner in this goddamn firm*), підсилюючи зміст сказаного протиставленням себе всім партнерам фірми, які мають вищий статус, підкреслюючи той факт, що він демонструє найкращі результати серед усіх.

У випадку, якщо мовець з вищим статусом приймає самопохвалу підлеглого, він підвищує статус останнього, що демонструє наступний діалог:

(7) Jessica: *You came to that all on your own?*

Mike: *Yeah, about an hour ago, but don't tell me I beat you to it.*

Jessica: *Maybe, but you didn't have Harvey slowing you down* (Suits/Season 3/Episode 9). Підлеглий реалізує тактику самопохвали у відповідь на запит-уточнення керівника (*You came to that all on your own?*), який виражає певний сумнів у здібностях підлеглого. У своїй репліці адресат підкреслює перевагу темпоральним фактором (*about an hour ago*, стверджуючи, що ідея прийшла йому в голову ще раніше), і посилює прагматичний ефект ін'юнктивом (*but don't tell me I beat you to it*), чим понижує статус керівника і підвищує свій власний. У реактивній репліці персонаж-жінка вдається до тактики виправдання з метою реабілітації власного статусу (*Maybe, but you didn't have Harvey slowing you down*), однак іміджевих втрат вже завдано.

Тактика самопохвали може бути реалізована різними мовленнєвими актами (МА), що диференціює інтенсивність та виразність сказаного:

- *самопохвала-декларатив* – найбільш уживаний мовленнєвий акт для вираження тактики самопохвали, оскільки він характеризує мовця, як впевненого у собі і вказує на те, що він перебуває в епістемічному стані переконаності в істинності змісту повідомлення:

(8) Louis: *I have to have you!*

Maria: *That's what they all say* (Suits/Season 2/Episode 11). Луїс шукав особистого помічника і провівши співбесіду з Марією знаходиться в абсолютному захваті від її професійних навичок, а тому прямо заявляє про бажання працювати з нею, на що персонаж-жінка вдається до тактики самопохвали, підкреслюючи те, що всі фірми,

© Горбачова Н. І. [Горбачёва Н. И.] gorbachovaya@gmail.com

Самопохвала у репертуарі дискурсивних тактик мовної особистості підлеглого

(на матеріалі англomовного кінодискурсу) (Українською)

[Самопохвала в репертуаре дискурсивных тактик языковой личности подчиненного

(на материале англоязычного кинодискурса) (На укр. яз.)]

(Проблеми прагматики [Проблемы прагматики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

куди вона приходила, однаково високо оцінюють її як професіонала (*That's what they all say*). Використання узагальнюючого займенника *all* слугує засобом інтенсифікації сказаного.

● *самопохвала-квеситив*, виражена саме риторичним запитанням, оскільки він являється емоційною формою ствердження і підсилює виразність висловлювання [7, с. 157]:

(9) Jessica: *Did you get rid of that libel case?*

Harvey: *Score one for a free press.*

Jessica: *Good to see you back in stride.*

Harvey: *When was I ever off?* (Suits/Season 2/Episode 9) Дізнавшись про успішне завершення справи, персонаж-керівник вітає Харві з поверненням до успішної роботи після певних проблем у його житті, проте тактика самопохвали (*When was I ever off?*), яку використовує персонаж-чоловік, вказує на те, що підлеглий не вважає, що у нього були якісь неприємності.

● *самопохвала-промисив* виступає добровільною обіцянкою у виконанні певної дії і запевненням у високоефективній роботі:

(10) Daniel: *I am impressed.*

Louis: *You'll be surprised what I can do now that I have the proper motivation* (Suits/Season 2/Episode 10). Луїс бажає отримати позитивну оцінку керівника, а тому демонструє власні якості не тільки у даний момент, але і запевняє керівника, що той ще не знає про всі його навички, обіцяючи здивувати його у майбутньому (*You'll be surprised what I can do now that I have the proper motivation*).

● *самопохвала-директив*, яка у даному випадку виражена пропозицією підлеглої оцінити результат її роботи і уявити, яким високоваліфікованим адвокатом вона стане у майбутньому:

(11) Rachel: *Waive the Harvard rule for me.*

Jessica: *You're not even a lawyer.*

Rachel: *But I will be. And when I am, I wanna work here.*

Jessica: *The Harvard rule is the longest-standing rule we have.*

Rachel: *I have been killing it here for the better part of a decade. I'm better than most of the associates in that bullpen, and I haven't even gone to law school yet. So imagine what it will be like once I have.*

Jessica: *Well, you are your father's daughter* (Suits/Season 3/Episode 10). Рейчел просить Джесіку зробити виключення з правила і дозволити їй працювати у фірмі без диплому з Гарварда. Персонаж-керівник, однак, не поспішає погоджуватися, на що у

(Problems of pragmalinguistics)

Self-praise in a discourse tactic repertoire of a linguistic personality of a subordinate

(on the material of English-language film discourse) (in Ukrainian)

[Samopohvala u repertuari diskursivnih taktik movnoї osobistosti pidleglogo

(na materiali anglo-movnoho kinodiskursu)]

© Gorbachova N. I. [Gorbachova N. I.] gorbachovaya@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна

[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemanitics>

реактивній репліці підлегла реалізує тактику експліцитної самопохвали та інтенційно підвищує власний статус, посилюючи психо-емоційний вплив на адресата-жінку – кожен наступний вираз підлеглої підкреслює її високі вміння та навички і має на меті підсилити прагматичний потенціал сказаного (*I have been killing it here for the better part of a decade, I'm better than most of the associates in that bullpen and I haven't even gone to law school yet*). Кульмінацією даної промови є директив (*So imagine what it will be like once I have*), використаний для послаблення комунікативного опору успішно, оскільки Джесіка виражає непряму похвалу своїй підлеглий (*Well, you are your father's daughter*), порівнюючи Рейчел з її успішним батьком.

Використовуючи тактику самопохвали мовець намагається досягнути бажаного перлокутивного ефекту шляхом демонстрації власних позитивних якостей. Такий вплив виражається перш за все використанням певних лексичних засобів, які не є випадковими, а закономірні і системні [2, с. 11]. Лексичні засоби посилюють опис позитивних рис і якостей. Для вербалізації тактики самопохвали мовці з нижчим статусом використовують *прикметники позитивної оцінки smart, pretty, cool, fast*:

(12) Louis: *I have something that may be of interest.*

Daniel: *Already?*

Louis: *I'm notoriously fast. I have certain suspicions. All I need you to do is authorize action* (Suits/Season 2/Episode 10). В даному прикладі персонаж-підлеглий інтенсифікує значення прикметника *fast* прислівником *notoriously*, підкреслюючи той факт, що це відомо всім.

Характерним є використання вищого або найвищого ступеня порівняння прикметників: *smarter, better, the best*. Так *вищий ступінь* порівняння може свідчити про переконаність підлеглого у наявності кращого рішення, ніж те, що запропонував керівник:

(13) Mike: [...] *Anyway, I have another maneuver. A better one.*

Harvey: *Paul says we tell Tom there's no other way.*

Mike: *But there is another way. Oh, what, you don't even want to hear it?*

Harvey: *Of course I want to hear it. Since when do I take marching orders from a bow-tie?* (Suits / Season 2 / Episode 2)

Використання *найвищого ступеня* вказує на переконаність підлеглого у наявності унікальних якостей, які, в залежності від ситуації, можуть бути відсутні навіть у керівника, що безумовно принижує статус останнього:

(14) Jessica: [...] *Now, if you'll excuse me, I have to tell Louis he deserves to be Senior Partner.*

© Горбачова Н. І. [Горбачёва Н. И.] gorbachovaya@gmail.com

Самопохвала у репертуарі дискурсивних тактик мовної особистості підлеглого
(на матеріалі англомовного кінодискурсу) (Українською)

[Самопохвала в репертуаре дискурсивных тактик языковой личности подчиненного
(на материале англоязычного кинодискурса) (На укр. яз.)]

(Проблеми прагматики [Проблемы прагматики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemanitics>

Harvey: *You know what? I am the best closer this city's ever seen* (Suits/Season 2/Episode 9).

Підлеглі також можуть використовувати *іменники*, які описують їх позитивні якості:

(15) Louis: *Whoa, whoa! Don't you want me to give you a tour of the firm? Show you where you'd be working?*

Maria: *Well, I don't care where I'd be working, because I'm a machine.*

Для вербалізації досягнення підлеглим певних здобутків використовуються *дієслова*, які вказують на успішність діяльності (*know, nailed, handle*):

(15) Mike: *Turns out, that all they want is enough staff so that nobody ever has to work more than a 15-hour shift again.*

Harvey: *And how much is that going to cost?*

Mike: *Nailed it* (Suits/Season 2/Episode 3).

Вживання *конструкції be+adjective* вербалізує майбутню оцінку керівником підлеглого:

(16) Mike: *You and Daniel are going to be so proud of me.*

Harvey: *Why don't you let me be the judge of that?* (Suits/Season 2/Episode 3). Використання модифікатора *so* позначає інтенсивність характеристики по відношенню до підлеглого.

Висновки: Дискурсивний аналіз наочно показав, що для мовної особистості підлеглого характерним є порушення рольових приписів у діалогічному спілкуванні з мовцем, наділеним домінантним статусом, що виражається у спробі зміцнення власного статусу. Аналіз емпіричного матеріалу підтвердив можливість модифікації статусів керівника та підлеглого завдяки використанню тактики самопохвали останнім. Предметом самопохвали виступають професійні навички та здібності підлеглого, його розумові здібності або зовнішність. Мовці з нижчим статусом використовують самопохвалу з метою заручення підтримкою керівника, отримання бонусів або самовиправдання, однак тактика самопохвали не обов'язково реалізується успішно. У ситуації, коли керівник приймає самопохвалу підлеглого, він визнає його позитивні якості і підвищує його статус. Серед мовленнєвих актів, що реалізують тактику самопохвали виділяємо декларатив, квеситив, супозитив та директив. У ході аналізу були виявлені лексичні засоби, які використовуються у процесі реалізації тактики самопохвали, а саме прикметники позитивної оцінки, вищий та найвищий ступені порівняння прикметників, прислівники, іменники, що позначають їх позитивні якості, дієслова, які вказують на успішність діяльності та конструкція

(Problems of pragmalinguistics)

Self-praise in a discourse tactic repertoire of a linguistic personality of a subordinate
 (on the material of English-language film discourse) (in Ukrainian)

[Samopohvala u repertuari diskursivnih taktik movnoї osobistosti pidleglogo
 (na materiali anglo-movnoho kinodiskursu)]

© Gorbachova N. I. [Gorbachova N. I.] gorbachovaya@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна

[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

be+adjective. Подальші перспективи дослідження ми вбачаємо у розширенні переліку тактик, які здатні модифікувати статус керівника і підлеглого та їх аналізі.

Література

1. Голубовська І. О. Мовна особистість як лінгвокультурний феномен / І. О. Голубовська // *Studia Linguistica*. Зб наук. пр. – К., 2008. – Вип. 1. – С. 25–33.
2. Гринишин М. М. Статусно фіксований мовленнєвий акт прохання (на матеріалі художньої прози Івана Франка) / М. М. Гринишин // *Наукові праці Чорноморськ. держ. ун-ту імені Петра Могили*. – Серія : Філологія. Мовознавство. – 2009. – Т. 98. – Вип. 85. – С. 9–13.
3. Караулов Ю. Н. Русский язык и языковая личность / Ю. Н. Караулов. – 3-е изд., стереотипное. – М. : Едиториал УРСС, 2003. – 264 с.
4. Комарова Е. А. Анализ тактик демагогического речевого воздействия (на материале произведений Ф. М. Достоевского) / Е. А. Комарова // *Научно-технические ведомости СПб гос. полит. ун-та*. – Серия : Гуманитарные и общественные науки. – 2012. – С. 222–228.
5. Мазепова О. В. Еволюція поняття "мовна особистість" у сучасних лінгвістичних дослідженнях / О. В. Мазепова // *Мовні і концептуальні картини світу*. – 2014. – Вип. 48. – С. 274–286.
6. Марьянчик В. А. Оценочный вектор как инструментальная категория и компонент аксиологической структуры текста / В. А. Марьянчик. – Серия : Политическая лингвистика. – 2015. – № 1 (51). – С. 39–43.
7. Мороховский А. Н. Стилистика английского языка / А. Н. Мороховский, О. П. Воробьева, Н. И. Лихошерст, З. В. Тимошенко. – К. : Вища школа, 1984. – 241 с.
8. Пугачёва О. В. Коммуникативная полярность речевых актов упрека и самопохвалы и средства их экспликации / О. В. Пугачёва // *Вестник Воронежского государственного университета*. Серия: Лингвистика и межкультурная коммуникация. – 2008. – № 3. – С. 134–139.
9. Ревенко Л. П. Дискурс – анализ художественного фильма с целью обучения иностранных студентов РКІ / Л. П. Ревенко // *Русский язык и языковые контакты в Азиатско-Тихоокеанском регионе в XXI веке: матер. Междун. конф.* Иркутск, 2004. – С. 60–65.
10. Славова Л. Л. Мовна особистість лідера у дзеркалі політичної лінгвоперсонології: США – Україна : монографія / Л. Л. Славова. – Житомир : Вид-во ЖДУ, 2012. – 360 с.
11. Стеріополо О. І. Стратегії, тактики та категорії спілкування / О. І. Стеріополо // *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету*. – 2008. – Вип. 25. – С. 149–154.

References

1. Holubovska I. O. Movna osobystist yak linhvokulturnyi fenomen [= Language

© Горбачова Н. І. [Горбачёва Н. И.] gorbachovaya@gmail.com

Самопохвала у репертуарі дискурсивних тактик мовної особистості підлеглого
 (на матеріалі англомовного кінодискурсу) (Українською)

[Самопохвала в репертуаре дискурсивных тактик языковой личности подчиненного
 (на материале англоязычного кинодискурса) (На укр. яз.)]

(Проблеми прагматики [Проблемы прагматики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

personality as a linguistic culturological phenomenon]. *Studia Linguistica*, 2008, Vyp. 1. – S. 25–33.

2. Hrynyshyn M. M. Statusno fiksovanyi movlennievyyi akt prokhannia (na materialy khudozhnoi prozy Ivana Franka) [= Status fixed speech act of the request (on the material of Ivan Franko's artistic prose)]. *Naukovi pratsi Chornomorskoho derzhavnoho universytetu imeni Petra Mohyly*, 2009, T. 98. Vyp. 85. – C. 9–13.

3. Karaulov Yu. N. *Russkyi yazyk y yazykovaia lychnost* [= Russian language and linguistic personality]. Moskva, Edytoryal URSS, 2003. – 264 s.

4. Komarova E. A. Analiz taktik demagogicheskogo rechevogo vozdeystviya (na materiale proizvedeniy F. M. Dostoevskogo) [= Analysis of tactics of demagogic speech influence (on the basis of the works of F. M. Dostoevsky)]. *Nauchno-tehnicheskie vedomosti Sankt-Peterburgskogo gosudarstvennogo politehnicheskogo universiteta*. Gumanitarnye i obschestvennyie nauki, 2012. – S. 222–228.

5. Mazepova O. V. Evoliutsiia poniattia "movna osobystist" u suchasnykh lnhvistychnykh doslidzhenniakh [= The evolution of "linguistic personality" concept in modern linguistic researches]. – 2014. – Vyp. 48. – S. 274–286.

6. Maryanchik V. A. Otsenochnyiy vektor kak instrumentalnaya kategoriya i komponent aksiologicheskoy strukturyi teksta [= Value vector as an instrumental category and a component of the axiological structure of the text]. *Politicheskaya lingvistika*, 2015. № 1 (51). – S. 39–43.

7. Morohovskiy A. N., Vorobyova O. P., Lihosherst N. I., Timoshenko Z. V. *Stilistika angliyskogo yazyika* [= English language stylistics]. Kyiv, Vischa shkola, 1984. – 241 s.

8. Pugachova O. V. Kommunikativnaya polyarnost rechevyih aktov upreka i samopohvaly i sredstva ih eksplikatsii [= Communicative polarity of reproach and praising yourself speech acts and means of their explication]. *Vestnik Voronezhskogo gosudarstvennogo universiteta*. Seriya: Lingvistika i mezhkulturnaya kommunikatsiya, 2008, № 3. – S. 134–139.

9. Revenko L. P. Diskurs – analiz hudozhestvennogo filma s tselyu obucheniya inostrannyih studentov RKI [Discourse analysis of a feature film with the aim to teach foreign students]. *Russkiy yazyk i yazykovyie kontakty v Aziatsko-Tihookeanskom regione v XXI veke*: mater. Mezhdun. konf. Irkutsk, 2004. – S. 60–65.

10. Slavova L. L. Movna osobystist lidera u dzerkali politychnoi lnhvopersonolohii: SShA – Ukraina. Monohrafiia [= Leader's linguistic identity in the mirror of political linguistic personology: USA – Ukraine. Monograph]. Zhytomyr, Vyd-vo ZhDU, 2012. – 360 s.

11. Steriopolu O. I. Ctratehii, taktyky ta katehorii spilkuvannia [= Strategies, tactics and categories of communication]. *Naukovyi visnyk Izmailskoho derzhavnoho humanitarnoho universytetu*, 2008. Vyp. 25. – C. 149–154.

(Problems of pragmalinguistics)

Self-praise in a discourse tactic repertoire of a linguistic personality of a subordinate

(on the material of English-language film discourse) (in Ukrainian)

[Samopohvala u repertuari diskursivnih taktik movnoi osobystosti pidleglogo

(na materialy anglomovnogo kinodiskursu)]

© Gorbachova N. I. [Gorbachova N. I.] gorbachovaya@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Стаття надійшла до редакції [Article received /

Статья поступила в редакцию] – 15.05.2017 р.

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism / Проверено на плагиат] – 22.05.2017 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text / Оригинальность текста] – 100 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2017.32.05>

УДК 811.134.2

NEGACIÓN EN LA ORACIÓN ESPAÑOLA Y UCRANIANA (aspecto tipológico)

Nina M. Korbozerova (Kyiv, Ucraina)

ninakor@ukr.net

Doctora en Letras, Profesora Titular de la Cátedra de filología románica

Universidad Nacional de Kyiv Tarás Shevchenko

(Ministerio de Educación y Ciencia de Ucrania)

14 ave Tarás Shevchenko, Kyiv, Ucraina, 01601

En el artículo se investigan las peculiaridades sintácticas de la oración simple en las lenguas española y ucraniana en el aspecto tipológico. Especialmente se estudian los tipos afirmativos y negativos.

Palabras clave: la oración simple, afirmativo, negativo, la lengua española, la lengua ucraniana.

ЗАПЕРЕЧЕННЯ В ІСПАНСЬКОМУ Й УКРАЇНСЬКОМУ РЕЧЕННІ
(типологічний аспект)

Ніна Миколаївна Корбозерова (м. Київ, Україна)

ninakor@ukr.net

Доктор філологічних наук, професор кафедри романської філології

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

(Міністерство освіти і науки України)

01601, м. Київ, бульвар Шевченка 14

У статті досліджено синтаксичні особливості простого речення у типологічному аспекті в іспанській та українській мовах. Особливу увагу приділено вивченню стверджувальним та заперечним реченням.

Ключові слова: просте речення, стверджувальний, заперечний, іспанська мова, українська мова.

© Корбозерова Н. М. [Корбозёрова Н. Н.] *ninakor@ukr.net*

Заперечення в іспанському й українському реченні (типологічний аспект) (Іспанською)

[Отрицание в испанском и украинском предложении (типологический аспект) (На исп. яз.)]

(Проблеми семантики [Проблемы семантики])

NEGATION IN SPANISH AND UKRAINIAN SENTENCES (typological aspect)

Nina M. Korbozerova (Kyiv, Ukraine)
ninakor@ukr.net

DSc (Philology), Professor of Romance Philology Department
Taras Shevchenko National University of Kyiv
(Ministry of Education and Science of Ukraine)
14 Taras Shevchenko Blvd., Kyiv, Ukraine, 01601

The article analyses syntactic characteristics of simple sentences in the Spanish and Ukrainian languages in a typological aspect, closely examining their affirmative and negative types.

Keywords: *simple sentence, affirmative, negative, Spanish language, Ukrainian language.*

ОТРИЦАНИЕ В ИСПАНСКОМ И УКРАИНСКОМ ПРЕДЛОЖЕНИИ (типологический аспект)

Нина Николаевна Корбозёрова (г. Киев, Украина)
ninakor@ukr.net

Доктор филологических наук, профессор кафедры романской филологии
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко
(Министерство образования и науки Украины)
01601, г. Киев, бульвар Шевченко 14

В статье исследованы синтаксические особенности простого предложения в испанском и украинском языках в типологическом аспекте. Специально проанализированы утвердительные и отрицательные типы.

Ключевые слова: *простое предложение, утвердительный, отрицательный, испанский язык, украинский язык.*

En este artículo se comparan dos lenguas: la lengua (LengEsp) con la ucraniana (LengUcr) con el fin de buscar y estudiar las semejanzas y divergencias de la afirmación (Afirm) y negación (Neg) en el plano semántico-funcional, comunicativo y estructural. La Neg todavía no se comparaba especialmente en la LengEsp y en la LengUcr. Existen algunas investigacion fundamentales de la Neg en la lengua española [10; 18], en la lengua ucraniana

(Problems of linguistic semantics)

Negation in Spanish and Ukrainian sentences (typological aspect) (in Spanish)

[Negación en la oración española y ucraniana (aspecto tipológico)]

© Korbozerova N. M. [Korbozerova N. M.] *ninakor@ukr.net*

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

[6; 7; 9] , en la lengua inglesa [3]. Nos servimos, además, de la teoría comparativa [1; 2; 4; 5; 8; 11] y de la teoría general [14; 15; 16; 17].

Las LengEsp y LengUcr se caracterizan por la variedad de los tipos oracionales de diversa significación, estructura, función estilística, destinación pragmática y comunicativa y reglas de su uso conforme con los fines estratégicos y tácticos de la comunicación. Según la actitud de lo expresado hacia la realidad y el carácter, que es universal, del enlace entre el objeto que opera realmente y lo expresado sobre él, se diferencian las oraciones afirmativas (OrAfirm) y negativas (OrNeg) presentadas isomórficamente en ambas lenguas comparadas. Las OrAfirm y las OrNeg reflejan las relaciones que existen entre los objetos y los fenómenos al nivel lógico mental y real. En las OrAfirm la relación entre el objeto real y lo dicho sobre él es positiva y la Neg está ausente; en las OrNeg esta relación se niega.

La Neg como la categoría léxico-gramatical designa la ausencia de la relación entre los objetos concretos de la realidad. Según O. O. Selivánova, la Neg es el componente significativo de la oración, que indica la idea incorrecta del enunciado de la persona que habla [13, p. 158], es decir, es una palabra que niega el significado de otra palabra o de la oración entera. Según la clasificación de las palabras en los grupos léxico-gramaticales son las palabras significativas o auxiliares, entre ellas, los nombres sustantivos, adjetivos, verbos, pronombres, adverbios, partículas.

Al analizar la categoría de la Neg los lingüistas deben resolver tres problemas globales: la Neg como *elemento del juicio* lógico y la *naturaleza lingüística* de la misma Neg; el *carácter* de la oposición *afirmación/ negación*; el *modus* de las relaciones predicativas de las oraciones. Entre los problemas concretos, según O. V. Páducheva [14], en el foco de la investigación científica y práctica se encuentran: los *aspectos* semánticos, sintácticos, morfológicos y léxicos de la estructura de la OrNeg y los *tipos* sintácticos de la Neg predicativa, es decir, la Neg global, o transformada, o acumulada, y predicativa pronominal o adverbial.

Según la cantidad e intensidad, la Neg en las lenguas comparadas puede ser de dos modelos funcionales: MODELO 1 NEG GLOBAL y MODELO 2 NEG PREDICATIVA PRONOMINAL O ADVERBIAL que se subdivide en tres submodelos: SUBMODELO 1 Neg SIMPLE (característico para la LengEsp), SUBMODELO 2 Neg DOBLE (característico para ambas lenguas comparadas) y SUBMODELO 3 Neg TRIPLE (característico para ambas lenguas comparadas).

La Neg como categoría lingüística se concibe como la relación declarada falsa entre los miembros oracionales expresados con la ayuda de los recursos fonológicos, léxicos, fraseológicos, morfológicos y sintácticos, por una parte, con la realidad existente, por la otra.

La Neg puede ser de dos tipos: la Neg que sirve para negar el predicado y la Neg por medio de la cual se niega un miembro oracional concreto, excepto el predicado. En el primer

© Корбозєрова Н. М. [Корбозєрова Н. Н.] ninakor@ukr.net

Заперечення в іспанському й українському реченні (типологічний аспект) (Іспанською)

[Отрицание в испанском и украинском предложении (типологический аспект) (На исп. яз.)]

(Проблеми семантики [Проблемы семантики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

caso, se trata de la Neg global, o generalizadora, pues la oración entera adquiere la significación negativa, en otro caso, la Neg es parcial. En la LengEsp y en la LengUcr, el papel de la Neg generalizadora es idéntico y por eso tiene rasgos semejantes. Lo importante es que la Neg generalizadora no ejerce influencia en la estructura formal de la oración: *Ana lee el libro. Ana no lee el libro / Ганна читає книгу. Ганна не читає книгу*. Por el contrario, la Neg parcial que precede al miembro oracional, excepto el predicado, no niega, de modo rotundo, la acción realizada y presentada en la oración y es semejante en las lenguas comparadas. Compárense: *Ana no puede llegar a las ocho. Ana puede (no) llegar (no) a las ocho / Ганна не може приїхати о восьмій. Ганна може (не) приїхати (не) о восьмій*. En ambas lenguas comparadas, las oraciones nominativas, de tipo *El viento; Bimber*, nunca pueden ser negativas.

En la respuesta a la pregunta general en la LengEsp la Neg radical (término de O. V. Páducheva) [12] la partícula negativa *no* coincide formalmente con la Neg parcial *no*, al contrario, en la LengUcr la Neg general y la Neg parcial está presentada por dos palabras diferentes *ні* y *не*: – *¿Hablas el español?* – *No, no hablo / Ти розмовляєш іспанською?* – *Ні, не розмовляю*.

omo caso especial puede considerarse la Neg disyuntiva introducida por *ni...ni/ ні...ні*.

Los recursos formales de la Neg en la oración española y ucraniana son los siguientes:

1. Las partículas negativas *no/не, ні* son isomórficas en la LengEsp y en la LengUcr y pueden expresar la Neg tanto general, como parcial. Siempre se anteponen al predicado. El rasgo típicamente español, es la posibilidad de intercalar los pronombres proclíticos entre el verbo y partícula negativa *no*, a pesar de que ésta está estrechamente relacionada con el predicado: *No lo digas, No me lo darás*. Este uso es impropio para la LengUcr: *Не кажи це. Не давай мені це*.

En la LengUcr, la Neg general puede reforzarse semánticamente y ser doble formalmente y por eso puede tener un significado expresivo: *Не міг не подумати*. Fenómenos semejantes no existen en el español. Esta frase equivale en la LengEsp a *Obligatoriamente tuvo que pensar*.

Para reforzar la negación se usan isomórficamente las partículas *ni/ні (ані)* antepuestas al complemento directo. *No decir ni una palabra. Не промовити ані слова*. En los giros negativos de infinitivo en la LengEsp se emplea una construcción muy peculiar, de tipo *Sin decir palabra alguna* en la que la máxima Neg se logra por la preposición *sin* más el pronombre indeterminado en la forma positiva *alguno* pospuesto al nombre sustantivo *palabra*. Equivale aproximadamente a la frase ucraniana *Не промовивши (ані) жодного слова* en que se emplea дієприкметниковий зворот en la forma negativa con la ayuda de la partícula *ні* más el pronombre indeterminado positivo *жоден* antepuestos ambos a la vez al nombre sustantivo *слово*.

(Problems of linguistic semantics)

Negation in Spanish and Ukrainian sentences (typological aspect) (in Spanish)

[Negación en la oración española y ucraniana (aspecto tipológico)]

© Korbozerova N. M. [Korbozerova N. M.] ninakor@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

2. Los pronombres negativos *nada*, *nadie*, *ninguno*, *-a*, *-os*, *-as*/ніхто, ніщо, ніякий siempre desempeñan el papel de los miembros oracionales y encierran en su estructura semántica la Neg parcial referida al sujeto o al predicado de la oración, pueden posponerse o anteponerse al predicado. En ambas lenguas los pronombres negativos siempre se posponen al predicado empleado en la forma negativa. Pero hay muchas diferencias formales entre las lenguas comparadas en el caso de la anteposición de los pronombres negativos respecto al predicado. Si dichos pronombres negativos españoles encabezan la oración, el predicado no requiere el uso de la partícula negativa *no*. Eso quiere decir que en tales oraciones en la LengEsp no se repite la negación *no*. Por el contrario, en la LengUcr, en este caso el predicado siempre está acompañado con la partícula negativa *не,ні*. Compárense: *No diré nada. Nada diré. Не скажу нічого. Нічого не скажу*. No se debe olvidar la peculiaridad del empleo del pronombre negativo español *ninguno* que puede ser tanto adjetivo como el pronombre, referirse tanto a las personas como a las cosas. Este pronombre en la posición absoluta siempre se usa en singular. – ¿Tienes alguna(s) pluma(s)? – *No, no tengo ninguna*. – ¿Tienes algún cuaderno? – *No, no tengo ninguno*. Pero, conjugado con el nombre sustantivo *pluralia tantum* dicho pronombre se asimila a él y también tiene la forma en plural: *No hay ningunas tijeras sobre la mesa*. Además, son típicos españoles estos casos: el apócope del pronombre negativo *ninguno* ante el nombre sustantivo en género masculino en singular *ningún ruido*, su uso en la frase *ninguno de nosotros*, compárense con la frase ucraniana *ніхто з нас* y la Neg implícita en la oración subordinada: *No estoy seguro de que descubrieras nada nuevo*, compárense con el ucraniano: *Я не впевнений, що ти відкрив щось нове*.

3. Los adverbios negativos *nunca*, *jamás*, *tampoco/níколи* expresan la Neg parcial y se emplean en la función del complemento circunstancial de tiempo. Aquí también se conciben dos variantes del uso del adverbio negativo que dependen de su posición respecto al predicado de la oración negativa. Se observa la coincidencia estructural completa en ambas lenguas en el caso de la posposición: *No lo diré nunca. Я цього ніколи не скажу* y la divergencia opuesta en el caso de la anteposición del adverbio negativo simple o doble o locución especial *en mi vida*: *Nunca lo diré. Nunca jamás lo diré. En mi vida lo diré. Я ніколи цього не скажу. Ніколи-ніколи цього не скажу. У (своєму) житті ніколи цього не скажу. No es (nada) nuevo (nada) para mí. Nada es nuevo para mí*. La repetición de la Neg en la LengUcr en el caso de la anteposición se explica, en primer lugar, por la estructura oracional bien estable. La ausencia de la repetición de la Neg en la LengEsp se explica por la estructura oracional analítica. Por otro lado, la locución antepuesta española *en mi vida*, a pesar de su forma positiva, posee el máximo grado del contenido negativo y por eso no exige estar duplicada por la partícula negativa. El rasgo puramente alomórfico español bien se revela en el adverbio negativo *tampoco*, que, sin poseer los caracteres negativos formales, es negativo por su sema.

© Корбозерова Н. М. [Корбозєрова Н. Н.] ninakor@ukr.net

Заперечення в іспанському й українському реченні (типологічний аспект) (Іспанською)

[Отрицание в испанском и украинском предложении (типологический аспект) (На исп. яз.)]

(Проблеми семантики [Проблеми семантики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Su uso también depende de la posición respecto al predicado: *No descansa nadie. Nadie descansa. No descanso tampoco. Tampoco descanso.* Este uso es impropio para la LengUcr.

4. Las conjunciones negativas, de tipo *no solo, sino también/не тільки, але* comunican la significación negativa a la oración entera.

Al comparar ambas lenguas en este aspecto, se puede deducir que la LengUcr tiende a la repetición de la Neg y se caracteriza por el efecto de doble negación, a diferencia de la LengEsp que tiene dos formas de la Neg: tanto doble como acumulada posicional, lo que aprueba una vez más el carácter analítico de la LengEsp y el carácter sintético de la LengUcr.

La Neg como univarsalia lingüística se manifiesta en la oración en diferentes niveles: fonológico, léxico, gramatical.

1. Nivel fonológico. La Neg se expresa con la ayuda de la entonación. Basta decir que en la LengUcr la OrAfirm puede adquirir la significación expresiva negativa: *Ну і гарний вчинок!*

2. Nivel léxico. La Neg léxica no caracteriza la oración sino una palabra concreta y se revela por los afijos diferentes [9] que convierten a esta palabra en la negativa: *не-, без-, обез-, зне-, ні-, ані-, а-, анти-, ім-, ін-, ір-, дис-, поза-, понад-, нар-, недо-, небез- (надзвичайний, дисгармонія, індивергентний, небажання, знебарвити)*. Compárense con los prefijos españoles: *dis-, des-, a-, etc.*

3. Nivel gramatical. La partícula negativa *no/he* se emplean prácticamente ante cualquiera parte de la oración en el modelo *no...sino.../не..., а...: no es sino una pena.*

Hay muchos casos de la no coincidencia del empleo de la Neg en las lenguas comparadas. Esto se explica por la peculiaridad semántica, estructural y funcional de la Neg expresada por los pronombres o adverbios predicativos negativos y por el tipo sintáctico de la Neg predicativa.

He aquí algunos casos más específicos del uso de la Neg en la oración española que no tiene los análogos en el ucraniano. Según K. V. Lámina, se emplea, de ordinario, la Neg en la oración simple [10] después de las palabras del contenido negativo *abstenerse, negarse, oponerse, etc.*: *incapaz de decir nada*, en las locuciones comparativas: *mejor que nunca*, y modales: *sin ganas de hablar con nadie*, en las oraciones interrogativas: *¿Quién te manda hacer amistades con nadie?* y en la oración compuesta si la parte principal incluye las palabras de significación negativa: *negar, es poco probable, ajeno, etc.*, las palabras comparativas, la condición implícita o si la oración subordinada se introduce por la conjunción *sin que*: *Entré sin que nadie me viera. Era el más sabio hombre que había escuchado nunca.*

Para resumir, es necesario acentuar en el tipo sintáctico peculiar de las lenguas comparadas que es causa de muchas divergencias en el uso/ausencia, en el carácter simple/múltiple (simple o doble/ triple), en la significación, en la posición oracional y en los

(Problems of linguistic semantics)

Negation in Spanish and Ukrainian sentences (typological aspect) (in Spanish)

[Negación en la oración española y ucraniana (aspecto tipológico)]

© Korbozerova N. M. [Korbozerova N. M.] ninakor@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

recusos lingüísticos de la negación en la lengua española y la lengua ucraniana. Este tema iniciado aquí abre muchas perspectivas en la investigación posterior de la negación en diferentes aspectos – comparativo, traductológico, linguocognitivo, psicolingüístico, linguoculturológico, sociolingüístico.

Literatura

1. Аракин В. Г. Сравнительная типология английского и русского языков. – М. : Физматлит, 2005. – 232 с.
2. Артемчук Г. І. Порівняльна типологія німецької та української мов. – К. : Вища школа, 1987. – 23 с.
3. Бондаренко В. Н. Отрицание как логико-грамматическая категория. – М. : Наука, 2008. – 199 с.
4. Венгренивська М. А., Гнатюк А. Д. Порівняльна граматики французької та української мов. – К. : ВПЦ "Київський університет", 2001. – 102 с.
5. Гак В. Г. Сравнительная типология французского и русского языков. – Ленинград : Просвещение, 1976. – 286 с.
6. Грищенко А. П., Мацько Л. І., Тоцька Н. І., Уздиган І. М. Сучасна українська літературна мова. – 3-тє вид., допов. – К. : Вища школа, 2002. – 439 с.
7. Загнітко А. П. Український синтаксис: теоретико-прикладний аспект. – Донецьк, 2009. – 137 с.
8. Карамішева І. Д. Контрастивна граматики англійської та української мов. – Вінниця : Нова Книга, 2012. – 320 с.
9. Кардашук О. Лексико-граматичні засоби вираження заперечення в сучасній українській мові [Електронний ресурс] // Лінгвістичні студії. – Вип. 5. – 2007. – Режим доступу : <http://litmisto.org.ua/?p=7754>
10. Ламіна К. В. Семантика и структура отрицательных предложений. – Ленинград : ЛГУ, 1988. – 167 с.
11. Левицький А. Е. Порівняльна граматики англійської та української мов. – К. : Освіта України, 2007. – 138 с.
12. Падучева Е. В. Русское отрицательное предложение. – М. : Языки славянской культуры, 2013. – 305 с.
13. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. – Полтава : Довкілля-К, 2006. – 716 с.
14. *Diccionario de uso del español actual*. – Madrid, 2002.
15. *Esbozo de una nueva gramática española*. – Madrid : RAE, 1973.
16. Garrido Vilchez, G. B. La Gramáticas de la Real Academia Española: teoría gramatical, sintaxis y subordinación (1854-1924). Tesis Doctoral (recurso electrónico). Salamanca, 2008 Access www.contrastiva.it/baud.../Gramática%20española/Garrido%20Gramatica%20RAE.pdf...
17. Matte Bon, Fr. Gramática Comunicativa del español. En 2 tomos. – Madrid, 1995.

© Корбозерова Н. М. [Корбозєрова Н. Н.] ninakor@ukr.net

Заперечення в іспанському й українському реченні (типологічний аспект) (Іспанською)

[Отрицание в испанском и украинском предложении (типологический аспект) (На исп. яз.)]

(Проблеми семантики [Проблемы семантики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemanitics>

18. Sans Alonso, B. La negación en español. Universidad de Valladolid (recurso electrónico). Acceso https://cvc.cevantes.es/ensenanza/biblioteca.../06_0378.pdf.

References

1. Arakin V. G. *Sravnitel'naja tipologija anglijskogo i russkogo jazykov*. Moskva, Fizmatlit, 2005. – 232 s.
2. Artemchuk G. I. *Porivnjal'na typologija nimec'koi' ta ukrai'ns'koi' mov*. Kyi'v, Vyshha shkola, 1987. – 23 s.
3. Bondarenko V. N. *Otricanie kak logiko-grammaticheskaja kategorija*. Moskva, Nauka, 2008. – 199 s.
4. Vengrenivs'ka M. A., Gnatjuk A. D. *Porivnjal'na gramatyka francuz'koi' ta ukrai'ns'koi' mov*. Kyi'v, VPC "Kyi'vs'kyj universytet", 2001. – 102 s.
5. Gak V. G. *Sravnitel'naja tipologija francuzskogo i russkogo jazykov*. Leningrad, Prosveshhenie, 1976. – 286 s.
6. Gryshhenko A. P., Mac'ko L. I., Toc'ka N. I., Uzdygan I. M. *Suchasna ukrai'ns'ka literaturna mova*. 3-tje vyd., dopov. Kyi'v, Vyshha shkola, 2002. – 439 s.
7. Zagnitko A. P. *Ukrai'ns'kyj syntaksys: teoretyko-prykladnyj aspekt*. Donec'k, 2009. – 137 s.
8. Karamysheva I. D. *Kontrastyvna gramatyka anglijs'koi' ta ukrai'ns'koi' mov*. Vinnycja, Nova Knyga, 2012. – 320 s.
9. Kardashhuk O. Leksyko-gramatychni zasoby vyrazhennja zaperechennja v suchasni ukrai'ns'kij movi. *Lingvistychni studii'*, 2007. Vyp. 5. Rezhym dostupu <http://litmisto.org.ua/?p=7754>
10. Lamina K. V. *Semantika i struktura otricatel'nyh predlozhenij*. Leningrad, LGU, 1988. – 167 s.
11. Levyc'kyj A. E. *Porivnjal'na gramatyka anglijs'koi' ta ukrai'ns'koi' mov*. Kyi'v, Osvita Ukrai'ny, 2007. – 138 s.
12. Paducheva E. V. *Russkoe otricatel'noe predlozhenie*. Moskva, Jazyki slavyjanskoj kul'tury, 2013. – 305 s.
13. Selivanova O. O. *Suchasna lingvistyka: terminologichna encyklopedija*. Poltava, Dovkillja-K, 2006. – 716 s.
14. *Diccionario de uso del español actual*. Madrid, 2002.
15. *Esbozo de una nueva gramática española*. Madrid : RAE, 1973.
16. Garrido Vélchez, G. B. *La Gramáticas de la Real Academia Española: teoría gramatical, sintaxis y subordinación (1854-1924)*. Tesis Doctoral (recurso electrónico). Salamanca, 2008 Access www.contrastiva.it/baud.../Gramática%20española/Garrido%20Gramática%20RAE.pd...
17. Matte Bon, Fr. *Gramática Comunicativa del español*. En 2 tomos. Madrid, 1995.
18. Sans Alonso, B. La negación en español. Universidad de Valladolid (recurso electrónico). Acceso https://cvc.cevantes.es/ensenanza/biblioteca.../06_0378.pdf

(Problems of linguistic semantics)

Negation in Spanish and Ukrainian sentences (typological aspect) (in Spanish)

[Negación en la oración española y ucraniana (aspecto tipológico)]

© Korbozerova N. M. [Korbozerova N. M.] ninakor@ukr.net

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Стаття надійшла до редакції [Article received /

Статья поступила в редакцию] – 25.06.2017 р.

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism / Проверено на плагиат] – 12.07.2017 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text / Оригинальность текста] – 98.87 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2017.32.06>

УДК 811.133.1:81'373.611

**АКТИВНІСТЬ ПРЕФІКСА *ANTI-* У ПРОЦЕСАХ НЕОЛОГІЗАЦІЇ
СУЧАСНОЇ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ**

Ольга Василівна Косович (м. Тернопіль, Україна)
dobrakafedra@ukr.net

Доктор філологічних наук, завідувач кафедри романо-германської філології,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
(Міністерство освіти і науки України)
46027, м. Тернопіль, вул. Максима Кривоноса 2

*У статті розглянуто продуктивність префікса *anti-* у сучасній французькій мові, з'ясовано семантичні значення префікса *anti-* в різних контекстах.*

Ключові слова: *префіксація, дериват, новотвір, семантичне значення, антонім, контекст.*

**ACTIVITY OF PREFIX *ANTI-* IN THE NEOLOGIZATION PROCESSES OF
CONTEMPORARY FRENCH**

Olga V. Kosovych (Ternopil, Ukraine)
dobrakafedra@ukr.net

DSc (Philology), chief of the Romance-Germanic Philology Department,
Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University
(Ministry of Education and Science of Ukraine)
2 Maxyma Kryvonosa str., Ternopil, Ukraine, 46027

*The article deals with the issues of the productiveness of prefix *anti-* in contemporary French, revealing the semantic meanings of prefix *anti-* in different contexts.*

© Косович О. В. [Косович О. В.] dobrakafedra@ukr.net

Активність префікса *anti-* у процесах неологізації сучасної французької мови (Українською)
[Активность префикса *anti-* в процессах неологизации современного французского языка (На укр. яз.)]
(Проблеми мовознавства [Проблемы языкознания])

Key words: *prefixation, derivative, new word, semantic meaning, antonym, context.*

АКТИВНОСТЬ ПРЕФИКСА ANTI- В ПРОЦЕССАХ НЕОЛОГИЗАЦИИ СОВРЕМЕННОГО ФРАНЦУЗСКОГО ЯЗЫКА

Ольга Васильевна Косович (г. Тернополь, Украина)
dobrakafedra@ukr.net

Доктор филологических наук,
заведующая кафедрой романо-германской филологии,
Тернопольский национальный педагогический университет
имени Владимира Гнатюка
(Министерство образования и науки Украины)
46027, г. Тернополь, ул. Максима Кривоноса 2

В статье рассмотрены производительность приставки anti- в современном французском языке, выяснено семантические значения префикса anti- в различных контекстах.

Ключевые слова: *префиксация, дериват, новообразование, семантическое значение, антоним, контекст.*

Префікс **anti-** у французській мові є особливо продуктивним в утворенні іменників і прикметників зі значенням протилежності, протидії, ворожості, нейтралізації по відношенню до того, що названо мотивуючою основою. Більша частина новотворів з даним префіксом відповідає словотвірним типам, і є іменником. Твірною основою виступають як загальні, так і власні іменники, аббревіатури, а також словосполучення вільні й стійкі: *antisexisme, anti-inflammatoire, anti-douleur, anti-com', anti-müllerienne*.

Наукові дослідження, присвячені префіксації на **anti-** [4; 5; 6], гармонюють у виокремленні двох семантичних значень, які ілюструємо такими прикладами: *“La Corée du Nord, bien sûr, mais aussi un certain bouclier **anti-missile**, objet de désaccords entre les deux dirigeants”*[22]; *“L’anti-consumérisme remet en cause les codes et les buts de la société de consommation, il s’agit d’une critique virulente de la consommation et de ses dérives”*[16].

В контексті (1) **anti-** має значення протиставлення і утворення **antiN** тлумачиться, як “який є проти поняття, позначеного основою-прикметником

(Actual linguistic problems)

Activity of prefix **anti-** in the neologization processes of contemporary French (in Ukrainian)
[Aktyvnist' prefiksa anti- u procesah neologizacii' suchasnoi' francuz'koi' movy]

© Kosovych O. V. [Kosovych O. V.] *dobrakafedra@ukr.net*

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

(А)”; в контексті (2) *anti-* передає значення антонімії і похідна лексема передає “який, що є протилежністю до основи-іменника (N)”.

У дистрибуційному плані новотвори *antiN* розподіляються в таких трьох синтаксичних контекстах: 1) в позиції епітета (контекст а): “*Espagne: nouvelles manifestations des militants anti-expulsions*” [25]; 2) в позиції початкового елемента синтагми (контекст б): “*Les antirides qui marchent vraiment. “Les antirides sont efficaces”, estime la dermatologue*” [27]; “*Barack Obama: l’anti-modèle français*” [18]; “*Avec Bouvard et Pécuchet, Flaubert a choisi d’écrire un anti-roman, où des anti-héros, parangons de la bêtise, se livrent à une quête de la vérité chaque fois recommencée et qui chaque fois s’achève en catastrophe*” [33]; 3) в позиції іменної частини складеного присудка (контекст в): “*Vrai ou faux? Le chocolat est un vrai antidépresseur*” [23].

Тоді, як твірні з *anti-* (значення протиставлення) фігурують у трьох контекстах (а, б, в), деривати *antiN* (значення антонімії) головно входять, не винятково, в контекст типу “початковий елемент синтагми”. Інновації, утворені з допомогою суфікса *anti-* (значення протиставлення) переважно передають якість, оцінку якості, тоді як деривати, утворені з *anti-* (значення антонімії) натомість функціонують, як предикати-категоризатори, що дозволяють позначати предмет дискурсу [2]. Наявність модифікатора типу *très, assez, прислівників на -tent* підтверджує гіпотезу про те, що твірні *antiN* (зі значенням протиставлення) функціонують, як визначення, епітети і позначають властивості, що викладені поступово: “*Toutes les religions, sans exception, sont fondamentalement anti-femmes*” [24]; “*Je suis déjà assez anti-américaine concernant les mœurs, les séries télé, prénoms, etc. (chacun ses goûts)*” [17].

Відтак, можна бути “plus ou moins” (більше або менше) *anti-femmes*, так само, як можна бути “plus ou moins” (більше чи менше) *anti-américaine*.

Якщо дериват типу *antiN* (зі значенням антонімії) займає позицію іменної частини складеного присудка, презентуються два випадки: 1) новотвір підтримує своє антонімійне значення: “*Pour moi, Severus est totalement anti-héros. C’est un héros car il agit de façon héroïque, mais comme l’a dit JK Rowling c’est un héros imparfait. Rogue n’est pas “gentil”, agréable, affectueux ou souriant*” [19]. Дана інтерпретація підтверджується низкою прикметників (*sarcastique, amer cruel ou agressif* тощо), які виокремлюють стільки граней, що виправдують визначення лексеми *antihéros*. Статус визначення деривата *antihéros* також підтверджується наявністю модифікатора (*totalement*); 2) дериват *antiN* (зі значенням антонімії) повторно інтерпретується, як похідне

© Косович О. В. [Косович О. В.] dobrakafedra@ukr.netАктивність префікса *anti-* у процесах неологізації сучасної французької мови (Українською)
[Активность префикса *anti-* в процессах неологизации современного французского языка (На укр. яз.)]

(Проблеми мовознавства [Проблемы языкознания])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

antiN (зі значенням протиставлення): “*Ecoute Mouss, ce livre c’est l’anti-roman de banlieue...*”, *m’a-t-il averti. Moi qui pensais avoir écrit la vie d’un Français ordinaire, je me retrouve estampillé “banlieue” ou “anti-banlieue”* [30].

Деривати *antiroman*, *anti-banlieue* лексикалізували антонімійне значення. Зате у прикладі, наведеному вище похідні інтерпретуються, як “який, що неприязно ставиться до роману(ів)”, “який, що ставиться вороже до приміської зони”; інтерпретація підтверджується контекстом.

Науковці розрізняють два семантичних значення префікса *anti-*, значення, що виражаються через такі маркери: оператор *протиставлення* проти оператора *антонімії* [12, с. 54-55], *антагонізм в протилежність до антонімії* або *протиставлення полеміка в протилежність до описове протиставлення* [3, с.196], використання *опозитивні в протилежність антиподні* [5, с. 90]. Згідно міркувань М. Ноайї [11, с. 40], конструкції *antiN* (значення протиставлення) мали б виражати опозицію, марковану ознакою [+активна], і форми *anti₂N* – марковану опозицію [-активна]; автор не уточнює детально, як потрібно сприймати/розуміти ознаки чи риси [±активна]. З нашого боку ми адаптуємо терміни значення *протиставлення* (*anti₁-*) і *антонімічного значення* (*anti₂-*).

Різні маркери загалом прагнуть певним чином пояснити різницю між двома значеннями, відмінністю, що зводиться до висловлення “активна опозиція” в протилежність до “неактивної опозиції”: *une crème antirides agit contre les rides* (крем проти зморшок діє проти зморшок), тоді як *un antiroman* демонструє тільки різницю з типовим романом, від якого він прагне відрізнитися. Ця різниця функціонування, що є безпосередньо відчутною, не є легкою модельованою.

На нашу думку, семантичне відношення між двома значеннями морфему *anti-* є надто очевидним і надто тісним, аби висунути гіпотезу двох різних суфіксів, які обидва виражають відношення протиставлення, опозиції. Натомість для нас у цьому випадку є важливим знайти пояснення двох типів реалізації, значення *протиставлення* в протилежність до значення *антонімічності*.

Ми висуваємо гіпотезу про те, що префікси *anti₁-* та *anti₂-* не різняться настільки через диференційоване семантичне значення, як через тип площини, в якій вони діють: в конструкції *anti₁N*, *anti-* діє у площині конкретних, реальних одиниць, тобто об’єму понять (*mites, rides, ours, ...*), звідки парафраза “який, що протиставляється”; натомість у формаціях *anti₂N* *anti-* діє щодо абстрактних понять, що характеризуються певним числом семантичних

(Actual linguistic problems)

Activity of prefix *anti-* in the neologization processes of contemporary French (in Ukrainian)[Aktyvnist' prefiksa *anti-* u procesah neologizacii' suchasnoi' francuz'koi' movy]© Kosovych O. V. [Kosovych O. V.] dobrakafedra@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

характеристик, а відтак в площині інтенціоналів, суті понять, змісту термінів (*héros*, *pièce*, *roman*). Відтак, семантичні риси [$\pm$ активна] або епітети *полемічний в протилежність до описовий*, що присвоюються *anti*₁- та *anti*₂-отримують доречне пояснення; кожен префікс оперує окремим типом семантичної екстракції: один стосується об'єму понять (*anti*₁*N*), інший – інтенціоналу, суті понять, змісту термінів (*anti*₂*N*).

Однак, не видається можливим стверджувати, що *anti*₁- завжди діє щодо об'єму (поняття). Розглянемо приклади контекстів: “*Un peu de rigueur: Mélenchon, c'est l'anti-Le Pen*” [25]; “*L'extrait de fougère aux propriétés liftantes, anti-rides et raffermissantes permet de lutter efficacement contre les signes de l'âge*” [15].

В першому контексті *anti*- приймає в якості операнда іменник власний, який позначає окремий референт. У дериваті *anti*₁*N* іменник власний виконує референтну функцію [7]. У другому – не можна підтримати тезу про те, що *ride* позначає єдиний предмет, екстенціональний; в цьому прикладі *ride*, що є іменником, єдиним в сегментальному плані, позначає об'єкт, що відноситься до категорії “родова назва”, а відтак є інтенціональним об'єктом. Отже, у відношенні опису функціонування *anti*₁*N* й *anti*₂*N* приймаємо до уваги бінарну опозицію – *екстенціональні предмети* проти *інтенціональні об'єкти*.

Окрім інновацій *anti*₁*N*, утворених на основі власного іменника (*anti-Chirac*, *anti-Sarkozy*) для якого екстенціональний статус Імен.власний (*Npropre*) є допустимим, приклади, в яких *anti*₁ діє на аргументах іменника, викладеного, як екстенціональна суть, є малочисельними в нашій вибірці. Або наступний приклад, в якому іменник власний, як прямий вказівник, позначає екстенціональний мовний об'єкт *Nicolas Sarkozy*: “*Un journal “contre” Sarkozy mais “pour” quoi? Est-ce suffisant de se positionner anti Nico le pas beau?*” [26]. У цьому прикладі скорочення імені *Nicolas (Nico)* й прикладка “*le pas beau*” прискорюють конкретну інтерпретацію. Така ж ситуація в наступному прикладі: “*moi je suis anti mère mais pas anti ma belle mère!! il y en a dans mon cas ou je suis un cas unique. MA belle mère est très bien ma mère beurk*” [20].

В утворенні *anti ma belle mère*, присвійне слово форматує об'єкт дискурсу “*ma belle mère*”, як екстенціональну одиницю, тоді як статус “*mère*” в утворенні *anti mère* залишається потенційно двозначним (*N*_{тип} або *прихований суб'єкт*), хоча радше контекст сприяє конкретній інтерпретації (*ma mère beurk*). Спостерігаємо численні випадки на взірць наведених вище, які розглядаються окремими науковцями, як такі, що не відповідають правилам граматики; на

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

нашу думку вони впливають з феномену варіації між двома конкуруючими граматиками – *префіксальне вживання* проти *препозитивне уживання морфему anti₁*.

Досить часто спостерігаємо, що конструкції *anti₁N*, побудовані на основі власного імені, не беруть обов'язково в якості аргумента існуючий фактично предмет (*in re*), а радше політику референта, позначеного іменником, його рішення, його переконання, навіть його прихильників. Інновації на кшталт *anti-Sarkozy* не обов'язково повинні протиставлятися лексемі *Саркозі (Sarkozy)*, поняттю як “такий, який він є насправді”, однак такі формації протиставляються методам, способу його управління, його політичному вибору, партії “Союзу за народний рух” тощо. Те ж саме спостерігаємо в позначеннях осіб, які сприймаються, як *anti-Bush*: “*Tim Sebastian, qui a du mal à cacher ses sympathies pro-guerre, a mis sur la sellette le très anti-Bush-Blair, Georges Michael*” [26].

У поданому контексті *Bush* і *Blair* поєднані в одну одиницю, один об'єкт, якому протиставляється власне ім'я *Georges Michael: être anti-Bush-Blair* – це виступати проти, бути незгідним зі всім тим, що впливає тим чи іншим способом з лексем *Bush* або *Blair*. Такі уживання власного імені певним чином складають додаткову ступінь *розширеної референційної функції*, що реалізується через введені в контекст метонімії, які прив'язують особу до справи, яка його стосується тощо [9; 10].

Ми також можемо вести мову про аргументативну здатність конструкцій *anti₁N*. Перевага, що заслуговує уваги, дериватів типу *anti₁N* полягає безумовно в лаконічності форми, яка уможливорює короткі й змістові висловлення. Наприклад: “*Le chant anti-marseillais de Sakho...Oui Michael il n'y a eu aucune sanction de match, après voilà être anti marseillais parisiens lyonnais ou stephanois...*” [29].

Неоконструкції anti₂N: особливий випадок антонімічного відношення

У структурах *anti₂N*, *anti₂-* виражає значення *антонімії* [12], або *deskriptivne значення* [3], чи *антиподне, протилежне значення* [5]. Що ж означає все таки “бути протилежним до *N* (іменника)” у випадку лексем *anti₂N*? І яким є відношення між *N* (іменником) та *anti₂N* (взаємодоповнюваності, антонімії чи включення)? В окремих випадках утворення *anti₂N* входять насправді у відношення *додаткової сукупності* по відношенню до *N* (іменника): “*Je crois que je suis un guerrier, et toi, que tu le veuilles ou non, tu es un anti-guerrier*” [27].

(Actual linguistic problems)

Activity of prefix *anti-* in the neologization processes of contemporary French (in Ukrainian)[Aktyvnist' prefiksa *anti-* u procesah neologizacii' suchasnoi' francuz'koi' movy]© Kosovych O. V. [Kosovych O. V.] dobrakafedra@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

В інших випадках, які є досить частими, N (іменник) і конструкція $anti_2N$ є разом предикованими для одного об'єкта дискурсу: “*Fantomette*”, *l'antihéroïne de mon enfance. Héroïne autrement subtile, Fantomette est double*” [28]; “*L'anti-séduction ou comment s'assurer de tuer le désir! La séduction prend de nombreuses formes...*” [34].

Ці приклади видаються такими, що визнають недійсним тлумачення “бути протилежним до N (іменника)”, оскільки в принципі конструкція $anti_2N$ не може бути дійсною одночасно, як і N (іменник). Уточнення показує, що утворення $anti_2N$ формують підклас іменників, звідки і відношення логічного включення, що підтримує зв'язок *антонімії* з класом іменників.

В конструкціях $anti_2N$ відзначаємо також певні інтерпретаційні проблеми, пов'язані з форматуванням іменника, особливо, коли іменник є власним [7; 8]: маємо справу з прихованим суб'єктом або з N_{mun} (тобто N (іменник), як типовий представник певного бачення світу або політики)? Наступний приклад є двозначним з цієї точки зору: “*à propos de Ségolène Royal*” *C'est à la fois l'anti-Sarkozy, l'anti-Chirac et l'anti-de Villepin*” [27].

У цьому прикладі, слід спочатку з'ясувати з яким типом дериватів $antiN$ маємо справу: позиція “початковий елемент синтагми” похідних $antiN$ видається такою, що форсує антонімію інтерпретацію; гіпотеза субстантивації $anti_1N$ здається мало переконливою (пор. *C'est une anti-Sarkozy, une anti-Chirac et une anti-de Villepin*). Розглянемо предикат-категоризатор *anti-Sarkozy*, для якого можливі численні інтерпретації, що конкурують між собою: *l'anti-Sarkozy* $\cong$ “антонім *Sarkozy*” (N , як об'єкт, існуючий *фактично* (*in re*)); *l'anti-Sarkozy* $\cong$ “протилежність типу політичних осіб, втілених Н. Саркозі” (N , як *mun*, що існує у *свідомості* (*in intellectu*))?

В останній інтерпретації маємо справу з особливим випадком метонімії, іменник власний слугує для позначення окремого типу політичних переконань. Ця інтерпретація видається такою, що наближається до інтерпретації лексеми *anti-sarkozysme*, значення якої є менш непрозорою.

Загалом, можна припустити, що інновації $anti_2N$ зберігають відношення типу гіпонім/гіперонім з N (іменником): *antihéros* формують під категорію класу *героїв* (*héros*), *antiromans* належать – незважаючи на відхилення зазвичай усвідомлене від прототипу – до жанру роману.

Таким чином, префікс $anti_1$ - діє переважно в сфері об'єктів дискурсу, що існують у *свідомості* (*in intellectu*): дібрані нами іменники з префіксом $anti_1$ - відносяться у своїй більшості до категорії *munів* або *концептів* (*anti-*

© Косович О. В. [Косович О. В.] dobrakafedra@ukr.netАктивність префікса *anti-* у процесах неологізації сучасної французької мови (Українською)[Активность префикса *anti-* в процессах неологизации современного французского языка (На укр. яз.)]

(Проблеми мовознавства [Проблемы языкознания])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

cléricalisme). У випадку, коли дериват $anti_1N$ побудовано на основі іменника власного, даний іменник досить часто не позначає об'єкт, який існує *фактично* (*in re*), а функціонує, як *атрактор* для позначення опозиції щодо дій особи, позначеної власним іменником, або іменник власний слугує інструментом категоризації і позначає *тун* (*anti-Barrès*, *anti-Gide*), відтак дериват тлумачиться, як $anti_2N$ з антоніміїмним значенням.

Деякі атипові уживання, проте особливо розповсюджені у сучасній французькій мові, підтверджують спостереження, що $anti_1$ - “відбирає” переважно інтенціональні об'єкти; в окремому розмаїтті французької мови $anti_1$ - оперує щодо категорійних висловлень, які можуть приймати різні форми: 1) синтагми, які супроводжуються відносним детермінантом, який функціонує для підкатегоризації групи осіб: “*Toi tu balances carrément des discours grotesques anti-les-gens-pas-de-la-même-couleur*” [28]; 2) комплексні аргументи форми $[N + enimem]$: “*Depuis son retour, n'a participé qu'à des actions anti-dealers d'héroïne. Pas encore assez fiable, semble-t-il. Mais à surveiller*” [28].

Величезна більшість уживань підтверджує те, що префікс $anti_1$ - видається таким, який спеціалізується у висловленні протиставлення щодо об'єкта дискурсу, що форматується, як $N_{тип}$, а відтак, як концептуальний об'єкт.

Об'єкти дискурсу, позначені конструкцією $anti_2N$ підтримують зв'язок з об'єктом, позначеним іменником, оскільки вони є одночасно гіпонімом і антонімом іменника.

Стосовно механізмів творення, дериваційних феноменів префікси $anti_1$ - і $anti_2$ - застосовуються обидва до іменникових основ (*antirides* vs *antiroman*) і прикметникових (*antiséptique* vs *antijoli*). Префікс $anti_1$ - створює найменування (прикметники-іменники) на субстантивованій основі. Таким чином формації $anti_1N$ є егоцентричними конструкціями, які використовуються то ад'єктивно (контексти а і в), то субстантивно (контекст б). Коли такі конструкції використовуються субстантивно, вони заочно приймають чоловічий рід. Натомість префікс $anti_2$ - створює іменники на субстантивованій основі; відтак формації $anti_2N$ є ендоецентричними. Стосовно роду конструкцій $anti_2N$, він є завжди ідентичним з їх основою.

Щоб пояснити семантичну різницю між *antirides* і *antiroman*, ми висунемо гіпотезу про те, що морфема *anti*- володіє одним значенням, але фактично у двох різних внутрішніх структурах. У двох типах дериватів маємо справу з відношенням односторонньої залежності, орієнтація відношення залежності не

(Actual linguistic problems)

Activity of prefix *anti*- in the neologization processes of contemporary French (in Ukrainian)[Aktyvnist' prefiksa *anti*- u procesah neologizacii' suchasnoi' francuz'koi' movy]© Kosovych O. V. [Kosovych O. V.] dobrakafedra@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

є тією ж самою у двох випадках фігури: $anti_1N$: $anti-$ $\leftarrow$ (N) напр. *antirides*; $anti_2N$: (anti-) $\rightarrow$ N напр. *Antihéros*

У дериватах $anti_1N$, іменник є додатком $anti_1-$, тоді як в конструкціях $anti_2N$ навпаки: $anti_2-$ є додатком іменника, оскільки в даному контексті N (іменник) і $anti_2N$ можуть взаємозамінятися і, що N (іменник) може разом з тим фігурувати сам. Численні аргументи підтверджують цю гіпотезу: 1. З точки зору категорії, іменникова основа і дериват $anti_2N$ обидва належать до категорії іменників, а у випадку формувань $anti_1N$ – вони зачисляються до категорії прикметники-іменники. 2. Тест зняття, відміни підтверджує цей аналіз одночасно в синтаксичному плані, і в плані змісту: в утвореннях $anti_2N$, відміна $anti-$ є можливою, приймаючи до уваги те, що конструкції $anti_2N$, як і N (іменники), від яких вони утворені, належать до парадигми іменників-категоризаторів (*antihéros* є *héros* і *antiromans* є *romans*), звідси і статус модифікатора суті поняття (інтенціоналу). Пор. наступні маніпуляції: “*Romans pas-tout-à-fait policiers. Un anti-roman policier avec une non-enquête sur la mort d’un moineau*” [32] проти “*Romans pas-tout-à-fait policiers. Un roman policier avec une non-enquête sur la mort d’un moineau*” [32].

Натомість зняття $anti_1-$ не є можливим в конструкціях $anti_1N$, без повної зміни категорійного і функціонального статусу іменника: “*Bricolage: le lance-flamme anti-moustique. Nous ne sommes pas dimanche, nous ne nous détendons pas et surtout nous ne bricolerons jamais ce magnifique anti-moustique*” [21] проти “*Bricolage: le lance-flamme moustique. Nous ne sommes pas dimanche, nous ne nous détendons pas et surtout nous ne bricolerons jamais ce magnifique anti-moustique*” [21]. “*Ces mêmes personnes qui sont anti-loup, anti-vautour, anti-renards, anti-blaireaux... Anti tout en fait*” [31] проти “*Ces mêmes personnes qui sont loup, vautour, renards, blaireaux... Anti tout en fait*” [31].

Модифіковане висловлення в першому прикладі ставить проблеми щодо його інтерпретації (*que peut être une flamme moustique?*). Другий приклад яскраво демонструє, що N (іменник) і формування $anti_1N$ не утворюють парадигму: *loup*, *vautour*, *renards*, *blaireaux* є завжди іменниками-категоризаторами, тоді як *anti-loup*, *anti-vautour*, *anti-renards*, *anti-blaireaux* можуть бути проаналізовані тут, як визначальні слова (епітети) або, як предикати-категоризатори.

Аби пояснити цю різницю семантичної поведінки *anti-*, нам видаються доречними два підходи – Д. Амйю та К. Ван Гьотема [1; 13]. Д. Амйю використовує терміни *ендоцентричний* vs *егзоцентричний* щоб описати

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

структурну різницю між деякими дериватами. У випадку лексеми *avant-scène*, значення є ендоцентричним, тобто дериват є гіпонімом *N* (іменника) (як у похідних *anti₂N*); він успадковує рід іменника-основи. В інших випадках, таких, як *avant-guerre*, *sans-abri* або *après-midi*, значення є егзоцентричним або “предикативним” і функціонування формуючого елемента є абсолютно ідентичним до значення прийменника (що саме і відноситься до дериватів типу *anti₁N*); для другого типу складених слів, похідне є головно чоловічого роду для неживих предметів, чоловічого або жіночого для живих істот.

К. Ван Гьотем розрізняє два типи складених слів з точки зору семантики: 1) з одного боку, егзоцентричні складені слова мають таку семантичну структуру “передня, головна частина – модифікатор” (*sur-mesure*, *faire du sur-place*); 2) з іншого боку – егзоцентричні складені слова з семантичною структурою “модифікатор – передня, головна частина” (*surcapacité*, *surnom*) [13].

У цьому ключі ми можемо і охарактеризувати функціонування конструкцій *antiN*. В утвореннях *anti₁N*, *anti-* мало б статус “передня, головна частина”, так само, як прийменник; у формуваннях *anti₂N*, *anti-* виступало б у ролі “модифікатора” і вносило б інтенціональну модифікацію у значення основи.

Література

1. Amiot D. Between compounding and derivation: Elements of word formation corresponding to prepositions / D. Amiot // Morphology and its Demarcations. Selected Papers from the 11th Morphology Meeting, Vienna, February 2004. – Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins, 2005. – P. 183-195.
2. Berrendonner A. Quelques notions utiles à la sémantique des descripteurs nominaux / A. Berrendonner // Revue Tranel (Travaux neuchâtelois de linguistique). – 1995. – Vol. 23. – P. 9-39.
3. Corbin D. Contradictions et inadéquations de l'analyse parasynthétique en morphologie dérivationnelle. Théories linguistiques et traditions grammaticales / D. Corbin. – Lille: Presse universitaire de Lille, 1980. – P. 181-224.
4. Corbin D. Morphologie dérivationnelle et structuration du lexique / D. Corbin. – Tübingen, Max Niemeyer Verlag, 1987. – 422 p.
5. Fradin B. Esquisse d'une sémantique de la préfixation en anti- / B. Fradin // Recherches linguistiques de Vincennes. – No. 26. – 1997a. – P. 87-112.
6. Fradin B. Une préfixation complexe: le cas de anti- / B. Fradin // Neuphilologische Mitteilungen, XCVIII/4. – 1997b. – P. 333-349.
7. Jonasson K. Le nom propre: constructions et interprétations / K. Jonasson. – Louvain-la-Neuve: Duculot. 1994. – 256 p.
8. Gary-Prieur M.-N. Grammaire du nom propre / M.-N. Gary-Prieur. – Paris: Presses universitaires de France, 1994. – 252 p.
9. Kleiber G. Paul est bronzé vs La peau de Paul est bronzée. Contre une approche référentielle analytique / G. Kleiber // Stammerjohann H. (ed.), Analyse et synthèse dans les langues romanes et slaves. – Tübingen, Gunter Narr Verlag, 1990. – P. 109-134.

(Actual linguistic problems)

Activity of prefix *anti-* in the neologization processes of contemporary French (in Ukrainian)[Aktyvnist' prefiksa *anti-* u procesah neologizacii' suchasnoi' francuz'koi' movy]© Kosovych O. V. [Kosovych O. V.] dobrakafedra@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

10. Kleiber G. Mais qui est donc sur l'étagère de gauche? ou Faut-il multiplier les référents? / G. Kleiber // Travaux de Linguistique et de Philologie, XXX. – 1992. – P. 107-124.
11. Noailly M. L'adjectif en français / M. Noailly. – Editions OPHRYS, 1999. – 168 p.
12. Rey A. Lexi-com'. De Bravitude à Bling-Bling / A. Rey. – Fayard, 2008. – 301 p.
13. Van Goethem K. L'interaction entre la grammaticalisation et la structure du mot: l'emploi lié de la préposition [Електронний ресурс]. / K. Van Goethem // Langages. – n° 173. – 2009. – P. 114-134. – Режим доступу: <http://www.cairn.info/zen.php>

Джерельна база

14. 20 Minutes.fr, 21/11/2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.20minutes.fr/mode/1253157-20131121-antirides-marchent-vraiment>.
15. Biocoop.fr, 03/03/2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.biocoop.fr/actualites-bio/les-produits-cosmetiques-du-mois-gamme-florame-lys-perfection-anti-age>.
16. CafeComptoir.fr [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cafecomptoir.fr/2016/03/31/lanti-consumerisme-mouvement-jeune-proteinforme/>.
17. Fanfiction.net, 25/04/2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ffnetmodedemploi.free.fr/mely2.php>.
18. FranceCulture.fr, 08/01/2009 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.franceculture.fr/oeuvre-barack-obama-l-anti-modele-francais-de-jean-baptiste-onana.html>.
19. Forum: Harry Potter, 03/04/2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.forumharrypotter.net/t4407p30-le-veritable-heros-rogue>.
20. Forum: Au Féminin, 19/09/2003 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://forum.aufeminin.com/forum/matern2/f43518-matern2-Lettre-au-service-apres-vente-des-belles-meres.html>.
21. Gizmodo.fr, 12/01/2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gizmodo.fr/2010/01/12/bricolage-le-lance-flamme-anti-moustique.html>.
22. Le Huffington Post, 28/06/2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.huffingtonpost.fr/2017/06/28/cest-quoi-ce-bouclier-anti-missile-seul-point-de-tension-entre-a-23003739/>.
23. L'Internaute.com, 11/09/2009 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.linternaute.com/science/biologie/article/vrai-ou-faux-le-chocolat-est-un-vrai-antidepresseur.shtml>.
24. L'Express.fr, 06/06/2005 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.lexpress.fr/culture/livre/les-religions-sont-anti-femmes_820560.html.
25. Le Nouvel Observateur, 05/04/2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tempsreel.nouvelobs.com/immobilier/monde/20130404.OBS6833/espagne-nouvelles-manifestations-des-militants-anti-expulsions.html>.
26. Le Nouvel Observateur, 04/11/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://leplus.nouvelobs.com/contribution/210903-un-peu-de-rigueur-melenchon-c-est-l-anti-le-pen.html>.
27. Le Monde.fr, 07/11/2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.lemonde.fr/politique/article/2010/11/07/villepin-sarkozy-est-un-des-problemes-de-la-france_1436767_823448.html.
28. Libération, 01/11/2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.liberation.fr/culture/2012/11/01/fantomette-l-antiheroine-de-mon-enfance_857561.

© Косович О. В. [Косович О. В.] dobrakafedra@ukr.net

Активність префікса *anti-* у процесах неологізації сучасної французької мови (Українською)
[Активность префикса *anti-* в процессах неологизации современного французского языка (На укр. яз.)]

(Проблеми мовознавства [Проблемы языкознания])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemanitics>

29. Made in Parisiens, 14/05/2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.madeinparisiens.com/infos/article-psg-le-chant-anti-marseillais-de-sakho-56013.html>.
30. Marianne, 16/02/2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.marianne.net/Mouss-Benia-le-roman-de-banlieue--ca-eut-vendu_a83906.html.
31. Midi Libre, 13/03/2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.midilibre.fr/2013/03/11/manifestation-agricole-a-mende,658003.php>.
32. SensCritique.com [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.senscritique.com/liste/Romans_pas_tout_a_fait_policiers/330266.
33. Tribunes.com [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tribunes.com/tribune/alliage/37-38/cohen.htm>.
34. Votresexologue.com [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0CCQQFjAA&url=>.

References

1. Amiot D. Between compounding and derivation: Elements of word formation corresponding to prepositions. *Morphology and its Demarcations. Selected Papers from the 11th Morphology Meeting*, Vienna, February 2004. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins, 2005. – pp. 183-195.
2. Berrendonner A. Quelques notions utiles à la sémantique des descripteurs nominaux. *Revue Tranel (Travaux neuchâtelois de linguistique)*, 1995, vol. 23. – p. 9-39.
3. Corbin D. Contradictions et inadéquations de l'analyse parasyntétique en morphologie dérivationnelle. *Théories linguistiques et traditions grammaticales*. Lille, Presse universitaire de Lille, 1980. – pp.181-224.
4. Corbin D. *Morphologie dérivationnelle et structuration du lexique*. Tübingen, Max Niemeyer Verlag, 1987. – 422 p.
5. Fradin B. Esquisse d'une sémantique de la préfixation en anti-. *Recherches linguistiques de Vincennes*, No. 26, 1997a. – pp. 87-112.
6. Fradin B. Une préfixation complexe: le cas de anti-. *Neuphilologische Mitteilungen*, XCVIII/4, 1997b. – pp. 333-349.
7. Jonasson K. *Le nom propre: constructions et interprétations*. Louvain-la-Neuve: Duculot. 1994. – 256 p.
8. Gary-Prieur M.-N. *Grammaire du nom propre*. Paris, Presses universitaires de France, 1994. – 252 p.
9. Kleiber G. Paul est bronzé vs La peau de Paul est bronzée. Contre une approche référentielle analytique. *Stammerjohann H. (ed.), Analyse et synthèse dans les langues romanes et slaves*. Tübingen, Gunter Narr Verlag, 1990. – pp. 109-134.
10. Kleiber G. Mais qui est donc sur l'étagère de gauche? ou Faut-il multiplier les référents? *Travaux de Linguistique et de Philologie*, XXX, 1992. – pp. 107-124.
11. Noailly M. *L'adjectif en français*. Editions OPHRYS, 1999. – 168 p.
12. Rey A. *Lexi-com 'De Bravitude à Bling-Bling*. Fayard, 2008. – 301 p.
13. Van Goethem K. L'interaction entre la grammaticalisation et la structure du mot: l'emploi lié de la préposition. *Langages*. N°173, – 2009. – pp. 114-134. Available at: http://www.cairn.info/zen.php?ID_ARTICLE=LANG_173_0114. (accessed 10.12.2017).
14. 20 Minutes.fr, 21/11/2013. Available at: <http://www.20minutes.fr/mode/1253157-20131121-antirides-marchent-vraiment>. (accessed 11.12.2017).

(Actual linguistic problems)

Activity of prefix *anti-* in the neologization processes of contemporary French (in Ukrainian)[Aktyvnist' prefiksa *anti-* u procesah neologizacii' suchasnoi' francuz'koi' movy]© Kosovych O. V. [Kosovych O. V.] dobrakafedra@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

15. Biocoop.fr, 03/03/2014. Available at: <http://www.biocoop.fr/actualites-bio/les-produits-cosmetiques-du-mois-gamme-florame-lys-perfection-anti-age>. (accessed 12.12.2017).
16. CafeComptoir.fr. Available at: <http://cafecomptoir.fr/2016/03/31/lanti-consumerisme-mouvement-jeune-proteinforme/>.
17. Fanfiction.net, 25/04/2012. Available at: <http://ffnetmodedemploi.free.fr/mely2.php>. (accessed 13.12.2017).
18. FranceCulture.fr, 08/01/2009. Available at: <http://www.franceculture.fr/oeuvre-barack-obama-l-anti-modele-francais-de-jean-baptiste-onana.html>. (accessed 10.12.2017).
19. Forum: Harry Potter, 03/04/2013. Available at: <http://www.forumharrypotter.net/t4407p30-le-veritable-heros-rogue>.
20. Forum: Au Féminin, 19/09/2003. Available at: http://forum.aufeminin.com/forum/matern2/_f43518_matern2-Lettre-au-service-apres-vente-des-belles-meres.html. (accessed 11.12.2017).
21. Gizmodo.fr, 12/01/2010. Available at: <http://www.gizmodo.fr/2010/01/12/bricolage-le-lance-flamme-anti-moustique.html>. (accessed 12.12.2017).
22. Le Huffington Post, 28/06/2017. Available at: http://www.huffingtonpost.fr/2017/06/28/cest-quoi-ce-bouclier-anti-missile-seul-point-de-tension-entre_a_23003739/. (accessed 13.12.2017).
23. L'Internaute.com, 11/09/2009. Available at: <http://www.linternaute.com/science/biologie/article/vrai-ou-faux-le-chocolat-est-un-vrai-antidepressueur.shtml>. (accessed 13.12.2017).
24. L'Express.fr, 06/06/2005. Available at: http://www.lexpress.fr/culture/livre/les-religions-sont-anti-femmes_820560.html. (accessed 10.12.2017).
25. Le Nouvel Observateur, 05/04/2013. Available at: <http://tempsreel.nouvelobs.com/immobilier/monde/20130404.OBS6833/espagne-nouvelles-manifestations-des-militants-anti-expulsions.html>. (accessed 12.12.2017).
26. Le Nouvel Observateur, 04/11/2011. Available at: <http://leplus.nouvelobs.com/contribution/210903-un-peu-de-rigueur-melenchon-c-est-l-anti-le-pen.html>. (accessed 13.12.2017).
27. Le Monde.fr, 07/11/2010. Available at: http://www.lemonde.fr/politique/article/2010/11/07/villepin-sarkozy-est-un-des-problemes-de-la-france_1436767_823448.html. (accessed 13.12.2017).
28. Libération, 01/11/2012. Available at: http://www.liberation.fr/culture/2012/11/01/fantomette-l-antiheroine-de-mon-enfance_857561. (accessed 12.12.2017).
29. Made in Parisiens, 14/05/2013. Available at: <http://www.madeinparisiens.com/infos/article-psg-le-chant-anti-marseillais-de-sakho-56013.html>. (accessed 13.12.2017).
30. Marianne, 16/02/2008. Available at: http://www.marianne.net/Mouss-Benia-le-roman-de-banlieue--ca-eut-vendu_a83906.html. (accessed 13.12.2017).
31. Midi Libre, 13/03/2013. Available at: <http://www.midilibre.fr/2013/03/11/manifestation-agricole-amende,658003.php>. (accessed 11.12.2017).
32. SensCritique.com. Available at: http://www.senscritique.com/liste/Romans_pas_tout_a_fait_policiers/330266. (accessed 13.12.2017).
33. Tribunes.com. Available at: <http://www.tribunes.com/tribune/alliage/37-38/cohen.htm>. (accessed 12.12.2017).
34. Votrexologue.com. Available at: <http://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0CCQQFjAA&url=>. (accessed 12.12.2017)

© Косович О. В. [Косович О. В.] dobrakafedra@ukr.net

Активність префікса *anti-* у процесах неологізації сучасної французької мови (Українською)
 [Активность префикса *anti-* в процессах неологизации современного французского языка (На укр. яз.)]

(Проблеми мовознавства [Проблемы языкознания])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Стаття надійшла до редакції [Article received /

Статья поступила в редакцию] – 06.08.2017 р.

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism / Проверено на плагиат] – 13.08.2017 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text / Оригинальность текста] – 87,78 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2017.32.07>

УДК 81'25

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІМПЛІЦИТНИХ ФОРМ ДІЄСЛОВА
В СКЛАДНОПІДРЯДНИХ РЕЧЕННЯХ ТА ЇХ ВІДТВОРЕННЯ В
УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

Ольга Миколаївна Ломадурова (м. Київ, Україна)

olga.lomadurova@gmail.com

Викладач кафедри романської і новогрецької філології та перекладу

Київський національний лінгвістичний університет

(Міністерство освіти і науки України),

м. Київ, вул. Велика Васильківська, 73

Стаття присвячена безособовим формам дієслова, особливостям їх функціонування в складнопідрядних реченнях та проблематиці відтворення в українській мові.

Ключові слова: імпліцитні форми дієслова, складнопідрядне речення, синтаксично скомпресовані одиниці, переклад.

FUNCTIONAL FEATURES OF IMPLICIT VERBAL FORMS
IN COMPLEX SENTENCES AND THEIR REPRODUCTION
IN THE UKRAINIAN LANGUAGE

Olga M. Lomadurova (Kyiv, Ukraine)

olga.lomadurova@gmail.com

Lecturer of the Department of Romance and

Modern Greek Philology and Translation

Kyiv National Linguistic University

(Ministry of Education and Science of Ukraine),

73 Velyka Vasylkivska str., Kyiv, Ukraine, 03680

The article focuses on impersonal verbal forms, peculiarities of their functioning in complex sentences and the problem of their reproduction in the Ukrainian language.

(Translation problems)

Functional features of implicit verbal forms in complex sentences and their reproduction
in Ukrainian language (in Ukrainian)

[Osoblyvosti funkcionuvannja implicytnyh form dijeslova v skladnopidrjadnyh rechennjah ta
i'h vidtvorennja v ukrai'ns'kij movi]

© Lomadurova O. M. [Lomadurova O. M.] *olga.lomadurova@gmail.com*

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Key words: *implicit verbal forms, complex sentence, syntactically compressed units, translation.*

ОСОБЕННОСТИ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ИМПЛИЦИТНЫХ ФОРМ
ГЛАГОЛА В СЛОЖНОПОДЧИНЕННЫХ ПРЕДЛОЖЕНИЯХ И ИХ
ВОСПРОИЗВЕДЕНИЕ В УКРАИНСКОМ ЯЗЫКЕ

Ольга Николаевна Ломадурова (г. Киев, Украина)
olga.lomadurova@gmail.com

Преподаватель кафедры романской и новогреческого филологии и перевода
Киевский национальный лингвистический университет
(Министерство образования и науки Украины),
г. Киев, ул. Большая Васильковская, 73

Статья посвящена безличным формам глагола, особенностям их функционирования в сложноподчиненных предложениях и проблематике воспроизведения в украинском языке.

Ключевые слова: *имплицитные формы глагола, сложноподчиненное предложение, синтаксически скомпрессированы единицы, перевод.*

Перекладач є посередником між мовами та культурами, його основним завданням є передача змісту, головної ідеї, ситуативного та емоційного забарвлення комунікативного акту. Всі мови в процесі свого розвитку формували в собі різноманітні граматичні, синтаксичні, фонетичні та лексичні елементи, які не завжди мають відповідники в інших мовах. Одним з прикладів такої невідповідності є італійська та українська мови на предмет наявності імпліцитних конструкцій: в українській мові, на відміну від італійської, такі конструкції відсутні. Але для перекладача немає нічого, що неможливо було б перекласти, тому у статті розглянуто різні засоби передачі італійських безособових конструкцій в українській мові.

Граматичні проблеми займають важливе місце у практиці перекладу, хоча власне граматичне оформлення італійського тексту саме по собі не є об'єктом перекладу. Перекладач намагається адекватно передати засобами української мови зміст італійського речення, а не окремі елементи його форми. Усе це, однак, не припиняє важливості граматичних аспектів перекладу. Граматичні форми та

© Ломадурова О. М. [Ломадурова О. Н.] olga.lomadurova@gmail.com

Особливості функціонування імпліцитних форм дієслова в складнопідрядних реченнях та їх відтворення в українській мові (Українською)

[Особенности функционирования имплицитных форм глагола в сложноподчиненных предложениях и их воспроизведение в украинском языке (На укр. яз.)]

(Проблеми перекладознавства [Проблеми переводоведения])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

конструкції відображають певний граматичний зміст, який тісно співвідноситься з лексичним значенням слів і є невід'ємним компонентом загального змісту речення.

Слід підкреслити, що у більшості випадків неправильна інтерпретація значення італійських граматичних структур веде до їх суттєвого викривлення. Для того, щоб визначити і правильно перекласти імпліцитну конструкцію, перекладачу необхідно встановити характер смислового зв'язку абсолютного звороту з головним складом речення.

У лінгвістиці не випадково відомо близько 600 визначень речення. Одним із найпопулярніших є визначення В. Виноградова. Він визначає речення як інтонаційно і граматично оформлену найменшу комунікативну одиницю, що служить головним засобом формування, вираження думки, вольових почуттів і емоцій. [2, с. 56]

Речення ми розглядаємо як мінімальну комунікативну одиницю, яка оформлена за законами певної мови і є відносно завершеною одиницею спілкування і вираження думки.

Крім дієслівних часових форм, які одночасно позначають особу, число та характер дії в італійській мові існують безособові або імпліцитні форми дієслова: інфінітив, герундій, дієприкметник. Вони отримали таку назву через те, що в таких конструкціях не зазначається час, особа, число та спосіб дії.

Неособові форми дієслова не спроможні повноцінно виконувати функцію присудка через відсутність категорії особи. Проте у складі абсолютних конструкцій вони можуть виражати логічний предикат і мати свій "підмет". Здатність неособових форм дієслова виражати логічний предикат, не будучи присудком, О. К. Васильєва-Шведе та Г. В. Степанов умовно називають предикативністю [1, с. 235].

Конструкції поліпредикативного типу, залежні частини яких очолюються інфінітними формами (дієприкметники, дієприслівники, інфінітиви) предикатів, за самою своєю природою становлять камінь спотикання для синтаксистів, які хотіли б трактувати їх як прості чи складні з усвідомленням підстав оцінки. "Це важко через те, що ми змушені пристосовувати вказані форми до класифікації, яка орієнтована на інший принцип структурної організації речення" [5, с. 147]. Тут ми маємо на увазі конструкції, до складу яких входять так звані абсолютні дієприкметникові звороти (*costruzione assoluta con participio*), абсолютні конструкції з дієприкметником є дуже стійкими носіями предикативності. Вони виражають одночасність або послідовність дій, модальність присудка в особовій формі зумовлює також модальність неособової форми дієслова, що виступає як «присудок» абсолютного звороту.

Проте О. К. Васильєва-Шведе та Г. В. Степанов вважають абсолютні

(Translation problems)

Functional features of implicit verbal forms in complex sentences and their reproduction
in Ukrainian language (in Ukrainian)

[Osoblyvosti funkcionuvannja implicitnyh form dijeslova v skladnoprjadnyh rechennjah ta i'h vidtvorenja v ukrai'ns'kij movi]

© Lomadurova O. M. [Lomadurova O. M.] olga.lomadurova@gmail.com

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

конструкції відокремленими поширеними другорядними членами простого речення: коли “... інфінітив, дієприкметник або герундій приєднуються до свого власного «підмета» безпосередньо, то вони не беруть участі у виконанні функції присудка, хоча й слугують для вираження логічного предиката і утворюють зі своїм “підметом” не окреме речення, незважаючи на те, що виражають ніби закінчене судження, а особливий незалежний або самостійний зворот (абсолютну конструкцію), що виступає як відокремлений член, здебільшого – у функції обставини простого речення” [1, с. 227]

Таким чином імпліцитні форми дієслова є “синтаксично скомпресованими” одиницями. Тенденція до скорочення складнопідрядних речень, їх перетворення в прості шляхом передачі змісту підрядного речення безособовими формами дієслова: дієприкметником, герундієм, являє собою одну з типологічних характеристик сучасної італійської мови. Цей факт пов’язаний з загальнолінгвістичним явищем, яке полягає в тому, що в реченні з декількома семантичними предикатами лише один з них виступає як головний. “В кожній мові є свій власний вибір граматичних засобів для “пониження в ранзі” всіх присутніх в одному реченні предикатів, крім головного” [3, с. 21]

В мові існують синтаксичні структури, які відіграють значну роль у формуванні змісту висловлювання і синтаксичні структури, комунікативна релевантність яких у змісті висловлювання не надто очевидна. В такому випадку в акті комунікації можуть відбуватися заміни цих структур структурами з близькими їм синтаксичними значенням без значних втрат для передачі смислу всього висловлювання. Варіювання синтаксичних структур стає можливим завдяки існуванню в структурі речення, що складає висловлювання, глибинної та поверхневої структур. Будь-яка зміна синтаксичної структури перекладу у порівнянні з вихідною при збереженні глибинної структури висловлювання може бути представлена як перекладацька синтаксична трансформація.

Імпліцитні конструкції є скомпресованими синтаксичними одиницями і при перекладі цих конструкцій на українську мову відбувається їх декомпресія. Для передачі значення безособових конструкцій в перекладі можуть використовуватися такі різні конструкції, як підрядні речення часу, причини або супровідних обставин, самостійні речення, дієприслівникові і дієприйменникові звороти.

Кожний з цих способів перекладу відповідає вживанню початкової структури в певній функції, і кожний з них з більшою або меншою повнотою передає окремі аспекти її значення. При використанні додаткового речення доводиться уточнювати

© Ломадурова О. М. [Ломадурова О. Н.] olga.lomadurova@gmail.com

Особливості функціонування імпліцитних форм дієслова в складнопідрядних реченнях та їх відтворення в українській мові (Українською)

[Особенности функционирования имплицитных форм глагола в сложноподчиненных предложениях и их воспроизведение в украинском языке (На укр. яз.)]

(Проблеми перекладознавства [Проблеми переводоведения])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

функцію абсолютної конструкції, яка може бути недиференційованою в оригіналі. Вибір типу додаткового речення (а також форми дієслова) вимагає додаткової інформації з контексту.

В ході дослідження ми виявили, що італійські імпліцитні конструкції виражаються в українській мові конструкціями як з сурядним, так і з підрядним типом зв'язку (найчастіше підрядними часу, причини та умови), дієприслівниковими зворотами, введенням додаткових складносурядних або самостійних речень.

Важливим кроком при перекладі імпліцитних конструкцій є визначення характеру смислового зв'язку конструкції з головним складом речення. Він може бути самим різним: час, причина, умова, спосіб дій, супутні обставини. Нерідко цей зв'язок носить недиференційований характер, об'єднуючий відразу декілька смислових чинників. Це відображається в способах перекладу імпліцитних конструкцій на українську мову. Залежно від таких чинників, як форма і характер конструкції, лексична спорідненість, широкий контекст, функціональний стиль і т. п. перекладач може вибрати один з двох основних варіантів перекладу. Це – переклад за допомогою: підрядного речення та прийому внутрішнього або зовнішнього розчленування речень.

Література

1. Васильєва-Шведе О. К., Степанов Г. В. Теоретическая грамматика испанского языка. Морфология и синтаксис частей речи. – М. : Высш. школа, 1990. – 301 с.
2. Виноградов В. С. Введение в переводоведение (общие и лексические вопросы). – М. : Издательство Института общего среднего образования РАО, 2001. – 224 с.
3. Гак В. Г. Формирование романских литературных языков. – М. : Наука, 1984. – 211 с.
4. Фокін С. Б. Трансформації граматичної категорії стану при перекладі (на матеріалі іспанської та української мов). Автореф. дис. канд. філол. наук. – К., 2004. – 18 с.
5. Чкония Н. Д. Русское причастие и способы его передачи на грузинский язык. – Тбилиси : Изд-во Тбилис. ун-та, 1976. – 166 с.

References

1. Vasil'eva-Shvede O. K., Stepanov G. V. *Teoreticheskaja grammatika ispanskogo jazyka. Morfologija i sintaksis chastej rechi*. Moskva, Vyssh. shkola, 1990. – 301 s.
2. Vinogradov V. S. *Vvedenie v perevodovedenie (obshhie i leksicheskie voprosy)*. Moskva, Izdatel'stvo Instituta obshhego srednego obrazovaniya RAO, 2001. – 224 s.
3. Gak V. G. *Formirovanie romanskih literaturnyh jazykov*. Moskva, Nauka, 1984. – 211 s.
4. Fokin S. B. *Transformacii gramatychnoi kategorii stanu pry perekladi (na materialy ispans'koi ta ukrai'ns'koi mov)*. Avtoref. dys. kand. filol. nauk. Kyiv, 2004. – 18 s.
5. Chkonya N. D. *Russkoe pry chastye y sposoby ego peredachy na gruzynskij jazyk*. Tbyl'ysy, Yzd-vo Tbyl'ys. un-ta, 1976. – 166 s.

(Translation problems)

Functional features of implicit verbal forms in complex sentences and their reproduction
in Ukrainian language (in Ukrainian)

[Osoblyvosti funkcionuvannja implicytnyh form dijeslova v skladnopidrjadnyh rechennjah ta i'h vidtvorennya v ukrai'ns'kij movi]

© Lomadurova O. M. [Lomadurova O. M.] olga.lomadurova@gmail.com

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Стаття надійшла до редакції [Article received /

Статья поступила в редакцию] – 09.07.2017 р.

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism / Проверено на плагиат] – 18.07.2017 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text / Оригинальность текста] – 97,68 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2017.32.08>

УДК 811.134.2'42

**ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ОСОБОВИХ ЗАЙМЕННИКОВИХ
СЛІВ ІСПАНОМОВНОГО ДИСКУРСУ У КОГНІТИВНОМУ АСПЕКТІ НА
ПРИКЛАДІ КОНСТРУКЦІЇ YO CREO**

Ірина Анатоліївна Ломакіна (м. Київ, Україна)
lomakinairi@gmail.com

Кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов
Воєнно-дипломатична академія імені Євгенія Березняка
(Міністерство оборони України)
04119, м. Київ, вул. Мельникова, 81

У статті розглядається семантико-граматична конструкція (Yo) creo – українською я вважаю, що використовується задля надання контексту очевидності та вірогідності певному припущенню. Вживання суб'єкта, особового займенникового слова першої особи yo, пов'язується з контекстами аргументації та бажанням висловити свою власну думку, і саме тому цей варіант фокусує увагу на присутності мовця, а також концентрує дискурс на особовій сфері. В свою чергу, опущення підмета у такому контексті частіше зустрічається у випадках відсутності впевненості, при формулюванні гіпотези з припущеннями, які звичайно знаходяться у сфері загального. Але саме ця соціолінгвістична варіативність може також співвідноситися з певними когнітивними чинниками. З когнітивної точки зору дієслівна форма creo має основне інваріантне значення, хоча, залежно від контексту, воно може набувати різноманітних відтінків та інтерпретацій. В усіх випадках для досліджуваної форми є характерним певний концептуальний зміст – мовець висловлює те, що є частиною його знання про реальність, або його припущенням щодо реальності поза межами його знань. І навпаки, слід підкреслити, що існують вагомі змістовні відмінності в конструкціях creo / yo creo. Вираження або опущення

© Ломакіна І. А. [Ломакина И. А.] lomakinairi@gmail.com

Функціональні особливості особових займенникових слів іспаномовного дискурсу у когнітивному аспекті на прикладі конструкції Yo creo (Українською)

[Функциональные особенности лично-местоименных слов испаноязычного дискурса в когнитивном аспекте на примере конструкции Yo creo (На укр. яз.)]

(Проблеми когнітивної лінгвістики [Проблемы когнитивной лингвистики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

суб'єкта зазначених виразів не є випадковим, тому що співвідноситься зі змістами дискурсивно-когнітивної природи, і може бути важливим стилістичним ресурсом комунікації. Ці змісти можна розташувати в абстрактній формі між суб'єктивністю та об'єктивністю лінгвістичного твердження.

Ключові слова: особові займенникові слова, суб'єкт, синтаксична варіативність, дискурс, пізнання, свідомість, комунікативний стиль.

FUNCTIONAL FEATURES OF PERSONAL-PRONOMINAL WORDS OF SPANISH DISCOURSE IN THE COGNITIVE ASPECT ON THE EXAMPLE OF CONSTRUCTION YO CREO

Irina A. Lomakina (Kyiv, Ukraine)

lomakinairi@gmail.com

PhD (Philology), associate professor

Department of Foreign Languages

Evgeniy Berezhnyak Military-Diplomatic Academy

(Ministry of Defence of Ukraine)

81 Melnikova str., Kyiv, Ukraine, 04119

The article deals with the semantic-grammatical construction (Yo) creo, I think, which is used to form the context of evidence and reliability under a certain assumption. The use of the subject, personal-pronominal word of the first person yo, is associated with the contexts of argumentation and the desire to express one's own opinion, and that is why this option focuses on the presence of the speaker, and also concentrates discourse on the personal sphere. On the other hand, the omission of the subject in such a context is more often encountered in cases of the lack of confidence, formulating a hypothesis with assumptions which are usually found in the field of the generalized. But precisely this sociolinguistic variability can also depend on certain cognitive factors. From the cognitive point of view, the verb form creo has a basic invariant content, although, depending on the context, it can acquire a variety of shades and interpretations. In all studied cases of use the investigated form is characterized by a certain conceptual content: the speaker expresses a part of his knowledge of reality or what is his assumption of reality beyond his knowledge. And vice versa, should be

(Problems of cognitive linguistics)

Functional features of personal-pronominal words of Spanish discourse in the cognitive aspect on the example of construction Yo creo (in Ukrainian)

[Funkcional'ni osoblyvosti osobovykh zajmennykovykh sliv ispanomovnogo dyskursu u kognityvnomu aspekti na prykladi konstrukcii' Yo creo]

© Lomakina I. A. [Lomakyna I. A.] lomakinairi@gmail.com

**ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

*emphasized that there are significant differences at the semantic level between the constructions *creo* / *yo creo*. The use or omission of the subject in the investigated statements is not casual, because it correlates with the semantics of the discourse-cognitive nature and can be an important stylistic resource of communication. These semantics can be positioned in an abstract form between the subjectivity and the objectivity of the linguistic statement.*

Key words: *personal-pronominal words, subject, syntactic variability, discourse, cognition, consciousness, communicative style.*

**ФУНКЦИОНАЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ ЛИЧНО-МЕСТОИМЕННЫХ
СЛОВ ИСПАНОЯЗЫЧНОГО ДИСКУРСА В КОГНИТИВНОМ АСПЕКТЕ
НА ПРИМЕРЕ КОНСТРУКЦИИ *YO CREO***

Ирина Анатольевна Ломакина (г. Киев, Украина)
lomakinairi@gmail.com

Кандидат филологических наук, доцент кафедры иностранных языков
Военно-дипломатическая академия имени Евгения Березняка
(Министерство обороны Украины)
04119, г. Киев, ул. Мельникова, 81

*В статье рассматривается семантико-грамматическая конструкция (*Yo creo*, я считаю, которая используется для формирования контекста очевидности и достоверности при определенном предположении. Использование субъекта, лично-местоименного слова первого лица *yo*, связывается с контекстами аргументации и желанием выразить свое собственное мнение, и именно поэтому этот вариант фокусирует внимание на присутствии говорящего, а также концентрирует дискурс на личностной сфере. В свою очередь, опущение подлежащего в таком контексте чаще встречается в случаях отсутствия уверенности, при формулировке гипотезы с предположениями, которые обычно находятся в сфере обобщенного. Но именно эта социолингвистическая вариативность может также зависеть от определенных когнитивных факторов. С когнитивной точки зрения глагольная форма *creo* обладает основным инвариантным значением, хотя, в зависимости от контекста, оно может приобретать разнообразные оттенки и интерпретации. В*

© Ломакіна І. А. [Ломакина И. А.] lomakinairi@gmail.com

Функціональні особливості особових займенникових слів іспаномовного дискурсу у когнітивному аспекті на прикладі конструкції *Yo creo* (Українською)

[Функциональные особенности лично-местоименных слов испаноязычного дискурса в когнитивном аспекте на примере конструкции *Yo creo* (На укр. яз.)]

(Проблеми когнітивної лінгвістики [Проблемы когнитивной лингвистики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

*рассматриваемых случаях использования для исследуемой формы характерно определенное концептуальное содержание – говорящий выражает то, что является частью его знания о реальности, или его предположением о реальности за пределами его знаний. И наоборот, следует подчеркнуть, что существуют весомые различия на семантическом уровне между конструкциями *creo / yo creo*. Использование или опущение субъекта в данных выражениях не является случайным, потому что соотносится со значениями дискурсивно-когнитивной природы, и может быть важным стилистическим ресурсом коммуникации. Эти значения можно расположить в абстрактной форме между субъективностью и объективностью лингвистического утверждения.*

Ключевые слова: лично-местоименные слова, субъект, синтаксическая вариативность, дискурс, познание, сознание, коммуникативный стиль.

Сучасна лінгвістика не обмежується вивченням структури мови, бо вже відомо, що для дослідження особливостей дискурсу необхідно звернутися також і до носія мови, спостерігати мовленнєву діяльність і людину в ній, як центр комунікації. Когнітивний напрям розглядає функціонування мови як різновид когнітивної, тобто пізнавальної, діяльності, а когнітивні механізми та структури людської свідомості досліджує через мовленнєві явища.

«Мова відображає загальний спосіб сприйняття світу, в мові відбивається те, як людина бачить навколишній реальний світ і своє місце в ньому» [2, с. 9], внаслідок чого формується мовна картина світу індивіда і нації в цілому. А саме семантико-когнітивний напрям досліджує граматичну семантику мови як засіб доступу до змісту концептів, як засіб їх моделювання від мовленнєвої семантики мови до концептосфери.

Актуальність зумовлена дослідженням саме когнітивного аспекту функціонування в дискурсі особових займенникових слів, які пов'язані з людиною в процесі комунікації. Особові займенникові слова іспанської мови досліджувалися у різних аспектах: синтаксичному, семантичному, морфологічному, з точки зору їх функцій у мовленні та прагматичних характеристик. Але перспективність дослідження іспанськомовних займенникових слів з позицій когнітивної лінгвістики та дискурсології важко переоцінити, беручи до уваги їх безпосередній зв'язок з мовленнєвою ситуацією і людиною як центром комунікації. Зазначений клас слів є очевидною мовною універсалією, що присутня у всіх мовах світу. Неослабний

(Problems of cognitive linguistics)

Functional features of personal-pronominal words of Spanish discourse in the cognitive aspect on the example of construction *Yo creo* (in Ukrainian)

[Funkcional'ni osoblyvosti osobovyh zajmennykovykh sliv ispanomovnogo dyskursu u kognityvnomu aspekti na prykladi konstrukcii' *Yo creo*]

© Lomakina I. A. [Lomakyna I. A.] lomakinairi@gmail.com

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemanitics>

інтерес до класу особових займенникових слів обумовлений його неоднорідністю і універсальністю значення.

Наукова новизна дослідження полягає в з'ясуванні залежності використання особових займенникових слів в іспаномовному дискурсі від екстралінгвістичних чинників, пов'язаних з когнітивними процесами, свідомістю людини.

Метою дослідження є визначення, як вживання або опущення суб'єкта, і зокрема суб'єкта у зазначених виразах *creo / yo creo*, виходячи з когнітивних характеристик цієї граматичної одиниці, впливає на стиль дискурсу.

Об'єктом дослідження обрано особові займенникові слова як узагальнено-вказівний розряд іменників предметності взагалі, що використовується для опосередкованого позначення предметів конкретної ситуації або попереднього контексту. **Предметом** дослідження є вплив на стилістичну забарвленість дискурсу вживання або опущення суб'єкта у виразах *creo / yo creo*, виходячи з когнітивних характеристик цієї граматичної одиниці. А також природа синтаксичної системи, як такої, що може генерувати певні значення.

Відомо, що в більшості контекстів синтаксис іспанської мови дозволяє опущення граматичного суб'єкта. Однак, вибір мовця, вживати чи не вживати суб'єкт виражений особовим займенниковим словом, навряд чи може вважатися випадковим, адже він тісно пов'язаний з дискурсивно-прагматичними чинниками, які в свою чергу є відображенням когнітивних підстав лінгвістичної варіативності. У статті розглядається семантико-граматична конструкція *(Yo) creo* – українською *я вважаю*, яка звичайно використовується, щоб надати контекст очевидності та вірогідності певному припущенню. Вживання суб'єкта, пов'язується з контекстами аргументації та бажанням висловити думку, тому цей варіант фокусує увагу на перцептивному рівні на присутності мовця, а також концентрує дискурс на особовій сфері. І навпаки, опущення підмета у такому контексті частіше зустрічається у випадках відсутності впевненості, при формулюванні гіпотези з припущеннями, які звичайно знаходяться у сфері загального. Така соціолінгвістична варіативність може співвідноситися з певними когнітивними чинниками. Опущення особового займенникового слова є звичайним, коли мовець має намір створити враження професійної об'єктивності, наприклад, у мовленні журналістів. З іншого боку у мовленні політиків, коли вони висловлюють свої

© Ломакіна І. А. [Ломакіна И. А.] lomakinairi@gmail.com

Функціональні особливості особових займенникових слів іспаномовного дискурсу у когнітивному аспекті на прикладі конструкції *Yo creo* (Українською)

[Функциональные особенности лично-местоименных слов испаноязычного дискурса в когнитивном аспекте на примере конструкции *Yo creo* (На укр. яз.)]

(Проблеми когнітивної лінгвістики [Проблемы когнитивной лингвистики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

аргументи, можна виділити, навпаки, емпатичне вживання особового займенникового слова уо.

Так само існують певні гендерні розбіжності у вживанні імпліцитних та експліцитних форм уо. У мовленні чоловіків та жінок спостерігаються відмінності у частотності вживання саме форми *creo*, що може вказувати на різне ставлення до об'єктивності ситуації дискурсу. Таким чином зазначена варіативність може досліджуватися як певний динамічний засіб впливу на стиль дискурсу та джерело створення нових змістів та семантичних відтінків.

Частотність з'явлення однієї морфо-синтаксичної форми у порівнянні з іншою є об'єктом дослідження вже досить давно, але зазвичай не спостерігаються спроби пояснити таку частотність враховуючи якісні аспекти впливу дискурсивно-прагматичних умов на граматичну варіативність. Пропонується пояснення з соціолінгвістичної галузі, і вживання певних граматичних форм співвідноситься із різноманітними суспільними чинниками. Зазначений підхід не розглядає повністю природу варіативності тому, що він є більш дескриптивним, ніж експлікативним.

У сучасному дослідженні граматичної варіативності необхідним є спостереження змін на рівні значення, завдяки яким зміна форми може створити суспільно-стилістичний та ситуативний зміст.

За традиційним підходом синтаксичні явища розглядаються незалежно від семантичного плану і зазвичай дескриптивно. У сучасних лінгвістів панує думка, що варіативність граматичних форм обумовлена саме наявністю варіативності на рівні семантики. Якщо у лінгвістичній системі виникають і існують альтернативні можливості висловити певний зміст з першого погляду майже ідентичні, можливо, це пояснюється тим, що вони націлені передати різні відтінки зазначеного змісту [2]. Такого погляду на граматичну варіативність підтримуються сучасні теорії соціолінгвістики про стиль, як витвір особистості та змістів [6], [7]. Також когнітивна теорія наголошує на тому принципі, що не можна відмежовувати мовлення від інших видів мозкової діяльності людини, і звідси виходить, що лінгвістична форма є нерозривно з'єднаною зі значенням, яке вона висловлює, а граматику будь-якої мови має у своїй основі символічний характер [8, с. 31], [5, с. 18-20]. У сучасних дослідженнях спостерігається, як за допомогою морфо-синтаксичних варіантів формуються нові комунікативні стилі, основу яких складають когнітивні риси

(Problems of cognitive linguistics)

Functional features of personal-pronominal words of Spanish discourse in the cognitive aspect on the example of construction *Yo creo* (in Ukrainian)**[Funkcional'ni osoblyvosti osobovyh zajmennykovykh sliv ispanomovnogo dyskursu u kognityvnomu aspekti na prykladi konstrukcii' *Yo creo*]**

© Lomakina I. A. [Lomakyna I. A.] lomakinairi@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

граматичних елементів. Такі стилі є джерелом різних значень у дискурсі та міжособистісній взаємодії.

Важливі складові людського буття є закодованими у дискурсі за допомогою граматичних форм: *перша / друга особа > третя особа > власні назви > назви людей > назви істот > назви неістот*. У свою чергу особові займенникові слова співвідносяться з важливішими компонентами комунікативної сцени, з основою семантичної аргументації фрази [4, с. 114]. Вживання або опущення підмета, відображає відмінності у способі концептуалізації відносин між дійовими особами дискурсу. Мовець вимагає від певної семантико-прагматичної структури, щоб вона відповідала співвідносній когнітивній схемі [4, с. 99].

Можна виділити два суттєві елементи, які висловлюють комуніканти в різних формах, що можуть протиставлятися. Перший – це тематичність або активація у дискурсивно-когнітивному контексті, де беруть участь співрозмовники. Зазвичай, коли синтаксичний суб'єкт не вживається, це означає, що він вагомо активований в контексті мовлення та його ідентифікація безпомилкова. Другий – це фокалізація, або інформативний рельєф дискурсивно-когнітивного контексту. Фокалізація – це «перспектива, з якої представляються наратовані ситуації та події; перцептивна чи концептуальна позиція, з якої вони передаються» [1, с. 147]. Суб'єкт, який вживається і є вираженням, має більше інформативне значення, ніж суб'єкт, який є опущеним, який тільки має на увазі, але не вживається. І, навіть, ще більше інформативне значення він має, коли знаходиться у поствербальній позиції, що є характерною для немаркованого синтаксичного порядку і тому емпатичною.

Обидва виміри, тематичність та фокалізація, які можуть бути виражені частково, або зовсім не виражатися, дозволяють запропонувати певну схему, що упорядковує три основні формальні можливості синтаксичного суб'єкта. Як от – опущення, вираження перед дієсловом, вираження після нього.

Суб'єкт	Приклад	Тематичність або активація	Фокалізація або інформативність
Опущений	<i>Creo</i>	+	–
Перед дієсловом	<i>Yo creo</i>	+ / –	+ / –
Після дієслова	<i>Creo yo</i>	–	+

© Ломакіна І. А. [Ломакіна И. А.] lomakinairi@gmail.com

Функціональні особливості особових займенникових слів іспаномовного дискурсу у когнітивному аспекті на прикладі конструкції *Yo creo* (Українською)

[Функциональные особенности лично-местоименных слов испаноязычного дискурса в когнитивном аспекте на примере конструкции *Yo creo* (На укр. яз.)]

(Проблеми когнітивної лінгвістики [Проблемы когнитивной лингвистики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Таким чином, опущений суб'єкт може вважатися найбільш відомим і активованим у контексті, одночасно найменш сфокусованим інформативно. З іншого боку, суб'єкт у позиції після дієслова має найхарактерніші синтаксичні та семантичні риси. Мовець обирає певні аспекти ситуації мовлення, включаючи або виключаючи з його сцени певних учасників. Отже, суб'єкт, виражений займенником, іконічним способом підкреслює присутність його референта у ситуації мовлення, і також виділяє, відокремлює його від інших учасників зазначеної ситуації. В свою чергу, положення суб'єкта, вираженого особовим займенниковим словом, перед дієсловом або після нього може надавати висловленню певні додаткові стилістичні якості, пов'язані з виділенням, підкресленням позиції його референта.

У сучасній іспанській мові вираз *(Yo) creo* – українською *я вважаю* має величезний семантичний спектр. Дієслово *creer* належить до класу дієслів розуміння та ставлення. Взагалі можна виділити три основні семантико-прагматичні поля значень цього дієслова. Буквальне, дослівне, основне, оригінальне значення – «віра», «вірування». *Creo en la inocencia de esta persona. Я вірю в невинність цієї людини.* Епістемічне значення, що походить та розвивається від попереднього – «гіпотеза», вірогідність якої підтверджують певні ознаки. *Creo que aquí sólo pueden entrar los socios del club. Я думаю, що сюди можуть заходити тільки члени клубу.* Аргументативне значення, що представляє думку, погляд, власне ставлення або оцінююче судження. *Creo que debemos darle esta oportunidad. Я вважаю, що ми повинні надати йому цю можливість.*

З когнітивної точки зору дієслівна форма *creo* має основне інваріантне значення, хоча, залежно від контексту, воно може набувати різноманітних відтінків та інтерпретацій. У будь-якому разі зазначена форма має певний концептуальний зміст – мовець висловлює те, що є частиною його знання про реальність, або його припущення щодо реальності поза межами його знань. І навпаки, слід підкреслити, що існують вагомні змістовні відмінності у конструкцій *creo / yo creo*. Вираження або опущення суб'єкта зазначених виразів не є випадковим, тому що співвідноситься з різноманітними змістами дискурсивно-когнітивної природи, і може бути важливим стилістичним ресурсом комунікації. Такі змісти можна розташувати в абстрактній формі між суб'єктивністю та об'єктивністю лінгвістичного твердження. Зазначаючи суб'єкт, мовець підтверджує свою присутність в мовленнєвій ситуації та

(Problems of cognitive linguistics)

Functional features of personal-pronominal words of Spanish discourse in the cognitive aspect on the example of construction *Yo creo* (in Ukrainian)

[Funkcional'ni osoblyvosti osobovyh zajmennykovykh sliv ispanomovnogo dyskursu u kognityvnomu aspekti na prykladi konstrukcii' *Yo creo*]

© Lomakina I. A. [Lomakyna I. A.] lomakinairi@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

розташовує дискурс в своїй персональній сфері, підкреслюючи свій власний зв'язок з цільовим змістом зазначеного дискурсу. І навпаки, опущення означає наближення до сфери об'єктивного, до розгляду змісту, як він є, та вірогідності, як такої, як вона є.

У різних видах контекстів ці розбіжності можуть надавати велику кількість додаткових відтінків значення. Наприклад, висловлений суб'єкт є досить поширеним у програмах радіо та телебачення, розважальних програмах, дискусіях, де звичайно висловлюються власні думки та оцінки учасників, і набуває особливої релевантності імідж мовця, який він буде саме за допомогою таких конструкцій, не тільки перед діючими особами мовної ситуації, але й перед всією спільнотою глядачів або слухачів.

Тексти, де зустрічаємо конструкцію *yo creo*, це зазвичай діалоги, в яких є необхідною підтримка дискурсивними засобами, щоб довести аргументацію власних тверджень, а також захистити свою думку або думку співрозмовника. Таким чином, це морфологічне та синтаксичне явище сприяє створенню комунікативного стилю, який не зовсім відповідає полярностям формальність/неформальність, які тут не відіграють настільки важливу роль, але допомагає створити нові значення у дискурсі, у взаємодії мовців.

Висновки. Отже, вживання або опущення суб'єкта у виразах *creo* / *yo creo*, виходячи з когнітивних характеристик цієї граматичної одиниці, суттєво впливають на забарвленість дискурсу, є елементами його стилю та відображають способи концептуалізації відносин між дійовими особами дискурсу. Синтаксична система може розглядатися як семантична, здатна генерувати певні значення, її природа не є категоричною, але має градації, які пропонують теоретичні пояснення лінгвістичних структур, а також механізмів, які керують їх використанням як системи суспільної комунікації.

Подальші перспективи дослідження ми вбачаємо в розробці методологічної бази аналізу структур з найбільш маркованими когнітивними характеристиками, що впливають на вживання або опущення суб'єкта і становлення стилю дискурсу.

Література

1. Женетт Ж. Фигуры / Жерар Женетт. – М. : Изд-во Сабашниковых, 1998. – 944 с.
2. Кравченко А. В. Язык и восприятие: Когнитивные аспекты языковой категоризации. – Иркутск, 1996. – 160 с.

© Ломакіна І. А. [Ломакіна І. А.] lomakinairi@gmail.comФункціональні особливості особових займенникових слів іспаномовного дискурсу у когнітивному аспекті на прикладі конструкції *Yo creo* (Українською)[Функциональные особенности лично-местоименных слов испаноязычного дискурса в когнитивном аспекте на примере конструкции *Yo creo* (На укр. яз.)]

(Проблеми когнітивної лінгвістики [Проблемы когнитивной лингвистики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemanitics>

3. Aijon Oliva, M. A., Serrano M. J. Las bases cognitivas del estilo lingüístico / Miguel Ángel Aijón Oliva, María José Serrano. – Sociolinguistic Studies, 2009. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mjserran.webs.ull.es/Programas/bases.pdf>
4. Croft W. Syntactic categories and grammatical relations / William Croft. – Chicago : Chicago University Press, 1991. – 328 p.
5. Croft W. Y, Cruse D. A. Lingüística cognitiva / William Croft , D. Alan Cruse. – Madrid : Akal Ediciones, 2008. – P. 18–20.
6. Eckert P. Linguistic variation as social practice / Penelope Eckert. – Oxford: Blackwell, 2000. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.justinecassell.com/discourse09/readings/eckert2000.pdf>
7. Eckert P., Rickford J. R. Style and social meaning / Penelope Eckert, J. R. Rickford. – Cambridge University Press, 2001. – P. 119–126.
8. Gibbs R. W. What's cognitive about cognitive linguistics / Raymond W. Gibbs. – Berlin : editado por E. H. Casad: Linguistics in the Redwoods: The expansion of a new paradigm in linguistics, 1996. – P. 27–53.

References

1. Zhenett Zh. *Figury* [Figures]. Moscow, Sabashnikovy Publ., 1998. 944 p. (In Russian)
2. Kravchenko A. V. *Jazyk i vosprijatie: Kognitivnye aspekty jazykovoj kategorizacii* [Language and Perception: The Cognitive Aspects of Language Categorization]. Irkutsk, 1996. 160 p. (In Russian)
3. Aijon Oliva, M. A., Serrano M. J. *Las bases cognitivas del estilo lingüístico* [The cognitive bases of linguistic style]. Sociolinguistic Studies, 2009. Available at: <https://mjserran.webs.ull.es/Programas/bases.pdf> (accessed 10.01.2018) (in Spanish)
4. Croft W. *Syntactic categories and grammatical relations*. Chicago, Chicago University Press, 1991. 328 p.
5. Croft W. Y, Cruse D. A. *Lingüística cognitiva* [Cognitive linguistics]. Madrid, Akal Ediciones, 2008. P. 18–20. (in Spanish)
6. Eckert P. *Linguistic variation as social practice*. Oxford, Blackwell, 2000. Available at: <http://www.justinecassell.com/discourse09/readings/eckert2000.pdf> (accessed 10.01.2018)
7. Eckert P., Rickford J. R. *Style and social meaning*. Cambridge University Press, 2001. p. 119–126.
8. Gibbs R. W. *What's cognitive about cognitive linguistics*. Berlin, editado por E. H. Casad, Linguistics in the Redwoods: The expansion of a new paradigm in linguistics, 1996. P. 27–53.

(Problems of cognitive linguistics)

Functional features of personal-pronominal words of Spanish discourse in the cognitive aspect on the example of construction *Yo creo* (in Ukrainian)

[Funkcional'ni osoblyvosti osobovyh zajmennykovykh sliv ispanomovnogo dyskursu u kognityvnomu aspekti na prykladi konstrukcii' *Yo creo*]

© Lomakina I. A. [Lomakyna I. A.] lomakinairi@gmail.com

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Стаття надійшла до редакції [Article received /

Статья поступила в редакцию] – 26.08.2017 р.

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism / Проверено на плагиат] – 03.09.2017 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text / Оригинальность текста] – 91,57 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2017.32.09>

УДК 81'42.133.1 "312"

**ГЕНДЕРНІ МАРКЕРИ ЯК СТИЛЬОВА ДОМІНАНТА АМЕЛІ НОТОМБ (на
прикладі роману “Метафізика труб”)**

Наталія Володимирівна Миронова

fleur2002@ukr.net

Викладач кафедри романської і новогрецької філології та перекладу

Київський національний лінгвістичний університет

(Міністерство освіти і науки України),

м. Київ, вул. Велика Васильківська, 73

*Стаття присвячена дослідженню стилю Амелі Нотомб, а саме, аналізу
гендерних маркерів на матеріалі роману бельгійської франкомовної авторки.*

Ключові слова: *гендер, гендерні маркери, епітет, займенник, заперечні
конструкції, порівняння, прийменник, стильова домінанта.*

**GENDER MARKERS AS A DOMINANT FEATURE OF AMELIE
NOTHOMB'S STYLE (based on the novel “The Character of Rain”)**

Natalia V. Myronova (Kyiv, Ukraine)

fleur2002@ukr.net

Lecturer of the Department of Romance and Modern Greek Philology and Translation

Kyiv National Linguistic University

(Ministry of Education and Science of Ukraine),

73 Velyka Vasylkivska Str., Kyiv, Ukraine, 03680

*The article explores the individual-author's style of Amélie Nothomb, namely,
giving analysis of gender markers of the novel by a Belgian French-speaking writer.*

© *Миронова Н. В. [Миронова Н. В.] fleur2002@ukr.net*

Гендерні маркери як стильова домінанта Амелі Нотомб (на прикладі роману “Метафізика труб”) (Українською)

[Гендерные маркеры как стилевая доминанта Амели Нотомб (на примере романа “Метафизика труб”) (На укр. яз.)]

(Проблеми когнітивної лінгвістики [Проблемы когнитивной лингвистики])

Key words : gender, gender markers, epithets, pronouns, denial structures, comparisons, prepositions, dominant features of style.

ГЕНДЕРНЫЕ МАРКЕРЫ ЯК СТИЛЕВАЯ ДОМИНАНТА АМЕЛИ НОТОМБ (на примере романа “Метафизика труб”)

Наталья Владимировна Миронова (г. Киев, Украина)
fleur2002@ukr.net

Преподаватель кафедры романской и новогреческой филологии и перевода
Киевский национальный лингвистический университет
(Министерство образования и науки Украины),
г. Киев, ул. Большая Васильковская, 73

Статья посвящена исследованию индивидуально-авторского стиля Амели Нотомб, а именно, анализу гендерных маркеров романа бельгийской франкоязычной писательницы.

Ключевые слова: гендер, гендерные маркеры, эпитет, местоимение, отрицательные конструкции, сравнения, предлог, стилевая доминанта.

У статті аналізуються гендерні маркери індивідуального стилю бельгійської авторки у франкомовному художньому тексті. Актуальність дослідження визначається детальним вивченням як гендерних маркерів мовленнєвої поведінки в цілому, так і засобів їхнього відтворення в художніх текстах.

Гендерна лінгвістика є відносно новою гілкою сучасної науки, вивчаючи особливості мови жінок і чоловіків, відмінні риси жіночого та чоловічого мовленнєвого стилю, вона набуває популярності серед вітчизняних мовознавців. Серед провідних вчених які займаються проблемами вивчення гендера у лінгвістиці є Ю. В. Андрійченко, О. Л. Бессонова, В. О. Борисенко, А. П. Мартинюк, О. М. Холод та ін. [1; 2; 5].

Метою цієї статті є аналіз використання гендерних маркерів у художньому тексті як стильової домінанти автора.

Для дослідження саме індивідуально-авторських особливостей було обрано роман Амелі Нотомб «Метафізика труб». Матеріалом став художній текст, який містить типові приклади речень з гендерними маркерами.

(Problems of cognitive linguistics)

Gender markers as a dominant feature of Amelie Nothomb's style (based on the novel “The Character of Rain” (in Ukrainian)

[Genderni markery jak styl'ova dominanta Ameli Notomb (na prykladi romanu “Metafyzyka trub”)]

© Myronova N. V. [Myronova N. V.] fleur2002@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

В середині ХХ століття у Франції з'являється феномен «Нового роману», його становлення збігається з появою у французькій літературі авторів-жінок. Текстова організація Нового роману гармоніює з гендернозумовленими жіночими психологічними особливостями.

Амелі Нотомб є авторкою, особливостями стилю якої не виступають непослідовність і суб'єктивність, відступи та розриви в оповіданні, що є визначними рисами саме жіночого мовлення. Її виклад суто чоловічий, але ми вважаємо за доцільне зупинитися на використанні авторкою епітетів, бо на відміну від чоловічого мовлення саме жінки використовують у своєму мовленні набагато більшу кількість епітетів [4]. У жінок існує тенденція до так би мовити «прикрашання» свого висловлювання. Саме за допомогою епітетів жінка робить своє мовлення більш яскравим та насиченим. Безліч різноманітних епітетів вживає у творах А. Нотомб.

На прикладі роману «Метафізика труб» розглянемо декілька прикладів уживання епітетів, які є гендерними маркерами, притаманними жіночому мовленню.

Письменниця передає процеси, що відбуваються в голові людини, яка поступово починає розуміти світ. «*Une circonvolution de matière grise, sans motif, donne naissance à une idée terrible, à une pensée effarante – et en une seconde, c'en est fini pour toujours de la tranquillité de l'esprit*» [6].

Авторка передає почуття дитини, що промовляє перше слово. «*Je pris donc un air béat et solennel et, pour la première fois, je vois les sons que j'avais en tête*» [6].

Для дитини всі нові відкриття є незвичайними. Дитина-Бог знайомиться з навколишнім світом. У першу чергу, його вражає людський погляд. «*Les yeux des êtres vivants possèdent la plus étonnante des propriétés: le regard*» [6].

Дитина-Бог, як лялечка метелика, ще не прокинулась. Вона ще не почуває краси цього світу. «*Rien ne l'affectait, ni les changements du climat, ni la tombée de la nuit, ni les cent petites émeutes du quotidien, ni les grands mystères indicibles du silence*» [6].

А. Нотомб з любов'ю описує маленьке озеро, де Дитина-Бог вчилася плавати. Вода – її улюблена стихія. «*C'était le paradis liquide. Il était tiède et ravissant, perdu dans une foison d'azalées*» [6].

Таким чином, за наявності такого гендерномаркованого чинника як епітет, можемо зробити висновок про статі автора твору та стверджувати, що ним є жінка.

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Наступним гендерним маркером індивідуального стилю А. Нотомб є порівняння. У своєму мовленні жінки часто вживають порівняння. Не виключення й досліджувана нами авторка, яка використовує безліч порівнянь у своїх творах.

В «Метафізиці труб» маленька Амелі з найпершого дня поводить себе зовсім інакше, ніж інші діти – вона не кричить, ніяк не реагує на будь-які зовнішні подразники, немов не хоче мати із цим світом нічого спільного. Батьки не розуміють, що діється з їхньою донькою, і шукають відповіді у лікарів, але справжньої причини не зможе назвати жоден лікар. Справа в тому, що їхня дитина вважає себе Богом, але Богом украй незвичайним – Богом-Трубою, що не говорить, не рухається, не робить нічого, просто пропускає крізь себе їду, як через трубу.

Амелі, порівнюючи себе із Всевишнім, у той же час не забуває, що вона людина. Вона не заперечує, що їй властиві прості фізіологічні процеси. *«Les seules occupations de Dieu étaient la déglutition, la digestion et, conséquence directe, l'excrétion. Ces activités végétatives passaient par le corps de Dieu sans qu'il s'en aperçoive. La nourriture, toujours la même, n'était pas assez excitante pour qu'il la remarque. Le statut de la boisson n'était pas différent. Dieu ouvrait tous les orifices nécessaires pour que les aliments solides et liquides le traversent. C'est pourquoi, à ce stade de son développement, nous appellerons Dieu le tube»* [6].

Дитину, у якої немає рефлексів, порівнюють із овочем, з рослиною. *«Votre enfant est un légume. C'est très préoccupant»* [6]. Але батьки дівчинки не засмучуються. У них вже є двоє дітей, які належали до людської раси, а молодшій дитині надали симпатичне прізвисько «рослина» *«Ils l'appelèrent gentiment «la Plante»»* [6]. У цьому порівнянні з рослиною ми бачимо жінку, що займає принизливе становище в суспільстві.

Мовчазна дитина порівнюється з раковиною, що не видає ані звуку. *«Les médecins avaient pourtant déterminé qu'il n'était ni sourd, ni muet, ni aveugle. C'était seulement un lavabo auquel manquait le bouchon»* [6].

Порівняння Амелі Нотомб влучні та емоційні. Філософськи міркуючи про життя, дитина порівнює його з отвором умивальника. *«Vivre signifie refuser. Celui qui accepte tout ne vit pas plus que l'orifice du lavabo»* [6].

Світ не сприймає жінок, які не хочуть миритися з тим, що вони – «слабка стать». Жінок, які відрізняються своєю поведінкою від поведінки прийнятої соціумом для жіночий статі, сприймають, як щось неординарне. Несхожа на всіх дитина – ізгой для інших. Дівчинку порівнюють із чудовиськом і тільки бабуся

(Problems of cognitive linguistics)

Gender markers as a dominant feature of Amelie Nothomb's style (based on the novel "The Character of Rain" (in Ukrainian)

[Genderni markery jak styl'ova dominanta Ameli Notomb (na prykladi romanu "Metafizyka trub")]

© Myronova N. V. [Myronova N. V.] fleur2002@ukr.net

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

знаходить підхід до дитини. *«On ne voulut pas l'accompagner dans l'antre du monstre: "C'est la première à gauche, tu ne peux pas te tromper"»* [6].

Нотомб вживає порівняння, породжене дитячими фантазіями. Амелі порівнює пилосос із невідомим звіром. *«Un jour, ma mère arriva dans le salon avec un animal à long cou dont la queue mince et longue terminait dans une prise de courant. Elle poussa un bouton et la bête amorça une plainte régulière et ininterrompue. La tête se mit à bouger sur le sol en un mouvement de va-et-vient qui entraînait le bras de Maman derrière elle. Parfois, le corps avançait sur ses pattes qui étaient des roulettes»* [6].

Коли Амелі потрапляє під зливний дощ, їй бачиться світ у вигляді величезної мийки для машин. *«J'avais l'impression d'habiter un gigantesque carwash»* [6].

Звичайно ж, Дитина-Бог повинна мати своє житло, де вона може вкритися від усіх. Таким куточком для Амелі є сад, що вона уявляє храмом у своєму раї, де править тільки вона. *«Il était mon temple. Une portion de terrain plantée de fleurs et d'arbres et entourée d'une enceinte: on n'a rien inventé de mieux pour réconcilier avec l'univers»* [6].

Використання авторкою значної кількості порівнянь доводить належність її до жіночої статі. Тільки жінка може вживати у своєму творі таку кількість порівнянь, більшість із яких є фантазіями. Жінка-Письменниця завжди прагне створити «казку». За своєю природою їй хочеться бути слабкою, незважаючи на бунт із соціумом та бажання відстоювати свої права.

Сучасні жінки прагнуть до рівноправності із чоловіками в усіх сферах суспільства. Вони прагнуть усунути жіночу дискримінацію. Ціль сьогоднішніх феміністок – домогтися надання жінкам усієї повноти цивільних прав. Ми можемо простежити феміністські мотиви й у романі Амелі Нотомб «Метафізика труб».

Із самого народження в Амелі закладена Жінка-Бунтарка. Вона не терпить сперечань і робить те, що хоче сама. Ми це вже бачимо з моменту, коли дитина не хоче показувати своє вміння говорити, тому що не хоче чути зауважень. *«Je ne cherchais pas à me faire remarquer»* [6].

Дівчинка обурена нерівним відношенням до статей. Вона не розуміє, чому в хлопчиків більше привілеїв. *«– Et quand tombe le mois des filles? – interrogeai-je. – Il n'y en a pas. J'en restai sans voix. Quelle était cette injustice sidérante ?»* [6].

Уже з раннього дитинства людина бачить розбіжності статей. *«J'avais certes déjà remarque qu'il y avait une différence sexuelle, mais cela ne m'avait jamais*

© Миронова Н. В. [Миронова Н. В.] fleur2002@ukr.net

Гендерні маркери як стильова домінанта Амелі Нотомб (на прикладі роману «Метафізика труб») (Українською)
[Гендерные маркеры как стилевая доминанта Амели Нотомб (на примере романа «Метафизика труб») (На укр. яз.)]

(Проблеми когнітивної лінгвістики [Проблемы когнитивной лингвистики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

perturbée. Il y avait beaucoup de différences sur terre: les Japonais et les Belges, les petits et les grands, les gentils et les méchants, etc. Il me semblait que femme ou homme était une opposition parmi d'autres. Pour la première fois, je soupçonnai qu'il y avait là un sacre lièvre» [6].

Амелі завзято не хоче миритися з перевагою хлопчиків. «*Mai méritait bien d'être le mois des garçons: c'était un mois de déclin*» [6].

Вона не злюбила коропів, тому що – це символ хлопчиків у Японії, вони їй стали огидними. «*Les Japonais avaient eu raison de choisir cette bête pour emblème du sexe moche*» [6].

Не випадково в японській версії імені письменниці є слово «дощ». Амелі порівнює себе зі своєю улюбленою стихією – з дощем. Так Жінка почуває свою силу, владу й перевагу над чоловіком. «*... je me sentais précieuse et dangereuse, inoffensive et mortelle, silencieuse et tumultueuse, haïssable et joyeuse, douce et corrosive, anodine et rare, pure et saisissante, insidieuse et patiente, musicale et cacophonique – mais au-delà de tout, avant d'être quoi que ce fut d'autre, je me sentais invulnérable*» [6].

У романі «Метафізика труб» Амелі Нотомб використовує багато заперечних речень і конструкцій. Наведемо деякі з них.

«*Il ne voulait rien, n'attendait rien, ne percevait rien, ne refusait rien et ne s'intéressait à rien. La vie était à ce point plénitude qu'elle n'était pas la vie. Dieu ne vivait pas, il existait*» [6].

«*Cet enfant ne pleure jamais, ne bouge jamais. Aucun son ne sort de sa bouche*» [6].

«*Il ne pleurait jamais. Même au moment de sa naissance, il n'avait émis aucune plainte ni aucun son. Sans doute ne trouvait-il le monde ni bouleversant ni touchant*» [6].

«*Les médecins avaient pourtant déterminé qu'il n'était ni sourd, ni muet, ni aveugle*» [6].

Таблиця 1

Кількісний підрахунок уживань заперечних конструкцій

Негативна частка	Кількість уживань	Відсоткове відношення (%)
ne	967	44,6
pas	437	20,2
rien	76	3,5
jamais	47	2,2

(Problems of cognitive linguistics)

Gender markers as a dominant feature of Amelie Nothomb's style (based on the novel "The Character of Rain" (in Ukrainian)

[Genderni markery jak styl'ova dominanta Ameli Notomb (na prykladi romanu "Metafizyka trub")]

© Myronova N. V. [Myronova N. V.] fleur2002@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Методом суцільної вибірки під час аналізу тексту роману ми встановили вживання 1119 речень з заперечними конструкціями. Частіше всього А. Нотомб вживає частку **ne** – 967 разів, що у відсотковому відношенні становить 44,6 % від всієї кількості речень. Заперечна частка **pas** в тексті зустрічається 437 разів – це 20,2 % від усієї кількості речень. Заперечний займенник **rien** вживається 76 разів – 3,5 %. Прислівник **jamais** використовується 47 разів, що становить – 2,2 % від числа всіх речень.

Уживання питальних та окличних речень є ще одним гендерним маркером, що підтверджує жіночу стать автора.

Таблиця 2

Кількісний підрахунок уживань питальних та окличних конструкцій

Тип речення	Кількість уживань	Відсоткове відношення (%)
питальні	176	8,3
окличні	110	5,2

Методом суцільної вибірки було встановлено, що питальні речення зустрічаються в тексті роману 176 разів, що складає 8,3 % від всієї кількості речень, окличні речення відповідно 110 разів – 5,2 % від числа всіх речень тексту. Отриманні кількісні підрахунки дають підстави вважати, що автором роману є чоловік. Даний гендерний маркер є слабо вираженим.

Одним із гендерних маркерів стильової домінанти А. Нотомб є вживання нею займенників та прийменників.

Отримані кількісні результати аналізу тексту методом суцільної вибірки, що наведені в таблицях 3 та 4, дали підстави стверджувати, що автором є жінка.

Таблиця 3

Кількісний підрахунок уживання особових займенників

Особовий займенник	Кількість уживань	Відсоткове відношення (%)	
il	826	35	
je	625	26,5	
elle	357	15,1	
tu	332	14,1	
ils	109	4,6	
nous	46	1,9	

© Миронова Н. В. [Миронова Н. В.] fleur2002@ukr.net

Гендерні маркери як стильова домінанта Амелі Нотомб (на прикладі роману “Метафізика труб”) (Українською)
[Гендерные маркеры как стилевая доминанта Амели Нотомб (на примере романа “Метафизика труб”) (На укр. яз.)]

(Проблеми когнітивної лінгвістики [Проблемы когнитивной лингвистики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

elles	39	1,7	
vous	21	0,9	

Таким чином ми бачимо, що всього авторка вживає 2355 особових займенників, з них: **il** вживається 826 разів, що становить 35 % від загальної кількості вживань, **je** – 625 (26,5 %), **elle** – 357 (15,1 %), **tu** – 332 (14,1 %), **ils** – 109 (4,6 %), **nous** – 46 (1,9 %), **elles** – 39 (1,7 %), **vous** – 21 (0,9 %). Маємо зазначити, що частіше за все авторка вживає в своєму творі особовий займенник чоловічого роду **il**. Згідно з дослідженнями науковців, саме жінки вживають в своєму мовленні більше займенників чоловічого роду. Також авторка часто вживає особовий займенник **je**, акцентуючи тим самим увагу на особистості головної героїні.

Таблиця 4

Кількісний підрахунок уживання прийменників

Прийменник	Кількість уживань	Відсоткове відношення (%)
en	2246	33,9
de	2143	32,3
à	1378	20,8
pour	275	4,1
dans	209	3,1
sur	144	2,2
avec	92	1,4
sans	80	1,2
avant	31	0,5
sous	26	0,4
devant	13	0,2
chez	6	0,1

Отже письменниця протягом всього тексту вживає наведені прийменники 6643 разів. Найбільш розповсюдженими є прийменники: **en**, **de**, **à**, що у відсотковому відношенні становить – 33,9 %, 32,3 %, 20,8 % уживань відповідно, від всієї кількості уживань. Також А. Нотомб вживає прийменники: **pour** – 275 разів, що становить 4,1 % від всієї кількості вживань, **dans** – 209 (3,1 %), **sur** – 144 (2,2 %), **avec** – 92 (1,4 %), **sans** – 80 (1,2 %), **avant** – 31 (0,5 %), **sous** – 26 (0,4 %), **devant** – 13 (0,2 %), **chez** – 6 (0,1 %) відповідно. Як ми вже казали раніше, вживання прийменників є характерним для жіночого стилю письма.

Індивідуальний стиль Амелі Нотомб характеризує велика образність мовлення під час описування почуттів, адже великої кількості емотивних слів та речень.

(Problems of cognitive linguistics)

Gender markers as a dominant feature of Amelie Nothomb's style (based on the novel "The Character of Rain" (in Ukrainian)

[Genderni markery jak styl'ova dominanta Ameli Notomb (na prykladi romanu "Metafizyka trub")]

© Myronova N. V. [Myronova N. V.] fleur2002@ukr.net

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

«*Qu'est-ce que le regard? C'est inexprimable. Aucun mot ne peut approcher son essence étrange*» [6].

«*La seule évidence, c'était que l'enfant était furieux. Une colère fabuleuse l'avait tiré de sa torpeur...*» [6].

«*Dieu était furieux qu'elle lui propose d'aussi sottes imitations*» [6].

«*La délectation rend humble et admiratif envers ce qui l'a rendue possible, le plaisir éveille l'esprit et le pousse tant à la virtuosité qu'à la profondeur*» [6].

Наведені приклади ілюструють вдале уживання емотивних конструкцій задля привертання уваги читача до емоцій, почуттів та настрою головної героїні роману.

А. Нотомб не вживає лайливої лексики, що є однією з основних рис, яка відрізняє мову сильної статі, але в той же час в тексті її роману виявляються й гендерні маркери, притаманні мовленню чоловіків. Авторка вживає багато підрядних речень, що притаманно чоловічому стилю письма. Мова Нотомб відзначається термінологічністю, прагненням до точності номінацій, що підтверджується вживанням багатьох різноманітних термінів з фізики, психології, медицини: *la matière creuse, une membrane, inerte, apathie pathologique, le flegme, l'instinct de survie, des moteurs, le décibel, l'évolution, accident, une circonvolution de matière grise, la boîte crânienne, équation mathématique*, і навіть формул $E=mc^2$.

Отже, спираючись у своєму дослідженні на класифікацію А. В. Кириліної та М. В. Томської [4] та проаналізувавши текст роману Амелі Нотомб «Метафізика труб» [6], ми відокремили такі гендерні маркери, що притаманні жіночому мовленню та є індивідуальною особливістю стилю письма авторки:

- уживання епітетів;
- уживання порівнянь;
- уживання негативних речень і конструкцій;
- уживання особових займенників;
- уживання прийменників;
- емотивність мовлення;
- відсутність лайливої лексики.

Разом з тим, при аналізі художнього тексту було виявлено ряд гендерних маркерів, притаманних мовленню чоловіків, а саме:

- уживання підрядних речень;
- термінологічність мовлення.

Отже, безперечною стильовою домінантою Амелі Нотомб є гендерні маркери, що притаманні мовленню жінок. Роман «Метафізика труб» є взірцем

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

жіночого стилю письма. Наявність гендерних маркерів, притаманних мовленню чоловіків, дає можливість стверджувати, що ця бельгійська франкомовна письменниця вдало поєднає чоловічий та жіночий стилі письма.

У майбутньому цікавим було б дослідити проблему перекладу гендерних маркерів. Адже перекладачеві необхідно якомога краще передати гендерні маркери, характерні для тексту оригіналу, задля збереження індивідуально-авторських мовленнєвих рис та стильової домінанти письменника.

Література

1. Андрійченко Ю. В. Мовні особливості вираження гендерномаркованих лексичних одиниць в текстах художніх творів латиноамериканських авторів / Юлія Валеріївна Андрійченко // Проблеми семантики слова, речення та тексту. – 2012. – Вип. 29. – С. 3–7.
2. Бессонова О. Л. Гендерний аспект оцінного тезауруса: експериментальне дослідження / О. Л. Бессонова // Вісник Житомирськ. держ. ун-ту імені І. Франка. – 2004. – Вип. 17. – С. 76–78.
3. Горошко Е. И. Особенности мужского и женского стиля письма / Елена Ивановна Горошко // Гендерный фактор в языке и коммуникации. – 1999. – Вип. 446. – С. 44–60.
4. Кирилина А. В. Лингвистические гендерные исследования / А. В. Кирилина, М. В. Томская // Отечественные записки. – 2005. – № 2. – С. 89–101.
5. Мартинюк А. П. Регулятивна функція гендерно маркованих одиниць мови : Автореф. дис. доктора філол. наук / Алла Петрівна Мартинюк. – К., 2006. – 40 с.
6. Nothomb A. *Métaphysique des tubes* / Amélie Nothomb. – Le Livre de Poche. – P. : Editions Albin Michel S.A., 2000. – 162 p.

References

1. Andrijchenko Ju. V. Movni osoblyvosti vyrazhennja g'endernomarkovanyh leksychnyh odync' v tekstah hudozhnih tvoriv latynoamerykans'kyh avtoriv. *Problemy semantyky slova, rechennja ta tekstu*, 2012. Vyp. 29, S. 3–7.
2. Bessonova O. L. Gendernyj aspekt ocinnogo tezaurusu: eksperymental'ne doslidzhennja. *Visnyk Zhytomyrs'kogo derzhavnogo universytetu imeni I. Franka*, 2004. Vyp. 17, S. 76–78.
3. Goroshko E. Y. Osobennosti muzhskogo y zhenskogo stylja pys'ma. *Gendernyj faktor v jazyke y kommunikacyu*, 1999. Vyp. 446, S. 44–60.
4. Kyrylyna A. V., Tomskaja M. V. Lyngvystycheskye gendernye yssledovanyja. *Otechestvennye zapysky*, 2005. № 2, S. 89–101.
5. Martynjuk A. P. *Peguljatyvna funkcija g'enderno markovanyh odync' movy*. Avtoref. dys. doktora filol. nauk. Kyi'v, 2006. 40 s.
6. Nothomb A. *Métaphysique des tubes*. Le Livre de Poche. P. : Editions Albin Michel S.A., 2000. 162 p.

(Problems of cognitive linguistics)

Gender markers as a dominant feature of Amelie Nothomb's style (based on the novel "The Character of Rain" (in Ukrainian)

[Genderni markery jak styl'ova dominanta Ameli Notomb (na prykladi romanu "Metafizyka trub")]

© Myronova N. V. [Myronova N. V.] fleur2002@ukr.net

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Стаття надійшла до редакції [Article received /

Статья поступила в редакцию] – 01.09.2017 р.

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism / Проверено на плагиат] – 13.09.2017 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text / Оригинальность текста] – 92,34 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2017.32.10>

УДК 81'276.6:355

**МЕТАФОНІЯ ЯК АНТИПОД ЕКВІФОНІЧНОГО ЗВУКОВОГО ПОВТОРУ
(на матеріалі іспанської мови)**

Олена Петрівна Обручникова (м. Київ, Україна)
Obruchnikovaep@gmail.com

Доцент кафедри романської філології Інституту філології Київського
національного університету імені Тараса Шевченка
(Міністерство освіти і науки України)
01601, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 14

У статті розглядаються погляди сучасних дослідників поетичного тексту на явище метафонії як відображення нового ракурсу уваги до фонетики вірша. Метафонія як звукова асоціація окремих інвертованих гетероритмічних звукових груп, що об'єднуються навколо єдиної складотвірної вершини – голосного, розглядається на прикладі іспанського поетичного та фольклорного тексту. Метафонічні звукові відповідності в повторі створюють перспективу використання складоподібних звукових груп і комплексів для формування альтернативної, поетичної морфології слова. Подальше дослідження метафонічних звукових повторів може бути спрямоване на виявлення домінуючих типів метафонічних рим у поетичному мовленні іспанських авторів.

Ключові слова: еквіфонічний звуковий повтор, метафонічний звуковий повтор, фоносилабема, метатеза.

© Обручникова О. П. [Обручникова Е. П.] Obruchnikovaep@gmail.com

Метафонія як антипод еквіфонічного звукового повтору (на матеріалі іспанської мови) (Українською)

[Метафония как антипод эквифонического звукового повтора (на материале испанского языка) (На укр. яз.)]
(Проблеми семантики [Проблемы семантики])

METAPHONY AS ANTIPODE OF THE EQUIPHONIC SOUND REPETITION (based on the Spanish language)

Olena P. Obruchnykova
Obruchnikovaep@gmail.com

Associate Professor, Department of Romance Philology, Institute of Philology,
Taras Shevchenko National University of Kyiv
(Ministry of Education and Science of Ukraine)
14 Taras Shevchenko Blvd., Kyiv, Ukraine, 01601

The article considers the points of view of modern researchers of the poetic text on the phenomenon of metaphony, reflecting a new perspective of studying the phonetics of the verse. The metaphony as a sound association of separate invertible heterorhythmic sound groups, united around a single syllabic apex – vowel, is considered on the example of the Spanish poetic and folklore text. Metaphonical sound correspondences in repetition create the prospect of using syllable sound groups and complexes to form an alternative, poetic morphology of the word. A prospective research of metaphonical sound repetition can be aimed at revealing the dominant types of metaphonic rhymes in the poetic speech of the Spanish authors.

Key words: *equiphonic sound repetition, metaphonical sound repetition, phonosyllabeme, metathesis.*

МЕТАФОНИЯ КАК АНТИПОД ЭКВИФОНИЧЕСКОГО ЗВУКОВОГО ПОВТОРА (на материале испанского языка)

Елена Петровна Обручникова (г. Киев, Украина)
Obruchnikovaep@gmail.com

Доцент кафедры романской филологии Института филологии Киевского
национального университета имени Тараса Шевченко
(Министерство образования и науки Украины)
01601, г. Киев, бульвар Тараса Шевченко, 14

В статье рассматриваются точки зрения современных исследователей поэтического текста на явление метафонии, отображающей новый ракурс внимания к фонетике стиха. Метафония как звуковая ассоциация отдельных

(Problems of linguistic semantics)

Metaphony as antipode of the equiphonic sound repetition (based on Spanish language) (in Ukrainian)

[Metafonija jak antipod ekvifonichnogo zvukovogo povtoru (na materiali ispans'koï movi)]

© Obruchnykova O. P. [Obruchnykova O. P.] *Obruchnikovaep@gmail.com*

**ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

инвертируемых гетероритмичных звуковых групп, объединяемых вокруг единой слогообразующей вершины – гласного, рассматривается на примере испанского поэтического и фольклорного текста. Метафонические звуковые соответствия в повторе создают перспективу использования слогообразных звуковых групп и комплексов для формирования альтернативной, поэтической морфологии слова. Последующее исследование метафонических звуковых повторов может быть направлено на выявление доминирующих типов метафонических рифм в поэтической речи испанских авторов.

Ключевые слова: *эквифонический звуковой повтор, метафонический звуковой повтор, фоносиллабема, метатеза.*

Вступ

Починаючи з античності, тема звучання поетичного слова, мабуть, найбільш традиційна в теоретичній поетиці. Детально вивчалися алітерації, анаграми, парономазія. В сучасному мовознавстві пропонується новий ракурс уваги до фонетики віршів (Г. В. Векшин, Л. В. Зубова, Д. В. Кузьмін). Проблема поетичної семантики (звука, фоносилабеми, синтагми, морфеми, слова) є актуальною і для сучасної української лінгвістики (С. Єрмоленко, Л. Мацько, Л. Пустовіт, Л. Ставицька, А. Мойсієнко, Т. Беценко, М. Кабиш). Вірші – мовлення не побутове, а перетворене. Однією з основних формальних умов віршованого мовлення є якась періодичність, співвіднесеність фрагментів в структурі тексту. Але й крім поділу тексту на рядки існує немало різноманітних можливостей створити періодичне мовлення [6, с. 251].

Актуальність теми. XX століття і початок XXI – це час активного пошуку різноманітних способів нестандартного римування. Знахідки у цій сфері пов'язані, зокрема з метафонією. В сучасній вітчизняній іспаністиці метафонія ще не була об'єктом лінгвістичного аналізу як засіб фонетичної виразності поетичного тексту.

Мета дослідження полягає у виявленні в іспанському поетичному та фольклорному тексті метафонічних одиниць мовленнєвого ланцюга.

Об'єктом дослідження є потенційні властивості звукових повторів в іспанському поетичному мовленні. **Предмет дослідження:** явище метафонії в іспанських віршованих та фольклорних текстах на **матеріалі** іспанської і латиноамериканської поезії та іспанських прислів'їв і приказок.

© Обручникова О. П. [Обручникова Е. П.] Obbruchnikovaep@gmail.com

Метафонія як антипод еквифонічного звукового повтору (на матеріалі іспанської мови) (Українською)
[Метафония как антипод эквифонического звукового повтора (на материале испанского языка) (На укр. яз.)]
(Проблеми семантики [Проблемы семантики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Методи дослідження визначені його характером. Метод безпосереднього спостереження та виявлення досліджуваного прийому у поетичному тексті дає нам матеріал для подальших класифікацій та узагальнень. Використання компонентного аналізу дає можливість виділити гетероритмічні звукові групи, що становлять звукову і складову єдність.

Наукова новизна дослідження полягає у вивченні фактів метафонічних звукових повторів в іспанському поетичному мовленні.

Основний зміст

Поетична форма – це складний продукт взаємодії різнорівневих повторів і паралелізмів. Повтор (і паралелізм як його різновид) є організуючим принципом всіх рівнів і аспектів поетичного мовлення [4, с. 20]. Майже кожний ліричний твір пронизаний повторами. Вивчення співвідношення звукових і незвукових повторів в одному і тому ж самому тексті є складним у теоретичному плані. «Елементи образної і звукової творчості існують одночасно, а кожний окремих твір – рівнодіюча цих двох «поетичних спрямувань» [1, с. 14]. Найбільш відомим твором, що торкається цієї теми, є стаття О. М. Брика «Звукові повтори» (1917) [1]. Під час аналізу звукової структури поетичного мовлення він виявив звукові явища, які назвав повтором. «Суть повтору в тому, що деякі групи приголосних повторюються один або кілька разів у тій же або змінній послідовності, з різним складом голосних, що їх супроводжують. Повторюючись, приголосний або зберігає повністю своє фонетичне забарвлення, або переходить в інший приголосний звук у межах своєї акустичної групи» [1, с. 25].

На думку дослідника поетичного тексту Г. В. Векшина «повтор активізує взаємодію смислів, створює ефект їх взаємопроникнення» [2, с. 53]. Більше того, автор вважає повтор «центральною засобом мовлетворення». Отже, з точки зору Г. В. Векшина, вся словесна культура будується на перелічуванні і – тим самим – на повторі. Щодо усної культури, то дослідник вважає усне відтворення аналогічним перелічуванню книжних фрагментів. На перший погляд, пише Н. М. Ніколаєва, книга Г. В. Векшина «Нарис фонетичності тексту» (2006) присвячена віршованій «фонетичності», проте, по суті, вона повністю базується на ідеї значимості повторів та їх естетичної (в звуковому плані) цінності [9, с. 416].

Можна стверджувати, що система повторів характеризує будь-який вірш. Сам ритм вірша, його метрика, алітераційно-асонансна структура, базуються на повторі. Власне кажучи, самі рими в римованому вірші, без сумніву, народилися

(Problems of linguistic semantics)

Metaphony as antipode of the equiphonic sound repetition (based on Spanish language) (in Ukrainian)

[Metafonija jak antipod ekvifonichnogo zvukovogo povtoru (na materialii ispans'koï movi)]

© Obruchnykova O. P. [Obruchnykova O. P.] Obruchnikovaep@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

із необхідності у повторях – скрепах і опорах каркасу віршованого ряду [9, с. 417]. В цьому плані цікавою є дискусія про «нову теорію рими», запропоновану Г. В. Векшиним [3]. Дослідник подає ідею звукових повторів у зв'язку з загальним поняттям онтології рими: «аналогія у мовленні – завжди або провокація луни або провокація «асиметричної» відповіді, коли аналогічна форма реалізує свою протилежну спрямованість» [3, с. 229]. Автор пише про луноподібні повтори (або повторення-луна, термін, запропонований М. Ю. Кабиш [7]), засновані на звуковому, структурно-складовому і акцентному паралелізмі (*еквіфонічні повтори*), за яких звукова подібність є фактором членування тексту лише там, де звуковий паралелізм організує маргінальні ділянки синтагматичних одиниць (на чому, зокрема заснований ефект класичної алітерації або рими), а взагалі покликаний виділяти ділянки ланцюга, не відмежовуючи їх від інших невиділених» [3, с. 229]. Одночасно він розглядає повтори, за яких фактор складового або просодичного паралелізму перестає відігравати самостійну роль, а найпростіші ланцюги повтору утримуються завдяки своїй безперервності і субстанціональній постійності. Автор називає їх «метафонією», яку визначає як «звукову асоціацію окремих інвертованих і частково або повністю гетероритмічних звукових груп, що об'єднуються навколо єдиної складотвірної вершини – голосного, котрий допускає чергування. Такі одиниці мовленнєвого ланцюга тексту, що становлять одночасно звукову і складову єдність (вона може збігатися з межами вимовляемого складу)», він пропонує називати *фоносилабемами* [3, с. 230].

Відомий дослідник вірша Л. В. Зубова пише, що «метафонія – явище, що природно має біологічні та психологічні засади. Вона втілює саму початкову стадію сприйняття дійсності – досвідому» [6, с. 252]. На її думку «метафонія стає, таким чином, компромісом, що формує перехідну зону між традиційним і нетрадиційним віршом. Рух від еквіфонії до метафонії – це одночасно і порушення порядку, і встановлення нової гармонії» [6, с. 253]. Навпаки, Ю. Б. Орлицький, розглядаючи теорію Г. В. Векшина виключно з позицій новаторства в теорії рими вважає, що Г. В. Векшина скоріше закладає основи для майбутньої теорії, пропонуючи конкретні методики [10, с. 258]. Такої позиції дотримується інший дослідник Д. Кузьмін, який вважає, що «інтенсифікація звукових повторів виступає у багатьох (і додам у найбільш естетично значимих) випадках не як орнаментальна прикраса, а як спосіб боротьби з автоматизацією рими як прийому» [8, с. 268].

© Обручникова О. П. [Обручникова Е. П.] Obruchnikovaep@gmail.com

Метафонія як антипод еквіфонічного звукового повтору (на матеріалі іспанської мови) (Українською)

[Метафония как антипод эквифонического звукового повтора (на материале испанского языка) (На укр. яз.)]
 (Проблеми семантики [Проблемы семантики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Як загальномовленнєвий ігровий прийом, метафонія (зокрема метатеза (перестановка сусідніх звуків у слові)) як вид звукової асоціації (*amores* – *aromas*, *amor* – *amrgo*, *septiembre* – *siempre*) переважно характерна для поетичного мовлення:

1. Las serrezuelas calvas por donde **truene** el **Duero** (166)
2. Cuando el látigo del viento
suena en el **campo**: ¡**amapola**! [13, c. 353].
3. En la tierra desnuda,
Y un frío **viento** de cara,
Con **nieve** menuda [13, c. 355].
4. Todos sus rosales
daban sus **aromas**,
todos los **amores**
amor entreabría [13, c. 144].
4. La blanca cigüeña,
como un **garabato**,
tranquila y disforme, ¡tan **disparatada**!,
sobre el campanario [13, c. 149].
5. Es una **tarde** cenicienta y mustia,
destartalada, como el alma mía; [13, c. 149].
6. Cuando el primer **aroma** exhalen los jazmines
y cuando más palpitan las rosas del **amor**,
una mañana de oro que alumbre los jardines,
¿ni huirá, como una nube dispersa, el sueño en flor? [13, c. 153].
7. Y en esta tarde lenta como una hebra de llanto
por la alameda **de oro** y de rojez yo siento
un Dios de otoño, un Dios sin **ardor** y sin canto [14, c. 9].
8. ¡Todo se me ha llenado de **sombras** de camino
Y el grito de **pavor**!
Amor iba en el **viento** como abeja de fuego,
Y en el agua ardía.
Me socarró la boca, me acibará la **trova**,
Y me **aventó** los días [14, c. 13].
9. Dulce poeta, que en las nubes
Que ahora se **rizan hacia** el sur [14, c. 5].

(Problems of linguistic semantics)

Metaphony as antipode of the equiphonic sound repetition (based on Spanish language) (in Ukrainian)

[Metafonija jak antipod ekvifonichnogo zvukovogo povtoru (na materialii ispans'koï movi)]

© Obruchnykova O. P. [Obruchnykova O. P.] Obruchnykovaep@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Серед метафонічних звукових повторів є сенс розрізнати суцільнолексемні (вище наведені приклади) і складені як, наприклад, у сонеті XXIII Гарсіласо де ла Вега:

10. <...> y en tanto que el **cabello**, que en la vena
del oro se escogió, con **vuelo** presto,
por el hermoso **cuello blanco**, enhiesto,
el viento mueve, esparce y desordena [12].

Важливо, однак, що приклади такого роду дає не тільки книжно-поетична традиція, але й фольклор, особливо прислів'я, які за вдалим визначенням В. Даля (1882, с. 334) є начебто породженням самої мови, яке «не створюється, а народжується само» [3, с. 231]:

– суцільнолексемні звукові метафонічні повтори:

1. A la mujer **casta** la **casa** le **basta** [11, с. 138].
2. De pelejo a **zamarra**, nada le **marra** [11, с. 166].
3. El hombre **propone** y Dios **dispone** [11, с. 172].
4. Agosto y **septiembre** no duran **siempre** [11, с. 135].
5. A lo que **se quiere se cree** [11, с. 141].
6. Al **árbol** se le conoce por sus frutas y al hombre por sus **obras** [11, с. 139].

– складені звукові метафонічні повтори:

7. Aceite, **vino y amigo**, en lo **antiguo** [11, с. 134].

Приклади метафонії дають і скоромовки, побудовані за правилами поетичного мистецтва (приклади наводяться за джерелом “Trabalenguas difíciles” [15]):

1. El amor es una locura que sólo el **cura** lo **cura**.
2. De Guadalajara **vengo, jara** traigo, jara **vendo**, a medio doy cada jara.
Que jara tan **cara** traigo de Guadalajara.

Принцип опору звуковій інерції шляхом метатези стає структуроутворюючим для жанру скоромовки:

3. Hay **cuatro cuadros** en eo **cuarto**.
4. Hay Cilicia y Cecilia, Sicilia, Silecia y Seleucia.
5. Pero no **es que seas tonto, es que son tantos** que te atarantan tanto que te vuelven tonto.
6. **Luengas lenguas** hacen falta para no trabalenguarse, el que no tenga una lengua luenga bien podrá desesperarse.
7. Cogió las **tijeras** e hizo el agujero en el **traje**.

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Можна навести приклади словесної метатонії (переміщення наголосу, зближення у тексті близькозвучних слів, що розрізняються місцем наголосу):

8. Pasamos todas las tardes del **domingo** jugando al **dominó**.9. El **obeso** obvio es un **óbice** con obnubilaciones y obligatoriamente obsecad10. Loca loca la **calaca** la **coloca**, la **coloca** loca loca la **calaca**.

а також метафонічні перестановки в еквіритмічній парі:

11. Ese bobo, vino nunca beber **debe**;vida boba y breve vivirá si **bebe**.

Скоромовка – це не тільки змагальне випробування артикуляторного апарату, але й випробування свідомості на здатність поетично мислити і структурувати слово, яка і є умовою оволодіння «ускладненим» звуковим рядом, побудованим за правилами поетичного мистецтва [3, с. 237].

Метафонічний звуковий повтор у тексті – це вияв оберненого паралелізму, котрий руйнує одноманітність синтагматичної організації, призводить до переставлянь і перетворює їх у систему ритмічно непередбачуваних перевтілень. Такий повтор, за висловом Г. В. Векшина, «начебто перекидає одну частину мовленнєвої послідовності в іншу, долаючи розміреність звукової течії» [3, с. 232]. Метафонічний звуковий повтор виступає як чинник динамізації мовлення: звуковий ряд вірша в цьому випадку протистоїть інерції луноподібного повторення сегментів.

Висновки. Метафонічні відношення між одиницями мови і мовлення – це відношення перетворення, синтагматичної асиметрії на фоні спільності звукового складу співвідносних елементів, відношення комбінаторного і акцентного варіювання у звуковому ланцюгу. Утворюються виділені відносно самостійні ділянки мовлення, які визначають звуковий і смисловий напрямок мовленнєвого руху. Метафонічний звуковий повтор у тексті – це звукова асоціація окремих гетероритмічних звукових груп, що об'єднуються навколо голосного як єдиної складотворної вершини. Структурною одиницею метафонічних повторів є фоносилабема – складоподібна звукова група інверсійного типу по відношенню до першоелементів повтору. Приклади такого роду повтору дає не тільки книжно-поетична традиція, але й фольклор. Метафонічні звукові відповідності у повторі підсилюють ефект синтагматичної консолідації складу як звукової і просодичної єдності з перспективою використання складоподібних звукових груп і комплексів для формування альтернативної, поетичної морфології слова.

(Problems of linguistic semantics)

Metaphony as antipode of the equiphonic sound repetition (based on Spanish language) (in Ukrainian)

[Metafonija jak antipod ekvifonichnogo zvukovogo povtoru (na materiali ispans'koї movi)]

© Obruchnykova O. P. [Obruchnykova O. P.] Obruchnikovaep@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Перспективи дослідження. Подальше дослідження метафонічних звукових повторів може бути спрямоване на виявлення домінуючих типів метафонічних рим у поетичному мовленні іспанських авторів.

Література

1. Брик О. М. Языковые повторы (анализ звуковой структуры стиха) / Осип Максимович Брик // Сборники по теории поэтического языка. – Петербург, 1917. – С. 14-26.
2. Векишин Г. В. Очерк фоностилистики текста: звуковой повтор в перспективе смыслообразования / Георгий Викторович Векшин: [монография] – М. : МГУП, 2006. – 462 с.
3. Векишин Г. В. Мегафония в звуковом повторе: (к поэтической морфологии слова) / Георгий Викторович Векшин // Новое литературное обозрение. – 2008. – № 2. – С. 229–251.
4. Гончаренко С. Ф. Стилистический анализ испанского стихового текста / Сергей Филиппович Гончаренко. – Москва : Высшая школа, 1988. – 186 с.
5. Григорьев В. П. Поэтика слова (на материале русской советской поэзии) / Виктор Петрович Григорьев. – М.: Наука, 1979. – 344 с.
6. Зубова Л. В. Звуки поэзии: (к статье Г. В. Векшина «Метафония в звуковом повторе» / Людмила Владимировна Зубова // Новое литературное обозрение. – 2008. – № 2. – С. 251–258.
7. Кабиш М. Ю. Роль еквіфонії та метафонії у звуковій тканині поетичних текстів Павла Тичини та Максима Рильського / Марина Юріївна Кабиш // Науковий часопис Нац. пед. ун-ту імені М. П. Драгоманова. – Серія 10 : Проблеми граматики і лексикології української мови. – 2011. – Вип. 8. – С. 316–320.
8. Кузьмин Д. В. Рифма и звуковой повтор: внутри единого процесса / Дмитрий Владимирович Кузьмин // Новое литературное обозрение. – 2008. – № 2. – С. 259–268.
9. Николаева Т. М. Функциональная нагрузка повторов и антитеза в одном стихотворении / Татьяна Михайловна Николаева // От значения к форме от формы к значению: Сборник статей в честь 80-летия члена-корреспондента РАН Александра Владимировича Бондарко. – М. : Языки славянских культур, 2012. – С. 415–430.
10. Орлицкий Ю. Б. Первый шаг к новой теории [Электронный ресурс] / Юрий Борисович Орлицкий // Новое литературное обозрение. – 2008. – № 90. – Режим доступа до журн. : <http://magazines.russ.ru/nlo/2008/90/or21.html>.

Джерельна база

11. Киселев А. В. Proverbios y refranes españoles y sus equivalentes en ruso / Александр Валентинович Киселев. – Санкт-Петербург: КАРО, 2007. – 250 с.
12. *Antología poética del siglo de oro* [Электронный ресурс] / Режим доступа: agora.xtec.cat/iesreguissol/moodle/mod/resource/view.php?id...

© Обручникова О. П. [Обручникова Е. П.] Obruchnikovaep@gmail.com

Метафонія як антипод еквіфонічного звукового повтору (на матеріалі іспанської мови) (Українською)

[Метафония как антипод эквивфонического звукового повтора (на материале испанского языка) (На укр. яз.)]
(Проблеми семантики [Проблемы семантики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

13. Machado A. *Poesías completas* / Antonio Machado. – La Habana: Editorial arte y literatura, 1975. – 420 p.
14. Mistral G. *Poesías* / Gabriela Mistral. – La Habana: Casa de las Américas, 1975. – 278 p.
15. *Trabalenguas difíciles* [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://www.cerotec.net/aplicaciones/pizarra/es/trabalenguas-dificiles/f-65>

References

1. Brik O. M. Jazykovye povtory (analiz zvukovoj struktury stiha). *Sborniki po teorii pojeticheskogo jazyka*. Peterburg, 1917. S. 14–26.
2. Vekshin G. V. *Ocherk fonostilistiki teksta: zvukovoj povtor v perspektive smysloobrazovaniya. monografija*. Moskva, MGUP, 2006. 462 s.
3. Vekshin G. V. Megafonija v zvukovom povtore: (k pojeticheskoy morfologii slova). *Novoe literaturnoe obozrenie*, 2008. № 2, S. 229–251.
4. Goncharenko S. F. *Stilisticheskij analiz ispanskogo stihovogo teksta*. Moskva, Vysshaja shkola, 1988. 186 s.
5. Grigor'ev V. P. *Pojetika slova (na materiale russkoj sovetskoj poezii)*. Moskva, Nauka, 1979. 344 s.
6. Zubova L. V. Zvuki poezii: (k stat'e G. V. Vekshina «Metafonija v zvukovom povtore»). *Novoe literaturnoe obozrenie*, 2008. № 2, S. 251–258.
7. Kabish M. Ju. Rol' ekvifonii ta metafonii u zvukovij tkanini poetichnih tekstiv Pavla Tichini ta Maksima Ril's'kogo. *Naukovij chasopis Nacional'nogo pedagogichnogo universitetu imeni M. P. Dragomanova*. – Serija 10 : Problemi gramatiki i leksikologii ukrains'koj movi, 2011. Vip. 8. S. 316–320.
8. Kuz'min D. V. Rifma i zvukovoj povtor: vnutri edinogo processa. *Novoe literaturnoe obozrenie*, 2008. № 2. S. 259–268.
9. Nikolaeva T. M. Funkcional'naja nagruzka povtorov i antitez v odnom stihotvorenii. *Ot znachenija k forme ot formy k znacheniju: Sbornik statej v chest' 80-letija chlenakorrespondenta RAN Aleksandra Vladimirovicha Bondarko*. Moskva, Jazyki slavjanskih kul'tur, 2012. S. 415–430.
10. Orlickij Ju. B. Pervyj shag k novej teorii. *Novoe literaturnoe obozrenie*, 2008. № 90. <http://magazines.russ.ru/nlo/2008/90/or21.html>
11. Kiselev A. V. Proverbios y refranes españoles y sus equivalentes en ruso. Sankt-Peterburg, KARO, 2007. 250 s.
12. *Antología poética del siglo de oro*. agora.xtec.cat/iesreguissol/moodle/mod/resource/view.php?id...
13. Machado A. *Poesías completas*. La Habana: Editorial arte y literatura, 1975. 420 p.
14. Mistral G. *Poesías*. La Habana: Casa de las Américas, 1975. – 278 p.
15. *Trabalenguas difíciles* <https://www.cerotec.net/aplicaciones/pizarra/es/trabalenguas-dificiles/f-65>

(Problems of linguistic semantics)

Metaphony as antipode of the equiphonic sound repetition (based on Spanish language) (in Ukrainian)**[Metafonija jak antipod ekvifonichnogo zvukovogo povtoru (na materiali ispans'koj movi)]**© Obruchnykova O. P. [Obruchnykova O. P.] Obruchnikovaep@gmail.com

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Стаття надійшла до редакції [Article received /

Статья поступила в редакцию] – 17.05.2017 р.

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism / Проверено на плагиат] – 23.05.2017 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text / Оригинальность текста] – 93,91 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2017.32.11>

УДК 811.134.2'81'42

ВІДНОШЕННЯ У СИСТЕМІ МОДАЛЬНИХ ЗНАЧЕНЬ КОГНІТИВНО-СЕМАНТИЧНОГО ПОЛЯ ІМОВІРНОСТІ (на матеріалі італійської мови)

Валерія Ігорівна Охріменко (м. Київ, Україна)
valeriaisabella@ukr.net

Доктор філологічних наук, професор, професор кафедри романської філології
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
(Міністерство освіти і науки України)
01601, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 14

У статті досліджено взаємовідношення у системі модальних значень когнітивно-семантичного модального поля імовірності на матеріалі італійської мови. Система модальних значень модального поля імовірності організована за континуально-градуальним принципом: 1) епістемічна можливість; 2) контамінація епістемічної можливості й епістемічної імовірності; 3) епістемічна імовірність (прототип); 4) контамінація епістемічної імовірності й епістемічної необхідності; 5) епістемічна необхідність. Аналіз мікротексту функціонування мовних засобів вираження кожного з модальних значень свідчить про структурування модального поля за принципом континуальності, що полягає у поступовому зростанні визначеності епістемічного стану знання суб'єкта (від потенційної незаданості до детермінованості). В інтерпретації фрагменту дійсності суб'єктом спостерігається поступове зміщення від полікаузальності до монокаузальності, що посилюється із зменшенням залежності епістемічного модусу від емотивного, елімінації суб'єктивних чинників (емоційний стан, емоційно контамінований намір), зростанням питомої ваги об'єктивних чинників

© Охріменко В. І. [Охрименко В. И.] valeriaisabella@ukr.net

Відношення у системі модальних значень когнітивно-семантичного поля необхідності (на матеріалі італійської мови) (Українською)

[Отношения в системе модальных значений когнитивно-семантического поля вероятности (на материале итальянского языка) (На укр. яз.)]

(Проблеми семантики [Проблемы семантики])

(відсторонена оцінка, опора на логічну зумовленість).

Ключові слова: модальне поле, епістемічна імовірність, смислова структура, контамінація.

RELATIONS IN THE SYSTEM OF MODAL MEANINGS OF THE COGNITIVE-SEMANTIC FIELD OF PROBABILITY (in Italian)

Valeria I. Okhrimenko (Kyiv, Ukraine)
valeriaisabella@ukr.net

DSc (Philology), Professor at Romance Philology Department
Taras Shevchenko National University of Kyiv
(Ministry of Education and Science of Ukraine)
14 Taras Shevchenko Blvd., Kyiv, Ukraine, 01601

The article focuses on the correlation in the system of modal meanings of the cognitive-semantic modal field of probability in Italian. The system of modal meanings of probability modal field is organized according to the principle of continuity and gradualism: 1) epistemic possibility; 2) contamination of epistemic possibility and epistemic probability; 3) epistemic probability (prototype); 4) contamination of epistemic probability and epistemic necessity; 5) epistemic necessity. The analysis of microtext functioning of modal means that express each of modal meanings permit to state that the modal field of probability is structured according to the principle of continuity. This principle consists in the progressive growing of definiteness of epistemic state of subject (from virtual indefiniteness to definiteness). In the interpretation of a fragment of reality by a subject of modal evaluation it is possible to observe a gradual displacement from polycasuality to monocausality that rises as the dependence of epistemic modus on subjective factors (emotional state, design emotionally contaminated) diminishes, and the proportion of objective factors (evaluation made from a neutral position, support on the logical conditionality) rises.

Keywords: modal field, epistemic probability, sense structure, contamination.

(Problems of linguistic semantics)

Relations in the system of modal meanings of the cognitive-semantic field of probability (in Italian) (in Ukrainian)
[Vidnoshennja u systemi modal'nyh znachen' kognityvno-semantychnogo polja neobhidnosti (na materiali
italijs'koi movy)]

© Okhrimenko V. I. [Okhrimenko V. I.] valeriaisabella@ukr.net

**ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

**ОТНОШЕНИЯ В СИСТЕМЕ МОДАЛЬНЫХ ЗНАЧЕНИЙ КОГНИТИВНО-СЕМАНТИЧЕСКОГО ПОЛЯ ВЕРОЯТНОСТИ
(на материале итальянского языка)**

Валерия Игоревна Охрименко (г. Киев, Украина)
valeriaisabella@ukr.net

Доктор филологических наук, профессор кафедры романской филологии
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко
(Министерство образования и науки Украины)
01601, г. Киев, бульвар Тараса Шевченко, 14

В статье исследовано взаимоотношение в системе модальных значений когнитивно-семантического модального поля вероятности на материале итальянского языка. Система модальных значений модального поля вероятности организована по принципу континуальности и градуальности: 1) эпистемическая возможность; 2) контаминация эпистемической возможности и эпистемической вероятности; 3) эпистемическая вероятность (прототип); 4) контаминация эпистемической вероятности и эпистемической необходимости; 5) эпистемическая необходимость. Анализ микротекста функционирования языковых средств выражения каждого из модальных значений свидетельствует о структурировании модального поля по принципу континуальности, который состоит в постепенном возрастании определенности эпистемического состояния знания субъекта (от потенциальной незаданности к детерминированности). В интерпретации фрагмента действительности субъектом наблюдается постепенное смещение от поликаузальности к монокаузальности, которое усиливается по мере уменьшения зависимости эпистемического модуса от эмотивного, элиминации субъективных факторов (эмоциональное состояние, эмоционально контаминированное намерение), возрастания удельного веса объективных факторов (отстраненная оценка, опора на логическую обусловленность).

Ключевые слова: модальное поле, эпистемическая вероятность, смысловая структура, контаминация.

© Охріменко В. І. [Охрименко В. И.] valeriaisabella@ukr.net

Відношення у системі модальних значень когнітивно-семантичного поля необхідності (на матеріалі італійської мови) (Українською)

[Отношения в системе модальных значений когнитивно-семантического поля вероятности (на материале итальянского языка) (На укр. яз.)]

(Проблеми семантики [Проблемы семантики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINVYSTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>**Вступ**

Синергетична парадигма лінгвістичних знань уможливлює комплексний підхід до дослідження мовних категорій, зокрема такої суперечливої і складної категорії, як модальність, і дозволяє уніфікувати підходи, що традиційно розділялися у мовознавстві, зокрема, онтологію і гносеологію, об'єктивність і суб'єктивність.

Актуальність дослідження зумовлюється необхідністю комплексного дослідження категорії модальності у сучасній лінгвістиці, що носить поліпарадигмальний характер.

Мета дослідження полягає у визначенні відношень у системі модальних значень, що структурують когнітивно-семантичне модальне поле імовірності в аспекті встановлення особливостей мікротексту функціонування мовних засобів їх вираження.

Об'єктом дослідження є мікротекст функціонування засобів вираження модальних значень когнітивно-семантичного поля імовірності.

Предметом дослідження є дискретизація смислового простору мікротексту функціонування засобів вираження модальних значень когнітивно-семантичного поля імовірності.

Матеріалом дослідження обрані художні твори італомовних авторів, а також публіцистичні видання.

Наукова новизна роботи полягає у першій спробі розкриття смислової структури модального засобу в аспекті встановлення взаємозалежності між його семантикою як згорнутою структурою та параметрами мікротексту його функціонування.

Основний зміст

У концепції функціонально-семантичного поля (ФСП) О. В. Бондарко у результаті проекції логіко-поняттєвих категорій на мовні здійснюється аналіз семантичних категорій граматики і семантичних функцій різнорівневих мовних одиниць та вивчається їх функціональна взаємодія. Функціональний аспект мовних одиниць досліджується з опорою на мовне середовище (оточення одиниці мови у системі) і позамовне середовище (зв'язок із контекстом та реалізацією у мовленні) [1, с. 5–14]. У зазначеній концепції вводяться поняття функціонально-семантичного поля та категоріальної ситуації. ФСП визначається як “угрупкування граматичних і строевих лексичних одиниць, а також комбінованих (лексико-синтаксичних і т. п.) засобів даної мови, що взаємодіють на основі спільності їх семантичних функцій” [1, с. 11]. ФСП як сукупність мовних одиниць, організованих за польовим принципом, з наявністю ядра та периферії, сполучається з категоріальною ситуацією, яка визначається як “типова

(Problems of linguistic semantics)

Relations in the system of modal meanings of the cognitive-semantic field of probability (in Italian) (in Ukrainian)

[Vidnoshennja u systemi modal'nyh znachen' kognityvno-semantychnogo polja neobhidnosti (na materialii italij's'koj movy)]

© Okhrimenko V. I. [Okhrimenko V. I.] valeriaisabella@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

(...) змістова структура, що ґрунтується на певній семантичній категорії і ФСП, що утворюється ним у даній мові” і “є одним з аспектів загальної ситуації, який передається висловленням, однією з його категоріальних характеристик (аспектуальною, темпоральною, модальною, локативною і т. п.)” [1, с. 12]. У концепції ФСП О. В. Бондарка модальне значення достовірності мікрополя імовірності ґрунтується на ступені впевненості мовця в істинності пропозиції і поділяється на два різновиди: епістемічної можливості та епістемічної необхідності.

На відміну від концепції О. В. Бондарка, у якій категоріальні характеристики розглядаються окремо (аспектуальна, темпоральна, модальна, локативна), ми розглядаємо модальність як глобальну категорію, при дослідженні якої мають враховуватися, зокрема, і аспектуальність, і темпоральність і локативність. Тому у нашому дослідженні ми не обмежуємося рівнем модального висловлення, а розглядаємо його найближче оточення – мікротекст (3-5 висловлень). На наш погляд, модальні значення епістемічної імовірності знаходяться на шкалі ‘можливість – імовірність (прототип) – необхідність’; континуальний принцип структурування модальних значень відображається у виділенні не лише модальних значень епістемічної можливості, імовірності та необхідності, але також і контамінованих модальних значень: можливості – імовірності та імовірності – необхідності.

У нашій концепції когнітивно-семантичного модального поля (КСП) [2] поле тлумачиться як багаторівнева структура: модальне поле – модальне значення – модальна одиниця (вираження категорії модальності на мовному рівні) – функціонально-семантичний варіант (визначається для конкретного мовного засобу вираження модальності на основі аналізу мікротексту). В основі модального поля імовірності знаходиться поняття ‘дійсність’, пов’язане з опозицією “уявлення про дійсність vs співвіднесення з дійсністю”. Шкалою виміру модального поля є епістемічний стан суб’єкта модальної оцінки. Крайніми точками відліку є епістемічний стан незнання та епістемічний стан знання, а домінантним модусом модального поля – епістемічний. Основною характеристикою поля є уявлення про дійсність *різного ступеня повноти*, що вербалізується в мовних засобах з епістемічною семантикою. Кардинальною відмінністю нашої концепції від усіх існуючих є те, що ми виносимо **принцип поля на рівень мікротексту функціонування мовної одиниці**.

Визначеність шкали виміру для модальних значень КСП імовірності – епістемічний стан суб’єкта, що підлягає модальній оцінці, не означає, що має аналізуватися лише епістемічний стан. Дослідження функціонування в мікротексті

© Охріменко В. І. [Охрименко В. И.] valeriaaisabella@ukr.net

Відношення у системі модальних значень когнітивно-семантичного поля необхідності (на матеріалі італійської мови) (Українською)

[Отношения в системе модальных значений когнитивно-семантического поля вероятности (на материале итальянского языка) (На укр. яз.)]

(Проблеми семантики [Проблемы семантики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

модальних одиниць має здійснюватися з опорою на епістемічний модус як домінантний та характер його контамінації іншими модусами (перцептивним, емотивним, волітивним, аксіологічним) в аспекті їх впливу на ступінь детермінованості епістемічного стану суб'єкта. Адже за різними епістемічними станами (від незнання до знання, а також епістемічними станами різного ступеня привативності, що займають проміжне положення між цими крайніми точками виміру) містяться ментальні моделі різного ступеня повноти і деталізації [4, с. 257]; [6]; [8]; [10].

За словами Р. І. Павіленіса, будь-яке висловлення мовця, що виражає епістемічні стани (знання, точку зору, впевненість, сумнів, невпевненість) є пов'язаним з іншими інтенціональними станами (бажанням, наміром, волевиявом), навіть якщо вони не знаходять експліцитного вираження [3, с. 382]. Необхідним є виявлення системних зв'язків між різними складниками ментальної сфери суб'єкта, що оцінюється з позицій модальності, шляхом дослідження специфіки розгортання інформації в мікротексті за перцептивним, емотивним, волітивним, аксіологічним векторами в аспекті її впливу на епістемічний вектор. Під вектором мікротексту розуміємо вербалізацію інформації, пов'язаної з певною сферою свідомості суб'єкта (наприклад, емотивний вектор міститиме мовні засоби емотивної семантики).

Мовні засоби вираження імовірності – це модальні одиниці (різнорівневі мовні засоби епістемічної семантики). Найуживанішими з них є: *forse, magari, improbabile, poco probabilmente (poco probabile, poca probabilità), probabilmente (probabile), molto probabilmente (molto probabile), con ogni probabilità, non ci possono esser dubbi, non c'è dubbio, senza alcun dubbio, senza dubbio, dovere*. Заданість шкали виміру визначає таку характеристику модальних засобів, як вживання кванторів (*molto, poco, alcun*). За формальною структурою переважна більшість перелічених модальних засобів є фіксованими модальними структурами (ФМС). Їх фіксованість полягає у наявності в їхній структурі “постійних”, тобто “фіксованих” складників: прийменників, часток, кванторів, екзистенційного предиката *essere*. Така структура модальних засобів КСП імовірності є закономірною: адже традиційно епістемічна модальність розглядається в аспекті концептуалізації інформації суб'єктом пізнання [7]; [9]; [11]. Найважливішою характеристикою кванторів є “кореляційність, у першу чергу залежність” [5, с. 117], а дослідження модальних засобів поля імовірності, до складу яких входять квантори, у зв'язку з параметрами мікротексту їх функціонування дозволяє виявити зв'язок епістемічного стану суб'єкта з іншими чинниками, що впливають на модальну оцінку, а саме: перцепцією, емоційним станом, волевиявом, системою цінностей.

В результаті аналізу фактичного матеріалу ми виділили такі різновиди

(Problems of linguistic semantics)

Relations in the system of modal meanings of the cognitive-semantic field of probability (in Italian) (in Ukrainian)

[Vidnoshennja u systemi modal'nyh znachen' kognityvno-semantychnogo polja neobhidnosti (na materialii italij's'koi' movy)]

© Okhrimenko V. I. [Ohrimenko V. I.] valeriaisabella@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

модальних значень КСП імовірності: 1) епістемічної можливості; 2) контамінованого значення епістемічної можливості й епістемічної імовірності; 3) епістемічної імовірності; 4) контамінованого значення епістемічної імовірності й епістемічної необхідності; 5) епістемічної необхідності. Кожне з виділених нами модальних значень характеризується специфічними засобами вираження (модальними одиницями). У свою чергу кожна модальна одиниця має власну смислову структуру, що визначається на основі аналізу закономірностей вербалізації певних мовних засобів у мікротексті її функціонування. *Смислова структура модальної одиниці* складається з ядра (власне семантика модальної одиниці), приядерної зони (безпосередня сполучуваність модальної одиниці), ближньої периферії (мовні засоби, що вживаються у висловленні, до складу якого входить модальна одиниця) та периферії (мікротекст функціонування модальної одиниці).

На основі аналізу мікротексту функціонування модальних одиниць епістемічної семантики ми виділили 5 модальних значень модального поля імовірності. Детальна інформація міститься у роботі [2, с. 220–266]. У межах даної статті ми окреслимо у загальних рисах сутність кожного з модальних значень і розглянемо смислову структуру найуживаніших мовних засобів вираження кожного з модальних значень на рівні приядерної зони та частково ближньої периферії.

В основі *модального значення епістемічної можливості* міститься множинність інтерпретацій фрагмента дійсності, зумовлена привативним епістемічним станом суб'єкта модальної оцінки (незнання або неповного знання). При цьому невизначеність епістемічного стану може бути зумовлена як об'єктивними чинниками (фрагмент дійсності, що сприймається сенсорно, не підлягає наочному виміру і невизначений епістемічний стан є заданим), так і суб'єктивними чинниками (емоції послаблюють раціональність, спричиняють емоційно контаміновану дію). Найуживанішим мовним засобом вираження цього модального значення є модальний прислівник *forse*.

До приядерної зони *forse* потрапляють перцептивні предикати *sembrare, parere* (що здебільшого функціонують у ролі не ментальних предикатів, а саме перцептивних), прислівники на позначення заперечного епістемічного модусу *chissà, chissò*, ментальні предикати на позначення епістемічного стану незнання *non sapere, ignorare*, диз'юнктивні конектори альтернативності (*o*), апроксиматори. Ці мовні засоби вказують на потенційну невизначеність епістемічного стану суб'єкта модальної оцінки. Наприклад: : “*O forse le vuoi in parte in biglietti da cento?...*” (Moravia, p. 122). *Se fossi arrivato prima, se fossi arrivato anche solo due anni fa a dirmi*

© Охріменко В. І. [Охрименко В. И.] valeriaisabella@ukr.net

Відношення у системі модальних значень когнітивно-семантичного поля необхідності (на матеріалі італійської мови) (Українською)

[Отношения в системе модальных значений когнитивно-семантического поля вероятности (на материале итальянского языка) (На укр. яз.)]

(Проблеми семантики [Проблемы семантики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

tutte quelle belle parole, chissà, forse si era ancora in tempo (Verasani, p. 46). (...) ma forse era soltanto scema, almeno c'era da pensarlo vedendola ritta davanti ai fornelli con tutta la faccia tirata in un suo riso muto (...)) (Moravia, p. 9).

В основі контамінованого модального значення епістемічної можливості й епістемічної імовірності міститься зниження ступеня імовірності модальної оцінки і введення оцінно асиметричної гіпотези зі зміщенням від полікаузальності до монокаузальності. Зміщення до монокаузальності посилюється із зменшенням залежності епістемічного модусу від емотивного, елімінації суб'єктивних чинників (емоційний стан, емотивно контамінований намір), зростання питомої ваги об'єктивних чинників (відсторонена оцінка, опора на логічну зумовленість). Найуживанішими мовними засобами вираження цього модального значення є модальні прислівники *fors'anche* та *magari*. У приядерній зоні засобів вираження модального значення вживаються ментальні предикати у сполученні з лексичними одиницями на позначенні точності (*non sapere esattamente, non sapere di certo*), що вказує на неточне знання, але не на незнання взагалі. До приядерної зони *magari* відносяться допустовий конектор *anche* (*magari anche*), адитивний конектор *e* (*e magari*), а також маркер епістемічної імовірності *forse*. Наведемо приклади: *Mi piaceva pensarci la sera prima di addormentarmi, la mattina prima di levarmi dal letto e, magari, anche di giorno (...)* (Moravia, p. 44). (...) *mi venne compassione di lei, di me e magari anche di Rigamonti* (Moravia, p. 46). Також *magari* сполучається з конектором альтернативності *o*. Наприклад: (...) *o magari è uno scrittore italiano che detesta che qualcuno venga giudicato migliore di lui* (*L'espresso* 2008, p. 135).

Модальне значення епістемічної імовірності імплікує різну за ступенем спрямованість до монокаузальності при інтерпретації інформації мовцем – суб'єктом модальної оцінки. Прототипна епістемічна імовірність ґрунтується на провідній ролі епістемічного стану суб'єкта при здійсненні модальної оцінки; потенційна суперечність ситуативно заданої інформації у якісному (кількісному) відношенні і фонових / ситуативних знань суб'єкта є врівноваженою, а реконструкція (прогнозування) дій або перебігу подій здійснюється з опорою на прецедент, фонові та вивідні знання. Епістемічна імовірність допускає градацію, що відображається у фіксованих модальних структурах – засобах вираження цього модального значення. Мовні засоби прототипної імовірності *probabilmente, probabile, probabilità* при сполученні з кількісними кванторами та квантором всезагальності *poco, molto, più, meno, ogni* утворюють модальні структури, що відображають вимірний підхід до дійсності крізь призму епістемічного стану суб'єкта модальної оцінки. До складу зазначених мовних засобів ще не потрапляє екзистенційний предикат. У приядерній

(Problems of linguistic semantics)

Relations in the system of modal meanings of the cognitive-semantic field of probability (in Italian) (in Ukrainian)

[Vidnoshennja u systemi modal'nyh znachen' kognityvno-semantychnogo polja neobhidnosti (na materialii italij's'koi' movy)]

© Okhrimenko V. I. [Okhrimenko V. I.] valeriaisabella@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemanitics>

зоні модальних структур найчастіше вживаються числівники, апроксиматори у сполученні з кванторами всезагальності, дієслова на позначення зміни кількості (*aumentare, diminuire*). У такий спосіб відображається сутність модального значення. Наприклад:

Venanzio è morto nell'edificio, e più probabilmente nella biblioteca (Eco, p. 114)
“Una porzione di immobile nel grossetano”, probabilmente il 50 per cento della villa al mare che nessuno pignora (L'Espresso, p. 74). Peraltro anche Venanzio lavorava con un leggio, perché probabilmente consultava manoscritti in prestito all'abazia, di cui si faceva copia (Eco, p. 135).

В основі контамінованого модального значення епістемічної імовірності й епістемічної необхідності є введення монокаузальної гіпотези або умовиводу, при цьому відбувається трансформація епістемічного стану суб'єкта модальної оцінки: від сумніву до впевненості. Саме тому засоби вираження цього модального значення – ФМС – містять у своєму складі заперечний квантор, модальний предикат можливості та екзистенційний предикат, що вказують на заперечення (можливості) сумніву. До приядерної зони цих засобів найчастіше також потрапляють заперечний квантор та екзистенційний предикат *essere*. Ті засоби вираження модального значення, які є модальними структурами, до складу яких входить квантор та екзистенційний предикат (*senza alcun dubbio, non c'è dubbio*), містять у ближній периферії ментальні предикати на позначення позбуття сумніву *rassicurarsi, convincersi*, що існував до продукування модального висловлення. У мікротексті здійснюється розгортання текстових векторів з відповідною інформацією. У такий спосіб виражається сутність модального значення, що ґрунтується на переході від сумніву до впевненості. У випадку сполучення з квантором *alcun* утворюється ФМС *senza alcun dubbio*, що найчастіше сполучається з екзистенційним предикатом *essere* (*è, senza alcun dubbio*). Наприклад: *Senza dubbio, è questa (Eco, p. 321)*.

В основі модального значення епістемічної необхідності міститься введення умовиводу з опорою на вже відомий квант інформації: йдеться не про процесуальність отримання знань, а про оперування вже відомими знаннями. Висловлення епістемічної необхідності надає статусу існування інформації, яка в ньому міститься. Засобом вираження цього модального значення є модальна структура (конструкція) *dovere* + інфінітив, що містить у приядерній зоні допоміжні дієслова *avere, essere*. При цьому в ближній периферії зазвичай не містяться дейктичні показники присутності суб'єкта модальної оцінки, яка спрямовується не на самого суб'єкта, а у зовнішній світ. До приядерної зони *dovere* + інфінітив потрапляють засоби вираження

© Охріменко В. І. [Охрименко В. И.] valeriaisabella@ukr.net

Відношення у системі модальних значень когнітивно-семантичного поля необхідності (на матеріалі італійської мови) (Українською)

[Отношения в системе модальных значений когнитивно-семантического поля вероятности (на материале итальянского языка) (На укр. яз.)]

(Проблеми семантики [Проблемы семантики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

суб'єктивно-оцінного модального значення: *certo, di certo, certamente*, що пояснюється збігом у модальних засобів вираження цих значень семантичних імплікатур асоціативності й оцінності. За умови відсутності у приядерній зоні засобів суб'єктивно-оцінного модального значення до ближньої периферії потрапляють ментальні предикати на позначення результативної (а не процесуальної) ментальної діяльності (*capire, dedurre, giudicare, intravedere*). У такий спосіб відображається сутність модального значення деонтичної необхідності. Наприклад: "*Dev'essere un altro ospite*" disse donna Rachele "*ho sentito il passo di un cavallo*". (...) *Un altro ospite parlantava con Annesa davanti al portone* (Deledda, p. 31).

Порівнюючи вживання дієслів епістемічної семантики у приядерній зоні та ближній периферії засобів вираження модальних значень, що структурують КСП імовірності, можна простежити поступовий перехід від невизначеності (включаючи потенційну невизначеність для засобів епістемічної можливості) до часткової визначеності, що вимірюється за шкалою 'менше – більше', і до повної визначеності, характерну для засобів епістемічної необхідності, що виявом континуальності і градуальності.

Висновки

Власне мовні засоби вираження модальних значень поля імовірності відображають поступовий перехід від потенційно заданої невизначеності до повної визначеності. При потенційно заданій невизначеності, у випадку неможливості наочного виміру інформації модальний маркер *forse* може вступати у синонімічні відношення з перцептивними предикатами *sembrare, parere*. При повній визначеності інформації, що оцінюється з позицій модальності, їй надається статус існування: до складу модальної структури – засобу вираження епістемічної необхідності входить деонтичний предикат *dovere*. Ця тенденція спостерігається і у ближній периферії засобів усіх модальних значень КСП імовірності. Вживання дієслів епістемічної семантики у приядерній зоні та ближній периферії свідчить про поступовий перехід від невизначеності (включаючи потенційну невизначеність для засобів епістемічної можливості) до різного ступеня визначеності, і нарешті, до повної визначеності, характерну для засобів епістемічної необхідності. Це є виявом континуальності і градуальності у системі модальних значень КСП імовірності.

Література

1. Бондарко А.В. Темпоральность / Александр Владимирович Бондарко // Теория функциональной грамматики: Темпоральность. Модальность: [коллективная монография в 6

(Problems of linguistic semantics)

Relations in the system of modal meanings of the cognitive-semantic field of probability (in Italian) (in Ukrainian)

[Vidnoshennja u systemi modal'nyh znachen' kognityvno-semantychnogo polja neobhidnosti (na materialy italijs'koi movy)]

© Okhrimenko V. I. [Ohrimenko V. I.] valeriaisabella@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemanitics>

т. / отв. ред. Александр Владимирович Бондарко / Беляева Е. И., Корди Н. Н., Цейтлин С. Н. и др.]. – Л. : Наука, 1990. – С. 5–58.

2. *Охріменко В. І.* Онтологія та гносеологія категорії модальності в італійській мові: Дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філол. наук: спец. 10.02.05 “романські мови” / Валерія Ігорівна Охріменко. – КНУ імені Тараса Шевченка. – К., 2012. – 612 с.

3. *Павилёнис Р. И.* Понимание речи и философия языка / Роландас Ионович Павилёнис // Новое в зарубежной лингвистике / отв. ред. Б. Ю. Городецкий. – Вып. 17. – М. : Прогресс, 1986. – С. 380-388.

4. *Переверзев К. А.* Пространства, ситуации, события, миры: К проблеме лингвистической онтологии / К. А. Переверзев // Логический анализ языка. Языки пространств: сб. науч.-аналит. обзоров. – М. : Языки русской культуры, 2000. – С. 255–267.

5. *Тошович Б.* Квантитативная категоризация и категориальная квантификация / Б. Тошович // Логический анализ языка. Квантификативный аспект языка. – 2005. – С. 104–126.

6. *Croft W.* Typology and universals / William Croft. – Cambridge : Cambridge University Press, 1990. – 341 p.

7. *Davidson G. A.* Alfarabi, Avicenna, and Averroes, on intellect. Their cosmologies, theories of the active intellect, and theories of human intellect / Herbert A. Davidson. – N.Y.; Oxford : Oxford University Press, 1992. – 363 p.

8. *Drubig H. B.* On the syntactic form of epistemic modality / Hans Bernard Drubig. – Tübingen: University of Tübingen, 2001. – 52 p.

9. *Fodor J. A.* Concepts. Where cognitive science went wrong / Jerry A. Fodor. – Oxford: Clarendon Press, 1998. – 174 p.

10. *Karttunen L.* Possible and must / Lauri Karttunen // Syntax and semantics / ed. by John P. Kimball. – N.Y. : Seminar Press, 1972. – Vol. 1. – P. 1-20.

11. *Nuyts J.* Epistemic modality, language, and conceptualization: a cognitive-pragmatic perspective / Jan Nuyts. – L. : John Benjamins Publishing Company, 2001. – 428 p.

Джерельна база

12. *Deledda G.* L'Edera / Grazia Deledda. – Milano : Mondadori, 1950. – 219 p.

13. *Eco U.* Il nome della Rosa / Umberto Eco. – Milano: Tascabili Bompiani, 2006. – 539 p.

14. *L'Espresso*: settimanale di politica, cultura, economia. – N.17 / 1. 05. 2008. – 202 p.

15. *Moravia A.* Racconti romani / Alberto Moravia. – Milano: Bompiani, 1986. – 183 p.

16. *Verasani G.* L'amore è un bar sempre aperto [Risorsa elettronica]: Tratto da: “L'amore è un bar sempre aperto” di Grazia Verasani. – Ravenna: Fernandel Editore, 1999. – Режим доступу: http://www.lieberlieber.it/biblioteca/v/verasani/l_amore_e_un_bar_sempre_aperto/pdf/l_amor_p.pdf

© *Охріменко В. І.* [Охрименко В. И.] valeriaaisabella@ukr.net

Відношення у системі модальних значень когнітивно-семантичного поля необхідності (на матеріалі італійської мови) (Українською)

[Отношения в системе модальных значений когнитивно-семантического поля вероятности (на материале итальянского языка) (На укр. яз.)]

(Проблеми семантики [Проблемы семантики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>**References**

1. Bondarko A. V. *Temporal'nost'* [Temporality]. Teorija funkcionalnoj grammatiki: Temporal'nost'. Modal'nost' [Theory of functional grammar: Temporality. Modality]. Leningrad, Nauka, 1990, pp. 5–58.
2. Okhrimenko V. I. *Ontologija ta gnoseologija kategoriji modal'nosti v italijs'kij movi*. Dokt, Diss [Ontology and gnoseology of the category of modality in Italian. Dokt, Diss]. Kyiv, 2012. 612 p.
3. Paviljonis R. I. Ponimanije rechi i filosofija jazyka [Understanding of speech and philosophy of language]. *Novoje v zarubezhnoj lingvistike* [New in foreign linguistics], 1986, no 17, pp. 380–388. (In Russian)
4. Pereverzjev K. A. Prostranstva, situatsii, sobytija, miry: K probleme lingvisticheskoy ontologii [Spaces, situations, events, worlds: towards a problem of linguistic ontology]. *Logicheskij analiz jazyka. Jazyki prostranstv* [Logical analyses of language. Languages of spaces]. Moscow, 2000, pp. 255–267. (In Russian)
5. Toschovich B. Kvantitativnaja kategorizatsija i kategorial'naja kvantifikatsija [Quantitative categorization and categorical quantification] // *Logicheskij analiz jazyka. Kvantitativnyj aspekt jazyka* [Logical analyses of language. Quantitative aspect of language]. Moscow, 2005, pp. 104–106. (In Russian)
6. Croft W. *Typology and universals*. Cambridge, Cambridge University Press, 1990. 341 p.
7. Davidson G. A. *Alfarabi, Avicenna, and Averroes, on intellect. Their cosmologies, theories of the active intellect, and theories of human intellect*. N.Y., Oxford, Oxford University Press, 1992. 363 p.
8. Drubig H. B. *On the syntactic form of epistemic modality*. Tübingen, University of Tübingen, 2001. 52 p.
9. Fodor J. A. *Concepts. Where cognitive science went wrong*. Oxford, Clarendon Press, 1998. 174 p.
10. Karttunen L. *Possible and must* Syntax and semantics. N.Y., Seminar Press, 1972. Vol. 1. pp. 1–20.
11. Nuyts J. *Epistemic modality, language, and conceptualization: a cognitive-pragmatic perspective*. L, John Benjamins Publishing Company, 2001. 428 p.
12. Deledda G. *L'Edera*. Milano, Mondadori, 1950. 219 p.
13. Eco U. *Il nome della Rosa*. – Milano, Tascabili Bompiani, 2006. 539 p.
14. *L'Espresso: settimanale di politica, cultura, economia*, 2008, no 17, 202 p.
15. Moravia A. *Racconti romani*. Milano, Bompiani, 1986. 183 p.
16. Verasani G. *L'amore è un bar sempre aperto*. Available at: http://www.lieberlieber.it/biblioteca/v/verasani/l_amore_e_un_bar_sempre_aperto/pdf/l_amor_p.pdf (accessed 26.01.2016)

(Problems of linguistic semantics)

Relations in the system of modal meanings of the cognitive-semantic field of probability (in Italian) (in Ukrainian)

[Vidnoshennja u systemi modal'nyh znachen' kognityvno-semantychnogo polja neobhidnosti (na materialy italijs'koi movy)]

© Okhrimenko V. I. [Okhrimenko V. I.] valeriaisabella@ukr.net

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Стаття надійшла до редакції [Article received /

Статья поступила в редакцию] – 08.09.2017 р.

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism / Проверено на плагиат] – 16.01.2017 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text / Оригинальность текста] – 99,31 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2017.32.12>

УДК 811.133.1

ІНФОРМАЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ ТЕКСТУ В ПРОЦЕСІ КОМУНІКАЦІЇ

Надія Петрівна Поліщук (м. Київ, Україна)

romanskimovy@ukr.net

Кандидат філологічних наук, доцент
кафедри романської і новогрецької філології та перекладу
Київський національний лінгвістичний університет
(Міністерство освіти і науки України),
м. Київ, вул. Велика Васильківська, 73

В статті розглядається питання диференційного підходу до проблем комунікацій, яка забезпечує (створення, сприйняття та розуміння тексту). Вивчаються закономірності породження та сприйняття мовленнєвого повідомлення (тексту). Розглядаються проблеми мовленнєвого спілкування та виявляються напрямки в дослідженні тексту.

Ключові слова: комунікація, висловлення, текст, мовленнєва діяльність, рецупієнт.

**TEXT INFORMATION PECULIARITIES
IN THE COMMUNICATION PROCESS**

Nadiya P. Polishchuk (Kyiv, Ukraine)

romanskimovy@ukr.net

PhD (Philology), Associate Professor of the
Department of Romance and Modern Greek Philology and Translation
Kyiv National Linguistic University
(Ministry of Education and Science of Ukraine),
73 Velyka Vasylkivska str., Kyiv, Ukraine, 03680

The paper deals with differentiating the problems of communication, including creating and understanding texts. The study explores the regularities of generating and

© Поліщук Н. П. [Поліщук Н. П.] *romanskimovy@ukr.net*

Інформаційні особливості тексту в процесі комунікації (Українською)

[Информационные особенности текста в процессе коммуникации] (На укр. яз.)

(Проблеми семантики [Проблемы семантики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINGVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

understanding verbal messages (texts), outlines verbal communication issues and research directions in text linguistics.

Key words: *communication, utterance, text, speaking activity, recipient.*

**ИНФОРМАЦИОННЫЕ ОСОБЕННОСТИ ТЕКСТА В ПРОЦЕССЕ
КОММУНИКАЦИИ**

Надежда Петровна Полищук (г. Киев, Украина)

romanskimovy@ukr.net

Кандидат филологических наук, доцент кафедры романской и новогреческой
филологии и перевода

Киевский национальный лингвистический университет

(Министерство образования и науки Украины),

г. Киев, ул. Большая Васильковская, 73

В статье рассматривается вопрос дифференциального подхода к проблемам коммуникаций, которая обеспечивает (создание, восприятие и понимание текста. Изучаются закономерности порождения и восприятия речевого сообщения (текста). Рассматриваются проблемы речевого общения и определяются направления в исследовании текста.

Ключевые слова: *коммуникация, высказывания, текст, речевая деятельность, реципиент.*

Мова, як відомо, є важливим засобом людського спілкування, за допомогою якого люди обмінюються думками та досягають взаємного-розуміння. У сучасній лінгвістичній літературі вже знайшла загальне визнання думка, що мовна комунікація, тобто спілкування між людьми в суспільстві відбувається не за допомогою окремих ізольованих одиниць, а у формі цілих висловлювань, починаючи з речення і кінчаючи текстом. Всі аспекти тексту оригінала пов'язані між собою; одночасно обробляється граматична, лексична стилістична, загально текстова, а також комунікативна інформація.

З поширенням сфери впливу засобів масової комунікації, усвідомленням необхідності диференційного підходу до тієї чи іншої аудиторії актуальними р не тільки проблеми семантичної або формальної організації висловлення, а також питання комунікативного плану, вивчення умов, що забезпечують

(Problems of linguistic semantics)

Text information peculiarities in the communication process (in Ukrainian)

[Informacijni osoblyvosti tekstu v procesi komunikacii']

© Polishchuk N. P. [Polichtchouk N. P.] *romanskimovy@ukr.net*

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemanitics>

створення та сприйняття розуміння тексту.

Мета даної роботи – комплексне вивчення закономірностей породження та сприйняття мовленнєвого повідомлення (тексту). Специфіка психолінгвістичного підходу полягає в розгляданні тексту як одиниці комунікації, як продукту мовлення, детермінованого потребами спілкування. Звісно, що в процесі спілкування один з учасників намагається певним чином змінити поведінку⁷ або стан іншого. Зміна поведінки виявляється в тому, що партнер по комунікації виконує якусь не мовленнєву дію, або відтворює відповідне мовленнєве повідомлення. Зміна стану передбачає зміну відношення суб'єкту до будь-якого об'єкта або явища, що, в свою чергу, може привести до зміни поведінки. Таким чином, об'єктивно, тобто незалежно від суб'єктів мовленнєвої діяльності, умови комунікації потребують, щоб мовленнєвий текст, що являється основною одиницею спілкування, чинив певний вплив. Потрібний вплив можливий при дотриманні як мінімум двох умов: по-перше, повинен бути зроблений такий вибір мовних засобів, які б забезпечили адекватне втілення комунікативної прагматики. По-друге, реципієнт повинен сприймати текст адекватно задумці його автора, тобто відноситись до зображуваних в ньому фактів як сам автор.

Подібний підхід до проблеми мовленнєвого спілкування обумовив виявлення двох напрямлень в дослідженні тексту, перше з яких полягає у вивченні формування замислу тексту, друге – зі сприйманням цього замислу реципієнтом.

Вироблення процедур побудови тексту у зв'язку з його комунікативними задачами – перетворення концепту (замислу) текст – має особливе значення для теорії масової комунікації, метою якої є побудова теорії мовленнєвого впливу. В дослідженнях цього напрямку відмічається, що текст являє собою ієрархію комунікативних програм та є підлеглим до мети діяльності, до якої він включений

В процесі сприйняття тексту за розпізнаванням його значення (сприйманням інформації) надходить установа знакових відношень в рамках тексту, а далі – виявлення його смислу, який не може бути рівний його зовнішньому виражені в тексті, перш за все в кількісному аспекті з одного боку, для розуміння тексту необхідно знати значно більше, ніж значення окремих слів. З другого боку – зберігати текст в пам'яті в тому обсязі, в якому він пред'являється реципієнту.

Цілком зрозуміло, чому в мовознавстві все більше уваги приділяється теорії мовленнєвої діяльності, предметом якої є аналіз саме тих чинників

© *Поліщук Н. П.* [Поліщук Н. П.] romanskimovy@ukr.net**Інформаційні особливості тексту в процесі комунікації** (Українською)
[Информационные особенности текста в процессе коммуникации] (На укр. яз.)

(Проблеми семантики [Проблемы семантики])

**PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]**

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemanitics>

комунікації, які коріняться в соціальній взаємодії людей і спілкуванні як одній з її сторін. У зв'язку з цим, постає дуже важливе питання теоретичного та практичного дослідження процесів сприйняття та породження мовленнєвого повідомлення.

Багато дослідників звертаються до пошуку об'єктивних критеріїв визначення того, наскільки адекватно авторському замислу той чи інший реципієнт розуміє текст; як індивідуальні особливості продуцента впливають на характер тексту, як індивідуальні особливості реципієнта впливають на успішність сприймання тексту.

Мовленнєва діяльність є одним з найважливіших елементів самого життя людини. Вона є явищем соціальним за своєю обумовленістю та суттю.

Соціальна обумовленість мовленнєвого акту та мовленнєвої діяльності є проявом того, що вони передбачають наявність типових мовленнєвих ситуацій та контексту культури, які є загальними для всіх мовців. Структура мовленнєвого акту передбачає типового мовця. Варто підкреслити, що носій мови засвоює граматику, будову мови та її словниковий склад. При перекладі зокрема, граматика залежить від лексики (наприклад, граматичне значення словосполучення певної синтаксичної моделі може змінюватися в залежності від слів, що вжиті у словосполученні) так як і лексика залежить від граматичних моментів (наприклад, зміна типової сполучуваності слів може призводити до нового лексико-семантичного варіанта слова, тобто, фактично, до утворення нового слова).

Подібним же чином лексика і граматика тісно пов'язані з жанрово-стилістичними проблемами, оскільки, наприклад, до стилістичних характеристик тексту відносяться і частотність вживання певних слів, і застосування певних граматичних форм та структур. У зв'язку з цим відбувається безперервне збагачення пасивного запасу слів та їх значень що є соціально обумовленим і ніколи не переривається. Тому обов'язковим компонентом мовленнєвого акта та мовленнєвої діяльності мовця є реальна мова та загальна структура змісту інформації, які є соціальними та належать суспільству. Мова, як головна із знакових систем людини, є найважливішим засобом людського спілкування. Вона виникає в суспільстві, виконуючи найважливіші функції: вираження думки та свідомості, збереження та передачу інформації, а також засобу спілкування, або комунікативну. Таким чином, мова відтворює дійсність. Тільки на підставі цієї первинної функції мова актуалізується у мовленні, стає знаряддям комунікації між індивідами. Тобто

(Problems of linguistic semantics)

Text information peculiarities in the communication process (in Ukrainian)

[Informacijni osoblyvosti tekstu v procesi komunikacii']

© Polishchuk N. P. [Polichtchouk N. P.] romanskimovy@ukr.net

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemanitics>

мова розглядається як символічна система, вона виступає як інтерпретант суспільства, а саме суспільство інтерпретується через мову.

Аналіз результатів отриманих у мовознавстві до теперішнього часу, дозволяє зробити висновок, що вивчення мови як замкнутої самодостатньої системи не може бути вичерпним та повинно бути розширено описом механізму функціонування мови у процесі комунікації [2, с. 17]. Варто враховувати той факт, що комунікативна функція мови виконується за умови, якщо має місце деякий зміст, що є предметом комунікації. Цей зміст знаходить відображення у семантиці мовних одиниць, які використовуються в комунікації як її оперативні одиниці [8, с. 45]. Прагматичні компоненти при цьому співіснують з семантичними на всіх рівнях формування семантичного змісту мовного знаку. Таким чином, тільки в комунікації реалізуються всі якості мови, починаючи від її звучання та закінчуючи складним семантичним механізмом однозначного вияву конкретних мовленнєвих актів [4, с. 24], що допомагає розглядати функціональну значимість даного явища при вивченні комунікативно-прагматичних аспектів функціонування. Оскільки вивчення мови як засобу спілкування, тобто мови в дії, у реальних процесах комунікації є особливістю комунікативно-прагматичного підходу до мовних явищ, це дозволяє досліджувати дану проблему у функціональному аспекті.

Прагматичний аспект аналізу граматичних категорій розробляється у загальному контексті прагматичного підходу до явищ мовної системи. При цьому варто враховувати, "що багатоаспектна організація речення та синтаксична система – об'єктивні факти мовної дійсності" [5, с. 67], а також те, що вивчення мовної синтаксичної системи здійснюється з урахуванням даних аспектів, що дозволяє розглядати мовленнєві реалізації речення. Така система являє собою багаторівневе утворення та передбачає розгляд граматики у комунікативному аспекті, оскільки граматичні одиниці, будучи лінгвістичними знаками, виконують поряд із семантичною та синтаксичною функціями функцію прагматичну, причому, не ізольовано, а у складі речення-висловлення як цілісної системи.

Таким чином, граматичні структури відіграють важливу роль у процесі комунікації, формуючи структуру висловлення. Висловлення є результатом взаємодії його власно семантичного (тобто пропозиціонального) змісту з прагматичною настановою, що дозволяє узагальнити та обійняти все те, що, звичайно, розуміють під мовленнєвою ситуацією, яка націлена на комунікацію.

Сукупність комунікативно-прагматичних факторів, яка створює соціопсихологічну ситуацію конкретного мовленнєвого акту узагальнення та

© *Поліщук Н. П.* [Поліщук Н. П.] romanskimovy@ukr.net

Інформаційні особливості тексту в процесі комунікації (Українською)
[Информационные особенности текста в процессе коммуникации] (На укр. яз.)

(Проблеми семантики [Проблемы семантики])

**PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINGVISTYKY]**

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemanitics>

детермінує, тим самим, комунікативний однорідний смисл висловлення, трактується як прагматична настанова. Центральним поняттям прагматичної настанови висловлення, трактується як прагматична настанова. Центральним поняттям прагматичної настанови висловлення виступає інтенція (комунікативний намір мовця), тобто направленість висловлення на вирішення визначеного мовного завдання спілкування. Ситуація мовленнєвого спілкування - необхідний для комунікативного акту координаційний апарат висловлення, так як комунікація в цілому реалізується в конкретних комунікативних актах, а елементарний комунікативний ряд відправник – повідомлення – отримувач" виступає у ролі кванта комунікації. Якщо відсутній будь-який із цих компонентів, комунікативний акт неможливий. Важливим є те, що певна свобода вибору тих чи інших моделей мови мовцем є характерною особливістю комунікативного акту. Прагматика мовної одиниці змістовна. Якщо говорити про актомовленнєвий зміст висловлення як про такий, що відображає ситуацію комунікативного акту, то треба враховувати зміст висловлення. При цьому прагматичний зміст співвідноситься з певними формально-мовними та просто мовними показниками

У сучасній лінгвістиці найбільш розповсюдженими є два категоріальних підходи до визначення прагматичного аспекту мови.

1. Категорії, орієнтовані на мовця, які передбачають сприйняття цим висловлювання та можливості дати оцінку наданій інформації.

2. Категорії, орієнтовані на співрозмовника, які передбачають вплив на слухача, на особу до якої звернено дане висловлювання – на адресата.

Треба зазначити, що поняття адресанта, адресата і пов'язуючого їх спрямованого адресантом у мовленнєвій інтеракції з адресатом висловлення, є центральними при будь-якому підході до побудови моделі комунікативного акту.

Розглядаючи дані категорії, треба визначити, що, з одного боку, прагматика трактується як комунікативний аспект мови, орієнтований на дослідження кінцевого результату – ефекту мовної комунікації [4, с. 32]. У даному випадку реалізується функція впливу на отримувача інформації, що є кінцевою метою комунікації. Саме це треба враховувати під час розгляду комунікативно-прагматичного ефекту у використанні мовних одиниць. Прагматика досліджує використання мовних одиниць у плані комунікації, що дає можливість мовцю впливати на слухача, тобто на особу, до якої звернене дане висловлення. Фактор адресата є при цьому визначальним моментом. Для

(Problems of linguistic semantics)

Text information peculiarities in the communication process (in Ukrainian)

[Informacijni osoblyvosti tekstu v procesi komunikacii']

© Polishchuk N. P. [Polichtchouk N. P.] romanskimovy@ukr.net

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemanitics>

найбільш адекватного здійснення свого наміру з метою безпосереднього впливу на адресата мовець підбирає відповідні мовні форми. Це дозволяє формувати висловлення. Адресат при цьому виступає як особа або група осіб, якій спрямовується висловлення, що походить від адресанта.

З іншого боку, треба зосередити увагу на суб'єктивному факторі, тобто коли мовець займає головну позицію. Якщо семантика моделює відношення між мовними знаками, то прагматика вивчає відношення між знаками та тими, хто їх використовує. Цей фактор має важливе значення під час розгляду прагматичного аспекту в процесі комунікації.

Очевидно, що категорія суб'єкта розглядається як центральна категорія прагматики, основа якої полягає в загальній якості мови - у суб'єктивності. Таким чином, можна розглядати відношення "мовець – мовний знак" [7, с. 54].

Розглядаючи поняття прагматичного суб'єкта, можна виділити на формально граматичному рівні граматичний суб'єкт – підмет речення. Треба враховувати, що кожний член речення є носієм двох значень: граматичного та комунікативного, що дозволяє вивчати взаємозв'язок між граматичною та комунікативною структурою суб'єктно-предикатних значень. При цьому під предикацією треба розуміти відношення даного змісту, даного предмета думки до дійсності, яке має місце в реченні (на відміну від словосполучення).

Суб'єктно-предикатні відношення, які на комунікативному рівні виникають між двома членами висловлення, є комунікативним суб'єктом (темою) та комунікативним предикатом (ремою).

У повному своєму вияві комунікативна структура містить обидва елементи – тему (тобто те, що є предметом повідомлення) та рему (тобто те, що повідомляється про цей предмет). Таке речення є комунікативно двочленним (дилемою) [2, с. 49]. Стан двочленності фрази знаходить подальший розвиток під час розгляду інформативної значимості компонентів, які є складником фрази, при цьому суб'єктна частина оцінюється як дане (тематичне, відоме), а предикатний член – як нове (рематичне, невідоме, більш важливе) [1, с. 13]. Комунікативний рівень розкриває інформативний аспект висловлення та показує, для чого повідомляється дане висловлення.

Будь-який член речення може входити як у тему (включно "ситуативні елементи" теми), так і в рему, тобто у ядро повідомлення, яке, у свою чергу, може супроводжуватися безпосередньо незалежними від нього елементами, які не є метою повідомлення, але мають різну міру комунікативного динамізму, тобто спроможність просувати повідомлення [6, с. 67]. Під "ситуативними" елементами теми розуміють умови, за яких відбувається повідомлення та на

© *Поліщук Н. П.* [Поліщук Н. П.] romanskimovy@ukr.net

Інформаційні особливості тексту в процесі комунікації (Українською)
[Информационные особенности текста в процессе коммуникации] (На укр. яз.)

(Проблеми семантики [Проблемы семантики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

фоні яких воно розвивається.

У цілому, треба відзначити, що функціонування мови можливе з урахуванням комунікативних особливостей, які дозволяють розглядати комунікативно-прагматичні відмінності вживання мовних одиниць та їх використання у мовленні.

Література

1. Веденина Л. Г. Французское предложение в речи. – М. : Высшая школа, 1991.
2. Гак В. Г. Коммуникативные трансформации и системность средств логических выделений во французском языке // Филологические науки. – 1975. – № 5. – С. 49–53.
3. Каменская О. Л. Текст и коммуникация. – М. : Высшая школа, 1990.
4. Колишанский Г. В. Контекстная семантика. – М. : Наука, 1980.
5. Минкин Л. М. К вопросу о многоаспектности предложения и композиции в языковой синтаксической системы // Иностранные языки в школе. – 1980. – № 4. – С. 15–19.
6. Реферовская Е. А. Лингвистические исследования структуры текста. – Ленинград : Просвещение, 1983.
7. Степанов Ю. С. В поисках прагматики. Известия АН СССР. – 1981. – № 4. – С. 325–332.
8. Шахнарович А. М. Семантические аспекты коммуникативной функции языка как коммуникативная деятельность человека. – М. : Наука, 1987. – С. 26–30.
9. Якобсон Р. Лингвистика и поэтика // Структурализм – «за» и «против». – 1975. – С. 193–230.

References

1. Vedenina L. G. *Francuzskoe predlozhenie v rechi*. Moskva, Vysshaja shkola, 1991.
2. Gak V. G. Kommunikativnye transformacii i sistemnost' sredstv logicheskikh vydelenij vo francuzskom jazyke. *Filologicheskie nauki*, 1975. № 5. S. 49–53.
3. Kamenskaja O. L. *Tekst i kommunikacija*. Moskva, Vysshaja shkola, 1990.
4. Kolshanskij G. V. *Kontekstnaja semantika*. Moskva, Nauka, 1980.
5. Minkin L. M. K voprosu o mnogoaspektnosti predlozhenija i kompozicii v jazykovoj sintaksicheskij sistemy. *Inostrannye jazyki v shkole*, 1980. № 4. C. 15–19.
6. Referovskaja E. A. *Lingvisticheskie issledovanija strukturi teksta*. Leningrad, Prosveshhenie, 1983.
7. Stepanov Ju. S. *V poiskah pragmatiki*. Izvestija AN SSSR, 1981. № 4. S. 325–332.
8. Shahnarovich A. M. *Semanticheskie aspekty kommunikativnoj funkcii jazyka kak kommunikativnaja dejatel'nost' cheloveka*. Moskva, Nauka, 1987. S. 26–30.
9. Jakobson R. Lingvistika i pojetika. *Strukturalizm – «za» i «protiv»*, 1975. S. 193–230.

(Problems of linguistic semantics)

Text information peculiarities in the communication process (in Ukrainian)

[Informacijni osoblyvosti tekstu v procesi komunikacii']

© Polishchuk N. P. [Polichtchouk N. P.] romanskimovy@ukr.net

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Стаття надійшла до редакції [Article received /

Статья поступила в редакцию] – 27.08.2017 р.

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism / Проверено на плагиат] – 02.09.2017 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text / Оригинальность текста] – 98,75 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2017.32.13>

УДК 811.134.2'42

**ДИНАМІКА РОЗВИТКУ КОНЦЕПТУ MONARQUÍA ESPAÑOLA В
XVI-XX СТОЛІТТЯХ**

Наталія Миколаївна Попова (м. Київ, Україна)
popovanatala425@gmail.com

Кандидат філологічних наук, доцент кафедри романської філології

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

(Міністерство освіти і науки України)

01601, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 14

Статтю присвячено синхронно-діахронному аналізу іспанського національно-маркованого концепту MONARQUÍA ESPAÑOLA, котрий посідає важливе місце в національній концептосфері та тісно пов'язаний з різними сферами життя іспанського суспільства. Понятійна, аксіологічна та асоціативна складові досліджуваного концепту постійно підлягали модифікаціям протягом XVI-XX століть, зумовлюючи еволюцію прототипного ядра. Зміна ядерних категорій у різні історичні епохи та міграція приядерних і периферійних елементів концепту визначили вектори його розвитку, серед яких зміна сутності монархії, її тенденція до пристосування до потреб суспільства та її символічність у свідомості іспанського народу. Асоціативні зв'язки концепту активно провокували зміни набору прототипних ядерних категорій, що призвело до зрушень у сприйнятті й мовному відображенні досліджуваного концепту. У мовній картині світу Іспанії розвиток концепту MONARQUÍA ESPAÑOLA репрезентується значною кількістю лексичних одиниць-вербалізаторів концепту, метонімічними та метафоричними перенесеннями, що поступово розширювали своє значення, пареміями, які акумулюють національно-аксіологічний зміст концепту та містять у собі значну кількість потенційних актуалізацій, а також мікротекстами, у яких актуалізуються вагомі для кожної епохи концептуальні ознаки, такі як absoluta, católica, respetada (XVI-XVII ст.), reformista (XVIII ст.), liberal (XIX ст.), parlamentaria, representativa, democrática (XX ст.). Динаміка

© Попова Н. М. [Попова Н. Н.] popovanatala425@gmail.com

Динаміка розвитку концепту MONARQUÍA ESPAÑOLA в XVI-XX століттях (Українською)

[Динамика развития концепта MONARQUÍA ESPAÑOLA в XVI-XX веках (На укр. яз.)]

(Проблеми когнітивної лінгвістики [Проблемы когнитивной лингвистики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

історичного розвитку досліджуваного концепту свідчить про постійне збільшення гнучкості його ядерних категорій, що корелює з суспільно-політичними та морально-етичними установками іспанського суспільства.

Ключові слова: *національно-маркований концепт, синхронно-діахронний аналіз, національна концептосфера, прототипне ядро, понятійна складова, асоціативність, ціннісний компонент.*

DEVELOPING DYNAMICS OF THE *MONARQUÍA ESPAÑOLA* CONCEPT IN THE 16TH-20TH CENTURIES

Natalia M. Popova (Kyiv, Ukraine)

popovanatala425@gmail.com

PhD (Philology), Associate Professor of the Department of Romance Philology

Taras Shevchenko National University of Kyiv

(Ministry of Education and Science of Ukraine)

14 Taras Shevchenko Blvd., Kyiv, Ukraine, 01601

*The article gives a complex synchronic-diachronic analysis of the Spanish nationally-marked concept *MONARQUÍA ESPAÑOLA*, which occupies an important place in the national conceptual sphere and is closely linked to many Spanish society's fields. The conceptual, axiological and associative components of the concept were constantly modified during the 16th-20th centuries, predetermining the evolution of its prototype core. The change of nuclear categories in different historical epochs and the migration of nuclear and peripheral concept elements determined the vectors of its development, including changes in monarchy nature, monarchy's tendency to adapt to the needs of society and its symbolism in the Spanish people's minds. The associative concept links actively provoked changes in the set of prototype nuclear categories, determining modifications in the perception and linguistic reflection of the concept. The Spanish language world view reflects the development of the concept *MONARQUÍA ESPAÑOLA* by a large number of lexical units verbalizing the concept, by metonymic and metaphorical transitions gradually expanding their meaning, by idioms accumulating the national-axiological content of the concept and containing a significant number of potential updates, as well as by microtexts in which the important for each epoch conceptual features were updated. The most significant of them are *ABSOLUTA*, *CATÓLICA*, *RESPETADA* (16th-17th centuries), *REFORMISTA* (18th*

ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

century), *LIBERAL* (19th century), *PARLAMENTARIA*, *REPRESENTATIVA*, *DEMOCRÁTICA* (20th century). The dynamics of the historical development of the concept indicates a permanent increasing of the flexibility of nuclear categories, which correlates with Spanish society's political, moral and ethical principles.

Keywords: nationally-marked concept, synchronic-diachronic analysis, national concept sphere, prototype core, conceptual component, associativity, value component.

ДИНАМИКА РАЗВИТИЯ КОНЦЕПТА *MONARQUÍA ESPAÑOLA* В
XVI-XX ВЕКАХ

Наталья Николаевна Попова (г. Киев, Украина)
popovanatala425@gmail.com

Кандидат филологических наук, доцент кафедры романской филологии
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко
(Министерство образования и науки Украины)
01601, г. Киев, бульвар Тараса Шевченко, 14

Статья посвящена комплексному синхронно-диахронному анализу испанского национально-маркированного концепта MONARQUÍA ESPAÑOLA, который занимает важное место в национальной концептосфере и тесно связан с различными сферами жизни испанского общества. Понятийная, аксиологическая и ассоциативная составляющие исследуемого концепта постоянно модифицировались на протяжении XVI-XX веков, вызывая эволюционные процессы в прототипном ядре. Изменение ядерных категорий в разные исторические эпохи и миграция периферийных и периферийных элементов концепта определили векторы его развития, среди которых изменение сущности монархии, ее тенденция к приспособлению к потребностям общества и ее символичность в сознании испанского народа. Ассоциативные связи концепта активно провоцировали изменения набора прототипных ядерных категорий, что приводило к сдвигам в восприятии и языковом отображении исследуемого концепта. В языковой картине мира Испании развитие концепта MONARQUÍA ESPAÑOLA отображается значительным количеством лексических единиц-вербализаторов концепта; метонимическими и метафорическими переносами, которые постепенно расширяли свое значение; паремиями, которые аккумулируют национально-аксиологическое содержание концепта и содержат

© Попова Н. М. [Попова Н. Н.] popovanatala425@gmail.comДинаміка розвитку концепту *MONARQUÍA ESPAÑOLA* в XVI-XX століттях (Українською)[Динамика развития концепта *MONARQUÍA ESPAÑOLA* в XVI-XX веках (На укр. яз.)]

(Проблеми когнітивної лінгвістики [Проблемы когнитивной лингвистики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

значительное количество потенциальных актуализаций; а также микротекстами, в которых актуализируются значимые для каждой эпохи концептуальные признаки, такие как *absoluta*, *católica*, *respetada* (XVI-XVII вв.), *reformista* (XVIII в.), *liberal* (XIX в.), *parlamentaria*, *representativa*, *democrática* (XX в.). Динамика исторического развития исследуемого концепта свидетельствует о постоянном увеличении гибкости его ядерных категорий, что соотносится с общественно-политическими и морально-этическими установками испанского общества.

Ключевые слова: национально-маркированный концепт, синхронно-диахронный анализ, национальная концептосфера, прототипное ядро, понятийная составляющая, ассоциативность, ценностный компонент.

Лінгвокультурні та психолінгвістичні підходи до вивчення особливостей комунікативних процесів окреслюють значну кількість до сьогодні невіршених проблем, пов'язаних із особливостями протікання логіко-мисленнєвих операцій у свідомості індивідів, концептуальна та мовна картини світу яких формуються під впливом національно-специфічних чинників, що століттями накладають свій відбиток на способи передачі та сприйняття інформації представниками різних народів світу. Ключовими точками відліку для розуміння національної специфіки формування зв'язків між мовою та мисленням є національно-марковані концепти, які акумулюють значну кількість образів, пов'язаних із суспільно-побутовими умовами існування народу та його чуттєво-емоційним сприйняттям дійсності.

Актуальність дослідження визначається необхідністю вивчення національно-маркованих концептів шляхом комплексного синхронно-діахронного аналізу, оскільки актуальний стан концепту не відображає усіх потенційно-можливих аспектів його бачення представником певного, зокрема іспанського народу, якому присвячено наше дослідження. Розкриття глибинного розуміння концепту людьми, у концептуальній системі яких національно-специфічні компоненти часто закладаються підсвідомо, шляхом аналізу історичних нашарувань прототипних категоріальних ознак дає можливість носіям інших мовних картин світу краще розуміти іспанців, оскільки лише знання мови не забезпечує успішної реалізації комунікативних цілей.

Наукова новизна дослідження полягає у визначенні динаміки розвитку іспанського національно-маркованого концепту *monarquía española* протягом XVI-XX століть та створення прогностичної моделі його розвитку.

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Метою даного дослідження є вивчення особливостей формування та розвитку іспанського національно-маркованого концепту *monarquía española* шляхом комплексного синхронно-діахронного аналізу його поняттєвої, аксіологічної та асоціативної складових.

Методологічною основою дослідження стали студії сучасного мовознавства в галузі когнітивної, лінгвокультурологічної та історичної лінгвістики. Метод семантико-когнітивного аналізу в синхронній та діахронній площинах дозволив взаємодоповнити та описати зміни досліджуваного концепту, національний компонент якого формувався, починаючи із моменту становлення іспанської монархії.

Об'єктом дослідження є мовні одиниці-вербалізатори концепту *monarquía española* у мовній картині світу Іспанії у XVI-XX століттях. **Предметом** дослідження є зміни наповнення прототипного ядра та периферійної зони досліджуваного концепту протягом існування іспанської монархії як рушія суспільно-історичних процесів життя народу.

Останнім часом дослідники починають розуміти, що вивчення актуального стану того чи іншого концепту не забезпечує повного розкриття його суті, не дає можливості пояснити його певні реалізації, котрі свідомо не зберігаються в пам'яті людини. Тому усе більше уваги приділяється також національно-специфічному та історичному компонентам, закладеним у понятійній, аксіологічній та асоціативній складових ментальних одиниць. Так, дослідженню ролі національно-культурного компоненту в структурі концептів, властивих мовним картинам світу різних народів, присвячено праці Н. М. Бочегової, О. В. Городецької, К. С. Карпової, Т. А. Чаюк, К. Годдарда та А. Вежицької, Н. Росса, Ф. Шаріфіана.

У працях Д. Герарта особливу увагу приділено історичній мінливості концептів, зокрема змінам прототипного ядра концепту, розглянутим у Теорії прототипів [4, с. 32], котра визначає новий погляд на феномени полісемії, метафоризації та метонімізації [5, с. 2]. Мінливість та непостійність стабілізуючого ядра дозволяє пояснити значну кількість мовних змін та їхні причини. Розробці цих питань посвячено праці Уі. Крофта, Н. Дельберке, Х. Фернандеса Хаена, М. Гарачана Камареро та Дж. Хілферті, М. Джанседжера, Ф. Джосефсона та І. Сохрмана, С. Монсеррат Буендіа, Е. Нуньєс Мендес, Дж. Тайлора, М. Вінтерс та інших.

На теренах вітчизняної та пострадянської лінгвістики історична траєкторія окремих концептів розроблялася в працях С. М. Богатирьової (порівняння розвитку концепту толерантність в іспанській та російській культурах,

© Попова Н. М. [Попова Н. Н.] popovanatala425@gmail.comДинаміка розвитку концепту *MONARQUÍA ESPAÑOLA* в XVI-XX століттях (Українською)[Динамика развития концепта *MONARQUÍA ESPAÑOLA* в XVI-XX веках (На укр. яз.)]

(Проблеми когнітивної лінгвістики [Проблемы когнитивной лингвистики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

К. О. Бобрової (еволюція концепту *подорож* в англomовній культурі), В. В. Долженкової (розвиток концептів “honor” і “honra” в XIII–XVII століттях), М. О. Красавського (динаміка емоційних концептів у німецькій і російській лінгвокультурах), О. В. Ладики (діахронний підхід до вивчення концепту American Dream, С. В. Настенко (концепти іспанської поезії XII–XX століть).

Значна зацікавленість науковців у розробці національно-специфічного компоненту в діахронній площині свідчить про важливість історичних нашарувань концептів у їхній синхронній актуалізації носіями певної картини світу.

Одним із найбільш вагомих національно-маркованих концептів мовної картини світу Іспанії є концепт *monarquía española*, оскільки з ним пов'язано як становлення іспанців як нації, так і увесь подальший історичний шлях цієї держави аж до сьогодення. Про актуальність цього концепту на усіх етапах історичного розвитку народу, починаючи з кінця XV століття свідчить також значна кількість мовних одиниць-репрезентантів концепту в мовній картині світу Іспанії.

Вербалізація національно-маркованого концепту *monarquía española* здійснюється за допомогою мовних одиниць різних рівнів, зокрема за допомогою лексики, метафори та метонімії, паремій, словосполучень та на рівні мікротексту. Найбільш поширеними лексемами, що вербалізують досліджуваний концепт у мовній картині світу є *rey, soberano, corona, corte, monarca, potencia, imperio*.

Метафоризація, будучи невід'ємним засобом семантичного розвитку мовних одиниць, що з одного боку відображає зміни концептуального ядра та поля, а з іншого проковує їх, свідчить про наявність динамічних процесів і розвиток досліджуваного концепту в усі історичні періоди існування іспанської монархії. Метафоричні перенесення кодуєть зміст вірувань, цінностей і культурних знань, що використовуються в подальшому носіями іспанської концептосфери для досягнення нового досвіду [2, с. 192].

У метафорі *monarquía es herencia* відбито національно-специфічне сприйняття іспанцями своєї історії. Колишня могутність, великі завоювання та нескінченно-авантюрна вдача іспанців пояснюють їхню гордість через те, що кожний з них є частиною цієї великої історії, живим свідченням якої виступає монарх.

Непорушність слова монарха, що завжди вважався першим серед лицарів хранителем честі, відбито метафорою *monarquía garantiza*, яка раніше визначала

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

дотримання слова честі, а в сьогоденні – гарантування добробуту й свобод громадян Королівства Іспанії.

Свідченнями еволюційних змін концепту слугують також приклади метонімії, властиві мовній картині світу Іспанії, котра, можливо, відіграє ще важливішу роль у процесах семантичних змін, ніж метафора, оскільки імпліцитне порівняння відбувається у межах одного і того ж домену [6, с. 168.]. Наприклад, метонімічне перенесення *Corona* у текстах XVI-XVII століть частіше накладається на домени *rey, su poder, territorio, gobernación*:

Asi mismo suplicamos á Vuestra Magestad tenga por bien de no hazer enagenacion alguna de Vasallos de los maestradgos pues estan unidos á Vuestra Corona real... (Anónimo. Cortes de Toledo (1538)) [8].

У XVIII столітті через загострення міжусобиць та боротьби за владу поширеними стають наступні значення метонімічного перенесення *Corona*:

- сім'я, родина, питання спадковості влади:

Yo me arrimaría a esta sentencia, si la Corona fuese hereditaria, ya porque en esse caso el castigo se extendería a su inocente posteridad, ya porque estando más unida al sugeto una Corona radicada en su misma sangre, viene a ser más violento el despojo [11, с. 268];

- керуюча політична сила:

... si son amigos de la Corona de España... (Anónimo. Ordenanza de la Isla del Hierro (1705)) [8].

У XIX столітті королівська влада уже не мислиться як повністю одноосібна, асоціюється з лібералізмом, що поширює на нього метонімічне перенесення:

Elogian los autores la liberalidad de un Rey que empobreció la Corona, y fuera más justo compadecerle, porque la codicia de los nobles y el deseo de ganar voluntades le obligaron a ser dadivoso [7, с. 132].

Метонімія *Corona* все частіше сприймається як національний символ:

Los silvelistas explican esto diciendo que los puntos del programa del Gobierno están taxativamente expuestos en el discurso de la Corona que leerá mañana S. M. en el acto solemne de la apertura (Anónimo. Comentarios // El Noticiero Universal (1899)) [8].

Це ж саме значення широко поширене в другій половині XX століття, проте еволюційним моментом розвитку концептуального ядра стає поява нових прототипних категорій: *democracia, igualdad, libertad, dignidad*. Як бачимо, корона – головний атрибут королівської влади – шляхом метонімічного перенесення значно розширює межі концепту, набуваючи все нових значень.

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Беззаперечним засобом акумуляції понятійно-аксіологічного змісту концепту, здатного сприйматися носіями мови підсвідомо [3, с. 65] та відновлювати безліч потенційних значень, є фразеологізми та паремії, що актуалізують національно-маркований концепт *monarquía española* та такі її концептуальні ознаки як *poder, honor, caballería, riqueza, fieldad*.

No hay de faltar ni rey que nos mande, ni para que no se xcomulgue. – У паремії відображено бачення необхідності існування влади, котра б керувала народом і нагадувала усім людям, що необхідно дотримуватися встановлених норм і моралі.

На рівні мікротексту концепт *monarquía española* часто актуалізується використанням лексичних одиниць, що в певних поєднаннях формують відповідний зміст повідомлення, актуалізуючи концептуальні ознаки концепту.

Так, у текстах XVI-XVII століть досліджуваний концепт характеризується такими концептуальними ознаками, як *compuesta, hispánica, católica, feudal, respetada, fuerte*.

Про зміну прототипного ядра концепту в XVIII столітті свідчить зміна набору прототипних категорій (*absoluta, reformista, promotora del cambio, modernizada, gloriosa, rutual, más delicada*), котрі активують асоціативні зв'язки у свідомості носіїв іспанської національної концептосфери.

Monarquía absoluta es un régimen político en el que todos los poderes corresponden al rey, sin limitaciones [9].

Друга половина XIX століття також характеризується кардинальними змінами в межах ядра та периферійної зони концепту *monarquía española*. Прототипними категоріями концептуального ядра є *liberal, constitucional*, периферійними – *industrial, sociedad de clases, bueguesa*.

Після глибокої кризи наступним еволюційним стрибком у розвитку національно-маркованого концепту *monarquía española* є перехід країни до демократичного устрою та зміна суспільно-політичних установок держави. Надзвичайно швидкий технологічний розвиток суспільства кінця XX століття, пожвавлення наукової думки та розширення інформаційного простору визначають переосмислення ролі монархічної системи іспанцями, що відображається в розвитку досліджуваного концепту черговою зміною набору найбільш яскравих прототипних категорій ядра: *democrática, progresiva, parlamentaria, representativa*.

Усі динамічні процеси змін, що супроводжуються міграцією та розширенням як ядерних прототипних елементів, так і периферійних,

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

визначаються зміною понятійної, аксіологічної та асоціативної складових національно-маркованого концепту *monarquía española*.

Понятійна складова, що визначає сутність самого явища іспанської монархії, уособлюється наступними лексикографічними значеннями: *organización del Estado, estado, tiempo* [9].

Аксіологічна складова визначає оцінне сприйняття концепту членами іспанського суспільства. Оскільки цінності мають здатність змінюватися під впливом політично-ідеологічних установок [1, с. 434], оцінка настільки вагомому феномену як монархія, тісно пов'язана із офіційним політичним курсом держави.

Так, у XVI столітті критика придушувалася інквізицією. Хоча знаходимо значну кількість негативних оцінок з погляду сучасників:

Todas ellas resultaron víctimas de las exigencias fiscales y militares de la Corona española [10, с. 190].

Натомість писемні тексти XVI-XVII століть містять велику кількість позитивних оцінок діяльності іспанських монархів, котрі асоціювалися з усією державою: *sabiduría, gran juicio, valor, celo, justicia, prudencia* [12, с. 79].

Зниженню позитивної оцінки іспанська монархія XVIII завдячує бездіяльності членів королівської родини та їхній постійній боротьбі за владу, а також неспроможності відновити колишню могутність імперії.

У період Французької революції та приходу до влади брата Наполеона Джозефа I Банапарта *monarquía española* отримала підтримку населення завдяки яскравому протиставленню поведінці французької армії на території Іспанії, котра палила будівлі, оскверняла церкви, грабувала та чинила насилля.

Карлівські війни XIX століття слугували знеціненню концепту *monarquía española*. Карлісти під девізом “*Dios, Patria, Rey*” захищали цінності, котрі в епоху Просвітництва і лібералізму були уже дещо застарілими й потребували переосмислення: *monarquía tradicional absoluta, el catolicismo conservador, foralismo*.

Нове позитивне оцінне ставлення до іспанської монархії у національній концептосфері іспанців формується лише в останній третині XX століття, після проведення Хуаном Карлосом I референдуму на підтримку переходу країни до демократичного устрою, дозволу багатопартійності, свободи слова та віросповідання. Ціннісними характеристиками концепту *monarquía española* у XX столітті є *tolerancia, liberalidad, abertura a ideas nuevas*.

Висновки. Отже, національно-маркований концепт *monarquía española* з моменту його становлення до кінця XX століття постійно підлягає еволюційним змінам, зумовленим появі нових ядерних категорій у кожній історичній епосі та

© Попова Н. М. [Попова Н. Н.] popovanatala425@gmail.com

Динаміка розвитку концепту MONARQUÍA ESPAÑOLA в XVI-XX століттях (Українською)

[Динамика развития концепта MONARQUÍA ESPAÑOLA в XVI-XX веках (На укр. яз.)]

(Проблеми когнітивної лінгвістики [Проблемы когнитивной лингвистики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

міграції складових приядерної і периферійної зон концепту. Вектори розвитку досліджуваної ментальної одиниці свідчать про те, що іспанська монархія зі зміною історичних епох усе більше намагається адаптуватися до суспільства, що відображається в ціннісних характеристиках, якими характеризується концепт. **Подальші перспективи дослідження** полягають у поєднанні семантико-когнітивного синхронно-діахронного аналізу національно-маркованих концептів із психолінгвістичними методами, що дозволить краще зрозуміти природу взаємодії мови і національного мислення.

Література

1. *Попова Н. М.* Трансформація оцінності національно-маркованого концепту “fe” у мовній картині світу Іспанії / Наталія Миколаївна Попова // Проблеми семантики слова, речення та тексту / Відп. ред. Ніна Миколаївна Корбозерова. – Вип. 30. – К., 2013. – С. 432–439.
2. *Скробот А. І.* Національно-культурна специфіка іспанських паремій з анімалістичним компонентом / Алла Іванівна Скробот // Проблеми семантики слова, речення та тексту / Відп. ред. Ніна Миколаївна Корбозерова. – Вип. 33. – 2014. – С. 186–193.
3. *Хохлова В. А.* Національно-культурная семантика топонимической фразеологии в английском и украинском языках / В. А. Хохлова // Science and Education a New Dimension, 2014. – Philology, II (4). – Issue : 24, 2014. – P. 63–66.
4. *Geeraerts D.* Diachronic prototype semantics. A contribution to Historical Lexicology / Dirk Geeraerts. – Oxford : Clarendon Press, 1997. – 207 p.
5. *Geeraerts D.* Prospects and problems of prototype theory / Dirk Geeraerts // Diacronia / Ed. Francisc Gafton. – Issue 4. – Iasi : Universitatea “Alexandru Ioan Cuza”, 2016. – 16 p. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.diacronia.ro>
6. *Ruiz de Mendoza F.* Cognitive and pragmatic aspects of metonymy / Francisco Ruiz de Mendoza // Metaphor and Metonymy at the Crossroads / Ed. Antonio Barcelona. – Berlin – New York : Walter de Gruyter, 2003. – P. 161-178.

Джерельна база

7. *Colmeiro M.* Introducción a las cortes de los antiguos reinos de León y Castilla (1884) / Manuel Colmeiro. – Alicante : Universidad de Alicante, 2003. – 959 p.
8. *Corpus diacrónico del español* (CORDE). Real Academia Española. Available at: <http://www.rae.es>. (accessed 8-20.01.2018).
9. *Diccionario de la lengua española de RAE*. Edición tricentenario, 2017. Available at: <http://dle.rae.es> (accessed 21.01.2018).
10. *Elliott J. H.* España en Europa: Estudios de historia comparada: escritos seleccionados / John Huxtable Elliott. – Valencia : Universitat de València, 2002. – 286 p.

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

11. Feijoo B J. Cartas eruditas (1742) / Benito Jerónimo Feijoo. – Madrid : Alianza Editorial, 1984. – 313 p.

12. Palafox. Obras Sobre los conceptos (1762) / Palafox. – Tomo X. – Valencia : Universitat de València, 1997. – 294 p.

References

1. Popova N. M. Transformacija ocinnosti nacional'no-markovanogo konceptu "fe" u movnij kartini svitu Ispanii [Transformation of the nationally-marked concept "fe" value in the Spanish language world view]. *Problemi semantiki slova, rechennja ta tekstu [Problems of word semantics, sentence and text]*, 2013, no. 30, pp. 432–439 (In Ukr.)

2. Skrobot A. I. Nacional'no-kul'turna specifika ispans'kih paremij z animalistichnim komponentom [National-cultural specificity of Spanish idioms with an animal component]. *Problems of word semantics, sentence and text*, 2014, no. 33, pp. 186–193 (In Ukr.)

3. Hohlova V. A. Nacional'no-kul'turnaja semantika toponimicheskoy frazeologii v anglijskom i ukrainskom jazikah [National-cultural semantics of toponymic phraseology in English and Ukrainian languages]. *Science and Education a New Dimension*, 2014, Philology, no 24, pp. 63–66 (In Russ.)

4. Geeraerts D. *Diachronic prototype semantics. A contribution to Historical Lexicology*. Oxford, Clarendon Press, 1997. 207 p.

5. Geeraerts D. Prospects and problems of prototype theory. *Diacronia*, 2016, no. 4. Available at: <http://www.diacronia.ro> (accessed 20.12.2017)

6. Ruiz de Mendoza F. Cognitive and pragmatic aspects of metonymy. *Metaphor and Metonymy at the Crossroads*. Berlin–New York, Walter de Gruyter, 2003. Pp. 161–178.

7. Colmeiro M. Introducción a las cortes de los antiguos reinos de León y Castilla [Introduction to the courts of the ancient kingdoms of León and Castilla] (1884). Alicante, Universidad de Alicante, 2003. 959 p. (In Spanish)

8. Corpus diacrónico del español (CORDE) [Spanish diachronic corpus]. Madrid, Real Academia Española. Available at: <http://www.rae.es>. (accessed 8-20.01.2018). (In Spanish)

9. Diccionario de la lengua española de RAE [Dictionary of the Spanish language of RAE]. Edición tricentenario, 2017. Available at: <http://dle.rae.es> (accessed 21.01.2018). (In Spanish)

10. Elliott J. H. España en Europa: Estudios de historia comparada: escritos seleccionados [Spain in Europe: Comparative History Studies: Selected Writings]. Valencia, Universitat de València, 2002. 286 p. (In Spanish)

11. Feijoo B J. Cartas eruditas [Erudite Letters] (1742). Madrid, Alianza Editorial, 1984. 313 p. (In Spanish)

12. Palafox. Obras Sobre los conceptos [Works. About the concepts] (1762) Valencia, Universitat de València, 1997. 294 p. (In Spanish)

© Попова Н. М. [Попова Н. Н.] popovanatala425@gmail.com

Динаміка розвитку концепту MONARQUÍA ESPAÑOLA в XVI-XX століттях (Українською)

[Динамика развития концепта MONARQUÍA ESPAÑOLA в XVI-XX веках (На укр. яз.)]

(Проблеми когнітивної лінгвістики [Проблемы когнитивной лингвистики])

Стаття надійшла до редакції [Article received /

Статья поступила в редакцию] – 19.09.2017 р.

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism / Проверено на плагиат] – 23.09.2017 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text / Оригинальность текста] – 96,72 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2017.32.14>

УДК 81'27'272 (477)

КОНТАКТ МІЖ ДІАЛЕКТАМИ ТА ІТАЛІЙСЬКОЮ ЛІТЕРАТУРНОЮ МОВОЮ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ МОВНОЇ СИСТЕМИ ІТАЛІЇ

Ірина Валеріївна Раєвська (м. Одеса, Україна)
sc33757@ukr.net

Кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії та практики перекладу
факультету романо-германської філології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
(Міністерство освіти і науки України)
65062, м. Одеса, Французький бульвар 24/26

Статтю присвячено аналізу мовної ситуації у сучасній Італії та процесів взаємодії та взаємовпливу між діалектами та літературною мовою, а також проілюстровано функціонування літературної італійської мови та її діалектів у різних соціальних стратах населення з врахуванням екстралінгвістичних чинників (віку, рівня освіти, професії носіїв субдіалекту) у різних мовленевих контекстах. Також у статті проаналізовано вплив історичних, соціо-культурних факторів, які впливають на розвиток та зміну мовної ситуації у країні.

Ключові слова: літературна мова, діалект, регіональний різновид італійської мови-стандарт, диглосія, мовний реєстр.

© Раєвська І. В. [Раевская И. В.] *sc33757@ukr.net*

Контакт між діалектами та італійською літературною мовою на сучасному етапі розвитку
мовної системи Італії (Українською)

[Контакт между диалектами и литературным итальянским языком на современном этапе развития языковой
системы Италии (На укр. яз.)]

(Проблеми когнітивної лінгвістики [Проблемы когнитивной лингвистики])

CONTACT BETWEEN DIALECTS AND THE ITALIAN LITERARY LANGUAGE AT THE CONTEMPORARY STAGE OF DEVELOPMENT OF THE LANGUAGE SYSTEM OF ITALY

Iryna V. Rayevska (Odesa, Ukraine)

sc33757@ukr.net

PhD (Philology), Associate Professor,
Translation Department of the Faculty of Romance and Germanic Languages
Odesa I. I. Mechnikov National University
(Ministry of Education and Science of Ukraine)
24/26 Franzuskiy Boulevard, Odesa, Ukraine 65062,

The article focuses on the study and analysis of the linguistic situation in modern Italy and the process of interference and interaction between dialects and the literary Italian language and vice versa. Complex coexistence of the literary Italian language and Italian dialects is described taking into consideration different extralinguistic factors such as historic, social and cultural development that cause the changes and influence the development of the linguistic situation in the country.

Key words: *literary language, dialect, regional variety of standard language, diglossia, language register.*

КОНТАКТ МЕЖДУ ДИАЛЕКТАМИ И ЛИТЕРАТУРНЫМ ИТАЛЬЯНСКИМ ЯЗЫКОМ НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ РАЗВИТИЯ ЯЗЫКОВОЙ СИСТЕМЫ ИТАЛИИ

Ирина Валерьевна Раевская (г. Одесса, Украина)

sc33757@ukr.net

Кандидат филологических наук, доцент кафедры теории та практики перевода
факультета романо-германской филологии
Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова
(Министерство образования и науки Украины)
65062, г. Одесса, Французский бульвар 24/26

Статья посвящена анализу языковой ситуации в современной Италии, процессов взаимодействия и взаимовлияния диалектов на литературный

Contact between dialects and the Italian literary language at the contemporary stage of development of the language
system of Italy (in Ukrainian)

[Kontakt mizh dialectami ta italiyskoyu literaturnoyu movoyu na suchasnomu etapi]

© Rayevska I. V. [Rayevska I. V.] *sc33757@ukr.net*

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINGVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

итальянский язык и наоборот, а также изучению функционирования литературного языка и диалектов в различных социальных группах населения Италии в зависимости от территориальной и социальной принадлежности говорящих в разных языковых контекстах с учетом экстралингвистические факторов. Также в статье анализируются исторические и экономико-культурные факторы, влияющие на изменения в лингвистической ситуации в стране.

Ключевые слова: *литературный язык, диалект, региональная разновидность итальянского языка-стандарт, диглоссия, языковой регистр.*

Вступ

Опис лінгвістичної ситуації в Італії завжди представляло деяку додаткову складність у порівнянні з іншими державами, де апріорі гарантовано, що громадяни володіють власною національною мовою. Для Італії це питання є навіть сьогодні суперечливим.

Тільки в останні десятиріччя, італійська мова стандарт перетворилась на мову переважної більшості населення. Навіть серед представників менш освічених прошарків та у регіонах з історичною перевагою вживання діалектів, італійською національною мовою зараз користуються не тільки «вдома», тобто серед родичів та друзів, але і у більш формальних ситуаціях. Навпаки завбаченням багатьох лінгвістів, дифузія італійської мови стандарт не призвела до зникнення традиційно багатомовного аспекта Італії: ні один з діалектів не зник, а, навіть, на початку ХХІ сторіччя демонструють велику життєздатність. Фактично, паралельне існування італійської стандартної мови та діалектів є найбільш специфічною властивістю всієї історії мови в Італії.

Мета полягає в комплексному описі особливостей функціонування літературної мови й діалекту як форм національної мови та описі процесів італізації та діалектизації на сучасному етапі в їхньому взаємозв'язку, а також в визначенні шляхів подальшого розвитку діалектів на основі аналізу соціолінгвістичної ситуації в Італії з урахуванням регіонального варіювання італійської мови в різних зонах країни.

Актуальність дослідження. Вивчення мовної ситуації в Італії, динаміки її змін протягом останньої чверті ХХ та початку ХХІ століття вельми актуальне для сучасного італійського і європейського мовознавства в цілому, оскільки дозволяє

© Раєвська І. В. [Раевская И. В.] sc33757@ukr.net

Контакт між діалектами та італійською літературною мовою на сучасному етапі розвитку мовної системи Італії (Українською)

[Контакт между диалектами и литературным итальянским языком на современном этапе развития языковой системы Италии (На укр. яз.)]

(Проблеми когнітивної лінгвістики [Проблемы когнитивной лингвистики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

простежити основні тенденції розвитку італійської національної мови протягом значного часу та прогнозувати напрями її подальшого розвитку.

Предметом дослідження є взаємовплив та суміжне функціонування літературної італійської мови та діалекту в різних соціальних групах населення Італії, в залежності від територіальної приналежності мовців.

Об'єктом дослідження є італійські діалекти та літературна італійська мова у їх взаємозв'язку та процеси двобічного впливу, які відбуваються на сучасному етапі.

Італізація діалектів активно зазнала найбільшого розвитку у післявоєнний період завдяки поширенню телебачення у кожній частині країни. Літературна мова проникла навіть у найбільш ізольовані населені пункти, до людей будь-якого віку й соціального класу, що сприяло італізації діалектів. Поряд з телебаченням варто назвати й інші засоби масової комунікації (радіо, кінематограф, щоденні газети), які сприяли поширенню літературної мови.

Як зауважують у своїй праці про сучасну італійську мову Мауріціо Дардано й П'єтро Тріфоне, загальний напрямок розвитку мовної ситуації Італії можна позначити так: "... діалекти наближаються до літературної італійської мови" [3, с. 13]. Важливу роль у нівелюванні діалектів відіграли і такі фактори, як розвиток внутрішнього туризму та міграції (італійці стали більше подорожувати, а також пересуватися по країні завдяки робочим стосункам та роботі у інших містах та областях), значний прогрес науки й техніки, соціально-культурний розвиток суспільства, які сприяли різним заняттям у вільний час, обміну інформацією, профспілковій діяльності, різним формам участі в політичному житті суспільства. Діалектом неможливо виразити й вирішити комунікативні завдання перерахованих сфер соціального життя суспільства, бо тільки літературна мова володіє необхідними мовними ресурсами для їхнього вирішення [5, с. 18].

У минулі п'ятдесят років інтенсивна соціолінгвістична динаміка змінила співвідношення між мовою та спікерами. Під поштовхом все більшого використання італійської національної мови діалекти майже остаточно поступилися першістю в аспекті «перша/рідна мова».

Кількісні дані є важливим помічником у розумінні цього явища, але, щоб оцінити це у глибині, є необхідним розглянути притаманні цьому процесу варіації.

Контакт між двома системами, наприклад між італійською мовою стандарт та діалектами, призводить до змін на лексичному, фонетичному та

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

морфологічному рівнях. Розглянемо перший з перелічених рівнів у соціолінгвістичному аспекті сучасної мовної ситуації в Італії.

Повік лексична спадщина італійської національної мови була утворена з класичної латини, даючи життя багатій лексичній поліморфії. Але для опису інструментів, побуту, життя та роботи, лексика котрих часто класифікується як локальні реалії, італійська літературна мова проявила неспроможність. Особливо після другої світової війни, лексичний запас був заповнен діалектизмами з усього півострова, даючи життя у багатьох випадках геосинонімам.

З цієї точки зору, в останнє сторіччя це призвело до розвитку функціональної комплементарності між італійською національною мовою та діалектами, яка сприяла досі неіснуючій інтерференції між ними. Найбільш маркований характер мав процес італінізації діалектів, особисто на рівні мовлення, а саме у розмовній формі діалектів та регіональних койне. Велика доля цього впливу (розповсюдження італійської мови стандарт) запов'язана засобам масової інформації.

Стосовно проникнення слів з італійської стандартної мови до лексичної спадщини різноманітних діалектів півострова, то це явище, тісно пов'язано зі змінами у суспільстві, а саме збільшенням та різноманітністю контекстів життя та роботи. Мова йде про диференційоване явище, на яке вплинув, насамперед, ареал використання (окрім інших соціолінгвістичних факторів). Внаслідок цього не вживається лексика, яка використовується для опису світу флори та фауни, народної медицини, інструментів ремесел, методів обробки матеріалів. У сучасній діалектичній лексиці знаходимо чимало запозичень для номінації інструментів, видів діяльності та концептів далеких від традиційної спадщини. Дуже часто має місце нахлист лексики з італійської національної мови та діалектів, кальки. Також слід пам'ятати про наявність діалектних синонімів та семантичної спеціалізації деякої частини діалектних лексиконів по відношенню до відповідних стандартних італійських.

Контакт між двома лінгвістичними системами не може бути одностороннім. На сучасному етапі розвитку мовної системи італійська національна мова збагачена численними діалектизмами, хоча найбільша частина спікерів вживають їх неусвідомлено. Дуже важливо навести деякі приклади. Деякі діалектизми увійшли в словник італійської літературної мови внаслідок історичних подій і ситуацій (війни, уніфікації бюрократичної системи, з розвитком неореалістичної течії у кіно та дубляжу іноземних фільмів) тому, що вони особливо виразні та несуть

© Расьська І. В. [Расьская И. В.] sc33757@ukr.net

Контакт між діалектами та італійською літературною мовою на сучасному етапі розвитку мовної системи Італії (Українською)

[Контакт между диалектами и литературным итальянским языком на современном этапе развития языковой системы Италии (На укр. яз.)]

(Проблеми когнітивної лінгвістики [Проблемы когнитивной лингвистики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

емоційне навантаження: такі як *mugugno* (іт.стандарт – *brontolio*, укр. – *михе буркотання*), *ramazza* (іт.стандарт – *scopa*, укр. – *мімла*), *incartamento* (іт. стандарт – *documentazione*, укр. – *документація*), *malloppo* (іт. стандарт – *refurtiva*, укр. – *крадене*), тепер увійшли до загального лексикону і більше не сприймаються як діалект. Поруч з цими словами різного діалектного походження в італійську стандартну мову увійшло багато регіоналізмів. Цей феномен можна пояснити тим фактом, що базова діалектна лексика є фрагментованою і постійно змінюється, тобто продовжується процес появи диференційованих мовних змін. Нарешті, ми повинні прийняти до уваги неоднозначність терміна «регіоналізм». Відомо, що географічні кордони регіонів Італії ніяк не збігаються з лінгвістичними і не відображають мовну гомогенну ситуацію. Саме тому, в більшості випадків, діалектизм, що походить з конкретної області може не бути присутнім в усіх діалектах цього регіону [2, с. 564–565]. Наприклад, в області Емілія-Романья, відповідно до Брауні Бадіні, інтрарегіональна діалектична фрагментація сприяла роздрібленню регіоналізмів, останні не увійшли до складу словників італійських неологізмів. У зв'язку з цим, Б. Бадіні виділяє той факт, що зараз дуже рідко сучасні словники неологізмів або словники слів з обмеженим використанням, тобто регіональної циркуляції і навіть більш діалектизмів, поповнюються останніми. Але на початку минулого століття ситуація була іншою. Нажаль це підтверджує зауваження та побоювання І. Кальвіно та П. Пазоліні, які висловлювали думку про те, що італійська мова змінюватиметься лише за рахунок іноземних запозичень та технічних термінів – основних сьогоденних джерел оновлення унітарної поточної лексики.

Щоб завершити огляд типів діалектизмів, введених до італійської національної мови, не слід забувати, що є й діалектні слова, виживання яких дуже міцно закріплено, тому що вони належать до семантичного поля «мода», «світське життя», «спорт». Наприклад, прикметник *sgarruppato* (іт. стандарт – *cadente*, укр.м. – *занепад*) протягом короткого періоду став вживатися по всій території Італії завдяки успіху книги «Я сподіваюся, що я зможу», опублікованої на початку 90-х років.

З іншого боку, італійська літературна мова абсорбувала чимало архаїзмів та культуралізмів, але в цих випадках межі між діалектизмами та архаїзмами досить тонкі, які визначаються використанням автора / мовця і його «діалектичним наміром».

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Діалектні слова увіходять в італійську літературну мову за таким же механізмом, за яким змінюється діалектний лексикон, тобто, за рахунок фonomорфологічної адаптації, суфіксизації та семантичної спеціалізації.

Наприкінці цього короткого огляду слід зазначити, що в останні роки прямий контакт мова-діалект відбувається між нижчим рівнем мови і найбільш виокремленим рівнем діалектів, тобто між розмовною італійською мовою стандарт та діалектами міст або субрегіональними койне. Цей контакт навпаки прогнозам лінгвістів, не призводить до конвергенції, але до множення варіантів мови та діалектів [4, с. 307].

Яке майбутнє чекає діалекти? Діалектофонія має іншу послідовність у різних регіонах Італії. У деяких регіонах, діалекти дуже живучі, в інших знаходяться під загрозою зникнення. У першому випадку, діалект має статус «рідної мови» у повсякденному житті, його вживання є проявом вираження своєї культурної самобутності; в другому випадку мультикультуралізм та загроза глобалізації призводять до повторного відкриття місцевих традицій і діалектів, що є способом самоідентифікації.

До ініціатив щодо збереження діалекту різними асоціаціями та окремими особам, приєднується політика, яка гарантує підтримку з боку уряду. У регіоні Венето, який історично характеризувався широким вживанням діалекту, останній розглядається як засіб соціальної ідентифікації, а його вивчення та опанування паралельно з італійською стандарт, сприяє інтеграції іноземців (треба розуміти, що до цієї категорії входять як іммігранти з іноземних держав, так і італійці з інших регіонів Італії) не тільки на культурному рівні, а й на практичному через полегшення розуміння у простих комунікативних ситуаціях [6, с. 46-50].

Коли діалект конкурує з італійською літературною мовою у великій кількості комунікативних ситуаціях, навіть іммігранти опановують діалектні форми замість форм італійської мови стандарт, що демонструє важливу роль діалекту у венеціанському суспільстві. Матео Сентіполо, говорячи про ситуацію в регіоні Венето, підкреслює феномен повернення до семідіалектофонії, коли корінні італійці змушені вивчати діалекти для повсякденного спілкування. Таке опанування, у більшості випадків, лише часткове, обмежене тільки розумінням діалекту [7, с. 47-49].

Інше дослідження, проведене у регіоні Умбрія серед представників учнівської молоді, дає підстави зробити декілька важливих висновків, а саме – кількість молодих людей, які говорять діалектом в родині, постійно зменшується.

© *Расєвська І. В. [Раевская И. В.]* sc33757@ukr.net

Контакт між діалектами та італійською літературною мовою на сучасному етапі розвитку
мовної системи Італії (Українською)

[Контакт между диалектами и литературным итальянским языком на современном этапе развития языковой
системы Италии (На укр. яз.)]

(Проблеми когнітивної лінгвістики [Проблемы когнитивной лингвистики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemanitics>

З іншого боку, поряд з тенденцією до виключного використання італійської літературної мови, є й інша тенденція до вживання діалекту, особливо в підлітковому віці. Найчастіше це буває серед рівних, з представниками того ж самого соціального класу, в ситуаціях спілкування з товаришами та друзями. Така поведінка властива передусім представникам чоловічої статі. У мовленні молоді діалектні слова вживаються здебільшого з експресивною та емотивною функціями. Діалектизми часто виконують і оцінну функцію, оскільки використовуються для особистих характеристик, які певною соціальною групою вважаються негативними. Часто діалектизми виконують окличну функцію або у функції привернення уваги. Під час спілкування найчастіше відбувається зміна коду: починають діалог літературною мовою й закінчують діалектом і навпаки, змішують літературну мову та діалект, використовують слова літературної мови, говорячи діалектом, і навпаки [1, с. 173–174].

Незважаючи на ці виняткові випадки, слід припустити, що у найближчому майбутньому вживання діалектів зменшуватиметься. Саме тому, школа, а також уряд з органами місцевої влади повинні мати велику чутливість до цього феномена та сприяти реалізації політики у галузі збереження діалектів Італії.

Висновки

Контакт між італійською мовою стандарт та діалектами, призводить до змін на лексичному, фонетичному та морфологічному рівнях. В останні часи має місце розвиток функціональної комплементарності між італійською національною мовою та діалектами, яка сприяла досі неіснуючій інтерференції між ними. Найбільш маркований характер має процес італізації діалектів, особисто на рівні мовлення, а саме у розмовній формі діалектів та регіональних койне. Велика доля цього впливу (розповсюдження італійської мови стандарт) задов'язана засобам масової інформації. На сучасному етапі розвитку мовної системи італійська національна мова збагачена численними діалектизмами, хоча найбільша частина спікерів вживають їх неусвідомлено. Найбільш поширеним механізмом входження діалектизмів у італійська літературну мову та навпаки є фономорфологічна адаптація, суфіксація та семантична спеціалізація.

У статті проілюстровано, що діалект – це важливий елемент самоідентифікації сучасного італійського соціуму у різних регіонах країни і, він є формою національної мови, якій притаманні багаті лексичні ресурси й стилістичні відтінки, котрих, на жаль, деякою мірою позбавлена літературна мова. У той час як процес мовної італізації діє на всій території Італії і сприяє мовному

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemanitics>

об'єднанню італійців, окремі області у мовному аспекті залишаються в цілому ізольованими.

Перспективи дослідження

Проведене дослідження дозволяє поглибити вивчення особливостей мовної ситуації в Італії, та взаємодія літературної італійської мови та діалектів. Дуже цікавим видається вивчення впливу політичних настроїв та рішень у сфері мовної політики країни на розвиток та зміни в місцевих системах мовлення. Інший напрям розвитку – вивчення функціонування діалектів з врахуванням гендерних чинників.

Література

1. Раєвська І. В. Субдіалект міста Перуджі в системі умбрійських діалектів італійської мови: дис. на здобуття наукового ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.05 «Романські мови» / Раєвська Ірина Валеріївна. – К., 2010. – 298 с.
2. Avolio F. *Lingue e dialetti d'Italia*. – Roma : Carroci, 1994. – 570 p.
3. Dardano M. *La lingua italiana* / M. Dardano, P. Trifone. – Bologna : Zanichelli, 2000. – 463 p.
4. Grassi C. *Italiano e dialetti*. In: Sobrero A (1993) (a c. d.) *Introduzione all'italiano contemporaneo: La variazione e gli usi*. – Roma-Bari : Editori Laterza, 2002. – 630 p.
5. Marcato C. *Dialetto, dialetti e italiano* / C. Marcato. – Bologna : Mulino, 2002. – 220 p.
6. Merendelli M. *Lingua italiana in Umbria*. Tesi di laurea inedita / M. Merendelli. – Perugia : Università degli Studi, 2008. – 315 p.
7. Santipolo M. *Per una ridefinizione del repertorio linguistico degli italiani*. – Torino : Utet Università, 2002. – 126 p.

References

1. Rayevska I. V. *Subdialect mista Perugia u systemi umbriyskikh dialectiv italiyskoy movi* (Subdialect of Perugia in the system of Umbrian dialects of the Italian language, Kyiv, 2010. 298 p.
2. Avolio F. *Lingue e dialetti d'Italia*. Roma, Carroci, 1994. 570 p.
3. Dardano M. *La lingua italiana*, Bologna, Zanichelli, 2000. 463 p.
4. Grassi C. *Italiano e dialetti*. In: Sobrero A (1993) (a c. d.) *Introduzione all'italiano contemporaneo: La variazione e gli usi*, Roma-Bari, Editori Laterza, 2002. 630 p.
5. Marcato C. *Dialetto, dialetti e italiano*, Bologna, Mulino, 2002. 220 p.
6. Merendelli M. *Lingua italiana in Umbria*. Tesi di laurea inedita, Perugia, Università degli Studi, 2008. 315 p.
7. Santipolo M. *Per una ridefinizione del repertorio linguistico degli italiani*, Torino, Utet Università, 2002. 126 p.

© Раєвська І. В. [Rayevskaya I. V.] sc33757@ukr.net

Контакт між діалектами та італійською літературною мовою на сучасному етапі розвитку мовної системи Італії (Українською)

[Контакт между диалектами и литературным итальянским языком на современном этапе развития языковой системы Италии (На укр. яз.)]

(Проблеми когнітивної лінгвістики [Проблеми когнитивной лингвистики])

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Стаття надійшла до редакції [Article received /

Статья поступила в редакцию] – 16.01.2017 р.

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism / Проверено на плагиат] – 20.01.2017 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text / Оригинальность текста] – 99,23%

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2017.32.15>

УДК 811.133.1'37

**ХАРАКТЕРИСТИКА СИНТАКСИЧНОЇ СЕПАРАТИЗАЦІЇ В ЛІТЕРАТУРІ
ФРАНЦУЗЬКОГО СЮРРЕАЛІЗМУ
(лінгвокультурологічний аспект дослідження)**

Ольга Вадимівна Станіслав (м. Луцьк, Україна)
olga.stanislav@ukr.net

Кандидат філологічних наук, доцент кафедри романських мов та інтерлінгвістики
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки
(Міністерство освіти і науки України)
43025, м. Луцьк, пр. Волі, 13

Статтю присвячено проблемі такого різновиду синтаксичного зв'язку, як сепаратизація, що є характерним для художньої мови сучасної французької літератури, сюрреалістичної зокрема. Проведений аналіз засвідчив, що в текстах сюрреалістичного спрямування техніка «автоматичного» письма, ефект «неочікуваності» створювали композиційну хаотичність творів, їхню структурну безсистемність, монтаж, алогізм та суб'єктивізм авторських асоціацій. Встановлено, що основні принципи художнього сюрреалізму в синтаксисі сучасної французької мови виразилися через використання ірраціонального зв'язку слів, речень, тексту в цілому, порушення синтаксичної ієрархії, пропорцій, структурну синтаксичну розчленованість, сепаратизацію.

Ключові слова: сюрреалізм, техніка «автоматичного» письма, ефект «неочікуваності», ірраціоналізм, алогізм, суб'єктивізм, розчленований синтаксис, сепаратизація.

© Станіслав О. В. [Станислав О. В.] olga.stanislav@ukr.net

Характеристика синтаксичної сепаратизації в літературі французького сюрреалізму
(лінгвокультурологічний аспект дослідження) (Українською)

[Характеристика синтаксической сепаратизации в литературе французского сюрреализма
(лингвокультурологический аспект исследования) (На укр. яз.)]

(Проблеми семантики [Проблемы семантики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

**CHARACTERISTICS OF SYNTACTIC SEPARATION IN THE LITERATURE
OF FRENCH SURREALISM (linguistic and cultural aspects of research)**

Olga Vadymivna Stanislav (Lutsk, Ukraine)

olga.stanislav@ukr.net

PhD (Philology), Associate Professor, Department of Romance Languages and
Interlinguistics of the Lesya Ukrainka Eastern-European National University
(Ministry of Education and Science of Ukraine)

13 avenue Voli, Lutsk, Ukraine, 43025

The article deals with the problem of such kind of syntactic connection as separation, which is characteristic of the artistic language of modern French literature, surrealist in particular. The analysis showed that in texts of the surrealist direction of the technique of "automatic" writing, the effect of the "unexpected" creates the compositional chaos of the works, their structurally unsystematic pattern, a kind of paste-up, illogicality and subjectivism of the authors' associations. It was established that the basic principles of artistic surrealism in the syntax of the modern French language were expressed through the use of the irrational connection of words, sentences, the text as a whole, the violation of the syntactic hierarchy, proportions, structural syntactic segmentation, separation.

Key words: *surrealism, technique of "automatic" writing, effect of the "unexpected", irrationalism, alogism, subjectivism, dismembered syntax, separation.*

**ХАРАКТЕРИСТИКА СИНТАКСИЧЕСКОЙ СЕПАРАТИЗАЦИИ В
ЛИТЕРАТУРЕ ФРАНЦУЗСКОГО СЮРРЕАЛИЗМА
(лингвокультурологический аспект исследования)**

Ольга Вадимовна Станислав (г. Луцк, Украина)

olga.stanislav@ukr.net

Кандидат филологических наук, доцент
кафедры романских языков и интерлингвистики
Восточноевропейского национального университета имени Леси Украинки
(Министерство образования и науки Украины)
43025, г. Луцк, пр. Воли, 13

Статья посвящена проблеме такой разновидности синтаксической связи, как сепаратизация, что характерна художественному языку современной

(Problems of linguistic semantics)

Characteristics of syntactic separation in the literature of French surrealism (linguistic and cultural aspects
of research) (in Ukrainian)

[Harakterystyka syntaksychnoi' separatyizacii' v literaturi francuz'kogo sjurrealizmu (lingvokul'turologichnyj
aspekt doslidzhennja)]

© Stanislav O. V. [Stanislav O. V.] *olga.stanislav@ukr.net*

ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

французской литературы, сюрреалистической в частности. Проведенный анализ засвидетельствовал, что в текстах сюрреалистической направленности техника «автоматического» письма, эффект «неожиданности» создавали композиционную хаотичность произведений, их структурную бессистемность, монтаж, алогизм и субъективизм авторских ассоциаций. Установлено, что основные принципы художественного сюрреализма в синтаксисе современного французского языка выразились через использование иррациональной связи слов, предложений, текста в целом, нарушение синтаксической иерархии, пропорций, структурную синтаксическую расчлененность, сепаратизацию.

Ключевые слова: сюрреализм, техника «автоматического» письма, эффект «неожиданности», иррационализм, алогизм, субъективизм, расчлененный синтаксис, сепаратизация.

Вступ

Уся синтаксична система французької мови повністю й усебічно слугує в художньому тексті одним із суттєвих та виразних засобів передачі не лише логічного, інтелектуального, але й психологічного, емоційного, суб'єктивного змісту. Можливість переосмислення слова в художньому тексті, багатоплановість його звучання, здатність передавати змістові, експресивні, інтонаційні тонкощі повсякчас спонукають нас до вивчення структурних, семантичних особливостей синтаксису, його необмежених функціональних можливостей тощо.

Наше дослідження присвячено проблемі синтаксичних зв'язків, які становлять ключове поняття всієї синтаксичної системи. **Маємо на меті** розглянути особливості синтаксичної сепаратизації у структурі сюрреалістичну тексту крізь призму лінгвокультурологічних процесів. **Актуальність** розвідки зумовлена об'єктивною необхідністю обґрунтування зв'язку між виникненням, розвитком, функціонуванням тих чи інших мовних явищ і паралельними, збіжними процесами у сфері культури. На нашу думку, вивчення культурно-мовних зв'язків – один із важливих новітніх аспектів лінгвістичного дослідження, один із актуальних напрямів розвитку лінгвістичної науки.

На матеріалі творів французьких сюрреалістів (А. Бретона, Л. Арагона) визначимо основні художні ознаки творів сюрреалістичного напрямку; з'ясуємо, яким чином принципи літературного сюрреалізму реалізуються на синтаксичному рівні; означимо особливості вираження синтаксичної сепаратизації у французькій

© Станіслав О. В. [Станислав О. В.] olga.stanislaw@ukr.netХарактеристика синтаксичної сепаратизації в літературі французького сюрреалізму
(лінгвокультурологічний аспект дослідження) (Українською)[Характеристика синтаксической сепаратизации в литературе французского сюрреализма
(лингвокультурологический аспект исследования) (На укр. яз.)]

(Проблеми семантики [Проблемы семантики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

літературі сюрреалізму; встановимо зв'язки, художні паралелі між синтаксичною сепаратизацією та іншими видами мистецтва сюрреалістичного напрямку.

Відтак, **об'єктом** нашого дослідження окреслилась сепаратизація як різновид синтаксичного зв'язку, що виникає в межах синтаксичної структури, яка побудована за допомогою розділення одного висловлення на кілька самостійних, що є інтонаційно та графічно відокремленими, проте єдиними за змістом. Сепаратизація виступає як ефективний засіб актуалізації синтаксису писемної мови; вона вирізняється структурним аграматизмом, стилістичною значущістю та підвищеною динамічністю в передаванні інформації [1, с. 79]. Сепаратизація співвідноситься із принципом економії зусиль, який зорієнтований на стислість, лаконізм, структурну спрощеність. **Предметом** аналізу слугуватимуть особливості вираження та тенденції розвитку синтаксичної сепаратизації в текстовій тканині французької сюрреалістичної прози.

Основний зміст

Передусім. нагадаємо, що сюрреалізм (*surréalisme* – дослівно «надреалізм») – одна з найдовговічніших модерністських течій мистецтва ХХ століття, яка набула особливого поширення й значення у Франції; вона пережила кілька криз, другу світову війну й поступово влилася у постмодернізм. Серед її засновників та ідеологів у французькій літературі були А. Бретон, Л. Арагон, Ф. Супо, Т. Тзара, А. Арто, П. Елюар та інші; серед прихильників сюрреалізму в живописі назовемо, приміром, Г. Арпа, С. Далі, М. Ернста, М. Рея, у кінематографі – Л. Бунюеля, в музиці – Стаффа, А. Роланда та багато інших.

Теорія сюрреалістичного напрямку в мистецтві вибудовувалася на основі філософії інтуїтивізму А. Бергсона (інтуїція – єдиний спосіб пізнання істини, а тому творчість має ірраціональний, містичний характер), на філософії ідеалізму В. Дільтея, який сповідував значення фантазії і випадкового в мистецтві та на психоаналізі З. Фрейда з його культом «несвідомого».

Важливо вказати, що суттєве значення для становлення та формування літературного сюрреалізму мав французький дадаїзм. Наслідуючи окремі традиції дадаїзму, представники сюрреалізму також намагалися відтворювати алогічне мислення, в якому переважають емоції, марення, сновидіння, галюцинації, тобто суб'єктивне начало. Розробивши й практикуючи техніку «автоматичного письма», сюрреалісти понад усе прагнули ввірватись в «надреальне», «абсолютне», «чудесне» й тим самим руйнували пізнавальні функції мистецтва. Дадаїстів та сюрреалістів об'єднувало спільне бажання епатування публіки, скандалізації

(Problems of linguistic semantics)

Characteristics of syntactic separation in the literature of French surrealism (linguistic and cultural aspects of research) (in Ukrainian)

[Harakterystyka syntaksychnoi' separatyzacii' v literaturi francuz'kogo sjurrealizmu (lingvokul'turologichnyj aspekt doslidzhennja)]

© Stanislav O. V. [Stanislav O. V.] olga.stanislav@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

читача та створення атмосфери миттєвого емоційного впливу, потрясіння, шоку. Однак, на відміну від дадаїстів, сюрреалісти не культивували безглуздя, нісенітницю; вони, навпаки, домагалися глибокого проникнення, занурення у сутність життя.

Навіть поверховий аналіз ідейних концепцій, творчих поглядів сюрреалістів уможлиблює виокремлення таких визначальних принципів поетики сюрреалістичного напрямку, як: 1) техніка «автоматизму»; 2) алогізм; 3) ефект «неочікуваності», «дива» (поняття Л. Арагона). Зрозуміло, що втілення означених принципів у художніх сюрреалістичних творах відбувалося як на рівні змісту, так і, найперше, на рівні форми.

Сюрреалістична доктрина «автоматичного письма» А. Бретона відкрила шлях до експериментів із образами та мовою, як наслідок – зневажливе ставлення до синтаксису, гра зі словами, знаками, знаковою системою культури в цілому [6, с. 112]. У своєму філософському есе «Надя» (192 р.) – книзі про себе, А. Бретон дає рецепт як досягти сюрреалістичного автоматизму: це можливо через сон (rêve), марення, які виникають спонтанно, занурюють нас в себе та дозволяють піднятися як над ідеалізмом, так і над матеріалізмом:

Nous sortons. Elle me dit encore : « Je vois chez vous. Votre femme. Brune, naturellement. Petite. Jolie. Tiens, il y a près d'elle un chien. Peut-être aussi, mais ailleurs, un chat (exact). Pour l'instant, je ne vois rien d'autre. » Je me dispose à rentrer chez moi, Nadja m'accompagne en taxi. Nous demeurons quelque temps silencieux, puis elle me tutoie brusquement : « Un jeu : Dis quelque chose. Ferme les yeux et dis quelque chose. N'importe, un chiffre, un prénom. Comme ceci (elle ferme les yeux) : Deux, deux quoi ? Deux femmes. Comment sont ces femmes ? En noir. Où se trouvent-elles ? Dans un parc... Et puis, que font-elles ? Allons, c'est si facile, pourquoi ne veux-tu pas jouer ? Eh bien, moi, c'est ainsi que je me parle quand je suis seule, que je me raconte toutes sortes d'histoires. Et pas seulement de vaines histoires : c'est même entièrement de cette façon que je vis » [10, с. 47].

Наведений уривок – це яскравий зразок «автоматичного письма» сюрреалістичного тексту, який структурно тяжіє до дроблення, розпаду на деталі, фрагменти, окремі образи. Відомо, що незв'язність, усемогутня випадковість, яка монтує картини на основі асоціацій, розбіжностях, несхожостях – одне з основних джерел ефекту неочікуваності сюрреалістів. Цитоване висловлення представляє стихійну роботу підсвідомого героїні (Наді), її суб'єктивних вражень, бажань, переживань, що не могло не відобразитись на синтаксисі оповіді.

© Станіслав О. В. [Станіслав О. В.] olga.stanislaw@ukr.netХарактеристика синтаксичної сепаратизації в літературі французького сюрреалізму
(лінгвокультурологічний аспект дослідження) (Українською)[Характеристика синтаксической сепаратизации в литературе французского сюрреализма
(лингвокультурологический аспект исследования) (На укр. яз.)]

(Проблеми семантики [Проблемы семантики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

У результаті аналізу відзначаємо використання розчленованих синтаксичних структур розмовного мовлення (наприклад: *Deux, deux quoi ? Deux femmes. Comment sont ces femmes ? En noir. Où se trouvent-elles ? Dans un parc...*), сепаратизованих конструкцій (*Votre femme. Brune, naturellement. Petite. Jolie.*), що актуалізують синтаксис сюрреалістичної текстової тканини та формують стиль модерністської прози в цілому.

Аналізований епізод вирізняється хаотичністю композиції, структурною безсистемністю, що є наслідком автоматичного монтажу, зчеплення речень. Сепаратизовані структури вказують на порушення синтаксичної ієрархії, недотримання граматичних правил, а відтак, на алогізм, ірраціоналізм синтаксичної зв'язності речень.

Окремо зазначимо, що сепаратизовані структури, імітуючи усне мовлення, актуалізують висловлення не лише на синтаксичному рівні, але й на просодичному [4, с. 15]. Розмовний темп викладу, додає висловленню динаміки, енергії. Спостережено, що ряд сепаратизованих другорядних членів речення іменної групи (означень) створює синкопний, рваний ритм, пришвидшений темп.

Отже, сепаратизовані структури в сюрреалістичному творі знаходяться на етапі входження у письмову мову, тобто, на першому рівні своєї динаміки та прямо співвідносяться з основними принципами.

На нашу думку, такий маловідомий, проте дуже виразний зразок сюрреалістичної прози представляє твір «Розчинна риба» («*Poisson soluble*»), який супроводжував перше видання «Маніфесту сюрреалізму» (1924 р.) А. Бретона. «Розчинна риба» сприймається як щоденник сновидінь автора, які являють собою важко відчутні, ледве вловимі пульсації підсвідомості, що відтворюють такий внутрішній стан А. Бретона, при якому фантазії повністю деформують реальність. Увесь текст тяжіє до розпаду на окремі елементи, частини (складається з 32 фрагментів), трансформовані образи. В результаті складного художнього синтезу вони складають своєрідну текстову мозаїку сюрреалістичного твору.

У «Розчинній рибі» читач повсякчас наражається на страшні, незрозумілі картини, химери, вигадки, дивацтва, які так зіставні з живописом сюрреалізму (картинами С. Далі, приміром). Розглянемо уривок, у якому «я» зустрічає на своєму шляху осу з талією красивої жінки, яка запитала дорогу. «Я» дає їй поради, а оса шепче на вухо: «Я повертаюсь». Ця витівка, фантазія,

(Problems of linguistic semantics)

Characteristics of syntactic separation in the literature of French surrealism (linguistic and cultural aspects of research) (in Ukrainian)

[Harakterystyka syntaksychnoi' separatyzacii' v literaturi francuz'kogo sjurrealizmu (lingvokul'turologichnyj aspekt doslidzhennja)]

© Stanislav O. V. [Stanislav O. V.] olga.stanislav@ukr.net

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

неочікуваність, зіткнення випадкових образів у стилі дадаїзму створюють яскраву, загадкову оповідь, яка адресована насамперед емоціям, а не розуму.

Привертає увагу ще один типовий, класичний сюрреалістичний епізод: око стає основою стебла, частина квітки – схожа на палець, який веде мисливця (око якого – основа стебла). Вії ока вкрили труп мисливця, вії – кольору квітки ірис. Його голова лежить на подушці з метеликів кольору неба, а на кореневище небес спирається квітка ... Все це є незрозумілим, страшним і моторошним. Однак, варто відзначити, що деталі, які складають загальну художню картину є більш-менш реальними. Сюрреалістичний ефект (ефект «неочікуваності», «дива») досягається шляхом постановки, розміщення цих деталей в нетрадиційні, протиприродні, навіть аномальні взаємовідношення. За допомогою монтажу, алогічного взаємопроникнення утворюються, напливають один на одного «подвійні» або й «потрійні» образи.

Спостережено, що в «Розчинній рибі», «Наді», «Маніфесті сюрреалізму» інших творах А. Бетона все описується так, ніби відбувалось уві сні або вбачалося навч. Бретонівська проза (як поезія дадаїстів, кубістів) зорієнтована на візуальне сприйняття твору, вона пробуджує уяву, фантазію, бажання побачити все на власні очі й залучає тим самим читача до творчої співучасті. Нагадаємо, що ще Г. Аполлінер указував на становлення нової свідомості людини ХХ століття, спрямованої передусім на перцепцію художніх творів зором, а не слухом.

Проведена розвідка засвідчує, що сюрреалістична творчість А. Бретона вражає не лише усе новими дивними баченнями, видіннями, дивакуватими людьми та фантастичними подіями, які важко собі уявити (в стилі сюрреалізму), але й манерою письма. Незв'язність, монтаж, розчленованість оповіді, образів створюють незв'язність, розчленованість речень, які абсурдно, безсистемно нагромаджуються, нарощуються у тексті.

Аналіз матеріалу підтверджує, що навіть часткове використання розчленованих синтаксичних структур в творах А. Бретона віддзеркалює основні принципи сюрреалізму, слугує одним із синтаксичних засобів авторського самовираження та оновлення синтаксичної системи загалом, виступає базисом для подальшого розвитку сепаратизації [5, с. 88].

Яскравою ілюстрацією усього вищевисловленого є судження Л. Арагона, який у «Трактаті про стиль» («*Traité du style*») 1928 року в саркастичній формі пише: «... щодо мене, то я топчу ногами. Затоптаний синтаксис. Ось різниця між синтаксисом і мною. Речення помилкові і неправильні, несполучуваність частин

© Станіслав О. В. [Станіслав О. В.] olga.stanislav@ukr.net

Характеристика синтаксичної сепаратизації в літературі французького сюрреалізму
(лінгвокультурологічний аспект дослідження) (Українською)

[Характеристика синтаксической сепаратизации в литературе французского сюрреализма
(лингвокультурологический аспект исследования) (На укр. яз.)]

(Проблеми семантики [Проблемы семантики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

між собою ..., каскади неправильності» [8, с. 26]. Разом із маніфестами А. Бретона, трактат Л. Арагона теоретично обґрунтовує основну мету сюрреалізму – справити «ефект неочікуваності», «дива» послуговуючись технікою «автоматизму».

Відзначимо, що сни, марення, уява стають ключовими поняттями творчості сюрреалістів. Тому мабуть не випадково, що у 1924 р. з'явилась «Хвиля марень» (або «Хвиля снів», «Une vague de rêves») Л. Арагона, який був послідовником, адептом ідей Г. Аполлінера та А. Бретона. Поринаячи у стан галюцинацій, сюрреаліст виринається із системи соціальних істин, які затискають внутрішнє «я» і пізнає себе там, де тріумфують фантастика, ілюзія, магія, чудо, надреальне. Інакше кажучи, сюрреалістичне починається тоді, коли вдається приспати розум – коли набігає хвиля марення, настає свобода і приходить поетичне натхнення. Л. Арагон цінує сни і марево за їхню об'єктивність, оскільки ніщо не вклинюється між реальністю і тим, хто спить, на відміну від того, як це буває, коли прокинешся – цензура, розум, суспільна думка й таке інше.

У творах Л. Арагона надреальність виникає там, де владарює кохання, насолода, спокуса. Всемогутність кохання та поезії прославляється і в прозаїчному сюрреалістичному творі Л. Арагона «Паризький селянин» (1926 р.). Письменник із глибоким ліризмом описує природу, сади, якими бродять закохані, все, що потрапляє йому на очі: вулички Парижу, перукарні, і навіть вивіски, оголошення, афіші. Способом монтажу, фрагментарності, художньої колажності Л. Арагон досягає сюрреалістичного «ефекту неочікуваності» [3, с. 245]. Видається, що таке переривчасте, почасти побіжне бачення, сприйняття оточуючого світу є дуже співзвучним із розумінням, перцепцією дійсності кубістами (картини Ж. Брака, П. Пікассо). З лінгвостилістичної точки зору подібне світобачення можна визначити як синекдохічне (перенесення найменування частини предмета на весь предмет або, навпаки, перенесення найменування цілого на його частину). Розглянемо приклад:

Blonds comme le règne de l'étreinte, les cheveux se dissolvaient donc dans la boutique du passage, et moi je me laissais mourir depuis un quart d'heure environ. Il me semblait que j'aurais pu passer ma vie non loin de cet essaim de guêpes, non loin de ce fleuve de lueurs. Dans ce lieu sous-marin, comment ne pas penser à ces héroïnes de cinéma qui, à la recherche d'une bague perdue, enferment, dans un scaphandre toute leur Amérique nacrée ? Cette chevelure déployée avait la pâleur électrique des orages, l'embu d'une respiration sur le métal. Une sorte de bête lasse qui somnole en voiture.

(Problems of linguistic semantics)

Characteristics of syntactic separation in the literature of French surrealism (linguistic and cultural aspects of research) (in Ukrainian)

[Harakterystyka syntaksychnoi' separatyvatsii' v literaturi francuz'kogo sjurrealizmu (lingvokul'turologichnyj aspekt doslidzhennja)]

© Stanislav O. V. [Stanislav O. V.] olga.stanislav@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

On s'étonnait qu'elle ne fit pas plus de bruit que des pieds déchaussés sur le tapis. Qu'y a-t-il de plus blond que la mousse? J'ai souvent cru voir du champagne sur le sol des forêts. Et les girolles ! Les oronges ! Les lièvres qui fuient ! Le cerne des ongles ! La couleur rose ! Le sang des plantes ! Les yeux des biches ! La mémoire : la mémoire est blonde vraiment. A ses confins, là où le souvenir se marie au mensonge, les jolies grappes de clarté ! La chevelure morte eut tout à coup un reflet de porto : le coiffeur commençait les ondulations Marcel.

En liberté dans le magasin, de grands fauves modernes guettaient la femelle d'homme en proie au petit fer : le séchoir mécanique avec son cou de serpent, le tube à rayons violets dont les yeux sont si doux, le fumigateur à l'haleine d'été, tous les instruments sournois et prêts à mordre, tous les esclaves d'acier qui se révolteront un beau jour [7, с. 47].

Як бачимо, описи Л. Арагона будуються на синтаксично розчленованих конструкціях, що ускладненні приєднувальними, уточнюючими структурами, в основі яких лежить антитеза або оксюморон. Зближаючи синтаксично поняття, що є семантично протилежними, несумісними завжди відбувається експресивний вплив на читача, виникають нові непередбачувані враження. На разі, відзначаємо поєднання не поєданого на асоціативному рівні, коли два слова зв'язані синтаксично, проте не є логічно, змістовно поєднуваними. Приміром, як оксюморон можна розглядати вираз *ce fleuve de lueurs*, в якому асоціативно зв'язаними є вода і світло.

Аналіз матеріалу дозволяє говорити про використання антитези, як основного стилістичного прийому побудови даного сюрреалістичного фрагменту. Спостерігаємо постійне протиставлення різних світів: сучасного світу людей (*boutique, cinéma, bague, magasin, fer*) і світу природи (*essaime de guêpes, lièvres, biches, cerne, girolles, oronges, fleuve, été, orages, forêt, mousse, serpent, plantes*), світу абстрактних понять (*vie, pâleur, bruir, respiration, mémoire, souvenir, mensonge, clarté, liberté*) і конкретних речей (*cheveux, chevelure, séchoir, instruments, métal, scaphandre*), світу закритого, замкнутого й світу відкритого, безкінечного, безмірного (відповідно до концепції сюрреалізму).

Дослідження матеріалу вказує на значну кількість номінативних речень, на перевагу іменної групи слів (іменників, прикметників) над дієслівною, що ще раз засвідчує значущість для письменника-сюрреаліста почуттів, емоцій, сфери внутрішнього стану в порівнянні з дієвістю.

© Станіслав О. В. [Станіслав О. В.] olga.stanislaw@ukr.netХарактеристика синтаксичної сепаратизації в літературі французького сюрреалізму
(лінгвокультурологічний аспект дослідження) (Українською)[Характеристика синтаксической сепаратизации в литературе французского сюрреализма
(лингвокультурологический аспект исследования) (На укр. яз.)]

(Проблеми семантики [Проблемы семантики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Отже, проведений аналіз стверджує, що в текстах сюрреалістичного спрямування техніка «автоматизму» створила композиційну хаотичність, структурну безсистемність, монтаж, які виразилися через ірраціональний зв'язок слів, речень, тексту в цілому. Визначено, що принцип алогізму виявився у поєднанні незв'язних образів, розбіжних змістових рядів, порушенні синтаксичної ієрархії, пропорцій, структурній синтаксичній розчленованості й т. п. Встановлено, що ефект «неочікуваності», «дива» знайшов своє втілення у відтворенні довільних авторських вражень, виключно суб'єктивних асоціацій, у відображенні стихійної роботи підсвідомого через синтаксичне зближення протилежних, несумісних понять, раптову зміну ритму, використання незв'язних фраз, логічно необґрунтованих образів тощо.

Як ми вже зазначали, письменники-сюрреалісти за стилем вираження, ідейними переконаннями були дуже близькими з художниками цього напрямку. Варто підкреслити, що саме в живописі сюрреалізм виявив себе в найвищій мірі, в найвиразнішій формі. Сюрреалістичні ефекти вимагали наочності, миттєвого емоційного шоку, які є максимально можливими в образотворчому мистецтві.

Виходячи з основних принципів художнього сюрреалізму («автоматизм», алогізм, ефект «неочікуваності», «дива»), було спостережено, що для живописців присутнє значення мали метаморфози образів, тобто те, як один образ перетворюється, трансформується в інший. Як слушно зазначав іспанський художник-сюрреаліст Хуан Міро, описуючи свій власний художній досвід, він малює допоки певна форма не стане знаком, образом жінки, птаха або що; це – перша, несилована, несвідома стадія творчості; друга – уважна перевірка, доопрацювання, коригування намальованого [2, с. 65–66]. Розмірковуючи над сутністю сюрреалістичного живопису, А. Бретон використовував термін «хімія інтелекту», маючи на увазі, що таємнича, прихована, неконтрольована робота галюцинацій, ілюзій виступає зразком, моделлю внутрішнього світу людини.

Розчленованість («дівізіонізм»), монтаж, симультанеїзм, «автоматизм», образи сновидінь – основні прийоми художників-сюрреалістів, що уможливлювали прямий «викид» їхнього підсвідомого на чисте полотно та збудження зорового ефекту. Зображення сюрреалістами звичних речей, банальних предметів, узвичаєного світу набуло нового звучання, загадкового надреального значення. Приміром, зауважуємо, що на сюрреалістичних картинах С. Далі зухвало порушені й зміщені об'єктивні пропорції, просторові відношення; речі – знаходяться в незвичних положеннях, персонажі – виконують непересічні ролі.

(Problems of linguistic semantics)

Characteristics of syntactic separation in the literature of French surrealism (linguistic and cultural aspects of research) (in Ukrainian)

[Harakterystyka syntaksychnoi' separatyzacii' v literaturi francuz'kogo sjurrealizmu (lingvokul'turologichnyj aspekt doslidzhennja)]

© Stanislav O. V. [Stanislav O. V.] olga.stanislav@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Класичним прикладом сюрреалістичного живопису С. Далі може слугувати картина «Постійність часу»: на безлюдному морському побережжі розкидані зігнуті, пласкі, згорнуті, зім'яті, деформовані різними способами циферблати годинників. Монтажі С. Далі – провокаційні. Він шматує природу, ставлячи, в одному випадку, точну копію реального предмета в неприродне положення, в іншому – поєднує її з вигаданою, неіснуючою деталлю або умовами знаходження. У всякому разі, «автоматизм» виконував своє ключове сюрреалістичне завдання – отримати неочікуваний, непередбачуваний результат, який не контролюється розумом, не залежить від волі художника, а є прямим виявом його підсвідомого на полотні.

Щодо кіномистецтва, то класичним взірцем сюрреалістичного кіно вважають «Андалузького пса» та «Золотий вік» Л. Бунюеля та С. Далі (1928 р.). А. Бретон зазначав, що вже за своєю сутністю, природою кінематограф є сюрреалістичним видом мистецтва. На його думку, фільм – це низка фотографій, які можна комбінувати у будь-який спосіб (техніка монтажу, колажу), створюючи найнеймовірніші, найфантастичніші поєднання; зміна кінокадрів – це своєрідні потоки снів, бажань, мрій абоощо. «Андалузький пес» вирізняється чисельністю жахливих, лякаючих, жорстоких кадрів, які є мало зв'язними як композиційно, так і сюжетно. Приміром, в одному з епізодів герой вирізає лезом очі своєї коханої.

Сюрреалістичною технікою алогізму, «неочікуваності» в подальшому успішно послуговувалося комерційне кіно, створивши такі жанри, як: бойовик, трилер, фільм-жахів і т. ін. Назвемо таких усесвітньо відомих режисерів, що творили у цьому стилі, як: Годар, Бергман, Поланські, Хічкок, Тарковський, Лінч і цей список можна продовжувати безкінечно.

Не можемо не вказати, що сюрреалістична тенденція захопила також і французьких композиторів групи шести: Л. Дюррея, Ж. Мійо, Ф. Пуленка, А. Онеггера, Ж. Тайєфера, Ж. Оріка та близьких до них А. Роланда, Стаффа, А. Барро. Їхня музика наслідувала сюрреалістичний принципи алогічності, «неочікуваності», «дива», прийоми музичного «конструювання» чим викликала вибухи емоцій, неоднозначні відчуття та не завжди очікувані реакції публіки.

Отже, у всіх видах мистецтва шляхом поєднання різнорідних елементів, руйнації об'єктивних зв'язків, часових, просторових, звукових, геометричних співвідношень тощо, демонстрації абсолютної свободи, бажання тотальних перетворень та трансформацій сюрреалістичне мистецтво ствердило нове буття, нове, виключно суб'єктивне світосприйняття.

© Станіслав О. В. [Станислав О. В.] olga.stanislav@ukr.net

Характеристика синтаксичної сепаратизації в літературі французького сюрреалізму
 (лінгвокультурологічний аспект дослідження) (Українською)

[Характеристика синтаксической сепаратизации в литературе французского сюрреализма
 (лингвокультурологический аспект исследования) (На укр. яз.)]

(Проблеми семантики [Проблемы семантики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>**Висновки**

Підсумовуючи нашу розвідку, висловимо думку про те, що сюрреалізм – це не просто манера, стиль оповіді, живопису, музики й таке інше, це – очевидний душевний досвід, видозмінений стан свідомості художника. З цього приводу А. Бретон додає, що важливим є не перестановка слів, не довільне сполучення речень, образів, асоціацій, а відтворення істинного стану душі, який іноді межує із безумством.

Проведене дослідження дає всі підстави стверджувати, що сюрреалізм, як мистецька течія ХХ століття, відкрив доступ до потаємних ресурсів внутрішнього світу людини, мобілізував потужні сили підсвідомості як джерела творчості, закріпив пріоритет особистості. Позитивною тенденцією сюрреалістичної поетики можна вважати оновлення поетичної мови, подальше заглиблення новаторських пошуків, а використання сепаратизації – розглядати як ефективний засіб актуалізації сучасного синтаксису.

У контексті вищевикладеного, використання сепаратизованих конструкцій у творах письменників-сюрреалістів є новим синтаксичним прийомом, що увійшов у мову художньої літератури з «живого» внутрішнього мовлення. Сепаратизовані конструкції в літературі сюрреалізму, як структури актуалізувального синтаксису, знаходяться на першому рівні своєї динаміки, зберігають свою оригінальність, своєрідність, стилістичну маркованість й засвідчують нові форми вираження нової естетики.

Перспективи подальшого дослідження

Отримавши виразний імпульс для свого розвитку, відзначаємо подальшу діалектику сепаратизації в літературі «потoku свідомості», «новому романі», «театрі абсурду» тощо, а тому здійснене дослідження відкриває перспективи для наступних наукових пошуків із залученням нового літературного матеріалу.

Література

1. Андрієвская А. А. Явление «сепаратизации» в стилистическом синтаксисе современной французской художественной прозы / А. А. Андрієвская // Филологические науки. – 1969. – № 3. – С. 77–83.
2. Воркачев С. Г. Лингвокультурология, языковая личность, концепт: становление антропоцентрической парадигмы в языкознании / С. Г. Воркачев // Филологические науки. – 2001. – № 1. – С. 64–72.

(Problems of linguistic semantics)

Characteristics of syntactic separation in the literature of French surrealism (linguistic and cultural aspects of research) (in Ukrainian)

[Harakterystyka syntaksychnoi' separatyziacii' v literaturi francuz'kogo sjurrealizmu (lingvokul'turologichnyj aspekt doslidzhennja)]

© Stanislav O. V. [Stanislav O. V.] olga.stanislav@ukr.net

ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

3. Долинин К. А. Интерпретация текста: французский язык / К. А. Долинин // [учеб. пособие]. – М. : КомКнига, 2010. – 304 с.
4. Мяснищева Н. Н. Разговорный синтаксис как источник языкового обновления современной художественной прозы и место в нем парцелляции : автореф. дис. на соискание учёной степени канд. филол. наук : спец. 10.02.01 «Русский язык» / Н. Н. Мяснищева. – СПб, 1993. – 23 с.
5. Roberge Y. Tendances actuelles en syntaxe générative / Y. Roberge // Tendances actuelles en linguistique générale. – Paris, 1993. – P. 83–108.
6. Sauvageot A. Français d'hier ou français demain ? / A. Sauvageot. – Paris : PUF, 1978. – 154 p.

Джерела ілюстративного матеріалу

7. Aragon L. Le Paysan de Paris / L. Aragon. – Paris : Éditions Gallimard, 1926. – 73 p.
8. Aragon L. Traité du style / L. Aragon. – Paris : Éditions de Fallois, 1978. – 134 p.
9. Aragon L. Une Vague rêve / L. Aragon. – Paris : Éditions Gallimard, 1982. – 56 p.
10. Breton A. Nadja / A. Breton. – Paris : Éditions Gallimard, 1964. – 190 p.
11. Breton A. Manifeste du surréalisme. Œuvres complètes / A. Breton. – Paris : Éditions Gallimard, 1956. T. 1. – 326 p.

References

1. Andrievskaja A. A. Javlenie «separatizacii» v stilističeskom sintaksise sovremennoj francuzskoj hudozhestvennoj prozy. *Filologičeskie nauki*, 1969. № 3. S. 77–83.
2. Vorkachev S. G. Lingvokul'turologija, jazykovaja ličnost', koncept: stanovlenie antropocentricheskoj paradigmy v jazykoznanii. *Filologičeskie nauki*, 2001. № 1. S. 64–72.
3. Dolinin K. A. *Interpretacija teksta: francuzskij jazyk*, Moskva, KomKniga, 2010. 304 s.
4. Mjasishheva N. N. *Razgovornyj sintaksis kak istochnik jazykovogo obnovenija sovremennoj hudozhestvennoj prozy i mesto v nem parcelljacii*. Avtoref. dis. kand. filol. nauk, Sankt-Peterburg, 1993. 23 s.
5. Roberge Y. Tendances actuelles en syntaxe générative. *Tendances actuelles en linguistique générale*. Paris, 1993. P. 83–108.
6. Sauvageot A. *Français d'hier ou français demain ?* Paris : PUF, 1978. 154 p.
7. Aragon L. *Le Paysan de Paris*. Paris : Éditions Gallimard, 1926. 73 p.
8. Aragon L. *Traité du style*. Paris : Éditions de Fallois, 1978. 134 p.
9. Aragon L. *Une Vague rêve*. Paris : Éditions Gallimard, 1982. 56 p.
10. Breton A. *Nadja*. Paris : Éditions Gallimard, 1964. 190 p.
11. Breton A. *Manifeste du surréalisme*. Œuvres complètes. Paris : Éditions Gallimard, 1956. T. 1. 326 p.

© Станіслав О. В. [Станислав О. В.] olga.stanislaw@ukr.net

Характеристика синтаксичної сепаратизації в літературі французького сюрреалізму
 (лінгвокультурологічний аспект дослідження) (Українською)

[Характеристика синтаксической сепаратизации в литературе французского сюрреализма
 (лингвокультурологический аспект исследования) (На укр. яз.)]

(Проблеми семантики [Проблемы семантики])

Стаття надійшла до редакції [Article received /

Статья поступила в редакцию] – 16.01.2017 р.

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism / Проверено на плагиат] – 20.01.2017 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text / Оригинальность текста] – 99,51%

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2017.32.16>

УДК 811.111

ЗІСТАВНИЙ АНАЛІЗ СЕМАНТИЧНИХ ПАРАДИГМ БРИТАНСЬКИХ ТА АМЕРИКАНСЬКИХ НОМІНАЦІЙ ПРОСТОРУ

Наталія Дмитрівна Ткаченко (м. Київ, Україна)

lbyjpfddh@ukr.net

Пошукувач Київського національного лінгвістичного університету

(Міністерство освіти і науки України),

м. Київ, вул. Велика Васильківська, 73

Статтю присвячено аналізу семантичних парадигм – тематичних груп (ТГ) і семантичних рядів (СР) лінгвокультурних репрезентацій простору британського та американського варіантів англійської мови. Метою дослідження є виокремлення ТГ з найбільшою територіальною та функціональною варіативністю, що пов'язано з проблемою розвитку функціональної семантики обох порівнюваних варіантів мови. Зіставний аналіз британських та американських тематичних груп номінацій природного простору виявляє найбільший розвиток функціональної семантики у назвах долин та водного простору, а найбільшу територіальну та функціональну варіативність семантики виявляють назви штучного простору, зокрема, шляхів сполучення. Скорочення тематичних груп назв простору відбувається у процесі десемантизації просторових значень, а поповнення – за рахунок лексико-семантичних варіантів (ЛСВ) інших ТГ, запозичень та омонімів, слів різних функціональних стилів англійської мови.

Ключові слова: *лінгвокультурологія, функціональна семантика, британський та американський варіанти англійської мови, тематична група, репрезентація.*

(Problems of linguistic semantics)

Contrastive analysis of the semantic paradigms of the British and American space names (in Ukrainian)

[Zistavnyj analiz semantychnyh paradygm brytans'kyh ta amerykans'kyh nominacij prostoru]

© Tkachenko N. D. [Tkachenko N. D.] lbyjpfddh@ukr.net

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

**CONTRASTIVE ANALYSIS OF THE SEMANTIC PARADIGMS OF THE
BRITISH AND AMERICAN SPACE NOMINATIONS**

Natalia D. Tkachenko (Kyiv, Ukraine)
lbyjpfddhh@ukr.net

Post-graduate student of Kyiv National Linguistic University
(Ministry of Education and Science of Ukraine),
73 Velyka Vasylkivska Str., Kyiv, Ukraine, 03680

The article provides a contrastive analysis of the semantic paradigms – thematical groups and semantic series of the British and American cultural linguistic space representations. The aim of the article is to select the thematical groups with the highest territorial and functional variability linked to the problem of developing functional semantics in both compared variants of English. The contrastive analysis of the thematical groups of the British and American nominations of natural spaces reveals the highest development of functional semantics in the names of valleys and water spaces; the highest territorial and functional semantic variability is observed in the names of artificial spaces, for example, those of communications. Thematical group reducing takes place in the process of space names desemantization, and their increasing is typical of lexico-semantic variants of other thematical groups, borrowings and homonyms, the words of different functional styles of English.

Key words: cultural linguistics, functional semantics, the British and American variants of English, thematical group, representation.

**СОПОСТАВИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ СЕМАНТИЧЕСКИХ ПАРАДИГМ
БРИТАНСКИХ И АМЕРИКАНСКИХ НОМИНАЦИЙ ПРОСТРАНСТВА**

Наталья Дмитриевна Ткаченко (г. Киев, Украина)
lbyjpfddhh@ukr.net

Соискатель Київського національного лінгвістического університета
(Министерство образования и науки Украины),
г. Киев, ул. Большая Васильковская, 73

Статья посвящена анализу семантических парадигм – тематических групп и семантических рядов лингвокультурных репрезентаций пространства британского и американского вариантов английского языка. Целью исследования

© Ткаченко Н. Д. [Ткаченко Н. Д.] lbyjpfddhh@ukr.net

Зіставний аналіз семантичних парадигм британських та американських номінацій простору (Українською)
[Сопоставительный анализ семантических парадигм британских и американских номинаций пространства (На укр. яз.)]
(Проблеми семантики [Проблеми семантики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

является определением тематических групп с наибольшей территориальной и функциональной вариативностью, что связано с проблемой развития функциональной семантики обоих сравниваемых вариантов английского языка. Сопоставительный анализ тематических групп британских и американских номинаций природного пространства выявляет наибольшее развитие функциональной семантики в названиях долин и водного пространства, а наибольшая вариативность территориальной и функциональной семантики наблюдается в названиях искусственного пространства, в частности, путей сообщения. Сокращение тематических групп номинаций пространства происходит в процессе десемантизации пространственных значений, а пополнение – за счет лексико-семантических вариантов других тематических групп, заимствований и омонимов, слов разных функциональных стилей английского языка.

Ключевые слова: лингвокультурология, функциональная семантика, британский и американский варианты английского языка, тематическая группа, репрезентация.

Лінгвокультурологічні дослідження британського та американського територіальних варіантів мови дозволяють виявити найважливіші цінності людської духовності, культури – спільні інтереси та потреби, відсутність стереотипу відчуження між народами, розділеними великою відстанню і розбіжності у сторонах та рівнях сприйняття природного та штучного простору, мотивовані емпіричними та професійними чинниками, які відображають освоєння простору людиною.

Актуальність статті полягає в комплексному, поліпарадигмальному синхронному дослідженні семантичних парадигм сучасних номінацій простору.

Наукова новизна статті полягає у комплексному, поліпарадигмальному підході до розвитку функціональної семантики номінацій простору у різних галузях знань та закономірностей і тенденцій її утворення в британському та американському варіантах англійської мови. Поліпарадигмальність дослідження номінацій простору розуміється як їх різнорівневе вивчення у різних семантичних парадигмах – тематичних групах, семантичних рядах та ін. Такий аналіз британського та американського варіантів англійської мови є новим.

Виходячи з гіпотези, що культура творить мову, ми ставим за **мету** довести на прикладах семантичних парадигм номінацій різних функціональних стилів англійської мови у британському та американському варіантах англійської мови, що функціонально-семантичні та функціонально-стилістичні особливості мови,

(Problems of linguistic semantics)

Contrastive analysis of the semantic paradigms of the British and American space names (in Ukrainian)

[Zistavnyj analiz semantychnykh paradygm brytans'kyh ta amerykans'kyh nominacij prostoru]

© Tkachenko N. D. [Tkachenko N. D.] lbyjpfddh@ukr.net

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

поліетнічність та наслідування британської та американської культур взаємопов'язані в утворенні лінгвокультурних номінацій простору.

Об'єктом дослідження є семантичні парадигми британських та американських іменників зі значенням простору.

У синергетичному функціонуванні територіальних варіантів мови на перший план виходить соціальна функція або цінність [5, с. 14; 1, с. 17], мобільність її асціологічної норми, яка визначає соціальні оцінні процеси та стабільність деонтичної норми, які забезпечують рівновагу мовної системи [6, с. 26, 35]. Функціонування мови відтворюється у формальних та семантичних змінах, пов'язаних з соціальною диференціацією мови – стилістичних [8, с. 320], лінгвокультурних [5], пов'язаних із змінами внутрішньої форми слова (О. О. Потєбня, Є. С. Кубрякова, В. М. Телія, Д. Б. Шмельов, Є. А. Карпіловська). Зіставний аналіз, запроваджений С. І. Бернштейном, І. О. Бодуеном-де-Куртене, Р. О. Будаговим, В. Г. Гаком, С. Д. Полівановим, Л. В. Щербою, розвинений у порівняльному аналізі британського та американського варіантів англійської мови [7; 4] і застосований до семантичних парадигм ФСП “space”, дозволяє виокремити ТГ простору з найбільшою територіальною та функціональною варіативністю для дослідження та прогнозування тенденцій розвитку функціональної семантики порівнюваних британського та американського варіантів мови.

Розвиток функціональної семантики лексики простору відбувається нерівномірно у різних ТГ та СР, що пов'язано з природними, соціо-політичними, економічними та промисловими чинниками, які спричиняють екологічні та соціокультурні зміни у природному середовищі людини. Ці процеси відтворюються у таких явищах англійської мови, як застаріння та архаїзація назв природних просторів, топонімізація (уживання апелятиву у функції топоніму), також невживання певної частини мови з причини високої частотності функціональної семантики конверсиву, і, як наслідок – функціональна диференціація лексичної семантики у процесі її омонімізації, метафоризації, метонімізації та ін., які приводять до розширення або скорочення семантичних парадигм в одному або в обох – британському та американському варіантах англійської мови.

Ядерний іменник *space* та інші ядерні іменники майже не виявляють територіальних аналогів та дивергентів. Іменники ТГ “поверхня землі” *earth, land, soil, ground*, розташовані у центрі ФСП “space”, містять брит. *ground* та його аналог – амер. *earth* [11, р. 1346]. Похідні прикметники означають належність до землі або її вміст, а дієслова – діяльність із землею.

© Ткаченко Н. Д. [Ткаченко Н. Д.] lbyjpfddh@ukr.net

Зіставний аналіз семантичних парадигм британських та американських номінацій простору (Українською)
[Сопоставительный анализ семантических парадигм британских и американских номинаций пространства (На укр. яз.)]
(Проблеми семантики [Проблемы семантики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

ТГ назв низин має спільну міжкультурну домінанту *valley* з первинним значенням “долина” (12, XII, р. 25), синонім брит. *vale* відрізняється ознаковими семами меншої ширини та крутішими схилами горбів (OED XII, р. 25), серед американських топонімів він відсутній. ТГ назв рівнин виявляє спільні назви *valley, trough, hollow, gorge, canyon, plain, coast, beach*, також бритицизми – назви гірських долин валійського, ірландського, шотландського, староанглійського походження, *coomb, dean, dingle, hope, ness, nan, gill, down(s), strath*; американські номінації доповнюють цю ТГ запозиченнями ісп. *prairie* та *savannah*, рос. *steppe* англо-інд. *mulla* та ін. Назви пустирів брит. *hope* та *carr* виявляють застаріння та зміни семантики внаслідок екологічних змін і вживані лише у складі топонімів, наприклад, пустиря *Dryhope*, ороніму *Hope-head* (OED, V, р. 380).

Спільна домінанта ТГ назв лісу / брит. амер. *forest* закріпилася завдяки її первинному значенню “ліс” та з причини застаріння й рідкого вживання у цьому значенні іменника *wood*, який у діловому стилі набув первинної семантики “дерево” [12, XII, р. 260; 11, р. 1587]. Отже, десемантизація іменника *wood* спричинена підвищення його первинного промислового значення “дерево” [12, XII, р. 260; 11, р. 1587], чим пояснюється його невживання серед американських назв лісу. Застаріння іменників *wold, weld, heath* у значенні лісу [12, XII, р. 220, 242], мотивовані екологічними, урбанізаційними та промисловими чинниками.

Домінанти ТГ назв гір та горбів брит. *hill* “горб” та амер. *mountain* “гора” пов’язані з екстралінгвістичним чинником: різним рель’єфом країн аналізованої мови. Назви гір засвідчують застаріння та рідкісне вживання апелятиву *mount* “гора, горб” [11, р. 915], який не виявлений на 100 прикладів окрім у постпозиції оронімів, наприклад: *Victorian Mount* [10, р. 221] та, особливо, у препозиції оронімів завдяки короткій формі: *Mount Vattoch, Mount Shade* [10, р. 359], що, можливо, пов’язано з великою частотністю конверсиву – дієслова *mount* “підніматися вгору”. ТГ назв гір виявляє здебільшого описові номінації у зв’язку з неможливістю цільового використання більшості простору цього виду, їхня похідна функціональна семантика обмежена хоронімами, почасти назвами шляху та виробничих територій і заповідників. Британські ороніми відтворюють рель’єф країни територіальними реаліями, а американські – іспанськими запозиченнями *cordillera, sierra, mesa* [12] та ін. СР назв пагорбів демонструє рідкісне вживання іменника брит. *fell*, функціонування іменників з семантикою пустиря *wold, moor*, утрату первинної семантики місця поховання іменниками *barrow* [12, I, р. 683], *mound*, розвиток іменником *beacon* функціональної семантики “маяк” [12, I,

(Problems of linguistic semantics)

Contrastive analysis of the semantic paradigms of the British and American space names (in Ukrainian)

[Zistavnyj analiz semantychnyh paradygm brytans'kyh ta amerykans'kyh nominacij prostoru]

© Tkachenko N. D. [Tkachenko N. D.] lbyjpfddh@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

р. 723]. Американські назви пагорбів уключають мор. *bluff*, *butt*, *hummock*, *palisades* [123], які позначають специфічні ознаки цих пагорбів.

У ТГ назв водного простору спільна домінанта брит., амер. *river* “ріка” [12, VIII, р. 720] доповнюється найуживанішими номінаціями брит. *beck* та амер. *creek* у відображенні параметричних ознак річок “ручай, невелика річка”. Назви водних просторів різняться регіональними й територіальними формальними варіантами та ЛСВ, зокрема, історизмами. СР назв річок британізму, у тому числі, й конверсиви *drain*, *draught*, ознакові номінації *beck*, *brook*, *rithe*, територіальні номінації шотл. *bach*, *burn* [12] та американізму: конверсиви *run*, *draw* [12], омонім *basin*, іменник *bayou* за ознакою повільної течії та ін. СР озер зі спільною домінантою *lake* уключає британізму-історизми *pond*, *mere*; ознаковий іменник *flush*, американські вживання здебільшого відмічені іменником *lake*, що можна пояснити тенденцією до переважного вживання доміантних географічних назв. Функціональна семантика назв водних просторів широко виявляється у хоронімах та у назвах штучних просторів, що пояснюється цінністю води для поселень. Семантика гіпонімів відображає співположення з водоймищами та екологічні зміни. Високочастотний іменник брит. *moss* “болото” [OED VI, р. 684] виражає ознакову семантику, тоді як ЛСВ амер. “мох” [11, р. 912] відтворює первинний денотат цього іменника і значення простору не має. Британська домінанта *bog* пояснюється первинним значенням “болото” і є спільною для СР назв болот. Іменник *swamp* має негативну забарвленість у художньому стилі англійської мови [OED X, с. 278], обмежене використання іменника *swamp* в британських гіпонімах [OED X, с. 480] підтверджує його американське походження.

Елементи частотного аналізу топонімів за формулою $\text{Freq. } x = \text{Qall} : \text{Qx}$ [7], де Qall – 100 уживань, Qx – кількість уживань, є підтвердженням зазначених змін функціональної семантики доміант ТГ природних просторів. Спільні доміанти аналізованих ЛСГ виявили в топонімах таку розбіжність кількісних територіальних показників: *valley*: брит. 49, амер. 109; *mountain*: брит. 4, амер. 40; *forest* брит. 94, амер. 100; *river*: брит. 37, амер. 50; *lake*: брит. 7, амер. 27; *bog*: брит. 6, амер. 16 [13]. Отже, статистичний аналіз уживання доміант ТГ видів природного простору у складі або у функції топонімів виявив найбільшу кількісну схожість уживання іменників *forest*, *bog* та *river* та найбільшу розбіжність уживання іменників *valley*, *mountain* та *lake*, що можна пояснити розмаїттям британських регіональних номінацій та американських запозичень.

Назви штучного простору не виявляють частотної різниці у вживанні доміант ТГ, проте засвідчують варіативність їх ЛСГ та ЛСВ у зв’язку з

© Ткаченко Н. Д. [Ткаченко Н. Д.] lbyjpfddh@ukr.netЗіставний аналіз семантичних парадигм британських та американських номінацій простору (Українською)
[Сопоставительный анализ семантических парадигм британских и американских номинаций пространства (На укр. яз.)]
(Проблеми семантики [Проблемы семантики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

географічними, кліматичними, соціальними та іншими чинниками. У ТГ адміністративного поділу простору дивергенти спільної домінанти *county* брит. “графство” та амер. “округ” [12, II, р. 1080] мають підґрунтям історичні чинники – відсутність феодальних утворень – графств з початку існування США. Ця ТГ уключає історичні та сучасні національно марковані назви регіонів, у тому числі реалію брит., істор. *barony* [12, II, р. 678], брит., істор. *country* [12, II, р. 1078] у хоронімі брит., істор. *O'Neil Country* [10], реконструйовану в сучасному брит. *Brontë country* [10] та американські номінації *district*, *parish* та *territory* [11], їхню національно марковану функціональну семантику.

У ТГ назв населених пунктів домінанта брит. *town* має ЛСВ “досить велике місто” та ЛСВ амер. *town* “усяке, навіть маленьке місто” [12, XI, р. 202], а синонімом брит. *city* “столиця” у США номінують значно менші міста [12, II, р. 443] (очевидно, у зв’язку з амбіціями мешканців або з перспективою розвитку) і, навіть, урбоніми – центри розваги, наприклад: *Rockfeller City* у Нью-Йорку. Британські та американські назви населених пунктів розрізняються параметричними, функціональними ЛСВ та стилістичними конотаціями у відтворенні національної природної та соціальної специфіки, традицій та ритуалів.

Серед спільних ознак ТГ назв шляхів сполучення можна відмітити розпливчатість значень іменників *street*, *road*, *avenue* [How-do-new-streets], а також перехідні явища з інших ТГ, переносні значення та омоніми у складі дромонімів під впливом урбанізаційних та соціокультурних екстралінгвістичних чинників. До територіальних відмінностей належить підвищення функціональної семантики іменника амер. *highway* [OED X, р. 1102], рідкісне вживання іменника амер. *street* [OED X, р. 1102], специфічні ЛСВ іменників амер. *thoroughfare*, *turnpike* [11], номінацій напрямку та поділу простору. Аналізовані територіальні аналоги назв шляхів сполучення виявляють територіальні опозиції за формою, ознаками, функцією та стилістичною належністю.

У ТГ назв будинків британське значення абстрактного іменника *home* відрізняється від значення конкретного домінантного іменника *house* “дім – місце життєдіяльності людини, сім’ї” [12 V, р. 418] ЛСВ брит. *home* “житло”, “дім” “країна”, “місце проживання” [12 V, р. 349] та вузьким ЛСВ амер. *home* “дім” [11, р. 681]. Британська ідіома *britishman's home is his castle* [14] виявляє первинні ЛСВ іменника *home* “дім, будинок”, втім, дві британські ідіоми: *home is where the heart is* та *a house is not a home* [14] реалізують більш абстрактне значення аналізованого іменника. Британські та американські назви житла виявляють похідні та різні номінації, зумовлені географічними, кліматичними та

(Problems of linguistic semantics)

Contrastive analysis of the semantic paradigms of the British and American space names (in Ukrainian)

[Zistavnyj analiz semantychnyh paradygm brytans'kyh ta amerykans'kyh nominacij prostoru]

© Tkachenko N. D. [Tkachenko N. D.] lbyjpfddh@ukr.net

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

соціальними чинниками. Сучасні назви малого, пересувного та незвичайного видів житла виявляють спільну тенденцію до окремого, у тому числі – багатофункціонального житла у багатоквартирних будівлях, що приводить до зміни концепту житла.

Висновки. Зіставний аналіз британських та американських доміант ТГ номінацій природного простору свідчить про посилення функціонування загальноновживаних, моносемантичних, конкретних доміантних номінацій з первинною семантикою у США, що підтверджується кількісним аналізом територіальних доміант. Територіальні репрезентації природного простору відрізняються географічною ознаковою семантикою, а назви штучного простору виявляють різні професійні ЛСВ. Серед ТГ назв природного простору найбільший розвиток функціональної семантики мають ТГ назв долин та назв різновидів водного простору внаслідок користі цих видів простору для життєдіяльності людини, а серед назв штучного простору таку закономірність демонструють, зокрема, шляхи сполучення. Скорочення ТГ назв простору відбувається з причин територіальної лакуарності, компенсаторної актуалізації доміант та десемантизації просторових значень, а поповнення – за рахунок територіальних номінацій, ЛСВ інших ТГ, запозичень та омонімів різних функціональних стилів англійської мови.

Література

1. Бондарко А. В. Принципы функциональной грамматики и вопросы аспектологии / А. В. Бондарко. – Л. : Наука, 1983. – 208 с.
2. Карпіловська Є. А. Вторинна номінація в сучасній українській мові: тенденції розвитку / Є. А. Карпіловська // Лінгвістичні студії. – 2010. – Вип. 20. – С. 28–32.
3. Кочерган М. П. Основи зіставного мовознавства / Михайло Петрович Кочерган. – К. : Академія, 2006. – 424 с.
4. Крицберг К. И. Дифференциальный пласт лексики в современном английском языке: дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04 / Константин Иванович Крицберг. – Днепропетровск, 1987. – 240 с.
5. Маслова В. А. Лингвокультурология / В. А. Маслова. – М. : АКАДЕМИЯ, 2001. – 208 с.
6. Семенец О. Е. Социальный контекст и языковое развитие / О. Е. Семенец. – К. : Изд-во при КГУ Высшая школа, 1985. – 174 с.
7. Швейцер А. Д. Английский язык в Англии и США / А. Д. Швейцер. – М. : Высшая школа, 1971. – 216 с.
8. Galperin I. R. Stylistics / I. R. Galperin. – М. : Higher School Publishing House, 1971. – 343 p.

© Ткаченко Н. Д. [Ткаченко Н. Д.] lbyjpfhdh@ukr.net

Зіставний аналіз семантичних парадигм британських та американських номінацій простору (Українською)
[Сопоставительный анализ семантических парадигм британских и американских номинаций пространства (На укр. яз.)]
(Проблеми семантики [Проблемы семантики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

9. Частотность // Википедия [Электронный ресурс]. – Режим доступа : [https:// ru.wikipedia.org/wiki/ Частотность](https://ru.wikipedia.org/wiki/Частотность).

Джерельна база

10. Discovering Britain. An illustrated Guide to more than 500 selected locations in Britain's unspoiled countryside / Ross Finlay, Ted Forrest et al. – London : Drive Publications Limited, 1984. – 415 p.

11. LDELCLongman Dictionary of English Language and Culture. – Edinbourg Gate, Harlow : Pearson Education University Limited, 2005. – 1620 p.

12. OEDHP The Oxford English Dictionary On Historical Principles. – London : At the Clarendon Press, 1970. – V. I-XII.

13. Category. List of.... – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : [http://en.wikipedia.org/wiki/ List_of_...](http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_...)

14. British idioms [Электронный ресурс]. – Режим доступа : [https:// britishidioms.com/ home/](https://britishidioms.com/home/)

References

1. Bondarko A. V. Printsipi funktsionalnoi grammatiki i voproci aspektologii. – L. : Nauka, 1983. 208 s.

2. Kaprilovska E. A. Vtorinna nominatsiya v suchasniy ukrainskiy movi : tendentsii rosvitku. *Lingvistichni studii*, 2010. Vip. 20. S. 28–32.

3. Kochergan M. P. Osnovi zistavnogo movoznavstva. Kyiv, Akademiya, 2996. 424 s.

4. Kritsberg K. I. *Differentsialniy plast leksiki v sovremennom angliyskom yasike*. Dis kandidata phylol. nauk. Dnepropetrovsk, 1987. 240 s.

5. Maslova V. A. *Linguoculturologiya*. Moskva, AKADEMA, 2001. 208 s.

6. Semenets O. E. *Sotsialniy kontekst i yazikovoye razvitiye*. Kyiv, Izd.-vo pri KGU Visshaya shkola, 1985. 174 s.

7. Chastotnost. *Wikipedia*. Available at : [https://ru.wikipedia.org/wiki/ Chastotnost](https://ru.wikipedia.org/wiki/Chastotnost).

8. Galperin I. R. *Stylistics*. Moskva, Higher School Publishing House, 1971. 343 p.

9. Shveitser A. D. *Angliyskiy yasik v Anglii i SSHA*. Moskva, Visshaya shkola, 1971. 216 s.

10. *Discovering Britain. An illustrated Guide to more than 500 selected locations in Britain's unspoiled countryside*. Ross Finlay, Ted Forrest et al. London, Drive Publications Limited, 1984. 415 p.

11. LDELCLongman Dictionary of English Language and Culture. Edinbourg Gate, Harlow : Pearson Education University Limited, 2005. 1620 p.

12. OEDHP *The Oxford English Dictionary On Historical Principles*. London, At the Clarendon Press, 1970. V. I-XII.

13. *Category. List of...* Available at : [http://en.wikipedia.org/wiki/ List_of_...](http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_...)

14. *British idioms*. Available at : <https://britishidioms.com/home/>

(Problems of linguistic semantics)

Contrastive analysis of the semantic paradigms of the British and American space names (in Ukrainian)

[Zistavnyj analiz semantichnyh paradygm brytans'kyh ta amerykans'kyh nominacij prostoru]

© Tkachenko N. D. [Tkachenko N. D.] lbyjpfddh@ukr.net

ЗМІСТ

Болдирева Анжела Є. Переклад авторських порівнянь в творах П. Г. Вудхауза	13
Власенко Марія С. Головні особливості побудови юридичних та адміністративних документів	25
Гладка Валентина А. Метафоричне значення як результат концептуальної інтеграції (на матеріалі французької мови)	31
Горбачова Надія І. Самопохвала у репертуарі дискурсивних тактик мовної особистості підлеглого (на матеріалі англомовного кінодискурсу)	41
Корбозерова Ніна М. Заперечення в іспанському й українському реченні (типологічний аспект) [<i>Korbozerova Nina M. Negación en la oración española y ucraniana (aspecto tipológico)</i>]	53
Косович Ольга В. Активність префікса <i>anti-</i> у процесах неологізації сучасної французької мови	61
Ломадунова Ольга М. Особливості функціонування імпліцитних форм дієслова в складнопідрядних реченнях та їх відтворення в українській мові	74
Ломакіна Ірина А. Функціональні особливості особових займенникових слів іспаномовного дискурсу у когнітивному аспекті на прикладі конструкції <i>Yo seo</i>	79
Миронова Наталія В. Гендерні маркери як стильова домінанта Амелі Нотомб (на прикладі роману “Метафізика труб”)	89
Обручникова Олена П. Метафонія як антипод еквіфонічного звукового повтору (на матеріалі іспанської мови)	99

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINGVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Охріменко Валерія І. Відношення у системі модальних значень когнітивно-семантичного поля необхідності (на матеріалі італійської мови) 109

Поліщук Надія П. Інформаційні особливості тексту в процесі комунікації 121

Попова Наталія М. Динаміка розвитку концепту *MONARQUÍA ESPAÑOLA* в XVI-XX століттях 129

Раєвська Ірина В. Контакт між діалектами та італійською літературною мовою на сучасному етапі розвитку мовної системи Італії 140

Станіслав Ольга В. Характеристика синтаксичної сепаратизації в літературі французького сюрреалізму (лінгвокультурологічний аспект дослідження) 149

Ткаченко Наталія Д. Зіставний аналіз семантичних парадигм британських та американських номінацій простору 162

ЗМІСТ 171

CONTENTS 173

СОДЕРЖАНИЕ 175

Вимоги до публікацій 177

Publishing requirements 182

Требования к публикациям 187

CONTENTS

Boldyreva Anzhela Ye. Translation of genuine similes in short stories by P. G. Wodehouse	13
Vlasenko Mary S. The main features of construction of legal and administrative documents	25
Hladka Valentyna A. Metaphoric meaning as a result of conceptual integration (based on the material of the French language)	31
Gorbachova Nadiya I. Self-praise in a discourse tactic repertoire of a linguistic personality of a subordinate (based on the material of English-language film discourse)	41
Korbozerova Nina M. Negation in Spanish and Ukrainian sentences (typological aspect) [Korbozerova Nina M. Negación en la oración española y ucraniana (aspecto tipológico)]	53
Kosovych Olga V. Activity of prefix <i>anti-</i> in the neologization processes of contemporary French	61
Lomadurova Olga M. Functional features of implicit verbal forms in complex sentences and their reproduction in Ukrainian language	74
Lomakina Irina A. Functional features of personal-pronominal words of Spanish discourse in the cognitive aspect on the example of construction <i>Yo creo</i>	79
Myronova Natalia V. Gender markers as a dominant feature of Amelie Nothomb's style (based on the novel "The Character of Rain")	89
Obruchnykova Olena P. Metaphony as antipode of the equiphonic sound repetition (based on the material of the Spanish language)	99

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Okhrimenko Valeria I. Relations in the system of modal meanings of the cognitive-semantic field of probability (in Italian)	109
Polishchuk Nadiya P. Text information peculiarities in the communication process	121
Popova Natalia M. Developing dynamics of the <i>MONARQUÍA ESPAÑOLA</i> concept in the 16 th -20 th centuries	129
Rayevska Iryna V. Contact between dialects and the Italian literary language at the contemporary stage of development of the language system of Italy	140
Stanislav Olga V. Characteristics of syntactic separation in the literature of French surrealism (linguistic and cultural aspects of research)	149
Tkachenko Natalia D. Contrastive analysis of the semantic paradigms of the British and American space names	162

ЗМІСТ	171
CONTENTS	173
СОДЕРЖАНИЕ	175

Вимоги до публікацій	177
Publishing requirements	182
Требования к публикациям	187

СОДЕРЖАНИЕ

Болдырева Анжела Е. Перевод авторских сравнений в произведениях П. Г. Вудхауза	13
Власенко Мария С. Главные особенностей построения юридических и административных документов	25
Гладка Валентина А. Метафорическое значение как результат концептуальной интеграции (на материале французского языка)	31
Горбачёва Надежда И. Самопохвала в репертуаре дискурсивных тактик языковой личности подчиненного (на материале англоязычного кинодискурса)	41
Корбожёрова Нина Н. Отрицание в испанском и украинском предложении (типологический аспект) [<i>Korbozerova Nina M. Negación en la oración española y ucraniana (aspecto tipológico)</i>]	53
Косович Ольга В. Активность префикса <i>anti-</i> в процессах неологізації современного французского языка	61
Ломадунова Ольга Н. Особенности функционирования имплицитных форм глагола в сложноподчиненных предложениях и их воспроизведение в украинском языке	74
Ломакина Ирина А. Функциональные особенности лично-местоименных слов испаноязычного дискурса в когнитивном аспекте на примере конструкции <i>Yo creo</i>	79
Миронова Наталья В. Гендерные маркеры як стилевая доминанта Амели Нотомб (на примере романа “Метафизика труб”)	89
Обручникова Елена П. Метафония как антипод эквифонического звукового повтора (на материале испанского языка)	99

Охрименко Валерия И. Отношения в системе модальных значений когнитивно-семантического поля вероятности (на материале итальянского языка)	109
---	-----

Полищук Надежда П. Информационные особенности текста в процессе коммуникации	121
---	-----

Попова Наталья Н. Динамика развития концепта <i>MONARQUÍA ESPAÑOLA</i> в XVI-XX веках	129
--	-----

Раевская Ирина В. Контакт между диалектами и литературным итальянским языком на современном этапе развития языковой системы Италии	140
---	-----

Станислав Ольга В. Характеристика синтаксической сепаратизации в литературе французского сюрреализма (лингвокультурологический аспект исследования)	149
--	-----

Ткаченко Наталья Д. Сопоставительный анализ семантических парадигм британских и американских номинаций пространства	162
--	-----

ЗМІСТ	171
--------------------	-----

CONTENTS	173
-----------------------	-----

СОДЕРЖАНИЕ	175
-------------------------	-----

Вимоги до публікацій	177
-----------------------------------	-----

Publishing requirements	182
--------------------------------------	-----

Требования к публикациям	187
---------------------------------------	-----

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemanitics>

ВИМОГИ ДО ПУБЛІКАЦІЙ:

Матеріали для розміщення у збірнику приймаються від фахівців у галузі лінгвістики та перекладознавства. *Мови публікації – українська, англійська, німецька, іспанська, італійська, новогрецька, французька, російська.* Текст статті має відповідати чинним вимогам до наукових статей та міжнародним науковим стандартам. Стаття повинна відбивати сучасний стан наукової проблеми, містити нові результати на основі проведеного дослідження. У статті відбивається новий аспект дослідження. Висновки мають бути аргументованими, публікацію проілюстровано прикладами, а текст статті обґрунтовано посиланнями. Основні вимоги до якості змісту статей: якість, оригінальність, читабельність, відповідність заявленій темі.

Обсяг публікації: *стаття* – від 8 сторінок.

Правила подачі матеріалів для опублікування:

Матеріали статті, дві відскановані рецензії та дані про автора українською, англійською та російською мовами: *автор, ім'я, по батькові (повністю у називному відмінку), назва статті, місце роботи, вчений ступінь і звання / навчання в аспірантурі, докторантурі, адреса для листування, телефон, e-mail, факс* (за наявності), необхідно надіслати на електронну адресу zbirnykninako@ukr.net трьома файлами, вкладеними в один лист. Назви файлів пишуться тільки латиницею. Наприклад: **Ivanenko_article** для статті, **Ivanenko_dan** для рецензій.

Після перевірки матеріали подаються до редакційної колегії збірника в роздрукованому варіанті за адресою: 01601, м. Київ, бул. Т. Шевченка, 14, каб. 60, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут філології (кафедра романської філології).

ЗМІСТ і ОФОРМЛЕННЯ МАТЕРІАЛІВ, що надсилаються до редакції наукового збірника.

Представлені в роботі дані повинні бути оригінальними.

Не допускається подання до редакції робіт, які вже надруковані в інших виданнях або надіслані для публікації в інші редакції.

У наукових статтях передбачаються наступні блоки (в тексті статті **БЛОКИ не зазначати**):

БЛОК 1 – номер УДК (є обов'язковим), друкується з лівого боку, жирним шрифтом Times New Roman, розміром 14, поряд з **УДК** – зазначається розділ, в якому має бути розміщено статтю:

проблеми ПОРІВНЯЛЬНО-ІСТОРИЧНОГО І
 ТИПОЛОГІЧНОГО МОВОЗНАВСТВА;
 проблеми МОВОЗНАВСТВА;
 проблеми СЕМАНТИКИ;
 проблеми ПРАГМАТИКИ;
 проблеми КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ;
 проблеми КОМУНІКАТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ;
 проблеми ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА.

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
 [PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

БЛОКИ 2–4 – *нижче зазначена інформація українською, російською, англійською мовами*. Якщо статтю написано німецькою, іспанською, італійською, новогрецькою або французькою мовами, то зазначена інформація обов'язково додається і **мовою оригіналу** (використання **інтернет-перекладачів**, які дають переклад без урахування стилю, зв'язку слів у реченнях, що робить текст незрозумілим та значно спотворює сенс **НЕПРИПУСТИМО**):

- *назва статті* (скорочення та аббревіатури неприпустимі), друкується **ВЕЛИКИМИ ЛІТЕРАМИ жирним шрифтом**;
- *прізвище (а) та ініціали автора (ів)* (прописними літерами курсивом);
- *адреса для листування* (із зазначенням індексу), *телефон*, *e-mail*, *факс* (за наявності), **якщо авторів кілька**, то зазначену інформацію подають по кожному з них (прописними літерами без виділення);
- *вчений ступінь, звання та посада автора (ів)* **або студент, аспірант, докторант** (із зазначенням структурного підрозділу організації (Інститут, кафедра тощо), скорочення неприпустимі (прописними літерами без виділення);
- *повна назва організації* (із зазначенням форми власності, відомчої приналежності – аббревіатури неприпустимі), *її адреса* (із зазначенням індексу) (прописними літерами без виділення);
- *анотація* (від **150 до 250 слів**) (з абзацу, розмір шрифту – 12, курсивом, слово анотація не пишеться);
- *ключові слова* (у кількості 5–6, скорочення та аббревіатури неприпустимі) (з абзацу, розмір шрифту – 12, курсив).

Вся інформація **БЛОКІВ 2–4**, крім *анотації та ключових слів*, друкується відцентрованим шрифтом Times New Roman 14 розміру.

БЛОК 5 – повний текст статті мовою оригіналу

У статтях **обов'язковими** є наступні розділи:

- **Вступ**, до якого входять *постановка проблеми, короткий огляд найновіших публікацій з теми дослідження, актуальність, мета, об'єкт та предмет дослідження, наукова новизна, матеріали та методи дослідження*.
- **Основний зміст**.
- **Отримані результати, їх обговорення**.
- **Висновки** дослідження.
- **Перспективи** подальших наукових розвідок.
- **Література та джерельна база** дослідження.
- **References** (*оформлені згідно з вимогами зарубіжними стандартами*).

Текстовий матеріал статті повинен бути представлений:

1. у вигляді чіткої принтерної роздруковки у форматі A4, в електронному вигляді (Microsoft Word), з одинарним міжрядковим інтервалом розміром шрифту *Times New Roman 14* (для списку літератури – 12), пронумерованими сторінками, без правок на аркушах.

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

2. **Поля:** угорі – 1,6 см, знизу – 1,6 см,
праворуч – 1,75 см, ліворуч – 1,75 см,
3. у підмалюнкових підписах спочатку наводиться загальна підпис до малюнка (схеми, графіку тощо), а потім пояснюються всі наявні в ньому цифрові та буквені позначки;
4. в електронному текстовому файлі **автоматичний абзацний відступ** тексту складає **1,25 см, автоматичні вирівнювання та інше є обов'язковими**. Текст повинен бути без переносів слів, без вирівнювання табуляцією, без зайвих пробілів. В тексті слід чітко диференціювати *тире* (–) та *дефіс* (-). Клавіша Enter повинна використовуватися тільки для початку нового смислового абзацу, але не для початку нового рядка усередині абзацу;
5. після будь-яких заголовків, прізвищ, підписів до малюнків крапка не ставиться. Між кожним ініціалом і прізвищем завжди ставляться нерозривні пробіли. Ініціали розділяються крапками і пишуться перед прізвищем. Кома між прізвищем та ініціалами не ставиться;
6. фрагменти рукописів, що слугують ілюстративним матеріалом, друкуються *курсивом*. Фрагменти ілюстративного тексту, які потребують виділення, підкреслюються;
7. **посилання** в тексті оформлюються у квадратних дужках з посиланням на номер використаного джерела відповідно до його місцезнаходження в тексті, наприклад: [11, с. 8], посилання на кілька джерел – через крапку з комою, наприклад: [1; 5; 9].

Вимоги до електронних файлів ілюстрацій.

Якість всіх графічних матеріалів повинно відповідати статусу наукової статті: всі ілюстрації повинні бути інформативними, чіткими, контрастними, з високим просторовим дозволом. Ілюстрації, раніше розміщені в Word, стають непридатними для відтворення у верстці друкованих матеріалів. **Формат графічних файлів:** графіки, схеми, ілюстрації, діаграми, малюнки повинні бути збережені у форматі JPEG. Дозвіл – 300 dpi (пікселі на дюйм). Додатково подаються ще й в окремому файлі.

БЛОК 6 – література (слово ЛІТЕРАТУРА друкується по центру великими жирними літерами, розмір шрифту – 14), в якому посилання подаються мовою оригіналу з абзацу 12 шрифтом, ТІЛЬКИ прізвище та ініціали виділяються курсивом. Література в списку повинна бути розташована в алфавітному порядку, причому спочатку видання російською та українською мовами, потім – іноземними (теж за абеткою). Всі роботи одного автора потрібно вказувати за зростанням років видання. У тексті посилання на літературні джерела наводяться у квадратних дужках. Автор несе відповідальність за вірність даних, наведених у пристатейному списку літератури. Посилання, оформлені з порушенням правил, будуть видалені зі списку літератури. Бажано включати кілька посилань на членів редакційної колегії збірника.

БЛОК 7 – джерельна база (оформлення згідно з вимогами до блоку 6), за нумерацією продовжує список літератури.

БЛОК 8 – список літератури під заголовком REFERENCES (слово REFERENCES друкується по центру великими жирними літерами, розмір шрифту – 14), в якому посилання оформлюються згідно з вимогами зарубіжних стандартів та подаються для кирилиці у

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINGVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

вигляді транслітерації за допомогою програми BGN (Board of Geographic Names), що представлена на сайті: <http://www.translit.ru> та з перекладом на англійську мову у квадратних дужках. Список повинен повторювати у своїй послідовності **список літератури** блоку 6 та **джерельну базу** блоку 7, незалежно від того, є чи немає в ньому іноземні джерела. Якщо в списку є посилання на іноземні публікації, вони повністю повторюються.

Приклад опису статті:

Byzov A. L. Utina I. A. Centrobezhnye jeffekty amakrinnykh kletok v setchatke ljagushki [The centrifugal effects on amacrine cells in the retina of frog]. *Neirofiziologiya* [*Neurophysiology*], 1971, no. 3, pp. 293–300. (In Russian)

Приклад опису монографії:

Nigmatulin R. I. *Dinamika mnogofaznykh sred* [Dynamics of multiphase media]. Moscow, Nauka Publ., 1987. Pt. 1, 464 p. (In Russian)

Karminskiy A. M. Peresetskiy A. A. Petrov A. E. *Reytingi v ekonomike: metodologiya i praktika* [Ratings in economics: Methods and practice]. Moscow, Finansy i statistika Publ., 2005. 240 p. (In Russian)

Приклад опису статті із електронного журналу:

Kontorovich A. E. Korzhubaev A. G. Eder L. V. Prognoz mirovykh postavok jenerгии: Metody, kolichestvennykh ocenok i prakticheskikh vyvodov [Forecast of global energy supply: Techniques, quantitative assessments, and practical conclusions]. *Mineral'nye resursy Rossii. Ekonomika i upravlenie*, 2006, no. 5. (In Russ.) Available at: <http://www.vipstd.ru/gim/content/view/90/278/>. (accessed 22.05.2012)

Приклад опису статті з DOI:

Experimental research on the localized electrochemical micro-machining. *Russian Journal of Electrochemistry*, 2008, vol. 44, no. 8, pp. 926–930. doi: 10.1134/S1023193508080077

Приклад опису статті із періодичного видання (збірники праць):

Astakhov M. V. Tagantsev T. V. Jeksperimental'noe issledovanie prochnosti sustavov "steelcomposite" [Experimental study of the strength of joints "steelcomposite"]. *Trudy MGTU «Matematicheskoe modelirovanie slozhnykh tekhnicheskikh sistem»* [Proc. of the Bauman MSTU "Mathematical Modeling of Complex Technical Systems"], 2006, no. 593, pp. 125–130. (In Russ.)

Приклад опису матеріалів наукових конференцій:

Usmanov T. S. Gusmanov A. A. Mullagalin I. Z. Muhametshina R. Ju. Chervyakova A. N. Sveshnikov A. V. Osobennosti konstrukcii razrabotki mestorozhdeniya s primeneniem gidrorazryva [Features of the design of field development with the use of hydraulic fracturing]. *Trudy 6 Mezhdunarodnogo Simpoziuma "Novye resursosberegayushchie tekhnologii nedropol'zovaniya i povysheniya neftegazootdachi"* [Proc. 6th Int. Symp. "New energy saving subsoil technologies and the increasing of the oil and gas impact"]. Moscow, 2007, pp. 267–272. (In Russian).

Приклад опису книги (монографії, збірників):

Kashnikov Y. A. Ashikhmin S. G. *Mekhanika Gornykh Porod Pri Razrabotke Mestorozhdeniy Uglevodorodnogo Syr'ya* [Rock Mechanics In The Development Of Hydrocarbon Deposits]. Moscow, OOO "Nedra-Biznestsentr" Publ., 2007. 486 p.

Lindorf L. S. Mamikonians L. G. eds. *Ekspluatatsiia turbogeneratorov s neposredstvennym*

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemanitics>

okhlazhdeniem [Operation of turbine generators with direct cooling]. Moscow, Energiia Publ., 1972. 352 p.

Izvekov V. I. Serikhin N. A. Abramov A. I. *Proektirovanie turbogeneratorov* [Design of turbo-generators]. Moscow, MEI Publ., 2005, 440 p.

Приклад опису перекладеної книги:

Timoshenko S. P. Young D. H. Weaver W. *Vibration problems in engineering*. 4th ed. New York, Wiley, 1974. 521 p. (Russ. ed.: Timoshenko S.P., Iang D.Kh., Uiver U. *Kolebaniia v inzhenernom dele*. Moscow, Mashinostroenie Publ., 1985. 472 p.).

Приклад опису Інтернет-ресурсу:

Kondrat'ev V. B. *Global'naya farmatsevticheskaya promyshlennost'* [The global pharmaceutical industry]. Available at: http://perspektivy.info/rus/ekob/globalnaja_farmacevticheskaja. (accessed 23.06.2013)

Приклад опису дисертацій та авторефератів:

Semenov V. I. *Matematicheskoe modelirovanie plazmy v sisteme kompaktnyi tor*. Dokt. Diss. [Mathematical modeling of the plasma in the compact torus. Doct. Diss.]. Moscow, 2003. 272 p.

Grigor'ev Iu.A. *Razrabotka nauchnykh osnov proektirovaniia arkhitektury raspredelennykh sistem obrabotki dannykh*. Diss. dokt. tekhn. nauk [Development of scientific bases of architectural design of distributed data processing systems. Dr. eng. sci. diss.]. Moscow, Bauman MSTU Publ., 1996. 243 p.

Назви статей англійською мовою – повинні бути інформативними, не можуть містити скорочень і транслітерації, крім неперекладних назв власних імен, приладів та інших об'єктів, що мають власні найменування.

Анотації і ключові слова англійською мовою для іноземних вчених і фахівців є практично єдиним джерелом інформації про зміст статті та викладених у ній результатах досліджень. **Анотація повинна бути:**

- *компактною, лаконічною та чіткою* (об'ємом від **150 до 250 слів**), *інформативною* (необхідно уникати застосування загальних слів, надання другорядної інформації, описи загальновідомих фактів);

- *оригінальною, змістовною* – включати опис предмета та мети роботи, матеріалів і методів її проведення, результатів і області застосування. Необхідно дотримуватися логічного опису наукових даних у тексті анотації, коротко представити висновки. Неприпустимо проводити в анотації аналітичний огляд літературних джерел, даних, отриманих в ході інших досліджень, що не несе смислового навантаження в плані уявлення цінності наукової та практичної складової розглянутої роботи для закордонних читачів;

- *«англомовною»* (текст повинен бути написаний грамотною англійською мовою, використання інтернет-перекладачів неприпустимо, у результаті їх застосування текст виглядає неузгодженим, спотвореним, без сенсу, зі значною втратою інформативності).

Статті проходять рецензування та перевіряються на плагіат. У разі виявлення порушення видавничої етики статтю не рекомендують до друку.

E-mail : zbirnykninako@ukr.net

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemanitics>

PUBLISHING REQUIREMENTS

Materials for publishing should be written in the field of linguistics and translation. The following languages are recommended: **Ukrainian, English, German, Spanish, Italian, Greek, French, Russian**. The text of an article must meet the international requirements obligatory for scientific articles. An article should reflect the up-to-date state of a scientific problem, contain new results obtained through the research provided. An article should propose a new aspect of investigation and contain well-argued conclusions. It is desirable to illustrate a publication with examples. The main requirements are quality, originality, topicality. An article should be readable and match the declared topic.

An article should contain at least 8 pages or more.

Rules for publishing materials:

Publishing materials should include: text of the article; two reviews (scanned); information about the author(s) (in Ukrainian, English and Russian): family name, first name, patronymic (in nominative case, without abbreviations), the title of an article, its author's place of work, academic degree and academic rank/ studying at the post-graduate course, working for doctor's degree, address for sending letters, telephone number, e-mail, fax (if available), this information is to be sent to **zbirnykninako@ukr.net** in three files, enclosed into one letter. Names of the files should be written using the Latin alphabet. For example: **Ivanenko_article** for an article, **Ivanenko_dan** for reviews.

After the final checking, all the materials should be sent to the editorial board in the printed version to the address: Shevchenko Blvd, 14, Room 60 (Romance Philology Department), Taras Shevchenko National University OF Kyiv, Institute of Philology, Kyiv, 01601.

CONTENTS AND FORMATTING OF THE MATERIALS are sent to the Editorial of the Collected Scholarly Work Articles.

All the data included into the article should be original. It is forbidden to send articles which have already been published in other editions or sent for further publishing.

It is desirable to divide all the information into structural blocks (**it is not necessary to have the word "block" in the text**):

BLOCK 1 – number УДК (obligatory) which is indicated in the left corner, bold type Times New Roman, size 14 pt; near УДК it is desirable to indicate the section, to which the article belongs:

Topical LINGUISTICS PROBLEMS;

Problems of COMPARATIVE-HISTORICAL LINGUISTICS and LINGUISTIC
 TYPOLOGY;

Problems of LINGUISTIC SEMANTICS;

Problems of PRAGMALINGUISTICS;

Problems of COGNITIVE LINGUISTICS;

Problems of LINGUISTIC COMMUNICATIONS;

TRANSLATION PROBLEMS.

BLOCKS 2–4 – the following information should be written in Ukrainian, Russian, English. If the article is written in German, Spanish, Italian, Greek, or French, blocks 2–4 should be written in **the original** (it is not allowed to use **computer translation**, as it does not take into

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

consideration style and word connection in sentences. As a result, the text becomes incomprehensible and meaningless):

- *title* (no abbreviation is allowed) should be typed in **bold CAPITAL LETTERS**;
- *author(s) ' family name(s) and initials* (capital letters in italics);
- *address for sending letters, post index should be indicated too, telephone number, e-mail, fax* (if available); **if the article was written by several authors**, it is necessary to indicate all information about all the authors separately (capital letters, without underlining);
- *author(s) ' academic degree, academic rank, position or (post-graduate) student status, working for doctor 's degree* (it is necessary to add some information about the place of work (studying) (Institute, department), abbreviations are forbidden (capital letters, without underlining).
- *organization 's full name* (indicating its property type, departmental subordination – abbreviation is not allowed), *its address* (with the post index) (capital letters without underlining);
- **abstract (150–250 words)** (starting with the paragraph, font size 12, italics; the word “abstract” should not be written);
- **key words** (5–6 words, without abbreviations and shortenings) (starting with the paragraph, font size № 12, italics).

All information within **BLOCKS 2–4 (abstract and key words)** should be typed using centred type Times New Roman font, size 14 pt.

BLOCK 5 – full text of an article in the original

An article should contain **obligatory** sections:

- **Introduction** (it includes such sub-sections as *problem description, brief overview of topic publications, topicality, aim, object and subject of investigation, novelty, materials of investigation*).
- **Main Body of the Article.**
- **Results obtained, their discussion.**
- **Conclusions** of the study.
- **Prospects** of further research.
- **Literature and main sources** of the study.
- **References** (formatted according to the international standards).

The text of an article should be typed according to the following requirements:

1. it should be legible, clear-cut, format A4, Microsoft Word format, line interval is 1, font *Times New Roman* 14pt (for the list of literature – *Times New Roman* 12pt), all the papers are enumerated, amendments are not allowed;
2. **margins:** *up – 1,6 cm* *down – 1,6 cm*
 right – 1,75 cm *left – 1,75 cm*
3. if an article contains pictures and drawings, every picture (scheme, diagram, graph) should be provided with a general caption and all necessary explanations of the

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
 [PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemanitics>

- figures, letters, symbols;
4. in the electronic text **the automatic paragraph** is **1,25 cm**, automatic margin adjustment and other procedures are obligatory. The text of an article should not contain word divisions, tabulation leveling, unnecessary gaps (omissions). *Dash* (–) and *hyphen* (–) are to be consistently differentiated. The key “Enter” should be used only when a new paragraph begins, it should not be used in the middle of a paragraph at the beginning of a new line;
 5. a full stop (dot) is not used after titles, family names, picture (diagram) signing. Indivisible gaps (blanks) are necessary between every family name and initials. Initials are divided with dots and are written before the family name. There is no comma between the family name and initials;
 6. text fragments provided as illustrations should be typed in *italics*. Some elements of text illustrations may be underlined if it is necessary to distinguish them.
 7. **references** in the text are provided in square brackets with the first figure indicating the serial number of the source in the list of literature, for example [11, p.8]; if it is necessary to mention several sources, their numbers are separated with a semicolon, for example [1; 5; 9].

Requirements to electronic file illustration

The graphic material quality should correspond to the scientific article standards: all illustrations are to be informative, with good contrast, clear-cut, with high space resolution. Illustrations used in the Word format before are not to be reproduced.

Graphic file format: graphs, schemes, illustrations, diagrams, drawings should be saved in format JPEG. Resolution – 300 dpi (dots per inch). All this information should be given in a separate file as appendix.

BLOCK 6 – literature (word “**LITERATURE**” is printed in the centre of a line, capital bold type letters, font size 14pt). References should be given in the original, paragraph, font size 12pt, but the family name and initials should be *italicized*. References should be in **the alphabetical order**. Russian and Ukrainian references are to be provided at the beginning of the reference list, foreign references are to follow them (in the alphabetical order). Works by the same author should be indicated according to the years of publishing, starting from the earliest ones. References in the text of an article should be typed in square brackets. The author is responsible for accuracy of the data. References with violations of the requirements will be moved off the literature list. It is recommended to refer to works by the members of the editorial board.

BLOCK 7 – sources (all information should be represented according to **block 6** rules), this block continues the **BLOCK 6** (literature) enumeration.

BLOCK 8 – list of literature titled “REFERENCES” (word “**REFERENCES**” should be in the very centre of a line in capital bold letters, type № 14), all the references in the list should meet **the international standards** and, in the case of Cyrillic alphabet usage, the literature should be transliterated using programme BGN (Board of Geographic Names) (<http://www.translit.ru>) followed by the English translation in square brackets. The list should duplicate the list of **literature** in block 6 and source base in block 7, whether it contains or does not contain a foreign source in the list. If the list contains foreign sources, they should be duplicated.

ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Example of the article description:

Author A. A. Author B. B. Author C. C. Author D. D. Title of article. *Title of Journal*, 2005, vol. 10, no. 2, pp. 49–53.

Byzov A. L. Utina I. A. Centrobeznyye jeffekty amakrinnykh kletok v setchatke ljagushki [The centrifugal effects on amacrine cells in the retina of frog]. *Neirofiziologiya* [*Neurophysiology*], 1971, no. 3, pp. 293–300. (In Russ.)

Example of the monograph description:

Nigmatulin R. I. *Dinamika mnogofaznykh sred* [Dynamics of multiphase media]. Moscow, Nauka Publ., 1987. Pt. 1, 464 p. (In Russ.)

Karminskiy A. M. Peresetskiy A. A. Petrov A. E. *Reytingi v ekonomike: metodologiya i praktika* [Ratings in economics: Methods and practice]. Moscow, Finansy i statistika Publ., 2005. 240 p. (In Russ.)

Example of the article in the electronic magazine description:

Kontorovich A. E. Korzhubaev A. G. Eder L. V. Prognoz mirovykh postavok jenerгии: Metody, kolichestvennykh ocenok i prakticheskikh vyvodov [Forecast of global energy supply: Techniques, quantitative assessments, and practical conclusions]. *Mineral'nye resursy Rossii. Ekonomika i upravlenie*, 2006, no. 5. (In Russ.) Available at: <http://www.vipstd.ru/gim/content/view/90/278/>. (accessed 22.05.2012)

Example of the article DOI description:

Experimental research on the localized electrochemical micro-machining. *Russian Journal of Electrochemistry*, 2008, vol. 44, no. 8, pp. 926–930. doi: 10.1134/S1023193508080077

Example of the article in the Collected Scholarly Work Collected Article description:

Tagantsev T. V. Jeksperimental'noe issledovanie prochnosti sustavov "steelcomposite" [Experimental study of the strength of joints "steelcomposite"]. *Trudy MGTU «Matematicheskoe modelirovanie slozhnykh tekhnicheskikh sistem»* [Proc. of the Bauman MSTU "Mathematical Modeling of Complex Technical Systems"], 2006, no. 593, pp. 125–130. (In Russian)

Example of the scientific conference material description:

Usmanov T. S. Gusmanov A. A. Mullagalin I. Z. Muhametshina R. Ju. Chervyakova A. N. Sveshnikov A. V. Osobennosti konstrukcii razrabotki mestorozhdeniya s primeneniem gidrorazryva [Features of the design of field development with the use of hydraulic fracturing]. *Trudy 6 Mezhdunarodnogo Simpoziuma "Novye resursosberegayushchie tekhnologii nedropol'zovaniya i povysheniya neftegazootdachi"* [Proc. 6th Int. Symp. "New energy saving subsoil technologies and the increasing of the oil and gas impact"]. Moscow, 2007, pp. 267–272. (In Russian).

Example of the book (monograph, collected articles) description:

Kashnikov Y. A. Ashikhmin S. G. *Mekhanika Gornykh Porod Pri Razrabotke Mestorozhdeniy Uglevodorodnogo Syr'ya* [Rock Mechanics In The Development Of Hydrocarbon Deposits]. Moscow, OOO "Nedra-Biznestsentr" Publ., 2007. 486 p.

Lindorf L. S. Mamikonians L. G. eds. *Ekspluatatsiia turbogeneratorov s neposredstvennym okhlazhdeniem* [Operation of turbine generators with direct cooling]. Moscow, Energiia Publ., 1972. 352 p.

Kanevskaya R. D. *Matematicheskoe modelirovanie gidrodinamicheskikh protsessov razrabotki mestorozhdenii uglevodorodov* [Mathematical modeling of hydrodynamic processes of

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemanitics>

hydrocarbon deposit development]. Izhevsk, 2002. 140 p.

Izvekov V. I. Serikhin N. A. Abramov A. I. *Proektirovanie turbogeneratorov* [Design of turbo-generators]. Moscow, MEI Publ., 2005, 440 p.

Example of the book translated description:

Timoshenko S. P. Young D. H. Weaver W. *Vibration problems in engineering*. 4th ed. New York, Wiley, 1974. 521 p. (Russ. ed.: Timoshenko S.P., Iang D.Kh., Uiver U. *Kolebaniia v inzhenernom dele*. Moscow, Mashinostroenie Publ., 1985. 472 p.).

Brooking A. Jones P. Cox F. *Expert systems. Principles and case studies*. Chapman and Hall, 1984. 231 p. (Russ. ed.: Bruking A., Dzhons P., Koks F. *Ekspertnye sistemy. Printsipy raboty i primery*. Moscow, Radio i sviaz' Publ., 1987. 224 p.).

Example of the internet resource description:

Kondrat'ev V. B. *Global'naya farmatsevticheskaya promyshlennost'* [The global pharmaceutical industry]. Available at: http://perspektivy.info/rus/ekob/globalnaja_farmacevticheskaja_promyshlennost (accessed 23.06.2013)

Example of dissertation, author's abstract (abstract of thesis) description:

Semenov V. I. *Matematicheskoe modelirovanie plazmy v sisteme kompaktnyi tor*. Diss. dokt. fiz.-mat. nauk [Mathematical modeling of the plasma in the compact torus. Dr. phys. and math. sci. diss.]. Moscow, 2003. 272 p.

Semenov V. I. *Matematicheskoe modelirovanie plazmy v sisteme kompaktnyi tor*. Dokt. Diss. [Mathematical modeling of the plasma in the compact torus. Doct. Diss.]. Moscow, 2003. 272 p.

Grigor'ev Iu.A. *Razrabotka nauchnykh osnov proektirovaniia arkhitektury raspredelennykh sistem obrabotki dannykh*. Diss. dokt. tekhn. nauk [Development of scientific bases of architectural design of distributed data processing systems. Dr. eng. sci. diss.]. Moscow, Bauman MSTU Publ., 1996. 243 p.

English titles of articles should be informative. No abbreviations and transliterations are allowed, with the exception of proper names.

English abstracts and key-words are the only source of information for foreign scholars.

Abstract should be:

- *compact, logical, clear-cut, accurate* (150–250 words), *informative* (it is recommended to avoid general words, giving minor information, describing general facts);
- *original, containing* necessary information, representing an object and an aim of the study, materials and methods, results and practical application. The description should be logical, indicating data in the abstract. Conclusions are obligatory. An abstract must not contain overview of literature or data obtained from other writings as well as irrelevant information and data.
- *written in comprehensive English*, it is forbidden to use internet-translator, as it does not produce grammatically and semantically correct, coherent and logical texts.

All articles are reviewed and checked for plagiarism. An article is not recommended for publishing if it fails to match the requirements.

E-mail: zbirnykninako@ukr.net

ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemanitics>

ТРЕБОВАНИЯ К ПУБЛИКАЦИЯМ:

Материалы для размещения в сборнике принимаются от специалистов в области лингвистики и переводоведения. Языки публикации – **украинский, английский, немецкий, испанский, итальянский, новогреческий, французский, русский**. Текст статьи должен соответствовать действующим требованиям к научным публикациям и международным стандартам. Статья должна отражать современное состояние научной проблемы, содержать новые результаты на основе проведенного исследования. В статье отражается новый аспект исследования. Выводы должны быть аргументированными, публикация проиллюстрирована примерами, а текст статьи обоснован ссылками. Основные требования к качеству содержания статей: качество, оригинальность, читабельность, соответствие заявленной теме.

Объем публикации: *статья* – от 8 страниц.

Правила подачи материалов для публикации:

Материалы статьи, две отсканированные рецензии и данные об авторе на украинском, английском и русском языках: *автор, имя, отчество (полностью в именительном падеже), название статьи, место работы, ученая степень и звание / учеба в аспирантуре, докторантуре, адрес для переписки, телефон, e-mail, факс* (при наличии), необходимо отправить на электронный адрес **zbirnykninako@ukr.net** тремя файлами, вложенными в одно письмо. Названия файлов пишутся только латиницей. Например: **Ivanenko_article** для статьи, **Ivanenko_dan** для рецензий.

После проверки материалы подаются в редакционную коллегию сборника в распечатанном варианте по адресу: 01601, г. Киев, бул. Т. Шевченко, 14, каб. 60, Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Институт филологии (кафедра романской филологии).

СОДЕРЖАНИЕ и ОФОРМЛЕНИЕ МАТЕРИАЛОВ, направляемых в редакцию научного сборника.

Представленные в работе данные должны быть оригинальными.

Не допускается предоставление в редакцию работ, которые уже напечатаны в других изданиях или посланы для публикации в другие редакции.

В научных статьях предусматриваются следующие блоки (в тексте статьи **БЛОКИ не указывать**):

БЛОК 1 – номер УДК (обязательно), печатается с левой стороны, жирным шрифтом Times New Roman, размером 14, рядом с **УДК** – обозначается раздел, в котором должна быть размещена статья:

проблемы СРАВНИТЕЛЬНО-ИСТОРИЧЕСКОГО И
 ТИПОЛОГИЧЕСКОГО ЯЗЫКОЗНАНИЯ;
 проблемы ЯЗЫКОЗНАНИЯ;
 проблемы СЕМАНТИКИ;
 проблемы ПРАГМАТИКИ;
 проблемы КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ;
 проблемы КОММУНИКАТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ;
 проблемы ПЕРЕВОДОВЕДЕНИЯ.

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINGVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemanitics>

БЛОКИ 2-4 – *ниже указанная информация на украинском, русском, английском языках*. Если статья написана на немецком, испанском, итальянском, новогреческий или французском языках, то указанная информация обязательно подается и **на языке оригинала** (использование **интернет-переводчиков**, которые дают перевод без учета стиля, связки слов в предложениях, делает текст непонятным и значительно искажает смысл **НЕДОПУСТИМО**):

- *название статьи* (сокращение и аббревиатуры недопустимы), печатается **БОЛЬШИМИ БУКВАМИ жирным шрифтом**;
- *фамилия (и) и инициалы автора (ов)* (прописными буквами курсивом)
- *адрес для переписки* (с указанием индекса), *телефон*, *e-mail*, *факс* (при наличии), **если авторов несколько**, то эту информацию подают по каждому из них (прописными буквами без выделения)
- *ученая степень, звание и должность автора (ов)* **или студент, аспирант, докторант** (с указанием структурного подразделения организации (Институт, кафедра и т. д.), сокращение недопустимы (прописными буквами без выделения)
- *полное название организации* (с указанием формы собственности, ведомственной принадлежности – аббревиатуры недопустимы), *ее адрес* (с указанием индекса) (прописными буквами без выделения)
- *аннотация* (от **150 до 250 слов**) (с абзаца, размер шрифта – 12, курсивом, слово аннотация не пишется);
- *ключевые слова* (в количестве 5–6, сокращения и аббревиатуры недопустимы) (с абзаца, размер шрифта – 12, курсив).

Вся информация **БЛОКОВ 2–4**, кроме *аннотации и ключевых слов*, печатается *отцентрированным шрифтом Times New Roman 14 размера*.

БЛОК 5 – полный текст статьи на языке оригинала

В статьях **обязательными** являются следующие разделы:

- **Введение**, в который входят *постановка проблемы, краткий обзор новейших публикаций по теме исследования, актуальность, цель, объект и предмет исследования, научная новизна, материалы и методы исследования*.
- **Основное содержание**.
- **Полученные результаты, их обсуждения**.
- **Выводы исследования**.
- **Перспективы дальнейших научных исследований**.
- **Литература и иллюстративная база исследования**.
- **References** (оформлены в соответствии с требованиями зарубежных стандартов).

ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Текстовый материал статьи должен быть представлен:

1. в виде четкой принтерной распечатки в формате А4, в электронном виде (Microsoft Word), с одинарным межстрочным интервалом размером шрифта *Times New Roman* 14 (для списка литературы – 12), пронумерованными страницами, без правок.
2. **Поля:** *вверху – 1,6 см, снизу – 1,6 см, справа – 1,75 см, слева – 1,75 см;*
3. в подрисунковых подписях сначала приводится общая подпись к рисунку (схемы, графика и т. д.), а затем объясняются все имеющиеся в нем цифровые и буквенные обозначения;
4. электронном текстовом файле **автоматический абзацный отступ** текста составляет **1,25 см**, автоматические выравнивание и т. д. являются обязательными. Текст должен быть без переносов слов, без выравнивания табуляцией, без лишних пробелов. В тексте следует четко дифференцировать *тире* (–) и *дефис* (-). Клавиша Enter должна использоваться только для начала нового смыслового абзаца, но не для начала новой строки внутри абзаца;
5. после любых заголовков, фамилий, подписей к рисункам точка не ставится. Между каждым инициалом и фамилией всегда ставятся неразрывные пробелы. Инициалы разделяются точками и пишутся перед фамилией. Запятая между фамилией и инициалами не ставится
6. фрагменты рукописей, которые служат иллюстративным материалом, печатаются *курсивом*. Фрагменты иллюстративного текста, которые требуют выделения, подчеркиваются;
7. **ссылки** в тексте оформляются в квадратных скобках со ссылкой на номер использованного источника в соответствии с его местонахождением в тексте, например: [11, с. 8], ссылки на несколько источников – через точку с запятой, например: [1; 5; 9].

Требования к электронным файлам иллюстраций.

Качество всех графических материалов должно соответствовать статусу научной статьи: все иллюстрации должны быть информативными, четкими, контрастными, с высоким пространственным разрешением. Иллюстрации, ранее размещенные в Word, становятся непригодными для воспроизведения в верстке печатных материалов.

Формат графических файлов: графики, схемы, иллюстрации, диаграммы, рисунки должны быть сохранены в формате JPEG. Разрешение – 300 dpi (пиксели на дюйм). Дополнительно подаются еще и в отдельном файле.

БЛОК 6 – литература (слово ЛИТЕРАТУРА печатается по центру большими **жирными** буквами, размер шрифта – 14), в котором ссылки подаются на языке оригинала с абзаца 12 шрифтом, ТОЛЬКО фамилия и инициалы выделяются курсивом. Литература в списке должна быть расположена в алфавитном порядке, причем сначала издания на русском и украинском языках, затем – на иностранных (тоже в алфавитном

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINGVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

порядке). Все работы одного автора нужно указывать по возрастанию годов издания. В тексте ссылки на литературные источники приводятся в квадратных скобках. Автор несет ответственность за правильность данных, указанных в пристатейном списке литературы. Ссылки, оформленные с нарушением правил, будут удалены из списка литературы. Желательно включать несколько ссылок на членов редакционной коллегии сборника.

БЛОК 7 – иллюстративная база (оформление в соответствии с требованиями к блоку 6), по нумерации продолжает список литературы.

БЛОК 8 – список литературы под заголовком **REFERENCES** (слово **References** печатается по центру большими жирными буквами, размер шрифта – 14), в котором ссылки *оформляются в соответствии с требованиями зарубежных стандартов* и подаются для кириллицы в виде транслитерации с помощью программы BGN (Board of Geographic Names), которая представлена на сайте: <http://www.translit.ru> и с переводом на английский язык в квадратных скобках. Список должен повторять в своей последовательности **список литературы** блока 6 и **иллюстративную базу** блока 7, независимо от того, есть ли в нем иностранные источники. Если в списке есть ссылки на иностранные публикации, они полностью повторяются.

Пример описания статьи:

Byzov A. L. Utina I. A. Centrobezhnye jeffekty amakrinnyh kletok v setchatke l'jagushki [The centrifugal effects on amacrine cells in the retina of frog]. *Neirofiziologiya* [*Neurophysiology*], 1971, no. 3, pp. 293–300. (In Russian)

Пример описания монографии:

Nigmatulin R. I. *Dinamika mnogofaznykh sred* [Dynamics of multiphase media]. Moscow, Nauka Publ., 1987. Pt. 1, 464 p. (In Russian)

Пример описания из электронного издания:

Kontorovich A. E. Korzhubayev A. G. Eder L. V. Prognoz mirovyh postavok jenerгии: Metody, kolichestvennyh ocenok i prakticheskikh vyvodov [Forecast of global energy supply: Techniques, quantitative assessments, and practical conclusions]. *Mineral'nye resursy Rossii. Ekonomika i upravlenie*, 2006, no. 5. (In Russ.) Available at: <http://www.vipstd.ru/gim/content/view/90/278/>. (accessed 22.05.2012)

Пример описания статьи с DOI:

Experimental research on the localized electrochemical micro-machining. *Russian Journal of Electrochemistry*, 2008, vol. 44, no. 8, pp. 926–930. doi: 10.1134/S1023193508080077

**ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemanitics>**Пример описания статьи из периодического издания (сборника трудов):**

Astakhov M. V. Tagantsev T. V. Jeksperimental'noe issledovanie prochnosti sustavov "steelcomposite" [Experimental study of the strength of joints "steelcomposite"]. Trudy MGTU «*Matematicheskoe modelirovanie slozhnykh tekhnicheskikh sistem*» [Proc. of the Bauman MSTU "Mathematical Modeling of Complex Technical Systems"], 2006, no. 593, pp. 125–130. (In Russian)

Пример описания материалов научных конференций:

Usmanov T. S. Gusmanov A. A. Mullagalin I. Z. Muhametshina R. Ju., Chervyakova A. N. Sveshnikov A. V. Osobennosti konstrukcii razrabotki mestorozhdeniya s primeneniem gidrorazryva [Features of the design of field development with the use of hydraulic fracturing]. *Trudy 6 Mezhdunarodnogo Simpoziuma "Novye resursosberegayushchie tekhnologii nedropol'zovaniya i povysheniya neftegazootdachi"* [Proc. 6th Int. Symp. "New energy saving subsoil technologies and the increasing of the oil and gas impact"]. Moscow, 2007, pp. 267–272. (In Russian).

Пример описания книги (монографии, сборников):

Kashnikov Y. A. Ashikhmin S. G. *Mekhanika Gornyx Porod Pri Razrabotke Mestorozhdeniy Uglevodorodnogo Syr'ya* [Rock Mechanics In The Development Of Hydrocarbon Deposits]. Moscow, ООО "Nedra-Biznestsentr" Publ., 2007. 486 p.

Пример описания переведенной книги:

Timoshenko S. P. Young D. H. Weaver W. *Vibration problems in engineering*. 4th ed. New York, Wiley, 1974. 521 p. (Russ. ed.: Timoshenko S.P., Iang D.Kh., Uiver U. *Kolebaniia v inzhenernom dele*. Moscow, Mashinostroenie Publ., 1985. 472 p.).

Пример описания Интернет-ресурса:

Kondrat'ev V. B. *Global'naya farmatsevticheskaya promyshlennost'* [The global pharmaceutical industry]. Available at: <http://perspektivy.info/rus/ekob>. (accessed 23.06.2013)

Пример описания диссертаций и авторефератов:

Semenov V. I. *Matematicheskoe modelirovanie plazmy v sisteme kompaktnyi tor*. Dokt. Diss. [Mathematical modeling of the plasma in the compact torus. Doct. Diss.]. Moscow, 2003. 272 p.

Названия статей на английском языке – должны быть информативными, не могут содержать сокращений и транслитерации, кроме непереводаемых названий имен, приборов и других объектов, имеющих собственные названия.

Аннотации и ключевые слова на английском языке для иностранных ученых и специалистов является практически единственным источником информации о содержании статьи и изложенных в ней результатах исследований.

Аннотация должна быть:

- *компактной, лаконичной и четкой* (объемом от **150** до **250** слов), *информативной* (необходимо избегать применения общих слов, предоставления второстепенной информации, описания общеизвестных фактов);
- *оригинальной, содержательной* – включать описание предмета и цели работы, материалов и методов ее проведения, результатов и области применения. Необходимо соблюдать логического описания научных данных в тексте аннотации, кратко представить выводы. Недопустимо проводить в аннотации аналитический обзор литературных источников, данных, полученных в ходе других исследований, что не несет смысловой нагрузки в плане представления ценности научной и практической составляющей рассматриваемой работы для зарубежных читателей;
- *«англоязычной»* (текст должен быть написан грамотным английским языком, использование интернет-переводчиков недопустимо, в результате их применения текст выглядит несогласованным, искаженным, без смысла, со значительной потерей информативности).

Статьи проходят рецензирование и проверяются на плагиат. В случае выявления нарушения издательской этики статью не рекомендуют к печати.

E-mail: zbirnykninako@ukr.net

**Корбозерова
Ніна Миколаївна**

**Скрильник
Сергій Вікторович**

**Галкіна (Сліжевська)
Олександра Юріївна**

Збірник наукових праць вміщує статті, в яких досліджуються сучасні проблеми мовознавства, проблеми порівняльно-історичного і типологічного мовознавства, лінгвосемантики, лінгвопрагматики, лінгвокогнітології, лінгвокомунікації та перекладознавства. Розраховано на широке коло філологів, викладачів, перекладачів, докторантів, аспірантів та студентів вищих навчальних закладів.

The collected scholarly article edition includes articles on modern linguistic problems, problems of comparative-historical linguistics and linguistic typology, problems of linguistic semantics, pragmalinguistics, cognitive linguistics, linguistic communications and translation problems. This edition is intended for linguists, translators, interpreters, teachers, lecturers, postgraduate-course students, persons working for doctor's degree, and university students.